

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Nord Trøndelag

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 9
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 18
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 23

I - Fylkesmannens beretning

Fylkesmannsembetet i Nord-Trøndelag har hatt et svært aktivt år i 2014. Både eksternt og internt kan vi vise til gode resultater. Vårt samarbeid med alle 23 kommunene er meget godt, og dette er helt avgjørende for at vi skal lykkes. Vi har også tett dialog med Fylkeskommunen og våre nabofylker, særlig gjelder det Sør-Trøndelag.

Arbeidet med kommunereformen har hatt stort fokus i siste halvdel av året, og her er det forventet at vi skal være en aktiv pådriver ovenfor kommunene. Vi samarbeider med KS og har deltatt på en rekke møter. Vi opplever at kommunene tar dette arbeidet seriøst og grundig, og alle har tilfredsstillende framdrift i arbeidet der ulike alternativer blir vurdert. De fleste har også kommet godt i gang med innbyggerinvolvering.

Vi har i flere år arbeidet med å forbedre og samordne planprosessene med bl.a. tidlig involvering. Dette fungerer meget godt, men vi har hele tida fokus på forbedringer slik at konfliktnivået blir så lavt som mulig.

Vergemål er dessverre fortsatt problematisk fordi vi ikke har fått verktøy som fungerer tilfredsstillende. Takket være dyktige medarbeidere håndterer vi vergemål på en akseptabel måte, men det fører til at enkelte andre arbeidsoppgaver blir skadelidende.

Vi har hatt stort mediafokus på barnevern i 2014. Dette er et svært komplekst og krevende område som vår avdeling har jobbet godt og grundig med. Økningen av behovet for barnevernstjenester er et stort samfunnsproblem, og vi forventer også å bruke mye ressurser på dette framover. Vi må bidra til at kommunene løser disse utfordringene bedre, men det må også skje en betydelig endring i måten vi organiserer dette på. Her har sentrale myndigheter en jobb å gjøre.

En av våre viktigste oppgaver er skole og barnehage. Mye av ressursene går med til tilsyn og veiledning. Selv om det er knapphet på ressurser, prøver vi å være gode samarbeidspartnere med skolene og barnehagene, og det tas gode initiativ. Et av disse er arbeidet for det sørsamiske språket. Det kan her nevnes at vi i vårt profileringsmateriale nå også har sørsamisk.

Implementering av reindrift i embetet har godt svært bra. Vi har fått en bedre samordning med andre relevante aktører i embetet og næringa gir også positive tilbakemeldinger. Lokalisering av avdelinga på Snåsa fungerer tilfredsstillende.

Landbruket er svært viktig i vårt fylke. Vår landbruksavdeling spiller en meget viktig rolle for denne næringa. Arbeidet med kontroll og tilsyn er krevende, og det vil også framover kreve mye ressurser og arbeid for avdelinga.

I 2014 ble Steinkjerelva friskmeldt for gyro takket være en stor innsats fra miljøvernavdeling gjennom mange år. Det viset at et nytt er hvis man tar tak. For øvrig har miljøvernavdelinga svært mange oppgaver å løse. En av de høyst prioriterte er arbeidet med vannkvaliteten i våre vassdrag,

Internt jobbes det kontinuerlig med forbedringer på mange områder. Vi har innført kvalitetssystem, og kommet godt i gang med arbeidet med å finne tidstyver. Kommunikasjon blir viktigere og viktigere, og til tross for at vi kun har en medarbeider på dette feltet, fungerer dette svært godt både internt og eksternt. Vi har også klart å frigjøre noen midler til lokale lønnsforhandlinger, noe som er godt mottatt blant de ansatte.

Sist vinter hadde vi mange naturbaserte kriser. I tillegg til mye vind, hadde vi et undersjøisk ras på Statland, og en stor lyngbrann midt på vinteren i Flatanger der mange hus brant ned. Vår beredskapsavdeling gjorde en meget god jobb i forbindelse med disse hendelsene. Fokus på beredskap blir stadig sterkere i kommunene, noe som vi bidrar med gjennom tilsyn og øvelser.

Vi er inne i ei tid der mange strukturer er til vurdering. Det er svært mange baller i lufta. Det kreves stor klokskap når alle disse ballene skal tas ned. Ikke minst å se sammenhenger og konsekvenser.

Steinkjer 25. februar 2015

Inge Ryan (sign.)

Fylkesmann

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Del 2: INTRODUKSJON TIL EMBETETS HOVEDTALL

Samfunnsoppdraget.

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp i Nord-Trøndelag. Samtidig har vi også en rolle i forhold til å rapportere tilbake til Storting og regjering om hvordan statlig politikk virker i fylket. Fylkesmannen skal med dette som utgangspunkt virke til det beste for fylket og ta de initiativ som er påkrevd.

Fylkesmannen er en regional statlig samordnende myndighet – med hovedoppgaver innen tilsyn, fagutvikling, veiledning og kontroll.

Visjon

Fylkesmannen skal bidra til et godt, levedyktig og bærekraftig Nord-Trøndelag.

Verdigrunnlag

Vår myndighetsutøvelse forutsetter lokal, regional og nasjonal tillit. Vår samhandling med innbyggere, kommuner og sentrale myndigheter skal derfor være preget av:

Kvalitet

Dristighet

Nytenkning

Respekt

Åpenhet

Presentasjon av embetet

Vi har valgt å organisere vår virksomheten i sju avdelinger, hvorav Reindriftsavdelingen er lokalisert på Saemien Sijte i Snåsa. Resten av organisasjonen har tilhold på Statens hus i Steinkjer. To nasjonalparkforvaltere, med kontorsted i hhv. Lierne og Røyrvik, er tilknyttet embetet gjennom vår miljøvernavdeling.

Fylkesmannen hadde ved utgangen av året 141 ansatte. Av disse var 90 kvinner og 51 menn.

Embetet ledes av Fylkesmann Inge Ryan med Gerd Janne Kristoffersen er assisterende fylkesmann. Embetet var gjennom et omfattende generasjonsskifte i ledergruppen i årene 2012 og 2013. I 2014 har situasjonen vært stabil i ledergruppen. Reindrift ble en del av embetet fra 01.01.14.

Embetet er organisert i syv fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Ledergruppen består av:

Fylkesmann Inge Ryan

Ass fylkesmann Ged Janne Kristoffersen

Kommunaldirektør Hans Brattås

Admsjef Roar veiseth

Utdanningsdirektør Randi Segtnan

Landbruksdirektør Kirsten I. Værdal

Reindriftsdirektør Kjell Kippe

Miljøverndirektør Bjørnar Wiseth

Fylkeslege Marit Kverkild *

Velferdsdirektør Erik Stene*

*Sosial-, helse og barnevernsavdelingen har delt ledelse.

Utvalgte Hovedtall for embetet

I og med at kravene til rapportering på nøkkeltall ble endret har vi valgt ut noen egne parametere som vi rapporterer noen nøkkeltall på. Spesielt er det verdt å merke seg den voldsomme økningen i journalposter som har vært ført fra 13 til 14 - noe som er uttrykk for en økning i saksmengden innenfor enkelte rettsikkerhetsområder,

men også vergemål og reindrift. Økningen i årsverk mellom 13 og 14 skyldes i hovedsak helårseffekt vergemål samt at reindriftsforvaltningen i Nord - Trøndelag ble en del av embetet fra 01.01.14. I tillegg kommer en styrking i bemanningen på bygg- justis og arkiv samt at vi fikk en ny nasjonalparkforvalter i 2014.

	2012	2013	2014
Omtale i media	1960	2347	2522
Innsynskrav OEP	1851	2052	1180
Journalposter	30687	32045	41192
Årsverk pr 31.12	112,25	107,91	116,07
Sykefravær	5,38 %	5,46 %	5,29 %

Samarbeid med andre embeter og virksomheter:

Fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag har inngått en samarbeidsavtale, som er fulgt opp gjennom et nært samarbeid mellom embetsledelsen i de to fylkene. Videre er det inngått egne underliggende samarbeidsavtaler mellom avdelingene ved de to fylkesmannsembetene. Våren 2014 gjennomførte vi en felles ledersamling med Sør-Trøndelag i København, der kommunereformen var hovedtema.

Samarbeidet med KS har vært viktig dette året, og da spesielt i forhold til kommunereformen. Det er etablert en felles regional prosjektgruppe for reformen, der også fylkeskommunen og Distriktssenteret deltar sammen med KS. Dette er en svært viktig samarbeidsarena for vår oppfølging av reformen.

Videre er både det såkalte fem fylke-samarbeidet hvor fylkesmennene i Hedmark, Oppland og Møre- og Romsdal deltar sammen med trøndelagsfylkene, samt region nord- samarbeidet av faglig stor verdi.

I 2014 gjennomført vi en samling for lederne av statsetatene i regionen, med relativt god deltakelse. På det administrative området samarbeider vi med Sør-Trøndelag om innføring av elektronisk kvalitetshåndbok (Internkontrollsystem) og rekrutteringssystem. Vi leier ut IKT kompetanse til embetet i Sør-Trøndelag, og har tillegg til samarbeidsmøter et godt samarbeid på arkivområdet.

Det er et løpende nært samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om kommunereformen. Det er også etablert kontakt med Fylkesmannen i Nordland. Samarbeidet med Nordland bør utvikles videre i 2015.

I fjor ble, for tredje gang, en felles fylkes-ROS for Trøndelag ferdigstilt; ROS Trøndelag.

ROS Trøndelag ble presentert på en egen regional og kommunal samling for Trøndelag i mai 2014. Ansatte på samfunnssikkerhet- og beredskapsområdet gjennomførte en felles studietur med Sør-Trøndelag til England høsten 2014. De to embetene er videre gjensidig observatører ved større øvelser, og har også avtale om å kunne delta på hverandres beredskapstilsyn med kommunene.

De to fylkene har også en samarbeidsavtale med Landshövdingen i Jämtland om å ha et felles Grenseredningsråd, som samles hvert år. I 2014 var vi vertskap for dette møtet.

Nord-Trøndelag har et svært aktivt LRS-øvingsforum der vi sammen med blålysetatene, Forsvaret og flere andre aktører, bl.a. samarbeider om å ha en stor årlig samvirkeøvelse, som i 2014 ble lagt til Stjørdal der scenarioet var en flyulykke.

Samarbeidene i forhold til samfunnssikkerhet- og beredskap, samt kommunereformen er forankret gjennom den samarbeidsavtalen som kommunalavdelingen har inngått med tilsvarende enheter hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Dette samarbeidet omfatter også ansvarsområdet vergemål. Det er i 2014 avviklet et fellesmøte hvor alle medarbeiderne innenfor disse områdene deltok. Dette vil bli gjentatt i 2015, da slik at også bygg- og justisområdet vil inngå.

Fylkesmennene i Trøndelag arbeider sammen for å etablere en felles ressursportal. Målet med portalen er å bedre arbeidet med bruk av statistikk og analyse, som grunnlag for planlegging og utvikling av pleie og omsorgstjenester. Dette har utviklet seg mye i 2014, og omfatter nå mange flere fagområder. Dette arbeidet har gitt oss mange viktige erfaringer og oppleves som svært nyttig for de som benytter dette tilbudet. Prosjektet bidrar til mere kunnskapsbaserte tjenesteutvikling, og arbeidet vil ha høy prioritet videre.

Barn og unge er en gjennomgående satsing i flere av de oppdrag fylkesmannen har. Dette har stor oppmerksomhet og prioriteres i vårt daglige virke. Det er etablert et konkret og forpliktende samarbeid mellom fylkesmannen i Sør- og Nord-Trøndelag. Dette arbeidet gir oss større mulighet til å kunne jobbe både bedre og mere intensivt med dette temaet, på tvers av fylkene.

Også på miljøområdet er det inngått skriftlig samarbeidsavtale. Det skjedde i desember 2013. Avtalen, som er fulgt opp i gjennom året, beskriver konkrete områder for samarbeid mellom de to avdelingene. I 2014 er det gjennomført fem felles faggruppemøter på områdene forurensning, plan, naturmangfold og vern. I tillegg samarbeides det om konkrete saker. Avtalen gir mulighet for bedre ressursutnyttelse i de to avdelingene. I tillegg har avdelingen i 2014 samarbeidet med Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i strandsonenettverk. Fra 2015 inngår vi i et felles plannettverk med de samme embedene.

Siden 1996 har miljøvernavdelingen deltatt i tilsynssamarbeid med andre regionale/lokale HMS-etater. Vi har i tillegg hatt samarbeid med Mattilsynet i fem år. I 2014 har det vært gjennomført 13 fellestilsyn i ulike bransjer, der avdelingen har samarbeidet med Arbeidstilsynet, Det lokale el-tilsyn og Mattilsynet. Fellestilsynene har vært gjennomført i bl.a. næringsmiddelindustrien, entreprenører/ byggeplasser og verksteder. Avdelingen har i tillegg vært bidragsyter i en tilsynskonferanse for HMS-etater i Trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal. Tilsynssamarbeidet med gjennomføring av felles tilsyn er ressursbesparende, ikke bare for etatene, men også for den kontrollerte virksomheten.

På rovviltområdet har miljøvernavdelingen et tett daglig samarbeid med landbruksavdelingen, og i 2014 har vi etablert et tettere og mer formelt samarbeid med Mattilsynet. Dialogmøter og felles tilsyn er en del av dette arbeidet.

På reindriftsområdet har vi inngått avtaler med Fylkesmennene i Nordland og Sør-Trøndelag om bruk av reindriftsfaglig kompetanse. Bakgrunnen for avtalene er at fylkesmannens reindriftsfaglige ansvarsområde ikke stemmer overens med fylkesgrensene. Samarbeidet fungerer bra i praksis. I tillegg har vi avtale med Fylkesmannen i Nordland om bruk av inntil 30 prosent av jurist, med spesiell kompetanse i forhold til reindriftsjuss.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har et svært utstrakt samarbeid med både andre embeter og eksterne aktører (ca. 30 ulike fora). Mange av oppdragene løses derfor i samhandling med andre.

Ett eksempel på dette er et internasjonalt samarbeid med Reggio Emilia i Italia og deres tilnærming til barns medvirkning og demokrati. Avdelingen var i Italia på studietur høsten 2014 og har dessuten kontakt med RE-nettverket i Norge, Danmark og Sverige. Et konkret resultat av dette ble en spennende demokratikonferanse på Stiklestad i november. RE-filosofien har også blitt tatt inn som et grunnprinsipp i arbeidet på avdelingen.

Avdelingen samarbeider tett med kommunene, fylkeskommunen, HiNT, KS, NHO, fagforeninger og andre embeter om kurs og kompetanseutvikling, fagbrev for ansatte i barnehagen, ulike nettverk og referansegrupper. Den største satsingen dette året var oppstarten av programmet for barnehagemyndighet og skoleeiere, der alle primærkommunene deltar. Dette er i regi av Oppvekstprogrammet der vi er deltar, sammen med KS, fylkeskommunen, NHO og NAV. Andre samarbeid går på å samordne tiltak innen miljø, opplæringstilbud til innvandrere, folkehelse, jf. også det brede samfunnsoppdraget.

Ivaretakelse og utvikling av sørsamisk språk og kultur har hatt høy prioritet i 2014. Fylkesmannen har samhandlet med Sametinget, HiNT, Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Nordland, kommuner, fylkeskommunen, samiske språksentre og Länsstyrelsen i Jämtlands län. Arbeidet har ført til bedre samarbeid og samhandling, samt økt fokus på barn og unge sine rettigheter til opplæring i og på samisk. Et resultat er at det utgis en sørsamisk barnebok tilsvarende «Den første boka mi». Dette har ikke vært gjort på sørsamisk tidligere.

I 2014 har vi også satset på bedre og mere samhandling mellom embedene og internt i embedet. Vi har internt på tvers av avdelingene gjennomført felles folkehelseilsyn i 2 kommuner samt konferanse om miljørettet helsevern. Internt samarbeid om oppfølging av utsatte barn og unge er et prioritert område i 2015.

På landbruksområdet ble det i 2014 undertegnet en samarbeidsavtale med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Avtalen omfatter blant annet etablering av samarbeidsstrukturer på ledelsesnivå. Mellom fylkesmannsembetene, fylkeskommunene, Innovasjon Norge og næringa representert ved faglagene og Allskog er det etablert et godt samarbeid på området landbruk. Et partssammensatt arbeidsutvalg har etablert møteplasser for felles initiativ for trøndersk landbruk, blant annet Tenkeloft Trøndersk landbruk - en arena for nettverksbygging og utvikling. Det regionale samarbeidet har bidratt til at det har vært mulig å gjennomføre en rekke større utviklingsprosjekter og satsinger i regionen. Trøndelagsfylkene står også sammen om felles handlingsplan for økologisk landbruk, og

satsingen økologisk foregangsfylke melk. Landbruksavdelingen har styrket og formalisert samarbeidet med Mattilsynet, og felles foretakskontroll etableres. De regionale partnerskapene, *Kontaktutvalget for skogbruket* og *Landbruksforum*, benyttes blant annet i strategiske prosesser knyttet til Regionalt Skog- og Klimaprogram og Regionalt Næringsprogram.

Samhandlinga med eksterne aktører opplever vi som god og nyttig, samtidig som det blir stadig viktigere å se alle tiltak i sammenheng. Vi mener bestemt at samarbeidet bidrar til økt kvalitet og regeletterlevelse i sektoren.

III - Årets aktiviteter og resultater

Nord - Trøndelag

I 2014 har mye av Fylkesmannens oppmerksomhet og aktivitet vært knyttet til spørsmål om endringer i struktur og organisering i forvaltningen. Dette gjelder innenfor alle de tre forvaltningsnivåene, flere sektorer innenfor statsforvaltningen og spesielt gjennom vår rolle i oppfølgingen av kommunereformen.

I Trøndelag har de to fylkestingene vedtatt et mandat for utredning av «Region Trøndelag». Det vil si å erstatte dagens to fylkeskommuner med en felles region. Denne utredningen, og det at KMD på høsten bebudet en gjennomgang av organiseringen av fylkesmannsembetene, har gjort det naturlig at våre ansatte tidlig har blitt orientert om disse initiativene og eventuelt kommende prosesser.

Nord-Trøndelag har i perioden 2000 til 2014 hatt en befolkningsvekst på 6,3 prosent. Sør-Trøndelag hadde i samme periode en vekst på 16,5 prosent. Trondheim alene hadde en befolkningsvekst på 22,3 prosent. Ni av Nord-Trøndelags 23 kommuner kunne registrere vekst i samme periode, noe som betyr at det i 14 kommuner var det tilbakegang i folketallet. Stjørdal og Vikna var de to kommunene som hadde størst økning, på henholdsvis 24,4 og 11,7 prosent. Kommunene Leka og Fosnes hadde størst reduksjon i befolkningstallet med henholdsvis 22,1 og 19,1 prosent. Nærøy er den kommunen som i absolutte tall har størst tilbakegang med en nedgang på 289 innbyggere fra 2000 til 2014.

Hovedbildet som kan leses av befolkningsutviklingen i Nord-Trøndelag er at det er vekst på aksene Stjørdal – Steinkjer og i regionsentrene Namsos og Rørvik. Innvandring er avgjørende for folkeveksten i fylket, og uten innvandring vil fylket samlet hatt nedgang i befolkning i hele perioden fra 2000 til 2013. Innvandrerne utgjør nå 6,8 prosent av fylkets befolkning.

Fylkesmannens strategiplan for perioden 2012 – 2015 ble revidert høsten 2013. Etter revideringen ble det fastsatt fem fokusområder for 2014:

- Tilrettelegging for gode lokale prosesser, samt koordinere ulike aktører og interessenter i gjennomføringen av kommunereformen.
- Tettere, tidligere og tydeligere dialog med kommunene i planprosesser for å bidra til vekst og utvikling i Nord-Trøndelag - innenfor rammen av nasjonal politikk.
- Aktiv støtte en mer innovativ offentlig sektor i Nord-Trøndelag med tjenester av god kvalitet.
- Innføre et kvalitetssystem som reduserer embetets sårbarhet.
- Effektivisere arbeidsprosesser gjennom å fjerne unødige tidstyver.

Helhetlig og samordnet ledelse

Ukentlige ledermøte er et viktig verktøy i forhold til å sikre helhet og samordning i embetet. Samtidig har vi hatt en gjennomgang av de interne samarbeidsforumene, som vi kaller ovaler. Gjennomgangen førte blant annet til at vi i 2014 opprettet en egen samfunnsoval. Denne ovalen har som målsetting å være et verktøy for samhandling omkring kommuneplanenes samfunnsdel, kommunereform, folkehelse, GIS, klima og andre viktige samfunnsområder på tvers av avdelingene.

Tidstyver

I arbeidet med å identifisere interne og eksterne tidstyver har vi kjørt prosesser i alle avdelinger. Som en del av oppfølgingen av de interne tidstyvene er det gjennomført tiltak innenfor IKT området. Vi har utviklet korte kurs for å øke kompetansen på støtteverktøy. Videre har vi jobbet med språk i brevmalen gjennom er nytt klarspråkprosjekt i 2014.

I året som har gått har vi hatt opplæring på metodikken «Kontinuerlig Forbedring», som bygger på LEAN-filosofi. Hensikten med dette har vært todelt; kvalitetssikre og effektivisere arbeidsprosesser.

Det er gjennomført KF-tiltak både på arbeidsprosesser internt i avdelinger, men også på tiltak som berører flere avdelinger. Det å gjennomføre KF-prosesser på tvers av avdelingene har en egenverdi også i forhold til å bygge en mer helhetlig forståelse og kultur.

Kommunereformen - en sentral oppgave

Oppfølging av Stortingets vedtak av 18.juni 2014 om gjennomføring av kommunereformen har stått svært sentralt i embetet i 2014. Fylkesmannen gjennomførte oppstartsamling for alle kommunene, hvor alle formannskapsmedlemmer var invitert, 6.september 2014.

Det er utarbeidet en prosessplan, og vi har prosjektorganisert embetets arbeid med reformen. Vi har lagt vekt på å etablere et godt regionalt samarbeid. Dette er gjort gjennom en egen arbeidsgruppe hvor Fylkeskommunen, KS og Distriktssenteret deltar. Fylkesmannen vil understreke at våre samarbeidspartnere bidrar svært positivt i dette arbeidet med utgangspunkt i de ulike rollene aktørene har.

Vi har vært aktive overfor kommunene og har vært representert i en rekke møter med kommunene enkeltvis, og/eller i fellesmøter mellom kommuner regionalt. Kommunereformen har også vært hovedtema på flere konferanser for kommunene i fylket. Eksempler på dette er konferansene i forbindelse med framlegging av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

Fylkesmannen konstaterer at alle kommunene i fylket har «tatt ballen» og at de har igangsatt sitt arbeid med reformen. Samtlige kommuner har tatt stilling til hvilke alternativ de ønsker å følge opp videre gjennom fastlagte prosesser og/eller utredninger. Kommunenes arbeid så langt vil være et godt grunnlag for den videre oppfølging av reformen i 2015.

Kommuneøkonomi

Fylkesmannens hovedinntrykk er at kommuneøkonomien i fylket er utfordrende, men under kontroll. Det er en noe svakere tendens de siste to årene. For flere av kommunene er driftsmargin og utvikling på frie fond ikke bærekraftig på lengre sikt. På den andre siden ser vi at kommunene arbeider godt med balansering i etterkant av underskuddsår. Kommunene melder i sine plandokumenter at det blir trangere i årene fremover. Dette skyldes varslet endring i inntektsvekst, skattesvikt/utføling skatt, reduksjon i fondsmidler og endring i reglene for regnskapsføring av premieavvik og momskompensasjon. Nord-Trøndelag har for tiden en kommune i ROBEK-registeret.

Fylkesmannen legger stor vekt på å bruke veiledning og bistand som verktøy for å sikre at antall kommuner i ROBEK skal forbli lavt.

For mange småkommuner viser det seg vanskeligere å rekruttere og beholde tilstrekkelig kvalifisert personell for å dekke krevende og kritiske funksjoner i lokalsamfunnene. Mangelen på kvalifiserte fagfolk, og sterk avhengighet av enkeltpersoner i små fagmiljø, kan på sikt vise seg å bli vel så truende for bosetting og levekår i distriktene som vanskelig kommuneøkonomi.

Barns oppvekst og utvikling

Vi mener embetet oppfylder samfunnsoppdraget om å sikre helhetlig ivaretagelse av barnets oppvekst og utvikling, slik at det enkelte individ skal få de beste forutsetninger for å kunne mestre sine liv og delta i det norske samfunnet.

Når det gjelder intern koordinering av arbeidet for barn og unge, er det fortsatt rom for forbedringer. Av den grunn vil vi derfor jobbe videre med dette i 2015. Tilsyn er gjennomført i samsvar med aktivitetskrav. Dette omfatter blant annet felles nasjonalt tilsyn med temaet «*skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen*» og omfattende veiledning i den forbindelse. Embetet har hatt særskilt fokus på kommunenes arbeid med å ivareta flyktningenes rettigheter etter introduksjonsloven.

Barnevern har hatt et stort fokus i 2014. Gjennom en omfattende tilsynssak i Midtre Namdal har barnevernet blitt gjenstand for betydelig oppmerksomhet lokalt, regionalt og nasjonalt. Oppfølgingen av tilsynssaken har også ført til betydelig oppmerksomhet på andre tema som berører barn og unge. Fylkesmannen er fornøyd med at fokuset handler om at flere aktører, utover barnevernet, må bidra for at barn og unge skal sikres gode oppvekstmuligheter. Vi konstaterer at oppmerksomheten har ført til engasjement og eierskap i kommunene, noe som er en forutsetning for å lykkes i arbeidet.

En viktig innsats i året som har gått har vært å øke kompetansen i saksbehandling og forvaltning i kommunene. Vi har derfor, i samarbeid med KS, bestilt studietilbud fra Høgskolen i Nord-Trøndelag - der de har levert tilbud tilpasset de behov vi har i fylket. Dette er gjort på bekostning av å arrangere enkeltkurs/dager, som vi erfarer skaper liten varig endring.

Hele 50 studenter fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene sammen, med ansatte fra NAV, har derfor startet opp og slutfører dette i 2015. Som en del av dette skal det følges opp med etablering av

kompetansenettverk i de ulike tjenesteområdene i fylket. Dette er et viktig bidrag med tanke på å sikre rettsikkerheten for de som trenger denne type hjelp og tjenester.

Vi ser, av våre embetsoppdrag, at barn og unge fremheves spesielt. Gjennom vår samlede virksomhetsinnsats registrerer vi at det skjer mye, med tiltak fra mange ulike aktører. Vår erfaring er imidlertid at det, for barnefamilier som spesielt har behov for hjelp fra mange, blir noe uoversiktlig og krevende - og ofte personavhengig. Vi mener det er rom for forbedring og forenkling - slik at den hjelp og bistand som behøves gis samtidig.

I året som har gått har vi derfor vært spesielt oppmerksom på vår egne innsats, med vekt på å prioritere tverrfaglighet. I 2014 prioriterte vi å gjennomføre tverrfaglig tilsyn på tjenester til familier med barn/unge, som omhandlet både helse, nav og barnevern i kommunene. Erfaringene med dette er gode, og vi viderefører dette i 2015.

Nasjonale miljømål

Fylkesmannen har et delansvar for å følge opp de nasjonale miljømålene. Det er Miljødirektoratet som har faglig instruksjonsmyndighet og styringsansvar for Fylkesmannen på miljøområdet. Dette innebærer at direktoratet blant annet har rett til å instruere Fylkesmannen i prioriteringen av ressurser og oppgaver innenfor miljøområdet. Fylkesmannens innsats er en forutsetning for å kunne gjennomføre regjeringens politikk på miljøområdet.

Fylkesmannens rolle og hovedfunksjoner på miljøområdet er følgende: regional samordningsmyndighet, initiativrolle, informasjonsknutepunkt og miljøkunnskap, myndighetsutøver, innsigelsesmyndighet, samt veiledning og rådgivning.

Følgende tema/fagområder er prioritert: klima, vannforvaltning, ivareta miljøhensyn i planprosesser etter plan- og bygningsloven og andre større utbyggingssaker, kunnskapsgrunnet, tilsyn, skipsverft og frivillig skogvern.

Fylkesmannen fikk nok en nasjonalparkforvalter tilknyttet i 2014, da forvaltningsknutepunktet for Byrkjelle/Børgefjell nasjonalpark ble lagt til Nord-Trøndelag. Med dette er det to nasjonalparkforvaltere som tilhører embetet. De har til daglig tilhold i Lierne og Røyrvik, men har to kontordager på Statens hus i Steinkjer annenhver uke.

I desember ble det opprettet fem naturreservat i Nord-Trøndelag. Det er med dette tatt vare på verdifull nordtrøndersk natur.

Stor økning i saksmengden

Innenfor sosial-, helse og barnevernsområdet opplever vi en stadig økende mengde av enkeltsaker. Vi har merket oss overordnet myndigheters forventning til økt fokus på rettsikkerhetsoppgaver, og dette er således en helt sentral del av vårt arbeid. Det har i de siste år vært betydelig vekst i antall saker på førerkortområdet. Fra å ha brukt om lag ett årsverk på dette arbeidet, brukes det nå om lag tre årsverk. I tillegg til vekst generelt, ser vi også at vårt tette samarbeid med politiet har medført at vi har fått langt flere saker med stor kompleksitet. Dette er positivt for området, men synliggjør også hvor omfattende arbeidet er.

Vi erfarer videre at det er noen utfordringer knyttet til ulike aktørers forhold til, og bruk, av opplysningsplikten når barn og unge lever i spesielt vanskelige forhold. Her er loven klar på plikten den enkelte har, men i praksis registrerer vi at oppmerksomheten ikke er god nok. Dette har kommet til syne både gjennom enkeltsaker og i andre tilsynssaker. For å bedre dette jobber Fylkesmannen aktivt med å opplyse, gi råd og følge opp aktørene i forhold til dette tema. Konkret tar vi dette opp på fagsamlinger, ledermøter med både kommuner, NAV, spesialisthelsetjeneste mfl.

I 2014 har vi sammen med fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal gjennomført regionale tilsyn med spesialisthelsetjenesten med tema forebygging av selvmord. Tema ble valgt ut fra at det i alle de tre fylkene er meldt om relativt mange selvmord fra spesialisthelsetjenesten i 2012 og 2013.

Landbruket – viktig næring i regionen

Fylkesmannen har ansvaret for å følge opp de nasjonale målene i landbrukspolitikken i vår region, og har både utviklings og forvaltningsoppgaver. Fylkesmannen ivaretar det regionale forvaltningsansvaret for at de økonomiske og juridiske virkemidlene blir benyttet i samsvar med gjeldene regelverk. I dette inngår også forvaltningskontroll i kommuner og gjennomføring av foretakskontroller. Fylkesmannen er kompetansesenter på landbruks- og matområdet og leder arbeidet med Regionalt bygdeutviklingsprogram, som legger føringer for prioritering av virkemidler som forvalters regionalt. Vi mener landbruksavdelingen oppfyller samfunnskravet og

bidrar aktivt gjennom å fylle ulike roller regionalt for å nå nasjonale landbrukspolitiske mål. Avdelingen har hatt et betydelig utviklingsorientert fokus. Dette skal føres videre i 2015, i tillegg til at behovene tilsier prioritering av mer ressurser til kontrollvirksomhet.

OMTALE OG VURDERING AV DE ENKELTE SEKTOROMRÅDER

LANDBRUK:

Skogtiltak i klimasammenheng, infrastrukturtiltak for økt konkurransekraft

Fylkesmennene skal gjennom Regionale skog og klimaprogram bidra til oppfølging av regjeringens prioritering av skogtiltak i klimasammenheng, og aktivt arbeide for å videreutvikle privat og offentlig infrastruktur for å bidra til næringsutvikling og konkurransekraft. Ved inngangen til 2014 sto skogbruket i Nord-Trøndelag ovenfor en kritisk situasjon på grunn av store ødeleggelse av storm høsten 2013. Både eldre produksjonsskog og yngre bestand fikk hard medfart. Store mengder stormfelt skog, i til dels områder med dårlig vegdekning, utgjorde en betydelig klimamessig utfordring. Dersom man ikke lyktes med å drive ut virket, ville akkumulert karbondioksid bli frigitt gjennom forråtning.

Fylkesmannen har over flere år hatt et nært samarbeid med skognæringa i Trøndelag med sikte på økt avvirkning og høyere andel lokalt virke til industrien for å bedre konkurransekraften. Utfordringene man stod ovenfor ved inngangen til 2014 med store stormskader, gjorde at det var nødvendig å tilpasse arbeidsinnsats og virkemidler for å legge til rette for at ressurser ble tatt vare på. Tilpassingene omfattet i første rekke tilskudd til skogsveger og virkemidler tilpasset drift i vanskelig terreng. Det ble også søkt og innvilget kr 3,0 millioner kroner i ekstra virkemidler til skogsveger fra Landbruksdirektoratet. Det er også iverksatt ekstraordinære tiltak for å bistå kommunene med å ferdigstille arbeidet med hovedplaner for skogsbilveger.

Innsatsen har gitt konkrete resultater. Avvirkningen i Nord-Trøndelag økte med 25 % fra 2011 til 2013, mens økningen i 2014 alene utgjør 20 %. Det er stor interesse for å investere i skogsbilveger, og dette gir stor etterspørsel etter virkemidler. For å sikre fortsatt høg avvirkning av lokalt virke for å bedre konkurransesituasjonen for industrien i regionen, er det i 2015 viktig å fortsette et systematisk arbeid med oppfølging av hovedplaner for skogsbilveger.

Næringsutvikling og innovasjon, arenaer for samspill mellom FoU, næringsliv og forvaltning

Fylkesmannen skal legge til rette for næringsutvikling og innovasjon, samarbeide med det regionale partnerskapet og bidra synergier mellom verdikjeder i landbruket og andre sektorer. Videre er det et mål å etablere gode arenaer for å styrke samspillet mellom landbrukets forskningsinstitutter, næringsliv og forvaltning. På disse områdene har landbruksavdelingen i 2014 utgjort en forskjell. Siden 2009 er det gjennom arbeidet Grønn FoU i Midt-Norge arbeidet med å bidra til økt forskningsinnsats ut fra regionale behov. Parallelt er det tatt initiativ til å igangsette et innovasjonsprogram. I løpet av første halvår 2014 er det slutført en programplan for Landbruk21 Trøndelag. Gjennom anvendelse av forskningsbasert kunnskap skal programmet legge grunnlaget for store felles løft gjennom samarbeid om utfordringer, løsninger og prioriteringer. Et interimsstyre for innovasjonsprogrammet ble opprettet høsten 2014, med nasjonale og regionale aktører fra forskningsinstitutter, næringsliv og forvaltning. Oppgaver i interimperioden vil være nasjonal og regional forankring av programmet, eierskap og organisering av virksomheten, samt utvikling av forretningsmodell.

Landbruks- og Matdepartementet nedsatte i 2013 en arbeidsgruppe, som fikk i mandat å utrede grunnlaget for et kompetansesenter for midtnorsk landbruk. Dette for å bidra til bedre samarbeid og merverdier som bedre utdanning, økt innovasjonsevne, bedre kunnskapsformidling og mer effektiv drift. Arbeidsgruppen anbefaler etablering av et regionalt kompetansesenter knyttet til Høgskolen i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen mener at en samlokalisering i et regionalt senter vil ha stor betydning for næringa. Tenkningen er den samme som legges til grunn for fusjon og samlokalisering av institutter og utdanning ved NMBU på Ås. For Midt-Norge vil det ha stor betydning å ha en sterk regional aktør og drivkraft som et kompetansesenter av samarbeidende aktører kan representere. Fylkesmannen har bidratt aktivt i arbeidsgruppen, og dette følges videre opp i 2015, blant annet gjennom å bidra i dialog med interimstyret for Norsk institutt for bioøkonomi.

Reduksjon av klimautslipp og bidrag til helhetlig vannforvaltning

Arbeidet med å redusere klimautslippene og bidra til klimariktig tilpasning av jordbruket er prioritert i 2014, det samme gjelder også arbeidet med en helhetlig vannforvaltning. Miljøvirkemidlene i jordbruket skal stimulere til god forvaltning slik at produksjonspotensial, miljøgoder, biologiske verdier og opplevelseskvaliteter sikres. I

dette ligger også bidrag som sikrer mindre avrenning og bedre vannkvalitet gjennom redusert erosjon og næringsavrenning og redusert bruk av plantevernmidler. For 2014 ønsket Fylkesmannen ytterligere å spisse tiltakene og virkemidlene, for å sikre at innsatsen rettes mot områder hvor det oppnås størst miljømessig effekt. Tilskuddene til utsatt jordarbeiding ytterligere differensiert å stimulere ekstra i vassdrag med særlige miljøutfordringer. Hotran-vassdraget i Nord-Trøndelag, har et nedbørsfelt som favner et område med meget intensiv husdyrproduksjon. For dette området er det utformet målrettede og stedsspesifikke virkemidler, som blant annet stimulerer til vårpløying, etablering av grasdekte vassveier og miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel når det gjelder både spredetidspunkt og spredemåte. Også arbeidet med å stimulere til økt økologisk produksjon og forbruk er prioritert i 2014. Hovedsatsinga er knyttet til foregangsfylke økologisk melk, hvor det er etablert bedre og mer målrettet rådgivning. I tillegg er det prioritert å bruke ressurser på Økouka og Trøndersk Matfestival, som arenaer for kunnskapsspredning til forbrukere og profileringsarena for økologisk mat.

Reindrift

To oppgaver har vært sentrale for fylkesmannen i 2014; integrering av reindrifftsforvaltningen i embetet og dialog/samhandling med reindrifftsneringen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har lykket godt med integreringen av reindrifftsforvaltningen i embetet. Det er utviklet et bra samarbeid opp mot andre avdelinger, noe som er en styrke spesielt på plansiden.

Vi opplever den løpende dialogen og samhandlingen med reindrifftsneringen som god, selv om det er et forbedringspotensial ift at vi bør være godt synlige på de praktiske arenaer (gjerder, befaringer mv). Vi har også lykket bra med å skape arenaer der vi inviterer reindrifftsutøverne til informasjon og diskusjon; bl.a halvårlege møter med alle siidaandelene og en todagers reindrifftskonferanse. Vi har nå også fått på plass dialogforum med deltakelse fra Sametinget og NRL/Reinsamelaget. Første møte er berammet til mars 2015. Vi arbeider nå med i tillegg å etablere formelle fora der fylkesmannen samlet møter de enkelte reinbeitedistriktene.

Reintallet i Nord-Trøndelag godt tilpasset tilgjengelige beiteressurser. Dette gjelder for alle reinbeitedistriktene. Samla reintall pr 31. mars 2014 var på 14130 (ukorrigerede tall). Høyeste godkjente reintall samlet for reinbeitedistriktene er 15900. Reintallet er stabilt over tid. Slaktevektene både for kalv og voksne dyr er gode og stabile over tid. Variasjoner mellom år kan i stor grad tilskrives årlige variasjoner i klimatiske forhold. Det er ut fra dette i liten grad behov for spesielle tiltak for å sikre økologisk bærekraft i reindrifften i Nord-Trøndelag. Økologisk bærekraft er også grunnlaget for den økonomiske bærekraften. Reindrifften i Nord-Trøndelag er økonomisk robust, og fremst i landet mhp lønnsomhet.

Det er ikke registrert brudd på bruksregler, med unntak av at ett distrikt har noen få rein over godkjent øvre reintall pr 31.03.2014. Beitebruksreglene for et reinbeitedistrikt ble tilsidesatt av Jordskifteretten i 2013. Denne delen av bruksreglene er derfor satt ut av funksjon. Fylkesmannen har som mål å starte en prosess der vi bidrar til at reinbeitedistriktet kommer i gang med utarbeidelse av nye beitebruksregler.

En stor del av reindrifftsavdelingens samlede ressursbruk er knyttet opp til dette resultatområdet.

Avdelingen opplever det som en styrke at vi, som del av fylkesmannsembetet, kommer tettere på de kommunale planprosessene, ift det som var tilfellet før omorganiseringen av reindrifftsforvaltningen. Over tid vil dette føre til behov for færre innsigelser til kommunale planer. Vi opplever det imidlertid som konfliktskapende at også Sametinget har innsigelseskompetanse i forhold til reindrift. Sametinget oppfattes å ha dårligere rutiner for samhandling med kommunene i planprosesser. Landbruksdepartementet er gjort oppmerksomme på dette forholdet, og er bedt om å komme med presiseringer av hvilket ansvar henholdsvis fylkesmann og Sameting har i slike saker.

Arealbrukskartene for fem av seks reinbeitedistrikter ble ferdig oppdaterte og gjort tilgjengelige i 2013/14.

Fylkesmannen registrerer at det er arbeid på gang å utvikle arealplanene som et bedre verktøy i planleggingen, f.eks. ved å utarbeide såkalte «inngrepskart». Det oppleves imidlertid som om det i liten grad er avklart hvilke roller og ansvar de ulike aktørene (Fylkesmannen, Landbruksdirektoratet, Skog og Landskap) skal ha.

Det er for dårlig progresjon i reinbeitedistriktenes arbeid med å få på plass reviderte distriktsplaner. Bare et distrikt har utarbeidet distriktsplaner iht ny reindrifftsloven. Flere distrikter har imidlertid meldt at de vil revidere planene i 2015. Reindrifftsavdelingen vil følge opp denne saken nært.

Det oppfattes som sterkt frustrerende at det ennå ikke er enighet om ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Fylkesmannen vedlikeholdt i 2014 grensegjerdet i Børgefjell i tråd med oppdraget som etter hvert kom

fra Landbruks- og Matdepartementet. Det har i ettertid vært møte mellom fylkesmennene og Sametinget i Sverige og resultatet fra denne kontakten er formidlet til departementet.

Miljø:

Klima er et av de viktigste temaene som miljøvernforvaltningen arbeider med. Miljøvernavdelingen har overfor kommunene og andre satt fokus på den nye retningslinjen for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging. Dette er et viktig verktøy som brukes i vår behandling av saker etter plan- og bygningsloven. Vi er i tillegg pådriver for at kommunene skal reviderer sine klima- og energiplaner. Innsatsen med klima bør intensiveres både i miljøvernavdelingen og i embetet for øvrig.

Arbeidet med vanddirektivet er en prioritert oppgave, som følges opp av miljøvernavdelingen. Det gjenstår noe forvaltningsplanarbeid med beskrivelse av overvåkingsprogrammet, samt å enes med NVE om hvilke vannforekomster som bør fastsettes som «endelige sterkt modifiserte vannforekomster» samt konkrete miljømål og forslag til tiltak i disse. Vi er i rute mht. forventet framdrift. Regulerte vannforekomster er ikke tilstrekkelig behandlet i forvaltningsplanen. Det ligger an til en andregangs høring av vannforvaltningsplanen etter at det er jobbet mer grundig med dette temaet.

Det brukes en del ressurser på arbeidet med frivillig skogvern. I desember 2014 ble fem naturreservat opprettet i Nord-Trøndelag. I tillegg er arbeidet med marin verneplan for to områder startet opp i 2014. Det er utført mye arbeid med kartlegging og bekjemping av fremmede arter, bl.a. gjennom et fellesprosjekt med Statens vegvesen. Arbeidet har i 2014 også omfattet fjerning av fremmede arter i utvalgte verneområder.

Å sikre miljøhensyn i saker etter plan- og bygningsloven er også en prioritert oppgave for miljøvernavdelingen. Vi opplever at det også i vårt fylke er press på utbygging i strandsonen. Avdelingen bruker, med rette, mye ressurser på ivaretagelse av miljøhensyn i arealsaker. Vi legger vekt på dialog med kommuner og tiltakshavere, og å være «tidlig og tydelig» i prosesser. Vi forsøket i stor grad å gjennomføre befaringer, ved behov. Vi opplever antall dispensasjonssaker i Nord-Trøndelag som relativt stort.

Omfanget av saker til behandling i 2014 var:

80 forhåndsuttalelser til reg.planer, uttalelser til 96 reguleringsplaner, uttalelser til 10 kommunedelplaner, uttalelser til fire kommuneplaner, 350 disp. saker til behandling, en dispensasjonssak påklagd, samt innsigelser til tre kommuneplaner.

Generelt utfordres vi på kunnskapsgrunnlaget i saksbehandlingen i arealbruk-/innsigelsessaker. Kartlegging av verdier for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv styrker vårt grunnlag for å kunne ivareta miljøhensyn på saksområdet, og tildelingen av fagmidler fra Miljødirektoratet betyr mye for kunnskapsgrunnlaget.

Samarbeidet med grunneiere og Jordskifteretten om ny grensegang for en del verneområder har holdt fram i 2014. Dette vil resultere i klare grenser for våre verneområder.

Rovdyrforvaltningen er stadig ressurskrevende i Nord-Trøndelag, men sommeren 2014 var roligere enn tidligere. Tildelte fkt-midler (forebyggende og konfliktdempende tiltak) er forsøkt forvaltet iht. ordningens hensikt, med fokus på rovdysikre gjerder og tidlig nedsanking. Bruk av omstillingsmidler er aktuelt i vårt fylke. Det er uttalt fra statssekretæren i KLD at rovdyrforliket i Stortinget står ved lag. Dette er formidlet i offentligheten, noe som har vært avklarende i den nordtrønderske debatten, og har bidratt til å gjøre vårt arbeid noe enklere.

Fylkesmennene skal følge opp tilsynsstrategien for forurensningstilsynet ved å gjennomføre risikobasert tilsyn. Det skal legges vekt på rask og streng oppfølging av alvorlige brudd, flere uanmeldte tilsyn, tips skal følges opp, og forventninger og tilsynsresultater skal formidles. Miljødirektoratet har med utgangspunkt i dette fastsatt en forventning om ressursbruk på 1,5 årsverk på forurensningstilsyn i 2014. Forventningen ble innfridd ved at miljøvernavdelingen i 2014 brukte 1,8 årsverk på tilsyn, noe som er en økning fra foregående år. Virkemidlene tvangsmulkt og anmeldelse skal brukes i tilsynsarbeidet. Ett av våre tilsyn i 2014 ledet til anmeldelse, noe som er i samme omfang som tidligere år.

Oppvekst og Utdanning:

Prioritert område i 2014 er tilsyn og veiledning til skoleeiere og kommunen som barnehagemyndighet. Avdelingen gjennomførte 19 tilsyn i 2014, derav to i samarbeid med andre avdelinger (folkehelse). Dette utgjør et betydelig tilsynstrykk.

Vi gjennomførte felles nasjonalt tilsyn i seks kommuner. Dette omfatter også betydelig veiledning i forkant av tilsynene. I tillegg elleve øvrige/egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn; herav fem på kommunen som

barnehagemyndighet og to på introduksjonsloven.

På barnehageområdet ble tre tilsyn gjennomført som en «turne» i tre kommuner våren 2014. Dette ble både effektivt og bidro samtidig til at tilsynene ble gjennomført mest mulig likt i disse kommunene. Avdelingen brukte samlet mindre tid og ressurser på tilsynene samtidig med at kommunene fikk god veiledning og oppfølging. Denne måten å gjennomføre tilsyn på ønsker avdelingen å videreføre i 2015.

Avdelingen har i 2014 fått mange forespørsler om veiledning på både kommune- og skolenivå, noe som har vært godt mottatt. Vi har vært ute på ti slike oppdrag i 2014 – også på enkeltskoler. Dette ser vi bidrar til bedre regelforståelse og regeletterlevelse – noe som kommer elevene i NT til gode.

Fylkesmannen har i 2014 også gjennomført tilsyn med kommunenes folkehelsearbeid i to kommuner. Dette har vært et samarbeid på tvers av flere avdelinger (OU, SHB, kommunal, landbruk og miljø). Selve tilsynet ble gjennomført med representanter fra OU og SHB.

Tiltak for økt kvalitet i barnehage og skole

I 2014 ble det igangsatt et omfattende program for skoleeier og barnehagemyndighet i fylket i regi av Oppvekstprogrammet. Programmet gjennomføres med fire samlinger med mellomarbeid. Alle primærkommuner i fylket deltar, og vi ser allerede nå en effekt ved at kommunene er godt i gang med å ta tak i egne utfordringer. Dette skjer ved at kommunene foretar analyse av egen virksomhet og utarbeider tiltak ut fra denne.

Tilbakemeldinger viser at dette har stor betydning for kvalitetsutvikling av sektoren i fylket. Avdelingen har i 2014 gitt ut fire elektroniske nyhetsbrev som distribueres til alle kommuner, skoler og barnehager i fylket. Nyhetsbrevet har hatt fire hovedoppslag: En fellessak for skole/barnehage, en skolesak, en barnehagesak og en om voksenopplæring. I tillegg har vi tatt med lenker til aktuelle tema. Nyhetsbrevet har blitt godt mottatt og videreføres i 2015.

Fylkesmannen har i 2014 hatt et særlig fokus på sørsamisk. Den 7. februar ble det gjennomført et samarbeidsmøte mellom HiNT, Fylkesmennene i Nordland og Sør- og Nord-Trøndelag, fylkeskommunene i Nord- og Sør-Trøndelag, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Gaaltje, Gielem Nastedh. Møtet hadde som mål å styrke opplæringa i sørsamisk språk og kultur. Resultatet ble blant annet en ny sørsamisk bok (Den første boka mi). Boka er under utarbeidelse. I tillegg besøkte vi Sametinget både i Karasjok og Kautokeino, for å avklare roller og oppgaver samt hvordan ivareta de to forvaltningskommunene i fylket i forbindelse med den pågående kommunereformen.

Oppvekst og utdanning har bidratt aktivt i embetets satsning på innovasjon gjennom:

- Veiledning før og etter felles nasjonalt tilsyn (FNT) Metodikk i nytt FNT legger opp til veiledning av alle kommuner i forkant av tilsyn. Tilsynsplan er oppsatt ut 2017 og kommunene kan få veiledning over lang tid både i forkant og i etterkant av tilsyn. Dette har stor effekt på regelforståelse og regeletterlevelse. Avdelingen har gjennomført veiledning på kommunenivå, rektornivå og skolenivå. OU mottar stadig gode tilbakemeldinger på metodikk og utførte oppdrag.
- Våren 2014 gjennomførte vi tilsynsturne på barnehagefeltet med tre kommuner i løpet av tre dager. Effektiv bruk av ressurser og kvalitetssikring ved at tilsyn gjennomføres mest mulig likt.
- I 2014 har avdelingen sendt ut fire elektroniske nyhetsbrev med tema fra barnehage, opplæring og voksenopplæring. Disse har blitt godt mottatt.
- Arbeidet med sørsamisk språk og kultur har blant annet resultert i en sørsamisk barnebok.

Kommunal:

Nasjonal politikk formidles primært gjennom veiledning via telefon, møter, forhåndsuttalelser og høringsuttalelser. I de tilfellene kommunene fremmer forslag til planer i strid med nasjonal politikk, bruker vi hjemmelen til å fremme innsigelser. Fylkesmannen har i 2014 hatt én plankoordinator i kommunalavdelingen som har koordinert alle uttalelser i plansaker fra embetet.

I 2014 ble det fremmet innsigelse mot fire av 96 reguleringsplaner, samt tre oversiktsplaner.

Fylkesmannen selv gjennomfører mekling i arealsaker der det er fremmet innsigelser som kommunen ikke vil ta til følge. I 2014 ble det holdt to meklingsmøter hvorav begge har resultert i en løsning, uten at saken måtte sendes til departementet for avgjørelse.

Fylkesmannen samordner behandling av plansakene internt gjennom en egen plangruppe. I tillegg driver embetet sammen med fylkeskommunen et planforum i fylket. Her deltar også vegkontoret, statens kartverk,

fiskeridirektoratet og reindriftsforvaltningen. Ved utgangen av 2014 ble regionalt planforum etablert i Nord-Trøndelag.

Sammen med fylkeskommunen arrangerte vi høsten 2014 den årlige samlingen for planleggerne i kommunene.

Det ble i samarbeid med Kartverket holdt seks samlinger for alle kommuner i Nord-Trøndelag med mål å heve kompetansen innen matrikkelloven og plandelen av plan- og bygningsloven. Nesten samtlige kommuner deltok på samlingene.

Høsten 2013 ble det igangsatt et prosjekt med mål om å effektivisere plansaksbehandlingen, og sluttrapport fra prosjektet ble levert våren 2014. Prosjektet ble gjennomført i nært samarbeid med Fylkeskommunen, Statens vegvesen og KS

Vi ser store utfordringer knyttet til plankompetansen i mange kommuner i Nord-Trøndelag, og jobbet på denne bakgrunn aktivt med å komme tidlig inn i planprosessene for å kunne bidra før planen kommer på høring.

Vi viser ellers til embetsrapporteringen under Landbruks- og matdepartementets og Klima- og miljødepartementets områder.

Vergemål

Det går fram av tildelingsbrevet for 2014 at et sentralt mål var å redusere risikoen for sentrale avvik ytterligere, og sikre at rammeverket for en velfungerende vergemålsforvaltning hos Fylkesmannen er etablert.

Til tross for utfordringene med saksbehandlingssystemet ARVE, er vi av den oppfatning at vi har etablert en fungerende vergemålsforvaltning der personer under vergemål, vergene, enslige mindreårige asylsøkere og representanter blir representanter får sakene godt behandlet og sine interesser godt ivaretatt.

Beredskap

Fylkesmannen samlet Fylkesberedskapsrådet 17. januar for gjensidig orientering om håndtering av stormene Hilde og Ivar, og for gjennomgang av læringspunkter etter hendelsen som vi hadde utarbeidet som en del av vår evalueringsrapport. Politiet, NTE og Telenor bidro med innledende betraktninger i møtet. Utkast til ROS Trøndelag ble også presentert.

Det ble gjennomført to beredskapstilsyn i starten av 2014, som var utsatt fra 2013. Vi gjennomførte videre to beredskapstilsyn på slutten av 2014. I utgangspunktet skulle vi gjennomføre fire til, men disse ble av ulike hensyn utsatt til starten av 2015.

Det ble gjennomført en egen samling for kommuner og regionale etater i Trøndelag den 8.mai om ROS Trøndelag. Oppfølgingen av ROS Trøndelag vil det jobbes videre med i 2015. Den påfølgende dagen var det en egen samling for nordtrønderske kommuner med hovedtema evaluering/læringspunkter etter større uønskede hendelser vinteren 2013/14. (Lynghvann, undersjøisk skred/flodbølge, ekstremvær og industribrann.)

Da det ikke var på plass en veileder for helhetlig ROS før mot slutten av 2014, så ble opplæring i denne ikke en del av kommunesamlingen i mai, men dette tas opp som tema på en egen samling for kommunene i mars 2015.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde i 2014 ansvaret for møte i Grenseredningsrådet. Møtet ble gjennomført med god deltakelse 27-28. mai 2014.

Vi deltok med embetsledelse og fylkesberedskapssjef på Totalforsvarsmøte 28 – 29. oktober 2014.

Fylkesmannen er aktiv deltager i LRS øvingsforum i Nord-Trøndelag. Årets store LRS øvelse ble holdt 30. oktober 2014 i Stjørdal, der scenarioet var en flyulykke.

Fylkesmannens kriseplan ble grundig revidert i 2014, på bakgrunn av erfaringer fra mange uønskede hendelser og erfaring fra øvelser. Revidert kriseplan presenteres for utvidet ledergruppe 9. februar 2015.

Fylkesmannen benytter DSB-CIM og vi prioriterer å støtte særskilt de kommunene som ikke har kommet godt nok i gang med å bruke dette verktøyet.

Fylkesmannen laget egen evaluering etter Hilde og Ivar og bidro i DSB og PwC sine evalueringer etter brannene i Lærdal, Frøya og Flatanger.

Fylkesmannen er involvert i planlegging av Raket/Nødnett øvelse i 2016 som skal foregå på grensen mellom

Trøndelag og Jämtland.

I september 2014 hadde vi verifikasjon av dokumentasjon og lokaler med FSA. Rapport etter besøket er så langt ikke mottatt.

Resultater og Ressurbruk:

Embetet leverte samlet et overskudd på 2.9 millioner, en nedgang i overskuddet fra 2013 der samlet overskudd var på 4.4. millioner. Embetet har i 2014 bl.a. gjort grep knyttet til refusjoner sykepengesom gjør at vi har mer kontroll på dette i økonomistyringssammenheng.

2014 var første år hvor fylkesmannen fikk reindrift inn i sin virksomhet. En utfordring er at reindrift etter vår mening ikke er fullfinansiert. Dette bl.a. fordi man la inn 265 000 i refusjon av syke- og fødselspengesom en forutsetning i budsjettet. Man kuttet bemanningen med 0.3 årsverk (som var planlagt overført til arkiv) og kompenserte ikke arbeidsgiveravgift med kr. 160 000. Dette har fått konsekvenser for driften på området i 2013 samt at det ikke har vært mulig å ta en krone til administrativ kostnadsdekning.

Det er en økning i ressursbruk på KMD området som skyldes sammenslåingen av KMD og FAD, flytting av plan fra Miljødepartementet til KMD samt økt ressursbruk innen bl.a. bygg og justis.

Det er en økning i ressursbruk på adm/fellesoppgaver/driften fra 2013 til 2014 som bl.a. skyldes helårseffekt assisterende fylkesmann – admsjef fungerte som assisterende 6 mnd. i 2013 - samt investeringer som er foretatt i 14. Det er investert for 3 millioner i 2014 mot 1.3 millioner i 2013. Hovedårsaken til dette er investeringer knyttet til felles parkeringskapasitet som leietakerne på Statens Hus ikke har fått statsbygg til å ta annet enn delansvar for, samt flere investeringer på IKT område knyttet til backup, brannvegger, Jobb Norge, Elektronisk Kvalitetssystem, trådløst nett o.a.

Det er en betydelig økning i tilskudd til kommunene fra 84.7 millioner i 2013 til 100.3 millioner i 2014. Størst relativ økning er det innenfor Sosial- Helse og Barnevernområdet (økning på 12.3 millioner) og innenfor Oppvekst og Utdanning (økning på 7,4 millioner)

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 8 942 862,46	kr 2 601 540,74
Landbruks- og matdepartementet	kr 13 119 383,66	kr 2 667 660,58
Kunnskapsdepartementet	kr 7 212 915,67	kr 1 545 734,02
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 601 078,85	kr 590 862,19
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 224 982,14	kr 3 972 149,27
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 30 607 378,54	kr 179 831,44
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 616 954,80	kr 1 470 940,97
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 8 523 496,84	kr 2 408 157,22
Andre	kr 5 702,79	kr 0,00
Sum:	kr 73 854 755,00	kr 15 436 876,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Embetet har utarbeidet et årshjul som starter med en revidering av Strategisk Plan. Med det menes om det er områder som skal løftes opp som gjennomgående tema for alle avdelinger i påfølgende år. I 2014 ble følgende tema løftet opp:

- Tilrettelegging for gode lokale prosesser, samt koordinere ulike aktører og interessenter i gjennomføringen av kommunereformen.
- Tettere, tidligere og tydeligere dialog med kommunene i planprosesser for å bidra til vekst og utvikling i Nord – Trøndelag innenfor rammen av nasjonal politikk.
- Aktivt støtte en mer innovativ offentlig sektor i Nord – Trøndelag med tjenester av god kvalitet.
- Innføre et kvalitetssystem som reduserer embetets sårbarhet.
- Effektivisere arbeidsprosesser gjennom å fjerne unødige tidstyver

Deretter starter Virksomhetsplanarbeidet i avdelingene. Avdelingene må da klargjøre sitt bidrag til de overordnede temaene, samt utarbeide en plan for hvordan avdelingene skal svare på de forventninger som ligger til embetet og sektorene.

VP rapporteres sammen med økonomi og sykefravær tre ganger i året. Risikostyring er en integrert del av virksomhetsplanleggingen gjennom en mal, der man både skal gi en vurdering av hvorvidt det er risiko for at mål ikke nås - og en vurdering av hvilke tiltak som kan iverksettes for å minimere risiko.

De fleste områdene hvor man ser at det er behov for forsterket innsats for og nå mål gjennom året håndteres gjennom omprioriteringer innad i avdelingene, men noen ganger er det behov for å løfte tematikk på ledermøte/embetsnivå. Av tema som har hatt fokus på dette nivået i 2014 kan nevnes situasjonen innenfor vergemålsområdet der det også i 14 har vært kapasitetsutfordringer bl.a. knyttet til at støtteverktøyene fremdeles ikke fungerer optimalt. Dette får også følgekonsekvenser for bl.a. bygg og justis som ligger i samme avdeling som vergemål og arkivet som også får kapasitetsutfordringer.

Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Samlet vurderes kompetanse og muligheten til å få rekruttert medarbeidere til embetet som god. Vi har hatt et prosjekt gående i samarbeid med tillitsvalgte der vi over 3 år skulle jobbe med å få frigjort midler for å kunne skyte inn friske penger inn i 2.3.3/2.3.4 forhandlinger. Det ble i 2014 kjørt en ekstraordinær 2.3.4 forhandling samt at embetet også la egne midler inn i potten ved 2.3.3 forhandlingene i 2014. Samlet er det gjennom dette fordelt lønnsmidler tilsvarende en helårseffekt på over 2 millioner. Det vil bli gjennomført en ny 2.3.4 runde også i 2015 som et fjerde og siste trinn i dette prosjektet. Vi håper og tror at dette både vil redusere uønsket turnover av medarbeidere, og gjøre det lettere å rekruttere ny kompetanse uten at vi gjennom det skaper uønskede lønnsforskjeller til de medarbeiderne vi har innenfor samme fagfelt.

Embetet tok inn to traineer i 2014, den ene i administrasjonsavdelingen som jobber særlig opp mot embetsledelsen med master i statsvitenskap og den andre i oppvekst- og utdanningsavdelingen med master i rettsvitenskap.

Embetet har hatt vakanser innenfor Oppvekst og utdanningsområdet på grunn av internt opprykk i 2013 og reduserte stillinger i 2014. En av stillingene ble besatt våren 2014, men arbeidstaker tiltrådte først 1. august. Avdelingen fikk med dette tilført nødvendig kompetanse innen videregående opplæring.

Bemanningen ved Landbruksavdelingen er redusert i løpet av 2014. En stilling har delvis vært ubesatt i tillegg til at det er en nedbemanning. Dette har sammenheng med at behovene endrer seg, spesielt gjelder dette innenfor merkantile stillinger. Gode verktøy og styringssystemer og sterk prioritering av oppgaver innenfor handlingsrom i sentrale måldokument og embetsoppdrag har også bidratt til økt effektivitet. Ved ansettelser har det lyktes å ansette nye medarbeidere med høy faglig kompetanse, selv om søkingen til utlyste stillinger ikke har vært stor. Samlet vurderes kompetansen ved avdelingen til å være god. I løpet av 2014 har det blitt enda tydeligere at mer av personalressursen må rettes inn mot forvaltningskontroll og foretakskontroll, da kompleksiteten øker spesielt når det gjelder foretakskontroll.

Reindriftsavdelingen har i løpet av 2014 ansatt ny medarbeider med kompetanse om samisk språk, kultur og næring, i tillegg til utdanning som er komplementerende ift til eksisterende kompetanse ved avdelingen. Dette styrker fylkesmannens samlede kompetanse knyttet til samiske forhold.

Kommunalavdelingen fikk tildelt midler til en ny stilling i forbindelse med oppfølging av kommunereformen. Denne stillingen ble besatt fra november 2014. Avdelingen har hatt et betydelig arbeidspress i oppstartsfasen av reformen og spesielt stor ekstern aktivitet.

Vergemålsreformen har også vært krevende for avdelingen gjennom at de sentrale saksbehandlersystemene ikke har vært ferdigstilte og det har derfor vært nødvendig å tilføre ekstra ressurser for å ha tilstrekkelig kapasitet og god kompetanse.

Denne ressursituasjonen har medført at vi innenfor bygg- og justisområdet har fått en økning i saksbehandlingstiden og for store restanser i 2014. For å bøte på dette ble det i løpet av året engasjert en ny medarbeider innenfor fagområdet.

Administrasjonsavdelingen har hatt en del turnover på arkivet, knyttet til naturlig avgang. I en periode med økt saksmengde, og man i tillegg må drive en del opplæring av personell, utfordres kapasiteten. Dette har vært krevende i perioder av året og har blitt søkt håndtert gjennom en styrking av bemanningen. Vi har lyktes med å få tak i gode folk på området som gjør at vi håper situasjonen vil stabilisere seg i 2015.

Prosjekter og igangsatte tiltak knyttet til embetets systemer:

Som tidligere nevnt har det vært to områder som har pekt seg ut som satsingsområder i 14 og som videreføres i 15 – dette er Elektronisk Kvalitetshåndbok og Kontinuerlig Forbedring.

Administrasjonsavdelingen piloterte Kontinuerlig Forbedring sammen med sosial- helse og barnevernavdelingen, og har i 2014 startet et prosjekt med samme metodikk der vi har satt fokus på saksflyt vergemål – arkiv innenfor kapitalforvaltningsområdet.

Avdelingen har bistått i forhold til implementering av Elektronisk Kvalitetshåndbok gjennom bl.a. å legge til rette for to kursdager i 2014 for brukerne, samt at vi har startet et arbeid med gjennomgang av avdelingens rutiner/retningslinjer med sikte på både å redusere sårbarhet på enkeltområder og forenkle rutinene.

Avdelingen har også hatt ansvar for klarspråksatsingen i embetet.

Fylkesmannen har merket seg regjeringens forventninger til ytterligere satsing på forenklet, tydelig og klart språk. Av den grunn gjennomførte embetets interne kommunikasjonsforum en forsterket klarspråksatsing i 2014.

Denne prosessen startet med et kurs i klarspråk i regi av Arkitektst, der nærmere 40 av embetets ansatte deltok. Kurset ble filmet, og en video med presentasjon og oppgaveheftet fra kurset, er lagt ut på vårt intranett.

I etterkant av kurset har fagavdelingene selv gått gjennom noen/flere av sine maler, og en del tekster er endret på bakgrunn av dette. Språkrådet har fått oversendt en del konkrete eksempler på originale- og omskrevne brevmaler.

Klarspråk er noe vi forsøker å arbeide med kontinuerlig, men fra tid til annen gjøres en ekstra innsats - som i 2014.

Sist embetet gjorde en lignende satsing var i 2012, da man gjennomførte Språkrådets klarspråkkurs for embetene, «Fylkesmannspakka». Også den gangen reviderte vi en del brevmaler, slik at disse ble lettere å forstå for mottakerne.

Roller og rolleforståelse

I arbeidet med kommunereformen har Fylkesmannen gjennomført flere pressemøter med tre mediehus, der bakgrunn og mål for reformen er forklart. Møter med hele eller deler av ledelsen og redaksjonene er gjennomført i mediehusene NRK Trøndelag, Trønder-Avisa og Namdalsavisa. Disse møtene oppsummeres som nyttige og konstruktive av alle parter.

Fylkesmennene har bred oppgaveportefølje og mange ulike roller. For å øke kjennskapen og kunnskapen om oss, både i oppgaver og roller, har vi utviklet en brosjyre om embetet, kalt «Til beste for fylket».

Denne finnes både i trykt- og elektronisk utgave som er tilpasset PC og nettbrett.

«Til beste for fylket» ligger på våre hjemmesider:

<http://fylkesmannen.no/Nord-Trondelag/Om-Fylkesmannen/>

En av våre fem grunnverdier er åpenhet. For oss er det et mål at flest mulig skal kunne få innsyn i saker som er av stor betydning for fylkets innbyggere. Det er bakgrunnen for at embetet de senere år har overført viktige

konferanser og samlinger via nett-tv. Blant annet hadde vi direktesending fra oppstartskonferansen for kommunereformen i Nord-Trøndelag, som ble arrangert i september.

Streaming er noe embetet ønsker å satse ytterligere på. Av den grunn er det satt i gang en prosess med å gå til innkjøp av utstyr og programvare for installasjon i egne lokaler.

Oppvekst og Utdanningsavdelingen har i 2014 jobbet mye med å forbedre og effektivisere bruken av ePhorte. Dette har medført betydelig reduksjon i antall restanser og uavsluttede saker. Klarspråk har også hatt fokus, noe som har medført bedre maler, særlig innen klagebehandling. Jobben med å implementere kvalitetssystemet er i gang.

Det er foretatt en kartlegging av tidstyver ved **miljøvernavdelingen**. Oppfølgingen av kartleggingen har omfattet bl.a. effektivisering av behandlingen av saker etter plan- og bygningsloven. Det er lagt ned en betydelig innsats for å avslutte saker og følge opp restanser i forbindelse med periodisering. Det er gjennom faggruppene på miljøvernavdelingen jobbet med kvalitetssikringssystem, som omfatter bl.a. prosedyrer for saksbehandling, organisasjonsplan og sikkerhetsregler. Systemet ved miljøvernavdelingen er ennå ikke fullstendig, og arbeidet vil fortsette i 2015.

Med stadig økende saksmengde og kompleksitet på **sosial- helse og barnevernområdet** er det avgjørende viktig å ha god styring på saksprosessene. Det er god effekt av kontinuerlig forbedring som metode for å bedre både kvalitet og økte effektiviteten i saksprosessene. Sammen med post og arkiv har vi gjennomgått saksprosessen på flere områder, forbedret, forenklet og forsterket egen innsats. Dette har vi gode erfaringer med og vil fortsette dette arbeidet.

Ledelsens gjennomgang er sentral i vårt arbeid med følge opp resultatene på våre områder, gi oss god kunnskap over situasjonen og utviklingstrekk. Dette gir oss en god mulighet til å styre våre ressurser i forhold til de områder som vi skal prioritere, samtidig som vi også får fulgt opp på en presis måte om og at dette skjer. Å knytte dette sammen som grunnlag for både virksomhetsstyring og virksomhetsplanlegging er avgjørende for at vi skal kunne etterkomme de behov og oppdrag som forventes utført av oss.

Landbruksavdelingen har i 2014 hatt fokus på å forbedre og effektivisere bruken av embetets systemer. Ledelse og medarbeidere har deltatt på kurs i klarspråk, og en intern arbeidsgruppe har forbedret avdelingens maler i tråd med ny kunnskap. Det er gjennomført en kartlegging til alle avdelingens ansatte når det gjelder behov for enkle kurs og opplæring i våre verktøy. Dette har resultert i at det er lagt en plan for gjennomføring av en rekke målretta internkurs, for eksempel i bruk av ePhorte, Outlook, Excel og Lync. Det er også iverksatt en opprydding og systematisering av digitale arkiver. Jobben med å innføre elektronisk kvalitetshåndbok er også igangsatt og denne tas aktivt i bruk fra 2015. Videre er det i 2014 iverksatt arbeid med å utvikle nytt delegasjonsreglement for landbruksavdelingen.

Fylkesmannsembetet er en del av Grønn stat, og vi legger vekt på å bruke ny teknologi i vår arbeidshverdag, og forsøker å bruke video og telefon der det er mulig og hensiktsmessig. Det er et mål å redusere utslippene og kostnadene knyttet til embetets reisevirksomhet.

Det går fram av embetsoppdraget for 2014 at målsettingen er en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans – der den lokale vergemålsmyndigheten arbeider for at interessene til barn og voksne med behov for verge samt enslige, mindreårige asylsøkere blir ivaretatt og at dette skjer med respekt for den enkeltes integritet, verdighet og selvbestemmelse.

- Til tross for utfordringene med saksbehandlingssystemet ARVE, er vi av den oppfatning at vi har etablert en fungerende vergemålsforvaltning der personer under vergemål, vergene, enslige mindreårige asylsøkere og representanter får sakene godt behandlet og sine interesser godt ivaretatt.

- I 2014 økte vi antall faste verger fra 0 ved inngangen av året til 25 ved utgangen. Viktige prioriteringer i 2015 vil bl.a. være å få på plass faste verger som dekker hele fylket samt å påse at midlene som var til forvaltning i overformynderiene er korrekt overført til Fylkesmannen.

Mange kommuner har svært gamle kommuneplaner, og antallet dispensasjonssaker er høyt. Dispensasjonssakene undergraver helhetlig og overordnet planlegging, og embetet tar opp dette temaet med kommunene ved flere anledninger, bl.a. i forbindelse med kommunebesøk.

Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer herunder merknader fra Riksrevisjonen

Fylkesmannen fikk ingen merknader knyttet til regnskap og budsjett disponering for 2013. Vi hadde dialog med riksrevisjonen om hvorvidt embetet har gode nok rutiner i forhold til offentlige anskaffelser. Spesielt knyttet til

kjøp av tjenester på miljøområdet. Dette har medført at vi har økt oppmerksomhet på terskelverdiene, som utløser krav om føring av protokoll eller offentlig anbudsinnhenting.

Embetet har også hatt en dialog med Riksrevisjonen knyttet til adgangen til å utbetale fleksitid i 2014, der vi har endret praksis.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag var ett av fire embeter hvor det ble gjennomført kontroll av «Internkontroll av vergeregnskap» for perioden 1.juli 2013 – 31.desember 2013. Ved hvert Fylkesmannsembete ble det kontrollert 25 vergeregnskap.

Tilbakemeldingen er oppsummert slik i rapporten fra Ernst&Young:

- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag synes å ha en god forståelse av hva internkontrollen for vergeregnskapene innebærer.

- Det er riktignok avdekket enkelte avvik og områder med forbedringspotensial ved fremtidige års gjennomgang.

Etter terrorhandlingene 22. juli 2011 ble det både for årene 2011, 2012 og 2013 tildelt skjønnsmidler til oppfølging av rammede, etterlatte, pårørende og berørte. I Nord-Trøndelag ble det i 2011 tildelt 1,6 millioner kroner til formålet, i 2012 1,1 millioner kroner og i 2013 900 000 kroner. Riksrevisjonen varslet i høsten 2014 tilsyn med Fylkesmennenes styring og kontroll av skjønnsmidlene. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag var da en av flere Fylkesmenn som det ble gjennomført tilsyn med. Tilsynet ble gjennomført 20. november 2014. Rutiner, kontroll og prosess vedrørende tildeling av disse skjønnsmidlene ble gjennomgått. Tilbakemeldingene vi fikk i tilsynsmøte med Riksrevisjonen var positive. Vi har så langt ikke mottatt annen tilbakemelding fra tilsynet.

Fylkesmannen er i epost fra DSB bedt om å rapportere på årsverk dedikert til samfunnssikkerhet og beredskap. For 2014 var det i Nord-Trøndelag ca. 3 årsverk.

Våre oppfølgingspunkter etter Styringsdialogmøte med DSB i 2014 er som følger:

Oppfølgingspunkt 1: DSB anbefaler FMNT å vurdere antall årsverk dedikert til samfunnssikkerhetsarbeidet

Embetet har økt fra 2,9 årsverk til 3,0. Det er også slik at inforrådgiver, kommunaldirektør og IT-personell bidrar med betydelige arbeidsressurser innenfor området.

Oppfølgingspunkt 2: DSB anbefaler FMNT å vurdere hvordan læringspunkter etter øvelser og uønskede hendelser skal følges opp internt, hos kommunene og hos eksterne aktører.

Embetet har akkurat hatt en grundig revisjon av vår kriseplan, og det er tatt utgangspunkt i læringspunkter etter øvelser og uønskede hendelser når denne nå er revidert. Ift kommunene så har vi etterlyst status for nødstrømsløsninger og om de har skaffet seg satellitt-telefon etter at mangel på dette ble påpekt i vår evalueringsrapport etter ekstremværene Hilde og Ivar. Det ble også satt fokus på læringspunkter etter evalueringen på vårt årlige Fylkesberedskapsrådsmøte i januar 2014. Evaluering/læringspunkter i kommunene etter håndtering av lynnbrann i Flatanger, industribrann på Steinkjer, flodbølge/skred i Namdalseid og ekstremværene Hilde og Ivar, var sentralt tema på årets kommunesamling innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Forbedringspunkter som vi trekker frem i øvelsesrapporter er også et viktig tema når vi er på tilsyn i kommunene.

Overholdelse av frister i plansaker

Det har tidvis vært utfordringer med å overholde fastsatt frist i dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Stor arbeidsbelastning i perioder, samt forsinkelser i embetets egen registrering av saker, har gjort at det tidvis har vært fristoversittelser for denne sakstypen. Periodisering i ephorte påvirket vår mulighet til å overholde fristene. Dette arbeidet ble slutført innen utgangen av året. I tillegg er de interne rutinene lagt om for disse sakene (som en del av embetets arbeid med kvalitetssikring og kontinuerlig forbedring), noe som bedrer situasjonen.

Arbeid med marin verneplan

Embetet har arbeidet med oppstart av verneplan for to marine områder i 2014. Disse prosessene har tatt forholdsvis mer tid/ressurser enn tilsvarende sak som ble slutført i 2013. Vi legger opp til å gjennomføre en grundig prosess, der det legges vekt på dialog med berørte parter.

Vesentlige forhold knyttet til personal, HMS mv

Medarbeiderundersøkelsen

Embetet gjennomførte høsten 2014 en ny medarbeiderundersøkelse. For å følge utviklingen over tid valgte vi å gjennomføre undersøkelsen med de samme valgfrie bolkene som vi benyttet i forrige undersøkelse, i 2012.

Enkelt avdelinger har brukt bedriftshelsetjenesten til oppfølgingen av medarbeiderundersøkelsen, mens andre har kjørt det i egen regi. Resultatene av medarbeiderundersøkelsen er både presentert for ledergruppen og tatt i samarbeidsforum, som er et partssammensatt organ der ledelse, tillitsvalgte og verneombud er representert. Flere avdelinger melder gjennom bl.a. medarbeiderundersøkelsen økt press på grunn av økt arbeidsmengde og økte opplevelser av å komme borti etiske dilemma i jobbutførelsen.

Miljøvernavdelingen gjennomførte i 2014 en organisasjonsgjennomgang, som resulterte i opprettelse av fire faggrupper ved avdelingen (plan, forurensning, vern og naturmangfold). Faggruppekoordinatorer ble tilsatt etter en intern tilsetningsprosess. Organiseringen med faggrupper er en midlertidig ordning, og faggruppekoordinatorer har en funksjonstid på to år. Landbruk har omorganisert til faggrupper tidligere og i medarbeiderundersøkelsen i 2014 gir de ansatte ved landbruksavdelingen svært gode tilbakemeldinger på egen arbeidssituasjon. Tilbakemeldingene viser også at omorganiseringen med opprettelse av interne faggrupper ledet av faggruppekoordinatorer fungerer.

Også kommunalavdelingen gjennomførte en intern prosess i 2014 som ledet til iverksetting av ny organisering fra årsskiftet 2014/2015. Avdelingen er etter dette organisert i fire faggrupper med hver sin fagansvarlige. De fire faggruppene er innenfor bygg- og justis, vergemål, samordning og kommuneøkonomi, samt samfunnssikkerhet og beredskap

V - Vurdering av framtidsutsikter

Embetets måloppnåelse vil i stor grad være preget av hvordan embetet kan bidra i og forholde seg til de pågående endringer innenfor offentlig sektor. Dette gjelder både den utredning som skal gjennomføres i forhold til oppgaver og organisering av fylkesmannsembetene som KMD har iverksatt og den utredning som fylkestingene i Nord- og Sør-Trøndelag nå gjennomfører. Embetet må også ha en aktiv holdning internt og eksternt vedrørende endringer i oppgaveporteføljen som følge av kommunereformen. Også endringer innenfor andre statlige og regionale etater og sektorer vil påvirke oppgaveløsningen. Et godt samarbeid og gode relasjoner til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, andre statlige etater, samt Fylkeskommunen og KS vil være avgjørende for å få til gode løsninger til det beste for innbyggerne i fylket.

Tjenester på helse og velferdsområdet handler om mange av innbyggerne i Nord-Trøndelag. Det er mange som trenger hjelp i ulike livsfaser. Behovet varierer, både i omfang og kompleksitet. Felles for alle er imidlertid trygghet for at tjenestene er tilgjengelige og at de er av god kvalitet. Ansvar for dette tilligger den enkelte ansvarlige, enten det er kommune eller spesialisthelsetjenesten. Fylkesmannen registrerer at det innenfor helse og omsorgstjenesten er store variasjoner i tjenestene hva gjelder bemanning, faglig kvalitet og tilgjengelighet. Å avstemme dette på en fornuftig måte hvor redusert sårbarhet i tjenestetilbudet vil være en viktig utfordring som må ivaretas i den kommende kommunestrukturen. Fylkesmannen har et kontinuerlig ansvar for å følge med på dette, både områdeovervåking og i forhold til å sikre rettsikkerhet for den enkelte borger. Når kommunen nå er inne i prosesser rundt fremtidens kommunestruktur er det svært viktig å ha tydelig fokus på de tjenester som skal leveres, også i fremtiden. Det er viktig å være svært oppmerksom på at tryggheten rundt tilgjengelighet og kvalitet ikke settes i spill å skaper unødige usikkerhet og utrygghet for borgere generelt og de mest utsatte spesielt.

Fylkesmannen har prioritert innsats overfor barn og unge de senere år. Dette fordi vi over tid har sett betydelige utfordringer, spesielt overfor utsatte grupper. Behovene for tjenester er til dels store, hvor vi registrerer at det er svært mange aktører som bidrar. Dette gir store utfordringer i å sikre samtidige tjenester som også oppleves som tilgjengelige overfor de brukere som trenger dem. I dag fremstår dette i for stor grad som fragmentert, hvor ansvaret deles av mange aktører - både i den enkelte kommune, fra spesialisthelsetjeneste og andre samarbeidsaktører. Dette må få særlig oppmerksomhet fremover, slik at de mennesker dette gjelder opplever tjenestene som både tilgjengelige og samtidige.

Frafallet i vg skole har over år vært en stor utfordring. Selv om det har vært jobbet godt og mye med dette fra mange aktører i Nord-Trøndelag, ser Fylkesmannen at det fortsatt er betydelig frafall. Antall barn under offentlig omsorg øker hvert år, samtidig som utfordringene med å komme tidlig inn også øker. Det er mange aktører som både skal, kan og ønsker å bidra. Å sikre at dette ses i sammenheng, både for aktørene selv, men ikke minst for enkeltmenneske er derfor viktig. Det er derfor nødvendig å spørre seg om det er for mange aktører, for mye oppdelt mellom stat, kommune og andre aktører som igjen bidrar til at dette arbeidet ikke går så godt som en kanskje kunne forvente.

Fylkesmannen vil ha fokus på å videreutvikle den kompetansen vi har, og må ha, innen oppvekst og utdanningsavdelingen - herunder forvaltningskompetanse, veiledning og utviklingsarbeid. Kommunene er i en omstillingsfase og har for tiden store utfordringer med å følge opp alle satsninger og tiltak fra sentrale myndigheter. Tilsynstrykket må derfor vurderes fra år til år. Det nye felles nasjonale tilsynet viser at kombinasjonen med mer veiledning og tilsyn er en riktig utvikling, men er krevende i forhold til kapasitet. Gjennom å kombinere god veiledning med tilsyn oppnår vi færre lovbrudd og følgelig bedre regeletterlevelse. Dermed får barn og unge ivaretatt sine rettigheter på en god måte.

Tilgangen på relevant kompetanse er avgjørende for miljøvernavdelingens evne til å kunne løse sitt samfunnsoppdrag. For å kunne rekruttere og beholde kompetanse er embetet avhengig av å være en attraktiv arbeidsgiver. Muligheten til å kunne tilby konkurransedyktig lønn er avgjørende.

Fagmidlene som Miljødirektoratet tildeler gir grunnlag til å følge opp sentrale oppgaver på miljøområdet. Midlene har bl.a. vært brukt til å finansiere tidsavgrenset engasjement og kjøpe tjenester på områdene trua og sårbare arter og naturtyper, fremmede arter og verneområder. Omfanget av tildelingen av fagmidler avgjør aktiviteten på fagområdet framover.

Fordelingen av oppgaver mellom kommune og stat vil påvirke miljøvernavdelingens arbeid framover. Kommunereformen vil ha betydning også for miljøvernavdelingen. F.eks. er kommunene nå gitt tilbud om å overta forvaltningsansvaret for verneområder i egen kommune.

Fylkesmannen mener den viktigste utfordringen i årene som kommer innenfor reindriftsområdet vil være å følge

opp og utvikle dialogen og samhandlingen med reindriftsutøverne. Tillit mellom næringen og forvaltningen er en forutsetning for å lykkes med mange av de oppdragene fylkesmannen får på reindriftsområdet. Fylkesmannen har som mål å være mer synlig på reindriftenes praktiske arenaer. Arbeidet med å ivareta robustheten i den sørsamiske reindriften er viktig. Vi vil derfor prioritere arbeidet med å sikre reinbeitearealer og redusere tap. Reinbeitedistriktene har også et selvstendig ansvar for å tilrettelegge for god planlegging gjennom gode distriktsplaner, deltakelse i planprosesser mv.

Vi har en målsetting om å kunne yte bedre veiledning om optimal produksjon av reinkjøtt og om muligheter for utvikling av reindriftsbaserte tilleggsnæringer.

Vi ser også at det er behov for bedre kompetanse knyttet til rettighetsspørsmål. Dette kan vi oppnå enten ved kompetanseheving av egne ansatte, eller ved å knytte til oss eksterne aktører.

VI - Årsregnskap

Endringer i rapporteringspakken fra forrige utgave

Følgende oppstillinger fra årsregnskapet, jf. rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap*, er tatt inn i rapporteringspakken:

For bruttobudsjetterte virksomheter

- Oppstilling av bevilgningsrapportering
 - Note A Forklaring av samlet tildeling
 - Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år
- Oppstilling av artskontorrapporteringen

For nettobudsjetterte virksomheter

- Oppstilling av bevilgningsrapportering
 - Note A Forklaring på samlet tildeling

Datoen i rapporteringspakken er oppdatert til 31.12.2014.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	1	76.720.000	77.614.398	-894.398
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	2	307.000	4.448.027	-4.141.027
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	3	175.000	208.685	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilte driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		1.000.000	960.866	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63	Diverse		1.876.000	1.872.539	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unæ i statl. avsh	64	Diverse		3.235.000	3.234.515	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse	4	1.155.000	923.260	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter	5	6.888.185	6.664.270	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse	6	13.049.910	12.998.706	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	7	4.980.000	4.319.360	
0310	Tilskudd til tros- og livssynsamfunn	70	Tilskudd	8		701.338	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	20	5.691.698	5.352.002	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	9		364.938	
0470	Fritt reisetid	71	Tilskudd	10		2.539.865	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter	11	300.000	300.000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter	12	1.936.680	1.968.271	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		2.843.883	2.823.883	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		430.000	330.691	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		25.000	25.000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og ruslital	01	Driftsutgifter	13		1.380.222	
0761	Onsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		591.000	585.774	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		5.299.100	5.299.100	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		100.000	100.000	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1.530.000	1.530.000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		480.000	480.000	
0763	Ruslital - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		449.500	449.500	
0763	Ruslital - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		9.465.985	9.465.985	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		1.822.541	1.822.541	
0769	Uredningsvirksomhet mv - spesielle driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		1.000.000	1.000.000	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	14		3.869	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	15	870.000	871.728	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter	16	938.162	928.167	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		16.922.983	16.922.983	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		235.000	235.000	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	17	3.085.000	3.028.929	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedli	17	700.000	650.415	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		425.000	438.733	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		568.000	565.987	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		711.125	713.817	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		4.587.000	4.572.357	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1.125.000	1.122.003	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1.936.250	1.953.586	
1420	Statlige erverv, nytt skogvern	35	Diverse		180.000	180.000	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		715.000	825.000	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovdyr	72	Tilskudd	18	20.000.000	18.689.249	
1420	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i r	73	Tilskudd	19	7.300.000	7.801.363	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		91.000	91.000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		940.000	985.000	
1420	Nasjonaleparkentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		700.000	700.000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365.000	304.238	
1425	Tilskot til vilføremål	71	Tilskudd		550.000	550.201	
Sum utgiftsført					204.296.002	211.897.363	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		4.465.631	4.465.631
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		1.097.027	1.097.027
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak		4.339	4.339
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		644.222	644.222
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger		2.071.251	2.071.251
4147	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		100.450	100.450
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		172.020	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		9.465.086	
Sum inntektsført					0	18.020.026

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				193.877.337	
Kapitalkontoer					
60073601	Norges Bank KK /innbetalinger			14.743.138	
60073602	Norges Bank KK/utbetalinger			-209.323.527	
715217	Endring i mellomværende med statskassen			703.052	
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)				
Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715217	Mellomværende med statskassen	-3.750.257	-4.453.309	703.052

Virksomhet: A8 - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Note bevilgningsrapport

I bevilgningsrapporten har vi i kolonnen "Note" angitt tall for å vise til forklaringer. Forklaringene er listet opp her. Vi viser for øvrig til note A og B.

Nr	Merknad
1	Må i tillegg sees mot inntektskapitlet 3525.
2	Gjelder i hovedsak Statens Hus. Må sees opp mot kap. 3525 post 01
3	I rapportering for 2. tertial har vi rapportert underforbruk på kr. 47.000,-. 19. desember (viser til fullmaktsbrev) reduserer UDIR vår fullmakt med kr. 74.000,-. Deler av de inndratte midlene ble brukt i 2. tertial. Vi har vært i kontakt med Arne Eltvik samme dag (19.12.14) og fått beskjed at overforbruket er i orden. Det er imidlertid betenkelig at direktoratet trekker midler som allerede er tildelt og brukt.
4	FM har mottatt prognoser for høst 2014. Det viste seg at reelle gjennomføring av leirskole var i mindre omfang enn prognosene tilsier. Vi har meldt mindre behov til Utdanningsdirektoratet i desember, men det var ikke behov for omdisponering av midlene mellom embetene.
5	Tildelingen var inntil kr. 200.000,-. Faktiske kostnader for gjennomføring av oppdraget var kr. 123.025,20. FM har ikke brukt hele tildelingen. Den har kommet så sent på året, slik at vi ikke kunne belaste vårt lønnsregnskap. Vi skal søke om å overføre midlene til neste år. Namsskogan kommune har returnert kr.111.291,- pga. utsatt deltagelse i satsingen. Dette beløpet skal ikke Fylkesmannen bruke i år. Forbruket skyldes feilberegning av sykepenger.
6	FM i Nord-Trøndelag har brukt kr.31.250,- for lite. Grunnen til underforbruket er ulike satser for arbeidsgiveravgift i vårt fylke.
7	Planlagt prosjekt omkring pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen ble utsatt til 2015. Det er søkt om overføring kr. 500.00 til gjennomføring i 2015.
8	Åpen fullmakt
9	Åpen fullmakt. Gjelder Godtgjøring verger
10	Åpen fullmakt
11	Kommunereformen
12	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
13	Åpen fullmakt
14	Åpen fullmakt
15	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
16	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
17	Reidriftsavdelingen har sett post 01 og 45 under ett og da er de i ballanse
18	Rovviltnemda tildelte 1 mill i brev datert 22.09.2014. Av dette fikk Nord-Trøndelag kr 491.668. Midlene skulle komme som en supplerende tildeling fra Miljødirektoratet. Denne tildelingen fikk aldri Nord-Trøndelag
19	Erstatning sau og rein. Det ble ikke utbetalt så mye erstatning som FM fikk tildelt.
20	Det Det ble iverksatt kapasitetsøkende tiltak sent i året 2014 som vil få kostnadmessig effekt i 2015. Søkte derfor om å få overført midler tilsvarende mindreforbru, men fikk avslag.

Virksomhet: A8 - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525-01	4.431.000	72.289.000	76.720.000
0525-21	307.000		307.000
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501	Tildelingsbrev	-894.398		-894.398	2.719.812	1.097.027			2.922.441	3.836.000	2.922.441
052521	Tildelingsbrev	-4.141.027		-4.141.027		4.465.631			324.604	[5% av årets tildeling i note A]	324.604
022621	Belastningsfullmakt	223.915		223.915					223.915	[5% av årets tildeling i note A]	223.915
23.121	Belastningsfullmakt	660.640		660.640	Ikke aktuell				660.640		500.000

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Tildelingsbrev kapittel og post 052501**

Mindreforbruket skyldes i hovedsak disse forholdene:

* Vi hadde mye sykdom blant ansatte og det førte til mye større sykepengerefusjoner enn budsjettet

* Vi hadde innsparinger på lønn som følge av vakanser og «flytting» av ansatte fra kap. 0525 til andre fagkapitler under veis i året

* Større inntekter enn budsjettet i forhold til tilhørende utgifter

Beløpet vi søker overført skal gå til styrking av aktivitet knyttet til ovennevnte kapittel og post. Vi er i en omstillingsprosess som startet i 2013 og sluttføres i 2015 for å frigjøre midler til lønnsforhandlinger for å rekrutere/beholde konkurranseutsatt arbeidskraft.

Tildelingsbrev kapittel og post 052521

Aktiviteten her er i hovedsak knyttet til drift av fellestjenesten i Statens Hus. Det er ikke noen tildelinger knyttet til driften. Kontantprinsippet gjør at vi får forskyvninger i inntekter/utgifter mellom år. I 2013 hadde vi en merinntekt på kr. 307.000 som vi fikk overført til i år. I år har vi en merinntekt på kr. 324.604 som vi søker om å få overført til 2015. Overføringen går til drift av fellestjenesten.

Belastningsfullmakt kapittel og post 022621

Tildelingen var inntil kr. 200.000,-. Faktiske kostnader for gjennomføring av oppdraget var kr. 123.025,20. FM har ikke brukt hele tildelingen. Den har kommet så sent på året, slik at vi ikke kunne belaste vårt lønnsregnskap. Vi søker om å overføre midlene til neste år. Namsskogan kommune har returnert kr.111.291,- pga. utsatt deltagelse i satsingen. Dette beløpet skal ikke Fylkesmannen bruke i år. Forbruket skyldes feilberegning av sykepenger.

Belastningsfullmakt kapittel og post 022622

Total bevilgning var på kr. 4.980.000. Forbruk var kr. 4.319.360. Kr. 500.000 var avsatt til ett prosjekt knyttet opp mot pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen. Prosjektet ble utsatt til 2015 og det er i den forbindelse søkt om overføring av disse midlene.

Vi viser også til "Note Bevilgningsrapport" hvor vi har merknader til flere bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	807.790
Salgs- og leieinnbetalinger	1	5.562.548	2.633.456
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	110	110
<i>Sum innbetalinger</i>		5.562.658	3.441.357
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	79.876.696	71.544.203
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-2.820.262	-3.027.191
Utbetalt til investeringer	3	3.067.488	1.310.282
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	28.571.105	22.922.787
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		108.695.027	92.750.081
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		103.132.369	89.308.725
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	100.382.074	84.729.197
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		100.382.074	84.729.197
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		9.465.086	8.424.186
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		172.020	152.669
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		9.637.106	8.576.854
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		193.877.337	165.461.067
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01,2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	219.707	367.211
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3.452.693	-2.811.924
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-517.271	-2.008.596
Sum mellomværende med statskassen		-3.750.257	-4.453.309

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	0	707.790
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	100.000
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	807.790
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra oppdragsvirksomhet, avgiftspliktig	-1.850	0
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	5.564.398	2.633.456
Sum salgs- og leieinnbetalinger	5.562.548	2.633.456
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	110	110
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	110	110
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	5.562.658	3.441.357

Merknader:

Salgs- og leieinnbetalinger:

Etter merknader fra Riksrevisjonen endret vi på inntektsføring av en del kompensasjoner som i 2013 var ført på 0525-01 til 3525-02. Dette har ingen innvirkning på årsresultatet.

Landbruksavdelingen har vesentlig mindre inntekter i år pga redusert utleie av arbeidskraft.

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	66.700.388	59.600.422
Arbeidsgiveravgift	9.465.086	8.424.186
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	3.711.222	3.519.595
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	79.876.696	71.544.203
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	2.820.262	3.027.191
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	2.820.262	3.027.191
Antall årsverk:	116	108

Lønninger:

Auken skyldes flere ansatte og lønnsoppgjør. 2.3.4-forhandlingene som ble gjennomført i 2014 og embetets egenfinansierte andel av 2.3.3-forhandlingene vil ha en helsårseffekt på ca. 1,5 millioner kroner 2015.

Andre Ytelser:

Er i hovedsak ytelser til til sensorer, kontrollkommisjoner, nemder, styrer og råd. Det er ikke ytelser til egne ansatte

Offentlige refusjoner vedrørende lønn

Refusjon av sykepenger har gått ned ca. 7%

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	279.411	188.103
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2.466.986	1.120.062
Andre utgiftsførte investeringer (*)	321.091	2.117
Sum utbetalt til investeringer	3.067.488	1.310.282
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende

Økningen skyldes ekstraordinære innkjøp av IKT-utstyr (ca kr. 800.000) og vår andel av utvidelse av parkeringsarealet ved Statens Hus (kr. 490.000)

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	1.288.726	-1.005.710
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	534.283	24.250
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	3.585.905	3.232.654
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	54.560	61.239
Mindre utstysanskaffelser	199.302	103.673
Leie av maskiner, inventar og lignende	1.664.165	690.126
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:	7.844.135	8.534.178
Reiser og diett	3.104.226	2.658.903
Øvrige driftsutgifter (*)	10.295.804	8.623.473
Sum andre utbetalinger til drift	28.571.105	22.922.787
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet		

Husleie:

Hovedforklaringene husleien er kr. 6.860.000 og fratrukk for brukerbetaling til fellestjenesten i Statens Hus med kr. 5.641.000.

Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:

Advokater	2.326.834
Innleid personell fra vikarbyrå o.l.	60.477
Kjøp av andre fremmede tjenester	4.393.568
Kjøp av tjenester til løpende driftsoppgaver, IK	292.914
Sakkyndige - andre partsutgifter	25.174
Saksomkostninger	296.349
Tolker	183.350
Verge - honorarer og utgifter	265.469
Totalsum	7.844.135

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	45.146.840
Tilskudd til fylkeskommuner	0	2.296.250
Tilskudd til kommuner	63.780.612	0
Tilskudd til fylkeskommuner	2.938.000	0
Tilskudd til private	27.258.253	27.859.150
Tilskudd til organisasjoner	3.368.478	4.429.053
Tilskudd til statsforvaltningen	3.036.732	4.997.904
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	100.382.074	84.729.197

Merknad:

Det er en auke i utbetaling av tilskudd på ca kr. 18.634.000

Kunnskapsdepartementet ca. kr.: 7.463.749 økning skyldes:

- * Rgjeringens satsing på videreutdanning av lærere – kompetanse for kvalitet og dekning av vikarutgifter
- * Rgjeringens satsing på ungdomstrinnet – Ungdomstrinn i utvikling.

Helsedepartementet ca kr. 12.359.000 og skyldes:

* Økningen på Sosial – Helse og Barnevernområdet skyldes at midler på rusområdet - 7410, i 2013 var lagt inn i den kommunale rammen, mens det i 2014 igjen ble gitt som tilskudd. Dette var en økning på 6.375.923.

* Videre er det gitt en økning i forhold til barnefattigdom på kr. 691 000

* På barnevernssiden er rammen til stillinger i tjenesten økt med kr 2.740 169 og tilskudd til etablering av interkommunal barnevernstjeneste er gitt med 1.155 000,-

* Tilskuddet til tiltak for å bedre situasjonen til mennesker med kroniske lidelser er økt med ca 400 000,-

Klima og miljødepartementet en reduksjon på omkring kr. 4.644.398 og skyldes:

- * Reduksjoner i og bortfall av belstningsfullmakter
- * Mindre søknader fra kommunene

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	37.311	0	37.311
Andre fordringer	219.707	219.707	0
Kasse og bank	0	0	0
<i>Sum</i>	257.018	219.707	37.311
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	17.563	0	17.563
Skyldig skattetrekk	-3.452.693	-3.452.693	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-517.271	-517.271	0
<i>Sum</i>	-3.952.401	-3.969.964	17.563
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	-3.695.383	-3.750.257	54.874

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Endringer i rapporteringspakken fra forrige utgave

Følgende oppstillinger fra årsregnskapet, jf. rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap*, er tatt inn i rapporteringspakken:

For bruttobudsjetterte virksomheter

- Oppstilling av bevilgningsrapportering
 - Note A Forklaring av samlet tildeling
 - Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år
- Oppstilling av artskontorrapporteringen

For nettobudsjetterte virksomheter

- Oppstilling av bevilgningsrapportering
 - Note A Forklaring på samlet tildeling

Datoen i rapporteringspakken er oppdatert til 31.12.2014.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindretutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	1	76.720.000	77.614.398	-894.398
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	2	307.000	4.448.027	-4.141.027
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	3	175.000	208.685	
0225	Tiltak i grunnopplæringen - særskilte driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		1.000.000	960.866	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63	Diverse		1.876.000	1.872.539	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unæ i statl. avsh	64	Diverse		3.235.000	3.234.515	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse	4	1.155.000	923.260	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter	5	6.888.185	6.664.270	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse	6	13.049.910	12.998.706	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	7	4.980.000	4.319.360	
0310	Tilskudd til tros- og livssynsamfunn	70	Tilskudd	8		701.338	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	20	5.691.698	5.352.002	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	9		364.938	
0470	Fritt reisetid	71	Tilskudd	10		2.539.865	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter	11	300.000	300.000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter	12	1.936.680	1.968.271	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		2.843.883	2.823.883	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		430.000	330.691	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		25.000	25.000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og ruslital	01	Driftsutgifter	13		1.380.222	
0761	Onsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		591.000	585.774	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		5.299.100	5.299.100	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		100.000	100.000	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1.530.000	1.530.000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		480.000	480.000	
0763	Ruslital - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		449.500	449.500	
0763	Ruslital - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		9.465.985	9.465.985	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		1.822.541	1.822.541	
0769	Uredningsvirksomhet mv - spesielle driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		1.000.000	1.000.000	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	14		3.869	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	15	870.000	871.728	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter	16	938.162	928.167	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		16.922.983	16.922.983	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		235.000	235.000	
1147	Reindriftsforvaltningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	17	3.085.000	3.028.929	
1147	Reindriftsforvaltningen - større utstyrsanskaf	45	Større utstyrsanskaffelser og vedli	17	700.000	650.415	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		425.000	438.733	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		568.000	565.987	
1420	Miljødirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		711.125	713.817	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		4.587.000	4.572.357	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1.125.000	1.122.003	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1.936.250	1.953.586	
1420	Statlige erverv, nytt skogvern	35	Diverse		180.000	180.000	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		715.000	825.000	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovdyr	72	Tilskudd	18	20.000.000	18.689.249	
1420	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i r	73	Tilskudd	19	7.300.000	7.801.363	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		91.000	91.000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		940.000	985.000	
1420	Nasjonale parksentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		700.000	700.000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		365.000	304.238	
1425	Tilskott til vilføremål	71	Tilskudd		550.000	550.201	
Sum utgiftsført					204.296.002	211.897.363	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter		4.465.631	4.465.631
3525	Ymse inntekter	02	Ymse		1.097.027	1.097.027
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak		4.339	4.339
3525	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		644.222	644.222
3525	Refusjon av sykepenger	18	Refusjon av sykepenger		2.071.251	2.071.251
4147	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger		100.450	100.450
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse		172.020	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		9.465.086	
Sum inntektsført					0	18.020.026

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				193.877.337	
Kapitalkontoer					
60073601	Norges Bank KK /innbetalinger			14.743.138	
60073602	Norges Bank KK/utbetalinger			-209.323.527	
715217	Endring i mellomværende med statskassen			703.052	
Sum rapportert					0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)				
Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715217	Mellomværende med statskassen	-3.750.257	-4.453.309	703.052

Virksomhet: A8 - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Note bevilgningsrapport

I bevilgningsrapporten har vi i kolonnen "Note" angitt tall for å vise til forklaringer. Forklaringene er listet opp her. Vi viser for øvrig til note A og B.

Nr	Merknad
1	Må i tillegg sees mot inntektskapitlet 3525.
2	Gjelder i hovedsak Statens Hus. Må sees opp mot kap. 3525 post 01
3	I rapportering for 2. tertial har vi rapportert underforbruk på kr. 47.000,-. 19. desember (viser til fullmaktsbrev) reduserer UDIR vår fullmakt med kr. 74.000,-. Deler av de inndratte midlene ble brukt i 2. tertial. Vi har vært i kontakt med Arne Eltvik samme dag (19.12.14) og fått beskjed at overforbruket er i orden. Det er imidlertid betenkelig at direktoratet trekker midler som allerede er tildelt og brukt.
4	FM har mottatt prognoser for høst 2014. Det viste seg at reelle gjennomføring av leirskole var i mindre omfang enn prognosene tilsier. Vi har meldt mindre behov til Utdanningsdirektoratet i desember, men det var ikke behov for omdisponering av midlene mellom embetene.
5	Tildelingen var inntil kr. 200.000,-. Faktiske kostnader for gjennomføring av oppdraget var kr. 123.025,20. FM har ikke brukt hele tildelingen. Den har kommet så sent på året, slik at vi ikke kunne belaste vårt lønnsregnskap. Vi skal søke om å overføre midlene til neste år. Namsskogan kommune har returnert kr.111.291,- pga. utsatt deltagelse i satsingen. Dette beløpet skal ikke Fylkesmannen bruke i år. Forbruket skyldes feilberegning av sykepenger.
6	FM i Nord-Trøndelag har brukt kr.31.250,- for lite. Grunnen til underforbruket er ulike satser for arbeidsgiveravgift i vårt fylke.
7	Planlagt prosjekt omkring pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen ble utsatt til 2015. Det er søkt om overføring kr. 500.00 til gjennomføring i 2015.
8	Åpen fullmakt
9	Åpen fullmakt. Gjelder Godtgjøring verger
10	Åpen fullmakt
11	Kommunereformen
12	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
13	Åpen fullmakt
14	Åpen fullmakt
15	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
16	Overforbruk skyldes at refusjon sykepenger er hensyntatt, men bokført på annet kapittel
17	Reidriftsavdelingen har sett post 01 og 45 under ett og da er de i ballanse
18	Rovviltnemda tildelte 1 mill i brev datert 22.09.2014. Av dette fikk Nord-Trøndelag kr 491.668. Midlene skulle komme som en supplerende tildeling fra Miljødirektoratet. Denne tildelingen fikk aldri Nord-Trøndelag
19	Erstatning sau og rein. Det ble ikke utbetalt så mye erstatning som FM fikk tildelt.
20	Det Det ble iverksatt kapasitetsøkende tiltak sent i året 2014 som vil få kostnadmessig effekt i 2015. Søkte derfor om å få overført midler tilsvarende mindreforbru, men fikk avslag.

Virksomhet: A8 - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525-01	4.431.000	72.289.000	76.720.000
0525-21	307.000		307.000
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501	Tildelingsbrev	-894.398		-894.398	2.719.812	1.097.027			2.922.441	3.836.000	2.922.441
052521	Tildelingsbrev	-4.141.027		-4.141.027		4.465.631			324.604	[5% av årets tildeling i note A]	324.604
022621	Belastningsfullmakt	223.915		223.915					223.915	[5% av årets tildeling i note A]	223.915
23.121	Belastningsfullmakt	660.640		660.640	Ikke aktuell				660.640		500.000

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Tildelingsbrev kapittel og post 052501**

Mindreforbruket skyldes i hovedsak disse forholdene:

* Vi hadde mye sykdom blant ansatte og det førte til mye større sykepengerefusjoner enn budsjettet

* Vi hadde innsparinger på lønn som følge av vakanser og «flytting» av ansatte fra kap. 0525 til andre fagkapitler under veis i året

* Større inntekter enn budsjettet i forhold til tilhørende utgifter

Beløpet vi søker overført skal gå til styrking av aktivitet knyttet til ovennevnte kapittel og post. Vi er i en omstillingsprosess som startet i 2013 og sluttføres i 2015 for å frigjøre midler til lønnsforhandlinger for å rekrutere/beholde konkurranseutsatt arbeidskraft.

Tildelingsbrev kapittel og post 052521

Aktiviteten her er i hovedsak knyttet til drift av fellestjenesten i Statens Hus. Det er ikke noen tildelinger knyttet til driften. Kontantprinsippet gjør at vi får forskyvninger i inntekter/utgifter mellom år. I 2013 hadde vi en merinntekt på kr. 307.000 som vi fikk overført til i år. I år har vi en merinntekt på kr. 324.604 som vi søker om å få overført til 2015. Overføringen går til drift av fellestjenesten.

Belastningsfullmakt kapittel og post 022621

Tildelingen var inntil kr. 200.000,-. Faktiske kostnader for gjennomføring av oppdraget var kr. 123.025,20. FM har ikke brukt hele tildelingen. Den har kommet så sent på året, slik at vi ikke kunne belaste vårt lønnsregnskap. Vi søker om å overføre midlene til neste år. Namsskogan kommune har returnert kr.111.291,- pga. utsatt deltagelse i satsingen. Dette beløpet skal ikke Fylkesmannen bruke i år. Forbruket skyldes feilberegning av sykepenger.

Belastningsfullmakt kapittel og post 022622

Total bevilgning var på kr. 4.980.000. Forbruk var kr. 4.319.360. Kr. 500.000 var avsatt til ett prosjekt knyttet opp mot pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen. Prosjektet ble utsatt til 2015 og det er i den forbindelse søkt om overføring av disse midlene.

Vi viser også til "Note Bevilgningsrapport" hvor vi har merknader til flere bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201414	201314
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	807.790
Salgs- og leieinnbetalinger	1	5.562.548	2.633.456
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	110	110
<i>Sum innbetalinger</i>		5.562.658	3.441.357
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	79.876.696	71.544.203
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-2.820.262	-3.027.191
Utbetalt til investeringer	3	3.067.488	1.310.282
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	28.571.105	22.922.787
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		108.695.027	92.750.081
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		103.132.369	89.308.725
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	100.382.074	84.729.197
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		100.382.074	84.729.197
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		9.465.086	8.424.186
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		172.020	152.669
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		9.637.106	8.576.854
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		193.877.337	165.461.067
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201414	01.01,2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	219.707	367.211
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3.452.693	-2.811.924
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-517.271	-2.008.596
Sum mellomværende med statskassen		-3.750.257	-4.453.309

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201414	201314
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	0	707.790
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	100.000
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	807.790
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra oppdragsvirksomhet, avgiftspliktig	-1.850	0
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	5.564.398	2.633.456
Sum salgs- og leieinnbetalinger	5.562.548	2.633.456
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	110	110
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	110	110
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	5.562.658	3.441.357

Merknader:

Salgs- og leieinnbetalinger:

Etter merknader fra Riksrevisjonen endret vi på inntektsføring av en del kompensasjoner som i 2013 var ført på 0525-01 til 3525-02. Dette har ingen innvirkning på årsresultatet.

Landbruksavdelingen har vesentlig mindre inntekter i år pga redusert utleie av arbeidskraft.

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201414	201314
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	66.700.388	59.600.422
Arbeidsgiveravgift	9.465.086	8.424.186
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	3.711.222	3.519.595
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	79.876.696	71.544.203
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	2.820.262	3.027.191
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	2.820.262	3.027.191
Antall årsverk:	116	108

Lønninger:

Auken skyldes flere ansatte og lønnsoppgjør. 2.3.4-forhandlingene som ble gjennomført i 2014 og embetets egenfinansierte andel av 2.3.3-forhandlingene vil ha en helsårseffekt på ca. 1,5 millioner kroner 2015.

Andre Ytelser:

Er i hovedsak ytelser til til sensorer, kontrollkommisjoner, nemder, styrer og råd. Det er ikke ytelser til egne ansatte

Offentlige refusjoner vedrørende lønn

Refusjon av sykepenger har gått ned ca. 7%

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201414	201314
Immaterielle eiendeler og lignende	279.411	188.103
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2.466.986	1.120.062
Andre utgiftsførte investeringer (*)	321.091	2.117
Sum utbetalt til investeringer	3.067.488	1.310.282
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende

Økningen skyldes ekstraordinære innkjøp av IKT-utstyr (ca kr. 800.000) og vår andel av utvidelse av parkeringsarealet ved Statens Hus (kr. 490.000)

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201414	201314
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	1.288.726	-1.005.710
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	534.283	24.250
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	3.585.905	3.232.654
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	54.560	61.239
Mindre utstysanskaffelser	199.302	103.673
Leie av maskiner, inventar og lignende	1.664.165	690.126
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:	7.844.135	8.534.178
Reiser og diett	3.104.226	2.658.903
Øvrige driftsutgifter (*)	10.295.804	8.623.473
Sum andre utbetalinger til drift	28.571.105	22.922.787
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Husleie:

Hovedforklaringene husleien er kr. 6.860.000 og fratrukk for brukerbetaling til fellestjenesten i Statens Hus med kr. 5.641.000.

Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne:

Advokater	2.326.834
Innleid personell fra vikarbyrå o.l.	60.477
Kjøp av andre fremmede tjenester	4.393.568
Kjøp av tjenester til løpende driftsoppgaver, IK	292.914
Sakkyndige - andre partsutgifter	25.174
Saksomkostninger	296.349
Tolker	183.350
Verges - honorarer og utgifter	265.469
Totalsum	7.844.135

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201414	201314
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201414	201314
Tilskudd til kommuner	0	45.146.840
Tilskudd til fylkeskommuner	0	2.296.250
Tilskudd til kommuner	63.780.612	0
Tilskudd til fylkeskommuner	2.938.000	0
Tilskudd til private	27.258.253	27.859.150
Tilskudd til organisasjoner	3.368.478	4.429.053
Tilskudd til statsforvaltningen	3.036.732	4.997.904
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	100.382.074	84.729.197

Merknad:

Det er en auke i utbetaling av tilskudd på ca kr. 18.634.000

Kunnskapsdepartementet ca. kr.: 7.463.749 økning skyldes:

- * Rgjeringens satsing på videreutdanning av lærere – kompetanse for kvalitet og dekning av vikarutgifter
- * Rgjeringens satsing på ungdomstrinnet – Ungdomstrinn i utvikling.

Helsedepartementet ca kr. 12.359.000 og skyldes:

* Økningen på Sosial – Helse og Barnevernområdet skyldes at midler på rusområdet - 7410, i 2013 var lagt inn i den kommunale rammen, mens det i 2014 igjen ble gitt som tilskudd. Dette var en økning på 6.375.923.

* Videre er det gitt en økning i forhold til barnefattigdom på kr. 691 000

* På barnevernssiden er rammen til stillinger i tjenesten økt med kr 2.740 169 og tilskudd til etablering av interkommunal barnevernstjeneste er gitt med 1.155 000,-

* Tilskuddet til tiltak for å bedre situasjonen til mennesker med kroniske lidelser er økt med ca 400 000,-

Klima og miljødepartementet en reduksjon på omkring kr. 4.644.398 og skyldes:

- * Reduksjoner i og bortfall av belstningsfullmakter
- * Mindre søknader fra kommunene

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201414	201414	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	37.311	0	37.311
Andre fordringer	219.707	219.707	0
Kasse og bank	0	0	0
<i>Sum</i>	257.018	219.707	37.311
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	17.563	0	17.563
Skyldig skattetrekk	-3.452.693	-3.452.693	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-517.271	-517.271	0
<i>Sum</i>	-3.952.401	-3.969.964	17.563
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	-3.695.383	-3.750.257	54.874

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Klima- og miljødepartementet	Side 2
Landbruks- og matdepartementet	Side 10
Kunnskapsdepartementet	Side 30
Statens Helsetilsyn	Side 55
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 60
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 66
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 73
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 85
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 87
Samferdselsdepartementet	Side 95
Utenriksdepartementet	Side 96
Kulturdepartementet	Side 96
Andre	Side 97

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag bisto Slottet i forbindelse med at DD. MM. Kongen og Dronningen besøkte Flatanger kommune etter omfattende lynnbrann. DD. MM. besøkte Lauvsnes skole der de møtte representanter fra redningstjenesten. Deretter traff de Kongelige de som ble rammet av brannen på Hasvåg og Småværet.

H. K. H. Kronprinsen besøkte skolelederkonferansen «ledelse og kvalitet i skolen», februar 2014. Fylkesmannen bisto også Slottet og kommunene Snåsa, Steinkjer og Stjørdal i forbindelse at H. K. H. Kronprinsessen besøkte fylket med Litteraturtoget.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

I 2014 kom det inn til sammen 6 søknader om Kongens fortjenstmedalje. En av dem ble innvilga, tre fikk avslag og to var under behandling pr 31.12.2014.

Av søknader som kom inn i 2013, ble fire innvilga, og to gitt avslag i 2014.

Det kom ingen søknader om andre ordener/medaljer – kun Kongens fortjenstmedalje.

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Marint vern

Har satt i gang prosessen med utarbeidelse av verneforslag og utkast til forvaltningsplaner, for to marine områder (Børgin og Skarnsundet) i samarbeid med Sør-Trøndelag. Det er omfattende medvirkning fra kommunene og brukerinteressene i prosessen.

Helhetlig vannforvaltning

Vi har et godt grep om arbeidet med vannforvaltning, men har utfordringer i forhold til overvåkingsplan i tekstform samt fastsettelse av konkrete miljømål og tiltak i SMVF-vannforekomster.

Vi har god oversikt over vannmiljøtilstanden i fylket, men det er likevel et kontinuerlig arbeid å dokumentere dette gjennom faktagrunnlaget i «Vannmiljø» og vurderinger i «Vann-nett». Overvåkingsdata fra 2014 er så langt ikke lagt inn i Vannmiljø. Økonomisk ramme for vannforskriftarbeidet på kr 750 000 er lagt inn i budsjettet for 2015, noe som er flott. Vi er usikre på om det vil komme fagmidler til vannovervåking i tillegg, noe som bør skje dersom det forventes at overvåkingsprogrammet i sin helhet skal effektueres fra 2015. Vannmiljøovervåking i NT

i 2014 ble gjennomført etter anbudskonkurranse.

Det ble for lite tid til involvering og kvalitetssikring av forslaget til forvaltningsplan for vannmiljø som STFK sendte ut sommeren 2014. Vi ga høringsinnspill til vannforvaltningsplanen sammen med LA. Miljøvern- og Landbruksavd deltok på høringskonferansen 28-29. oktober.

Arbeidet med revisjon av vannkraftkonsesjoner for anlegg som skal revideres innen 2018 må prioriteres. Vi har forstått det slik at VRU gjennom vannforvaltningsplanen kan påvirke/foreslå revisjoner som bør prioriteres/gjennomføres blant vassdrag som står oppført i kategori 1.1 (evt 1.2) i rapporten fra Miljødirektoratet og NVE. Her er det også anledning til å påvirke miljømål og tiltak. Dette ble ikke gjort i 2014, men vi har mål om å bidra her før vannforvaltningsplanen skal vedtas av fylkestinget i 2015.

01-06.1 – 01-06.04: Vi bidro i arbeidet med fastsettelse av miljømål i utarbeidelsen av regionale vannforvaltningsplaner, men dette ble ikke gjort tilstrekkelig for regulerte vassdrag. Det er ikke foreslått utsatt frist eller reduserte miljømål i noen vannforekomster, noe som burde vært gjort. Vi ble ikke forespurt om å bistå vannregionmyndigheten i å foreta en samlet vurdering om foreslåtte tiltak vil gjøre det mulig å nå miljømålene innen 2021, eller om det er nødvendig med utsatt frist eller reduserte miljømål. Har bistått andre sektorer (Mattilsynet og NVE) med miljøfaglig rådgivning knyttet til utarbeidelse av tiltaksprogrammene. Vil ga innspill til miljøforbedrende tiltak til vannregionmyndigheten innenfor eget sektoransvar.

01-06.5 – 01-06.8: Vi ga høringsinnspill til vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram. Vi erfarer at vannmiljø/naturmiljø taper mot næringsinteresser når det gjelder nydyrking i nedslagsfeltet til landbrukspåvirkede vassdrag og nye store besetninger av kylling og gris. Vi ønsker å følge opp dette, og har hatt innlegg om dette på LA sin årlige fagsamling for kommunene i NT. Vi skal også delta på en fagdag om kyllingproduksjon i samarbeid med Landbruksavdelingen og Mattilsynet. Vi deltok med fiskeforvalteren på fagmøte innenfor ansvarsområdet naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner.

Har deltatt på to samlinger for å bistå vannregionmyndighetene i samarbeidet med naboland om grensekryssende vannområder.

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

I løpet av 2014 er pliktig organisering av vassdrag med anadrome laksefisk gjennomført. Fylkesmannen har bistått i arbeidet med innføring av ordningen, i første rekke gjennom tilretteleggelse og deltakelse på regionale møter i regi av Miljødirektoratet. FM har arrangert seminar med 25 deltagere og bevilget midler til oppstart i flere vassdrag.

FM har bidratt til kjemisk/rotenonbehandling av Rauma og Rana med tre personer. Overvåking av G. salaris gjennomført i Steinkjer-regionen. Fiskeforvaltersamling er gjennomført i mai i samarbeid med Miljødirektoratet. Overvåking er gjennomført og Steinkjervassdraget ble friskmeldt i oktober 2014. 20 lakse- og sjøaurevassdrag er inventert.

Har opprettet arbeidsutvalg for forvaltning av innlandsfisk i samarbeid med NT fylkeskommune. Vi har jaktet og fisket og fryseren er full.

Akvakultur

01-06.34 – 01-06.38: lokalitetene som brukes er satt i risikoklasse. Noen få gjenstår som burde hatt ny tillatelse/satt i risikoklasse.

01.05.2014: Oversikt over MOM C-undersøkelser er oversendt Miljødirektoratet. Tillatelser er innlagt i Forurensning. Vi bistår ved behov ved evt. beredskapsplaner ved rømming. Det er gitt en fraråding som ennå ikke er avgjort.

Avløp

01-06.39 – 01-06.41 Under avløpsaksjonen ble det gjennomført tilsyn i alle kap. 14-kommunene unntatt Stjørdal, som nå er i gang med prosjektering av nytt renseanlegg. Oppfølging av KOSTRA-rapporteringen er ikke gjennomført. Vi har oppfølging av den kommunen (Namsos) som har krav til primærrensing, noe som omfatter krav til industripåslipp til kommunalt nett.

Viltforvaltning

Tilretteleggingen for jakt har det i mange år blitt kontinuerlig jobbet med i NT. Hovedtiltaket har vært aktiv veiledning og samarbeid med grunneiere og jegere, og god tilrettelegging for jakt til befolkningen (allmenheten)

totalt i NT. Dette har primært skjedd opp mot de tradisjonelle jaktbare artene. Den spesielle utfordringen i 2014 har vært å bidra til en vesentlig bedre organisert og tilrettelagt jakt på kortnebbgås i NT enn det vi har i dag. Dette fordi Norge sammen med Belgia, Nederland og Danmark i 2013 ble enige om en internasjonal forvaltningsplan for kortnebbgås, hvor det felles målet er å redusere bestanden av kortnebbgås fra 81.000 til 60.000, jfr. rapporten «International Species Management Plan for the Svalbard Population of the Pink-footed Goose» utarbeidet av Aarhus universitet og Miljødirektoratet. Hovedårsaken til målet om reduksjonen av bestanden er det omfattende beitetrykket med beiteskader, særlig på eng og delvis også korn, i utsatte områder om våren i NT. Det er også forutsatt at reduksjonene av bestanden skal gjøres gjennom jakt. Ca. 80% av kortnebbgjessene som felles i Norge i dag felles i Nord-Trøndelag. FMNT har hatt og har en sentral rolle i dette internasjonale og nasjonale arbeidet. FMNT har i denne sammenheng utøvd en særlig aktiv rolle i 2014, som pådriver og veileder overfor grunneiere, rettighetshavere, og jegere lokalt i de mest aktuelle kommunene i NT, dvs. Levanger, Verdal, Inderøy og Steinkjer. Det er lagt til rette for et anbefalt opplegg for organisering, tilrettelegging og gjennomføring av jakt på kortnebbgås, hvor jakttradisjonene i dag ikke er særlig omfattende. Det anbefalte opplegget for jakt på kortnebbgjess går fram av rapporter utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Har gitt innspill til revisjonsforslag nye forskrifter ved behov.

Rovviltforvaltning

FMNT er sekretariat for nemnda, og deltar aktivt på alle nemndsmøter. Rovviltforvaltningen skjer i samsvar med forvaltningsplanen.

Har beredskap på vakttilf. i beitesesongen (juni-medio sept.), samt i forbindelse med lisensfelling og kvotejakt.

Sender ut materiale for innsamling av bjørneekskrement- og hår til kommunene (DNA).

Har tildelt midler fra FKT-ordningen til NJFF NT for prosjektet «effektiv jervjakt i Nord-Trøndelag», samt en samling for fellingsledere og saksbehandlere i kommunene (mai 2014). Effektivisering av lisens- og skadefelling.

FMNT miljøavd. og landbruksavd. har opprettet faste møtepkt. med Mattilsynet hvor tema bl.a. er rovvilt. Et møte før beitesesongen, et i etterkant.

Orienterer kommuner og andre om nytt miljøvedtaksregister, samt andre databaser på rovvilt (elektronisk søknadssenter, rovbase, skandobs).

Skogvern

01-06.44: Oversendt Fylkesmannens oppsummering av verneforslag for seks områder til Miljødirektoratet. Fem områder vedtatt i Statsråd. Forhandlinger vedrørende andre områder pågår.

01-06.47: Systematisk kartlegging av kalkskog gjennomført.

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye verneområder

Det har vært arbeidet en del med forvaltningsplaner for verneområder, og 6 planer ble ferdigstilt. I tillegg har det vært brukt mye ressurser på oppfølgingen av frivillig skogvern.

01-06.51 Seks forvaltningsplaner er ferdigstilt i 2014. Dette gjelder naturreservatene Finntjønnin, Klårtjønnhaugen, Spillumbekken, Sunndalslia og Røkkedalen-Skogndalen. I tillegg ble forvaltningsplan for Ramsarområdet Øvre Forra godkjent av Miljødirektoratet like før jul. Har laget prioriteringsliste, og oppdatert informasjon i Naturbase om status på dette området.

Nasjonalparkforvalter for Børgefjell nasjonalpark er tilsatt. Det er startet et arbeid med å etablere et interkommunalt forum for reiseliv knyttet til Børgefjell nasjonalpark, dette ihht. forvaltningsplanen for Børgefjell np. Det er avholdt innledende møter med kommunalt næringsapparat i noen av kommunene. Forvaltningen bistår kommunene med etableringen.

Det ble arbeidet med utarbeidelse av 15 stk infoplakater for verneområder. For 11 verneområder ble infoplakater ferdig trykket.

01-06.48 Rapporteringsskjemaer fra kommuner som har delegert forvaltningsmyndighet er samlet inn og sendt over til Miljødirektoratet.

01-06.49 Bevaringsmål ble det jobbet med i samråd med Miljødirektoratet.

01-06.50 Vi er positive til å bidra i arbeidet med det norske bidraget til Emerald Network. Vi avventer Mdir sitt oppdrag mht. dette.

01-06.53 Eldre vedtak er etterregistrert i Miljøvedtaksregisteret.

01-06.57 Nedsetting av grunnvannsbrønner på Rinnleiret er ute på anbud. Vil bli gjennomført på frossen mark.

01-06.58 Høring av endringsforslag for sammenslåing og utvidelse av Ørin naturreservat og Kausmofjæra fuglefredningsområde er gjennomført.

01-06.60 Avventer nærmere beskjed fra Mdir her.

01-06.65 Høring gjennomført for forslag om endring i ferdselsbestemmelser og ev. andre forskriftsendringer for verneområdene på/ved Tautra.

Fylkesmannen har en tett dialog med nasjonalpark-/verneområdestyret gjennom nasjonalpark-/verneområdeforvalteren.

Følger opp avtalte rapporteringsrutiner med nasjonalpark-/verneområdestyrene.

Sørger for at data om verneområder i Naturbase til enhver tid er oppdatert.

Har hatt dialog med nasjonalparksentrene i fylket for å bidra til at de på en best mulig måte oppfyller miljøforvaltningens intensjoner med hensyn til drift og videreutvikling i tråd med dokumentet Rapport 2005-1 "Policy og retningslinjer for miljøforvaltningens samarbeid med nasjonalparksentrene"

Bidatt i arbeidet med etablering av forvaltningsknutepunkt ved Lierne nasjonalparksenter og forvaltningsknutepunkt i Røyrvik.

Oversendt kopi av alle dispensasjoner inkl fra nasjonalparkstyrene til Miljødirektoratet og lokalt SNO.

Grensemerking av verneområder gjennomføres. Brukt ca 2 ukeverk i år på ny grensegang av gamle verneområder med usikre grenser.

Gjennomført tiltak mot fremmede plantearter i 13 verneområder. Gjennomført tilretteleggingstiltak og skjøtsel av kulturavhengige naturtyper i flere verneområder.

Kulturlandskap

Sør-Gjæslingan: Fredet kulturmiljø og nasjonalt referanseområde for kystlynghei. Her er Fylkesmannen for tiden sterkt engasjert i samarbeid med fylkeskommunen, kommunen, kystmuseet, og huseiere. Slåttedag arrangert i sommer. Skjøtselsplan med nykartlegging er under utarbeidelse. Fylkesmannen er aktivt inne i planlegging og delvis gjennomføring av skjøtselsarbeid. Denne rollen vil etter hvert suppleres av nyansatt i SNO.

UKL Skeisnesset: Fylkesmannens landbruksavdeling har hovedansvaret for arbeidet med Skei ukl. Vi (miljøvern-avdelinga) har pga. begrenset kapasitet ikke hatt mulighet til å følge opp dette arbeidet like aktivt som tidligere, men har deltatt på møtet i Samordningsgruppa for Skei ukl og bidratt med faglige innspill for øvrig når det har vært etterspurt.

01-06.78 – 01-06.81 Avventer beskjed fra Mdir.

Forvaltning av trua og sårbare arter, inkludert utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Vi har i år jobbet med kvalitetsheving av den kommunale kartleggingen i Inderøy og Verran. Vi ønsker en samordning med MIS-registreringer. Samkartleggingsprosjektet i Inderøy er for det meste slutført. Neste kommune som er aktuell for dette er Verdal. Metode for samtidig kartlegging av MIS og naturtyper er under utarbeidelse i samarbeid med Fylkesmannens landbruksavdeling.

Tilgang til informasjon om sensitive arter er fortsatt en stor utfordring i Nord-Trøndelag. Det er viktig at aktuelle aktører har tilgang på nødvendig informasjon, og at det er enkelt å få tilgang for de som trenger denne informasjonen.

01-06.84 Handlingsplan slåttemark: 2 nye skjøtselsplaner på slåttemark utarbeidet i 2014. 5 nye slåttemarker kartlagt i 2014.

01-06.85 Handlingsplan kystlynghei: temasamlinger for grunneiere med utgangersau på kystlynghei gjennomført i 2014 i samarbeid med Vikna kommune, landbruksrådgivningen, Mattilsynet og regional veileder (Bioforsk). Prosjektet avsluttes vinteren 2015 med forslag til ny mal for skjøtselsplaner på kystlynghei. Skjøtselsplan for Sør-Gjæslingan er under utarbeidelse.

Namsblankens utbredelse i Børgefjell nasjonalpark er fastslått.

Inventering av elvemusling er gjennomført i Hedmark, Telemark, ST og NT.

Faggrunnlaget for *Phryganophilus ruficollis* ferdigstilt av NINA. Statusoppdatering av tidligere kjente lokaliteter er utført av NINA i 2014. Avventer resultater fra dette før vi ferdigstiller faggrunnlaget. Har bistått Miljødirektoratet i sluttarbeidet i prosessen med trøndertorvmose som prioritert art.

Faggrunnlag for lav i boreal regnskog er i slutfasen. Jobber med kartmaterialet før oversendelse til direktoratet.

I mai 2014 forelå rapport om registrerte hubrolokaliteter i NT. Kartleggingsarbeidet er utført i perioden 2012 – 2013, hvor også registreringer i 2010 og 2011 er tatt med. Registreringene er gjennomført av Høgskolen i Nord-Trøndelag etter oppdrag fra Fylkesmannen i NT. Kartleggingen har en overordnet tilknytning til oppfølgingen av den nasjonale handlingsplan for hubro, jfr. DN-rapport 2009-1. Hensikten med kartleggingen er å få en oppdatert kvalitetssterk oversikt over hubrolokaliteter i NT. Dette har vært vurdert som svært nødvendig. Det for å kunne gjennomføre troverdige praktiske tiltak opp mot 22kv-linjenettet i Nord-Trøndelag med tanke på å bedre forholdene for hubro. FMNT har etablert samarbeid med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) for å kunne ta fatt på gjennomføring av aktuelle tiltak i utsatte områder for hubro.

Fremmede organismer

Arbeidet med fremmede arter har skapt godt engasjement i kommunene. Det har vært positivt at flere statlige etater har bidratt i arbeidet (bl.a. Statens vegvesen, Jernbaneverket).

01-06.90 For å få mest mulig gjort i forhold til tiltak for å kartlegge og bekjempe fremmede skadelige arter i Nord-Trøndelag i 2014, fortsatte FMNT det etablerte samarbeidet med Statens vegvesen Region Midt for å få økt tilskuddspotten angående tilskudd fra Miljødirektoratet. Dette for å kunne få realisert en effektiv kvalitetssikret omfattende satsing også i 2014, særlig langs E6 og E14, men også langs fylkesvegene i NT. Kommuner med E6, E14 og fylkesveger har hatt nøkkelroller i arbeidet, som har bestått av kartlegging og bekjempelse av fremmede skadelige arter. Flere av kommunene har engasjert eksterne private firma for gjennomføring av kartleggingen og bekjempelsen. Da etter en metode som er utviklet gjennom samarbeid mellom Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen, Statens vegvesen i Nord-Trøndelag og Artsdatabanken gjennom Artsobservasjoner/Artskart, jfr. også de reviderte retningslinjer av 2. juni 2014, samarbeidsprosjektet "Fremmede arter langs E6, E14 og fylkesvegene i Nord-Trøndelag». Disse er en revisjon av retningslinjene av 27. mai 2013. Sentrale aktører i prosjektet er i tillegg kommunene, folk flest, organisasjonene, Miljødirektoratet og Artsdatabanken.

I 2014 har arbeidet utenfor verneområdene bestått av både kartlegging og bekjempelse. Følgende arter er spesielt gitt prioritet for kartlegging og bekjempelse: hagelupin, parkslirekne/ kjempeslirekne/ hybridslirekne, kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks/ tromsøpalme, rynkerose og villmink. I 2014 er det registrert/ behandlet et stort antall lokaliteter av fremmede arter under prosjektet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag – Fremmede arter» i Artsobservasjoner i Artsdatabanken. I 2014 er det også etablert et økonomisk samarbeid med blant annet Jernbaneverket langs Meråkerbanen og Avinor i forhold til arbeidet med fremmede arter på flyplassene i NT. I tillegg er det samtidig lagt ned et betydelig arbeid for å kartlegge og bekjempe de nevnte artene i verneområdene i fylket, jfr. egen oversikt.

I Nord-Trøndelag er det samtidig fokus på den løpende utfordringen knyttet til de fremmede skadelige artene mårhund, ørekyte, gjedde og lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*.

Erfaringen fra arbeidet i NT i 2014 viser at behovet for midler fra Miljødirektoratet til arbeidet med fremmede skadelige arter i Nord-Trøndelag er vesentlig større enn hva som er blitt gitt av tilskudd i 2013.

01-06.89 handlingsplanen mot fremmede skadelige arter er noe forsinket. Forsinkelsen har oppstått på grunn av det omfattende tiltaksarbeidet knyttet til kartlegging og bekjempelse særlig langs veiene i NT. Som aktive aktører i FMNT sitt arbeid med handlingsplanen, er det etablert en bredt sammensatt referansegruppe hvor ulike

interessenter er representert. Jfr. ellers i sin helhet til det vedlagte skjema 2.

Naturoppsyn/samarbeid med SNO på tvers av fagområdene

Sender kopi av alle anmeldelser i tilknytning til særlovene som omfattes av SNO-loven til Miljødirektoratet/SNO sentralt. Holder SNO lokalt løpende orientert om alle forhold eller hendelser som kan gi grunnlag for anmeldelse eller annen oppfølging etter særlovene som omfattes av SNO-loven. Gjennomført bestillingsdialog med SNO, i tråd med føringsdokumenter og innen gitte frister.

Oljeforurensning

Vi deltok 4-5. juni på oljevernseminar og befarings i forbindelse med utarbeidelse av Akuttstrategi oljevern (ASO) for Sklinna, Hortavær og Ytre Vikna. Shell har gitt oppdrag til DNV GL i forbindelse med evt. utslipp fra Draugenfeltet. ASOene vil bli en del av Shells operative kystnære planverk, og vil også bli inkludert i Kystverkets planverk. ASOer baseres på oljedrift og MOB-områder samt innspill fra berørte kommuner/IUA og Fylkesmannens miljøvernnavdeling. ASOene forankres også i oljevernplanen som skal oppdateres.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Oppsummering/generell status for hele resultatområdet aktivt friluftsliv

Generelt ivaretas friluftsliv i saker etter PBL, og evt. saker etter annet lovverk. Området følges opp løpende der det er saker som omhandler statlig sikrede friluftsområder. Avdelingen følger opp jegerprøven som mht. utgiftsrefusjon.

Ivaretagelse av attraktive friluftsområder

Har fokus på ivaretagelse av friluftsområder i uttalelser etter PBL, men gammel og mangelfull kartlegging av friluftsområder vanskeliggjør dette.

Fylkesmannen som grunneier/rettighetshaver på vegne av staten i statlig sikra friluftsområder

Det er vanskelig å bidra til en helhetlig forvaltning etter at tilskuddsordning er flyttet til Fylkeskommunen.

Forvaltning og drift av de statlig sikra friluftsområdene

Har dialog med kommuner med viktige friluftsområder, men som ikke søker tilskudd til drift.

Tilrettelegging for jakt og fiske

I samarbeid med FK utarbeides Fiskeguide for NT. Når det gjelder tilrettelegging for jakt vises det i sin helhet til kapitlet Viltforvaltning ovenfor.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Skipsverft og sedimenter

Skipsverftsaksjonen ble gjennomført, bl.a. ved tilsyn hos Moen Slip AS, og Abelvær Slip AS. Økning i søknader om mudring ga merarbeid.

Avdelingen har en god del saker som omhandler mudring og dumping, og har en god rutine på behandlingen av disse sakene. Fylket har ingen prioriterte områder når det gjelder sedimenter.

Grunnforurensning

Når det gjelder grunnforurensning er det fortsatt slik at kommunene har mangler i sin oppfølging på dette området. Grunnforurensningsdatabasen blir ikke brukt av kommunene i særlig grad. Vi har i 2014 mottatt rapport fra arbeidet med ytterligere oppdatering av grunnforurensningsdatabasen (etter tildelte ekstramidler fra Mdir).

09.17 Bistår ved evt. behov ved Avinor sine brannøvingsfelt. Ikke hatt oppgaver på dette så langt.

Avfall og gjenvinning

På avfallsområdet driver avdelingen mye veiledning. Vi opplever å få mange spørsmål om hvordan regelverket på avfallsområdet er å forstå. Det har ikke vært enkelt å skaffe nødvendig oversikt for oppfølgingen av avfallsplaner i havner. Dette vil bli fulgt opp framover.

09.18 Avfallsplaner i havner: kun fått fire planer, en godkjent plan foreløpig.

09.20 Vi deltok i kontrollaksjon rettet mot deponier i høst.

09.22 Vi har hatt tilsyn ved 2 biloppsamlingsplasser i 2014.

09.23 Deltok ikke (og var ikke forespurt) i kontrollaksjon småelektronikk.

09.24 Ikke sendt ut brev til farlig avfallsanleggene om finansiell sikkerhetsstillelse, avventer nærmere beskjed fra Mdir om dette når forskriften er endret.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Klima

11.01 Kommunene er forespurt om status mht. dette sommeren 2014. Rapporten er utarbeidet, den viser at 21 av 23 kommuner utarbeidet og vedtok førstegenerasjons klima- og energiplan i perioden 2008 – 2011. Seks kommuner har planlagt revisjon i 2014/2015. Fem kommuner har planer om revisjon i perioden 2016 – 2020. I ti kommuner er det uklart når revisjon vil finne sted.

Status for klima- og energiplan i kommunen er et fast tema ved Fylkesmannens kommunebesøk og i de kommunebildene (status-/utfordringsbilde for kommunene) som utarbeides i denne forbindelse.

11.04 Oversikt over kommende og pågående areal- og transportplanprosesser er ikke gjennomført. Dette oppdraget ble trukket tilbake av Mdir høst 2014.

Avdelingen har deltatt på klimaseminalet på fellesfagsamlingen og på KS sin klimakonferanse.

Resultatområde 12 Tverrgående virkemidler

Se underpunkter nedenfor.

12.1 Miljøhensyn i planlegging

Miljøhensyn i plan

Avdelingen har et stort antall saker på dette området, både kommuneplaner, reguleringsplaner og dispensasjonssaker. Spesielt er arbeidet med dispensasjonssaker krevende, pga. et stort antall saker og korte frister. Både strandsone og vassdrag er tema som saker vurderes etter, og hvor vi søker å finne miljømessig gode løsninger i samarbeid med kommune og tiltakshaver. Vi baserer oss på gjeldende regelverk, retningslinjer og rundskriv i vårt arbeid med å sikre miljøhensyn i planlegging.

Avdelingen bruker mye tid på å sikre miljøhensyn i plansaker etter PBL, men også energisakene og arbeidet med motorferdsel i utmark repr. et betydelig volum i vårt fylke.

Energiplanlegging (vindkraft, vannkraft)

Ressursbruk/arbeidsmengde er økende, bla. som resultat av regjeringens/Stortingets prioritering av utbygging av fornybar energi, og med særlig økt fokus på behandlingstid i konsesjonssaker.

Fylkesmannen konstaterer i denne sammenheng at NVE's høringsfrister synes å bli kortere enn tidligere. I tillegg til økt arbeidspress for høringspartene, herunder FM, er det grunn til å peke på at dette kan medføre svekket kvalitet på høringsuttalelser, med fare for at viktige hensyn ikke blir godt nok ivaretatt i konsesjonsprosessene.

FMNT er aktiv med implementering av naturmangfoldloven i alle energirelaterte saker i høringer, informasjon, og innspill til energiaktører, kommuner etc. Disse sakene tas også opp til faglig drøfting i miljøvernavdelingens faggruppe plan eller i vassdragsteamet.

Motorferdsel i utmark

Prioriteringer/ressursbruk/arbeidsmengde er sterkt økende. I 2014 har FM fulgt opp arbeidet med etablering av

snøskuterløyper jf. lovendringsforslag i Lov om motorferdsel i utmark.

Fylkesmannen har de senere år prioritert oppfølging og kontroll med kommunenes praktisering av regelverket for motorferdsel i utmark, med særlig vekt på barmark, herunder kartlegging/rapportering av kjøreskader i utmark. Dette arbeidet er imidlertid av ulike årsaker nå nedprioritert av FMNT.

Forøvrig arbeider FMNT løpende med informasjon og bistand i motorferdselsspørsmål herunder betydelig kontakt og informasjon om regelverk, lover, forskrifter, veiledere, særlig til kommuner, men også til større grunneiere, privatpersoner etc.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Tilsyn - landbasert industri

FM deltok på de nasjonale tilsynsaksjonene i 2014; avløp, risikobasert tilsyn (med fokus på næringsmiddelindustri), skipsverft og deponier. Vi vurderer de alvorligste sakene for anmeldelse. Ett tilsyn i 2014 førte til anmeldelse på nyåret i 2015 (ulovlig utslipp fra biproduktbedrift som produserer fiskemel og fiskeolje). Vi har dialog med politiet om alvorlige miljø saker. I tillegg fikk vi i 2014 politiets avgjørelse i en sak som ble anmeldt i 2013 (ulovlig utslipp fra kyllingslakteri), der politiet ga forelegg til foretaket på kr 100 000.

Det ble ikke innkrevd tvangsmulkt i 2014. Antall årsverk brukt på tilsyn: 1,8 (1,1 årsverk i 2013). Årsverk brukt på konsesjonsbehandling i 2014: 1,0 (0,4 årsverk i 2013).

Deltok i kontrollaksjonene rettet mot avløp, deponier, skipsverft.

12.2.05 Deltok i HMS-etatens risikoaksjon med kontroller av næringsmiddelindustri. Samarbeidet med både Arbeidstilsynet og Mattilsynet om disse kontrollene, dette som en del av samarbeidet om HMS-tilsyn i Midt-Norge (koordinert av Arbeidstilsynet Midt-Norge).

12.2.01 Har gjennomgått og opphevet tillatelser iht. forurensningsforskriftens kap. 24 og 26-30.

12.2.02 Har ikke hatt noen oppfølging av IED.

12.2.04 deltok i skipsverftaksjonen.

Databasen Forurensning

Vår superbruker på databasen Forurensning har sluttet, og vi har behov for kursing av ny saksbehandler, særlig i forhold til tilsynskalender. Har oppdatert basen en del også i 2014, men har fortsatt en del arbeid igjen.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og geodata

Når det gjelder innlasting til Naturbase har vi en del etterslep ved nyttår pga nye leveranser som kom ved årsskiftet. Regner med å ta etter dette i løpet av vinteren. Ellers vil vi vise til det som vi tidligere har formidlet vedr. lay-out på faktaark (som fortsatt er like aktuelt).

Kartlegging og overvåking av naturmangfold

Ressursbruk/arbeidsmengde vil være på nivå i forhold til foregående 2-3 år. Oppgavene omfatter å bistå til oppdatering/kvalitetssikring av Elvedeltadatabasen, Naturbase, og rapportere saker som berører INON (primært kraftutbygging/skogsbilvegbygging). Det skjer løpende rapportering av/om INON, Elvedeltabasen, samt uttalelser til høringssaker hvor det søkes om konsesjon eller tillatelser etter Vannressursloven, Vassdragsreguleringsloven m.fl.

Det er gjennomført naturtypekartlegging i kommunene Inderøy og Verran. Ferdigleveranse av disse data forventes vinteren 2015.

12.3.01 Vi vil sammen med kartverket hjelpe og har hjulpet kommuner med tilgang til data for bruk i egne systemer. I tillegg er disse dataene tilgjengelig via GINT i dag.

Vi jobber sammen med fylkeskommunene med å få til et eget plansaksbehandlerkart som er spisset mot plansaksbehandling. Her vil vi visualisere hva som er DOK og dataene som ligger der. Vi bygger dette opp i den nye versjonen av GINT som er basert på Adaptive 3. Vi har tatt i bruk Adaptive versjon 2.

12.3.02 Den nye løsningen for innlegging av data i Naturbase er benyttet hos oss for innlegging av flere datasett.

12.3.03 Vi avventer nærmere beskjed fra Mdir når det gjelder nettstedet Miljøstatus.

12.4 Internasjonalt samarbeid

FMNT sitt arbeid med kortnebbgås er omtalt under viltforvaltning.

Ressursrapportering

Miljøvernnavdelingen har belastet prosjektmidlene via belastningsfullmaktene (supplerende tildelingsbrev), dvs. mer direkte på lønn enn tidligere. Noe reduserte lønnsutgifter totalt sett i 2014 pga. færre engasjerte. På resultatområde 10 Naturmangfold, er det en betydelig økning i 2014 sammenlignet med 2013. Dette skyldes bl.a. at lønn til to nasjonalparkforvaltere nå ligger inne på dette området, hvorav en ble tilsatt 1. mars 2014, og den andre tidligere har fått lønn fra prosjektmidler.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 7 026 698,86	kr 2 045 383,09
09 Giftfritt miljø	kr 30 004,15	kr 0,00
Andre oppgaver under KLD	kr 409 685,18	kr 0,00
11 Stabilt klima	kr 63 228,05	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 065 441,31	kr 556 157,65
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 347 804,91	kr 0,00
Sum:	kr 8 942 862,00	kr 2 601 540,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

Det vises til omtale under delkapitlene.

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket og Norge som matnasjon

Jordbruksproduksjonen i fylket øker innenfor flere produksjoner, selv om antall aktive bruksenheter reduseres. Målt mot 2013 var det nedgang på 2,3 % i antall aktive bruk i 2014. Fylket har 857 000 dekar dyrka jord, hvorav 36 % ble benyttet til korn, 62 % til grovfôrproduksjon og 2 % til potet, bær og grønnsaker. Husdyrproduksjonen i fylket øker i omfang. Antall melkekyr går imidlertid ned med 1,6% siden 2013. Melkeproduksjonen opprettholdes likevel p.g.a. økt ytelse, men storfekjøttproduksjonen fra melkeprodusentene går noe ned på grunn av dette. Antall verpehøner har størst økning (10 %), men det er også vekst i antall ammekyr (2 %), purker (3 %) slaktekylling (2 %) og søyer (2 %). Innenfor beitenæringen viser tapstallene for sau og lam en reduksjon i tapene fra 11 % i 2013 til litt over 8 % i 2014.

De viktigste drivkreftene er generelt effektivisering/profesjonalisering og et gunstig arbeidsmarked for de som vil ut av næringa.

Arbeid for nå målet om økt og trygg norsk matproduksjon

Fylkesmannen gjør et aktiv utviklingsarbeid på mange områder. Sentrale satsinger som nevnes er:

- Prosjekt kompetanseløft for trøndersk landbruk
- Grønn vekst i Trøndelag: grønt- og potetsatsing i Trøndelag
- Undersøkelser blant hhv. melk, sau, korn- og svineprodusenter
- Grovfôrprosjektet i NordTrøndelag

- Fjellandbruksprosjektet
- Velg skog

Samarbeidet med regionale aktører og Mattilsynet

Fylkesmannen legger stor vekt på samhandlinga med andre regionale aktører. Det samarbeides spesielt tett og godt i et regionalt partnerskap bestående av Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Innovasjon Norges fylkeskontor, og nærings organisasjoner. Fylkesmannen gjennomfører faste årlige møter i landbruksforum som er vårt overordnede samarbeidsorgan på regionalt nivå. Landbruksforum møtes 2-3 ganger pr år og det er lederne i de ovenfor nevnte organisasjonene som møter i tillegg til Mattilsynet, KS og Miljøverndirektøren hos fylkesmannen.

I tillegg til dette er det et strukturert og godt system med ulike team og grupper der regionalt partnerskap samarbeider om å utvikle og følge opp aktuelle satsinger. Fylkesmannen mener det er meget godt klima for samhandling i fylket. Det samme gjelder også samhandlingen med Sør-Trøndelag.

I 2014 har partnerskapet deltatt i årsrulleringen av RNP, RSK og RMP. Herunder vurdering av tilskuddsnivå og innretning innen BU, miljøvirkemidler, og skogretta virkemidler. Til dette arbeidet benyttes også Miljø- og kulturlandskapsgruppa og Kontaktutvalget for skogbruket.

Fylkesmannen og Mattilsynet har i fellesskap satt økt fokus på å styrke samarbeidet i løpet av 2014. Det legges vekt på tettere og mer systematisk kontakt på en rekke områder som berører begge etater. Fra fylkesmannen deltar både landbruksavdelingen og miljøvernavdelingen i dette.

Forbruk av vakttilskudd og stimuleringstilskudd

Det er i 2014 samlet tildelt 620.000 kroner i veterinære stimuleringstilskudd til gjennomføring av kurs, driftsstøtte og prosjekt knyttet til dyrevelferd. Når det gjelder de andre veterinære tilskuddene så er de tildelt i samsvar med oppsatt fordeling slik det framgår av skrivet fra Landbruksdirektoratet.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Det vises til omtale under delkapitlene.

22.1 Bruk av landbruksarealer

Rovviltforvaltning og utfordringer

Landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag benytter om lag en halv fagstilling knyttet til rovviltforvaltning i fylket. Utfordringene med rovvilt i Nord-Trøndelag er fortsatt meget store. Flere kommuner i fylket har store tap av sau til rovvilt. Tap av både sau og lam er i enkelte kommuner over det dobbelte av et normalt tap uten rovvilt til stede. Slike tap krever mye oppfølging av fylkesmannen, både fra miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen. Samarbeidet mellom miljø og landbruk er godt, med god forståelse av de ulike roller en har.

I noen kommuner er det store utfordringer med sauehold og aktivt bruk av utmarksbeite. Saueholdet er dramatisk redusert i 5 kommuner, og i fire av disse er det mer eller mindre umulig å drive uten rovviltavvisende gjerder. Dette gir igjen utfordringer for driften med fare for redusert tilvekst på lamma og store parasittproblemer. Tabellen under viser tapsstatistikk for Nord-Trøndelag for 2014, med tapsopplysninger fra beitelagene. 81 % av sauene som er sluppet er medlemmer i beitelag. Tapstallene er totaltap hvor det ikke er gjort noen vurdering av tapsårsak. Rovvilt er imidlertid vurdert å være en vesentlig tapsårsak i Nord-Trøndelag.

Noen tall fra en foreliggende tapsstatistikk:

- Tapstall hele fylket: 4,25 % tap av sau, 10,66 % tap av lam, 8,26 % totaltap
- Namsskogan kommune: 9,17 % tap av sau, 23,20 % tap av lam

- Steinkjer kommune: 3,78 % tap av sau, 10,45 % tap av lam
- Høylandet kommune: 4,41 % tap av sau, 22,91 % tap av lam
- Snåsa kommune: 9,80 % tap av sau, 12,94 % tap av lam

Gårdskartprosessen og ajourhold av AR5

Ved starten av året hadde alle kommunene gjennomført gårdskartprosessen. De fleste kommunene hadde begynt å utføre kontinuerlig ajourhold på AR5 med påfølgende ajourføring av jordregister og landbruksregister i løpet av året. I 2014 har vi i samarbeid med Skog og landskap arrangert 1 programvarekurs for ajourføring av AR5 for kommunene.

I tillegg er ajourføring av gårdskart, jordregister og landbruksregister blitt tatt opp som tema når landbruksavdelinga har vært på forvaltningskontroll i kommunene. Innsatsen har forbedra kunnskapen om ajourføring av gårdskart, jordregister og landbruksregister i kommunene som har vært på kurs. I tillegg har forvaltningskontrollen satt fokus på behovet for ajourføring av gårdskart hos kommuneledelsen.

Det er viktig å få arrangert feltkurs og programvarekurs for kommunalt ansatte også i 2015. Likeså bør ajourføring av gårdskart og landbruksregister være en del av forvaltningskontrollen Fylkesmannen utfører i kommunene.

Landbruksavdelinga har et kontinuerlig samarbeid med Kartverket og de andre geovekstpartene. Vi har god kontakt med Skog og landskap i forbindelse kursing, ajourføring og rapportering om prosjekt, regnskap og søknad om kontantmidler.

Data fra Geovekst og Norge digitalt er lagt til rette i vår kartinnsynsløsning GINT som Fylkesmannen og Fylkeskommunen eier sammen. Dataene brukes ellers i plansaker og i Fylkesmannens beredskapsarbeid.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMNT	27846	46569	82	4,25	10,66	10,09	11,57
Sum	27846	46569	82	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

Kommunenes arbeid med saker innen eiendomsforvaltning

Fylkesmannen ga i løpet av 2014 mye generell veiledning innenfor saksområdet. Vi registrerer spesielt behov fra kommunene om veiledning når det inntreffer konsesjonsplikt som følge av at eier (som har overtatt konsesjonsfritt) må søke om konsesjon når eier ikke ønsker å tilflytte eiendommen. Særlig knytter det seg usikkerhet til om når det kan/bør kreves personlig boplikt, kontra upersonlig boplikt. Denne sakstypen har nå blitt vanlig i kommunene, som følge av lovendringen i 2009, som ikke lenger gir adgang til å søke om utsettelse med boplikten, men at denne problematikken skal tas i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Varierende kompetanse hos kommunene på dette saksområdet kan være en forklaring.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Kommunenes forvaltning av virkemidler og regelverk

Det er fortsatt stor variasjon mellom kommuner med hensyn til kapasitet og kompetanse i forvaltningen av økonomiske og juridiske virkemidler. Det er positive erfaringer med felles landbrukskontorer for flere kommuner. Dette gir bla grunnlag for en større grad av spesialisering. Vi registrerer imidlertid at sjøl på store landbrukskontor er kompetansen ikke tilstrekkelig til å håndtere store og kompliserte kontroll saker.

Forvaltningskontroll og foretakskontroll er i hovedsak gjennomført i samsvar med kontrollplan for 2014. Det ble gjennomført 3 av 4 planlagte forvaltningskontroller. Dette skyldes interne forhold i en av kommunene. Det er videre gjennomført et noe mindre antall foretakskontroller enn planlagt. Dette har sammenheng med stor arbeidsmengde med de sakene som er behandla.

Fylkesmannen har de siste åra arbeidet systematisk for å få kommunen til å ta i bruk avkortingsmuligheten i tilskuddsforordningene. Dette har resultert i at 15 av 23 kommuner er det gjennomført avkorting i PT løpet av de siste 5 søknadsomgangene. I 2014 resulterte dette i en avkorting på grunn av feilopplysninger på til sammen ca. 300 000.

Fylkesmannen ba i 2014 kommunene om å ha spesiell fokus på mulig driftsfelleskap mellom samdrift og medlem i samdrift. Dette resulterte i at kommunene konstaterte driftsfelleskap i 3 saker. En av sakene, hvor kommunen ikke konstatert driftsfelleskap, har Fylkesmannen omgjort kommunens vedtak med hjemmel i forvaltningslovens § 35 bokstav c. Denne saken er i 2015 påklaget til Landbruksdirektoratet.

Kontakten med Mattilsynet er videreutviklet i 2014, i form av regelmessige møter. Det er i 2014 ikke rapport saker fra Mattilsynet som har resultert i tilbakeholdelse eller avkorting av tilskudd. En sak som fra i 2014 følges opp i 2015.

Enkelte steder, og særlig nord i fylket, ble det i vekstsesongen 2014 for tørt, noe som førte til avlingssvikt hos enkelte produsenter. Det var spesielt grasprodusenter med tørkesvak jord som fikk problemer. Bærprodusentene startet vekstsesongen med overvintringsskader etter en tøff vinter, når sommeren i tillegg bød på svært høye temperaturer ble sesongen kort og avlingene lave. I Nord-Trøndelag har i 2014 mottatt 51 søknader om Erstatning etter klimabetingede skader i plante og honning produksjon.

Videre er det i 2014 behandlet 24 søknad etter Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon FOR-2004-07-21-1131 . (en tospovirus, 24 nedføring pga av radioaktivitet), og en søknad etter FOR 2010-07-09 nr. 1087: Forskrift om kompensasjon ved restriksjoner i bruk av utmarksbeite på grunn av rovvilt. Denne søknaden ble avkortet med kr 81180 (50%) på grunn av manglende oppfyllelse av vilkår. Fylkesmannens vedtak er påklaget til Landbruksdirektoratet.

Tidligpensjon

Det er ikke gjennomført kontroll av mottakere av tidligpensjon som har mottatt andre inntekter.

Landbruksvikarordningen

Landbruksvikartjenesten dekker hele fylket , med unntak av Frosta kommune.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2014 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
1	10	5	6	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
10	0	0	0	0	0	31	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2014

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,3

Antall personer: 9

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Namsskogan kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Kommunen har ikke vurdert avkorting på grunn av feilopplysninger
	Kommunen skal vurdere avkorting av tilskudd

Oppfølging av avvik:	i de tilfeller foretak har gitt feil opplysninger som kunne ha ført til en urettmessig utbetaling av tilskudd. Kommunen innfører rutiner for vurdering av avkorting på grunn av feilopplysninger. Fylkesmannen anser avviket som lukket.
----------------------	--

Kommune:	Namsskogan kommune
----------	---------------------------

Orninger/omfang:	Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket
------------------	--

Registrerte avvik:	1) Kommunen har ikke gjennomført kontroller av NMSK-tiltak. Kommunen kontrollerte ingen av 25 søknader om utbetaling av tilskudd til skogkultur, driftstilskudd og veg i 2013. Det eksisterer heller ingen rutiner på uttrekning eller gjennomføring av kontroll. *2) Kommunen har ingen rutiner på å oversende kopi av vedtak og kartfestede opplysninger om godkjente landbruksveger til Fylkesmannen.
--------------------	---

Oppfølging av avvik:	1) Kommunen skal kontrollere minimum 10 % av tiltakene før utbetalingene av tilskudd blir gjort. Kommunen må ha rutiner på hvordan uttrekning av søknader skal gjennomføres. Kommunen må også på en tilfredsstillende måte kunne dokumentere de faktiske observasjoner. Kommunen innfører rutiner med kontroll av hver 10 -ende sak før utbetaling av tilskudd *2) Fylkesmannen skal ha kopi av alle vedtak om landbruksveger både godkjenninger og avslag. Kommunen innfører rutiner for oversending av dokumenter til Fylkesmannen. Avvikene anses som lukket.
----------------------	--

Kommune:	Nærøy kommune
----------	----------------------

Orninger/omfang:	Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
------------------	---

Registrerte avvik:	1) Manglende Miljøplan trinn 2 i saksmappene til 14 foretak som ha fått innvilget tilskudd. * 2) Manglende dokumentasjon for sluttregnskap for 5 foretak
--------------------	---

Oppfølging av avvik:	1) Manglende Miljøplan trinn 2 skal medføre at kommunen avviser søknaden. Kommunen vil kreve det heretter. Fylkesmannen anser avviket for lukket * 2) Kommunens tilbakemelding er at regnskapet er framlagt for kommunen, men levert tilbake etter godkjenning. Kommunen innarbeider rutiner for arkivering av sluttregnskap .Fylkesmannen anser avviket for lukket
----------------------	---

Kommune:	Nærøy kommune
----------	----------------------

Orninger/omfang:	Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket
------------------	--

Registrerte avvik:	Kommunen mangler rutiner på å oversende alle vedtak på søknad om nybygging og ombygging av landbruksveger, samt kartfestede opplysninger til Fylkesmannen for orientering.
--------------------	--

Oppfølging av avvik:	Jfr. Landbruksvegforskriftens §3-3 skal alle vedtak på slike søknader oversendes Fylkesmannen. Dette uavhengig av om det søkes tilskudd til. Kommunen innarbeider
----------------------	---

	rutiner for dette. FM anser avviket for lukket.
Kommune:	Verran kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Et foretak manglet skriftlig avtale for hest i pensjon
Oppfølging av avvik:	Skriftlig avtale er en forutsetning for rett til tilskudd. Kommunen har ikke gitt tilbakemelding på fylkesmannens rapport.
Kommune:	Verran kommune
Orninger/omfang:	Nærings - og miljøtilskudd i skogbruket
Registrerte avvik:	1) Kommunen har ikke i tilstrekkelig grad gjennomført kontroller av NMSK-tiltak. Det er kontrollert for få søknader om utbetaling av tilskudd. Kommunen kontrollerte 2 av 34 søknader om utbetaling av tilskudd til skogkultur og driftstilskudd. Dette utgjør 5,9 % av søknadene. *2) Kommunen gjennomførte en mangelfull kontroll på hogstfeltet. Viktige indikasjoner på bruk av hogstmaskin (stubber uten brytekant og kjørespor) ble ikke bemerket. Kommunen konkluderte med at drifta var tilskuddsberettiget
Oppfølging av avvik:	1) Kommunen skal kontrollere minimum 10 % av tiltakene før utbetalingene av tilskudd blir gjort. Kommunen må også på tilfredsstillende måte kunne dokumentere de faktiske observasjonene *2) Når stedlig kontroll gjennomføres er dette en del av kommunens saksbehandling av søknad om tilskudd til taubane. Når tiltaket ikke er gjennomført i tråd med vilkår i overordna retningslinjer skulle kommunen under kontrollen konkludert med at drifta ikke var tilskuddsberettiget. Kommunen har ikke gitt tilbakemelding på rapporten. Fylkesmannen har gjort vedtak om overprøving av tilskudd til taubane jfr foretakskontroll bokstav A.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A (taubane)
Orninger/omfang:	Nærings -og miljøtilskudd i skogbruket - tilskudd til drift med taubane. Kontrollen basert på stedlig kontroll og innsendt dokumentasjon
Hjemmel for kontroll:	Forvaltningslovens § 35 bokstav c (ugyldighet)
Registrerte avvik:	Avviket gjelder § 7 ; tilskudd til drift med taubane Konkrete funn: Det er kjørespor etter hogstmaskin på store deler av arealet. Det meste av hogstområdet ser ut til å være felt ved hjelp av hogstaggat. Det er ingen tydelige tegn av noe standplass for taubane.
Oppfølging av avvik:	Foretaket er varslet om at tilskuddet kan bli helt eller delvis krevd tilbakebetalt. Beløp utbetalt kr 163 940. Endelig vedtak fra FM i løpet av februar 2015.

Foretak:	B. (dyr på utmarksbeite, miljøplan)
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd ; tilskudd til dyr på utmarksbeite , miljøplan, Kontrollen basert på stedlig kontroll og innsendt dokumentasjon
Hjemmel for kontroll:	Forvaltningslovens § 35 bokstav c (ugyldighet)
Registrerte avvik:	*1)Avvik i forhold til PT-forskriftens § 7, bokstav a. Foretaket hadde gitt uriktige opplysning om antall dyr på utmarksbeite * 2) Avvik fra forskrift om miljøplan § 4 og forskrift om gjødslingsplanlegging § 3. Foretaket manglet gjødslingsplan , og dermed var miljøplan mangelfull
Oppfølging av avvik:	Fylkesmannen gjorde om kommunens vedtak om tilskudd til storfe på utmarksbeite og godkjenning av miljøplan for søknadsomgangene august 2013 og august 2013. Fylkesmannen vedtok avkorting på grunn av feilopplysninger. Fylkesmannen gjorde vedtak om tilbakebetaling av feil utbetalt tilskudd og avkorting for søknadsomgangen august 2013. Saken ble påklaget til Landbruks- direktoratet. Fylkesmannen opprettholdt sitt vedtak og klagen ble oversendt til Landbruksdirektoratet den 1.7.2014. Resultat av klagebehandling er pt. ikke kjent.

Foretak:	C og D (eggproduksjon)
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, avløysertilskudd , miljøplan. Driftsfellesskap. Kontrollen basert på stedlig kontroll og innsendt dokumentasjon
Hjemmel for kontroll:	Forvaltningslovens § 35 bokstav c (ugyldighet)
Registrerte avvik:	*1) Avvik fra PT-forskriftenes § 4, bokstav b og AVL -forskriftenes § 4 , bokstav b (driftsfellesskap) * 2)Avvik fra forskrift om miljøplan * 3)Avvik fra forskrift om gjødselvarer av organisk opphav
Oppfølging av avvik:	Fylkesmannen avslo søknader fra august 2013. Fylkesmannen omgjorde kommunens vedtak for søknadsomgangene januar 2012, august 2012 og januar 2013. Fylkesmannen gjorde vedtak om tilbakebetaling for de samme søknadsomganger. Saken påklaget, og oversendt Landbruksdirektoratet for avgjørelse.

Foretak:	E og F (melkesamdrift og ammeku)
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløysertilskudd. Driftsfellesskap Kontrollen basert på stedlig kontroll og innsendt dokumentasjon
Hjemmel for kontroll:	Forvaltningslovens § 35 bokstav c (ugyldighet)
Registrerte avvik:	Avvik fra PT-forskriftens § 4a, bokstav a og AVL-forskriftens § 4a, siste ledd. Driftsfellesskap mellom foretakene.
	Fylkesmannen gjorde om kommunens vedtak for søknadsomgangene august 2013 og januar

Oppfølging av avvik:	2014 . Fylkesmannen gjorde vedtak om tilbakebetaling. Fylkesmannen la til grunn at foretakene var i aktsom god tro når de søkte som to foretak , og ga foretakene anledning ti å fremme ny felles søknad. Saken er påklaget, Fylkesmannen opprettholdt sitt vedtak og saken er oversendt Landbruksdirektoratet (uke 6 i 2015)
Foretak:	G og H (eggproduksjon)
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd , avløyserstilskudd , miljøplan Kontrollen basert på stedlig kontroll og innsendt dokumentasjon,
Hjemmel for kontroll:	Forvaltningslovens § 35 Forskrift om produksjonstilskudd § 10 Forskrift om avløyserstilskudd § 13
Registrerte avvik:	Saken er under behandling hos Fylkesmannen
Oppfølging av avvik:	

4. Andre kommentarer/ innspill:

I Nord-Trøndelag i 2014 var det 154 verpehønsforetak og 120 foretak med slaktekylling (tall per 1.1.2014). Det ble registrert 168 foretak med smågrisproduksjon og 246 foretak som leverte slaktegris. Det var 17 rene avlsbesetninger (tall per 31.7.2014). I alt 129 slaktekylling-foretak er kontrollert mot LIB. I en sak som omhandler to konsumeggforetak (3 i 2015) ble det foretatt stedlig kontroll i november 2014. Saken er under behandling både som PT sak og i henhold til husdyrkonsesjonsregelverket. Det blir innhentet opplysninger og informasjon om foretakene gjennom andre kilder som Mattilsynet og Skatt Midt-Norge. Bakgrunnen for kontrollen er mistanke om driftsfellesskap og overtredelser av konsesjonsgrensen. Saken vil ferdigbehandles i løpet av 2015. En sak fra 2013 som også omhandlet to konsumeggforetak er i løpet av 2014 ilagt standardisert erstatning. Saken ble påklaget, og er nå ferdig behandlet hos Fylkesmannen. Den blir sendt over for klagebehandling i Landbruksdirektoratet i disse dager. Kontroll av foretak som driver samme produksjon og har "nære familiære relasjoner" er svært ressurskrevende. FMNT opplever en økt pågang fra foretak som søker veiledning i forståelse av regelverk som regulerer denne typen produksjon, og hvordan de skal "rigge seg til". Vi opplever at foretakene er stadig mere ekspansive og forsøker å tilpasse seg regelverkets bestemmelser. I denne anledning har FMNT i samarbeid med FMST og Mattilsynet besluttet å ha et veiledningsmøte for veiledere i slaktekyllingproduksjonen i fylkene i mars 2015. Her skal vi redegjøre for regelverket. Vi vil fortløpende vurdere om dette er noe som skal utvides til de andre produksjonene også.

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Tiltak for å styrke kommunenes arbeid

Fylkesmannen legger stor vekt på dialogen med kommunene. Embetet gjennomfører møter i den enkelte kommune med 2 års mellomrom. Landbruksavdelingen deltar aktivt i dette, og mange av kommunene er opptatt av å snakke om landbruk på møtene. Landbruksavdelingen gjennomfører regionvise møter der vi samler medarbeidere ved landbrukskontorene. Disse regionvise møtene arrangeres i samarbeid med Innovasjon Norge. I tillegg arrangerer avdelingen flere kurs og samlinger på ulike fagområder gjennom året. På den store årlige høstsamlinga vår legges det vekt på å invitere politisk og administrativ ledelse i kommunene i tillegg til landbrukskontorene.

Kompetansenivået varierer mellom kommunene. En del mindre kommuner med små landbrukskontor er spesielt sårbare. Vi ser en tendens til at de kommunene som har den beste kompetansen også er flinkest til å ta kontakt med fylkesmannen og flinkest til å utnytte FM sine kompetansetilbud. Det er stort sett bra oppmøte på FM sine kurs og samlinger. Det er bra landbrukspolitisk engasjement i fylkets kommuner.

I tillegg til møter/samlinger og strukturerte nettverk legges det vekt på en løpende god dialog både med regionalt partnerskap, næringa og kommunene.

Arbeidet med Regionale bygdeutviklingsprogram

Bygdeutviklingsprogrammet gjelder for 2013-17. Overordna del er felles med Sør- Trøndelag (jf rapporten for

2013). 2014 var preget av oppfølging av allerede vedtatt program. Dessuten har partnerskapet deltatt aktivt i årsrulleringen av delprogrammetene under Bygdeutviklingsprogrammet: RMP, RSK, og RNP. Landbruksforum er det overordnede organet som Fylkesmannen benytter innen regionalt partnerskap og samarbeid (jf rapportens 21.1). I tillegg benyttes også Miljø- og kulturlandskapsgruppa (miljøvirkemidler) og Kontaktutvalget for skogbruket i Nord-Trøndelag (skogretta virkemidler).

I samråd med partnerskapet vedtok fylkesmannen i fjor å redusere støttenivået innen investeringsmidlermidler (tidligere BU-midler) til 20% gjeldende for 2015. Dette på grunn av stor etterspørsel etter virkemidler i forhold til tilgjengelig ramme, og for å oppnå størst mulig utløsende effekt av midlene. Det er en utfordring at det er begrenset med investeringsvirkemidler sett i forhold til målene om produksjonsøkning.

Regionale og lokale tiltak - kommunerettet arbeid

Kapitel 1144 post 77 er i 2014 benyttet til kommunegruppemøter innenfor tema jorbruk, skogbruk og miljø. Videre er det gjennomført 2 to-dagers samlinger. I tillegg deltar landbruksavdelingen sammen med embetet forøvrig på kommunevise møter med administrativ og folkevalgt ledelse i enkeltkommuner. Det er også gjennomført ulike kurs med tema kart, fagsamling innenfor tilskuddsforvaltning, forvaltning gås, skogbruk og skogsveger.

Antall årsverk i landbruksforvaltningen

Landbruksavdelingen i Nord-Trøndelag hadde pr. 31.12.2013: 20,60 årsverk.

I den kommunale forvaltningen var pr. 31.12.2013: 48,72 årsverk.

Fjellandbruk

Vi samarbeider godt med FM i Sør-Trøndelag, Hedemark og Oppland om fjellandbrukssatsinga.

Fjellandbrukssatsinga i Nord-Trøndelag

Det har vært aktivitet i alle de fire fjellandbrukskommunene Namsskogan, Røyrvik, Liene og Meråker i 2014. Målet med satsingen i Nord-Trøndelag er i prosjektperioden å få til 20 fjøsutbygginger, øke melkeproduksjonen med 1 mill liter, kjøttproduksjonen med 100 tonn og øge grovfôravlingene med 10%. Vi har ei satsing i Namsskogan/ Lierne /Røyrvik og ei satsing i Meråker. Tiltakene i 2014 har vært mobiliseringstiltak og kartlegging av interesse for utbygging, bedre grovfôrproduksjon, mentorordning og sprekere og glad bonde. For fjellområdene har en i RNP for 2014 heva taket for investeringsstøtte til 1,5 mill i Namsskogan, Røyrvik og Lierne og 1 mill i Meråker.

Fjellandbrukssatsinga er godt i gang, vi har fått til ei god mobilisering, fleire utbyggingsprosjekt er i gang og fleire under planlegging. Det ser ut til at prosjektet er med på å gi ny giv fjellandbruksområdene. Fylkesmannen og Fylkeskommunen samarbeider godt med de lokale prosjekta i satsinga.

Utbyggingene som er igangsatt i 2014 er i hovedsak på melk, det er viktig også å få til ei satsing på kjøtt, dette blir mer vektlagt i 2015. Det må også arbeides mer med innovasjon på produktsida med mål om økt verdiskaping lokalt, dette blir også fokus i 2015. Det er igangsatt arbeid for bedre grovfôrproduksjonen, dette arbeidet må styrkes i 2015 dersom målene om 10% avlingsøkning skal nås.

22.5 Ei livskraftig reindrift

Målsetting: En god og hensiktsmessig implementering av områdekontorenes oppgaver og personell som sikrer en effektiv og kunnskapsbasert regional forvaltning av reindriften.

Status.

Avdelingen har pr i dag 4 medarbeidere; leder og 3 rådgivere. Dette er full bemanning i henhold til gitte rammer. Kontorstedet er Saemien Sijte i Snåsa kommune. I tillegg har avdelingen et felles kontor på Statens Hus på Steinkjer. Leder deltar på fylkesmannens ledermøte hver mandag og avdelingen deltar på plan-, info- og økonomioval.

Vurdering av måloppnåelse.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har lyktes godt med integreringen av reindriftsforvaltningen i embetet. Det er utviklet et bra samarbeid opp mot andre avdelinger, noe som er en styrke spesielt på plansiden.

Reindriftsavdelingen har i løpet av 2014 ansatt ny medarbeider med kompetanse om samisk språk, kultur og næring, i tillegg til utdanning som er komplementerende ift til eksisterende kompetanse ved avdelingen. Dette styrker fylkesmannens samlede kompetanse knyttet til samiske forhold.

Prioriteringer og utfordringer i 2015.

- Gode og effektive medarbeidersamtaler.
- Kompetanseheving. Folkeretten/Samiske rettigheter. Forvaltningsrett.
- Større samhandling med LA og MA – bl.a på rovvilt og næringsutvikling

Målsetting: Bidra til god dialog og samhandling med næringen for å opparbeide tillit og forståelse for samarbeid som avgjørende grunnlag for å nå målet om en bærekraftig reindrift.

Status.

Avdelingens medarbeidere forholder seg til næringen når det er behov for det i forbindelse med den løpende saksbehandling, både i forhold til reindriftsrelaterte spørsmål og i tilknytning til plan- og arealsaker. Vi arrangerer en årlig reindriftskonferanse med relevante tema og halvårslige møter med siidaandelene. Dialogforum med NRL/Sametinget er etablert.

Vurdering av måloppnåelse:

Vi opplever den løpende dialogen og samhandlingen med reindriftsnæringen som god, selv om det er et forbedringspotensial ift at vi bør være godt synlige på de praktiske arenaer (gjerder, befaringer mv). Vi har lyktes bra med å skape arenaer der vi inviterer reindriftsutøverne til informasjon og diskusjon; bl.a halvårslige møter med alle siidaandelene og en todagers reindriftskonferanse. Vi har nå også fått på plass dialogforum med deltakelse fra Sametinget og NRL/Reinsamelaget. Første møte er berammet til mars 2015. Vi arbeider nå med i tillegg å etablere formelle fora der fylkesmannen samlet møter de enkelte reinbeitedistriktene. Utvikling over tid, med bl.a endring av oppgaveporteføljen vår, har ført til at vi møter reindriftsutøverne mindre på de uformelle arenaer, som f.eks på gjerder. Tilbakemeldingen fra reieneierne er at dette er uheldig. Når vi ikke lenger har konkrete oppgaver ved besøk på reingjerdene, blir slike besøk ofte nedprioritert til fordel for andre løpende oppgaver. I tillegg har 2014 vært et spesielt år på grunn av overgangen til fylkesmannsembetet, noe som har tatt mer tid og ressurser fra avdelingen enn forventet. I tillegg har vi hatt skifte av en medarbeider i løpet av året.

Prioriteringer og utfordringer i 2015:

- Utvikle Dialogforum til å bli et viktig verktøy for innhenting av praktisk forvaltningskompetanse.
- Utvikle de formelle arenaene som Reindriftskonferanse, sijte-besøk og andre møter med siidaandelene.
- Bli mer synlige på de uformelle arenaer.

Målsetting: Sikre økologisk bærekraft i reindriften gjennom et tilpasset reintall til tilgjengelig beiteareal.

Status.

Generelt er reintallet i Nord-Trøndelag godt tilpasset tilgjengelige beiteressurser. Dette gjelder for alle de seks reinbeitedistriktene. Samla reintall pr 1. april 2013 var 14093, mot 14130 pr 31. mars 2014 (ukorrigerede tall). Høyeste godkjente reintall samlet for reinbeitedistriktene er 15900. Reintallet er stabilt i de fleste av distriktene. I Gasken-Laante foregår en planlagt oppbygging av reintallet, mens Tjåehkere ligger litt over fastsatt høyeste reintall pr 31. mars 2014, jf nedenfor. Slaktevektene både for kalv og voksne dyr er også stabile over tid. Variasjoner mellom år kan i stor grad tilskrives årlige variasjoner i klimatiske forhold. Driftsmessig har driftsåret 2013/14 vært godt, med lite snø, tidlig avsmelting og gode forhold under og like etter kalving. Fylkesmannen har ikke full oversikt over slaktevektene inneværende sesong, men foreløpige tall viser slaktevekter over normalen for de fleste distriktene.

Vurdering av måloppnåelse.

Ut fra oppdraget og vår vurdering av status ved inngangen til 2014 er følgende områder prioritert:

Effektive og oppdaterte bruksregler.

Måloppnåelse: Alle reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag har godkjente bruksregler og det har fram til nå i liten grad vært nødvendig med oppdateringer. Beitebruksreglene for Åarjel Njaarke ble tilsidesatt av Jordskifteretten i

2013. Denne delen av bruksreglene er derfor satt ut av funksjon. Beklageligvis har ikke Jordskifteretten kompetanse til å lage bruksordninger innad i reindriften. Langvarig konflikt om beiterettighetene i distriktet gjør det svært vanskelig for fylkesmannen å kunne bidra konstruktivt i utarbeidelse av beitebruksregler i distriktet, ut over det som alt er prøvd. Det er vår vurdering at det bare er en rettsbehandling som kan løse konflikten.

Overholdelse av bruksregler.

Måloppnåelse: Et distrikt hadde ved slutten av driftsåret 2013/14 noen få rein mer enn det godkjente reintallet. Reindriftsstyret har sendt brev til siidaandelene i distriktet med orientering om prosedyrer og tiltak dersom reintallet er for høyt den 31. mars 2015. Elles er det ikke registrert noen brudd på bruksregler i fylket.

En forvaltning med kjennskap til praktisk reindrift i fylket.

Måloppnåelse: Det er en forventning både fra reindriftsutøverne selv og fra omverdenen at avdelingen som helhet og den enkelte medarbeider har god kjennskap til den praktiske delen av reindriften i fylket. Kunnskap om dette oppnås best ved at vi er ute i felt sammen med reineierne. Vi har ikke maktet å prioritere dette i 2014; hverken gjennom besøk på reingjerder, deltakelse på reinflyttinger eller befaringer knyttet til reindriftsfaglige forhold. Det har gjennom året vært vanskelig å frigjøre tid fra den løpende saksbehandling og implementeringen av avdelingen i fylkesmannsembetet.

God forvaltning av reinmerker.

Måloppnåelse: Vår mangeårige saksbehandler med ansvar for reinmerkene sluttet i løpet av året. Vi har nå fått på plass en ny medarbeider med kunnskap om og interesse for reinmerker. Avdelingen er sekretariat for merkenemnda. Nemnda har hatt to ordinære møter og har sammen med saksbehandleren deltatt på seminar om reinmerker. Noen eldre merkesaker er utfordrende for avdelingen. Vi planlegger et større merkeseminar for det sørsamiske området våren 2015.

Prioriteringer og utfordringer i 2015:

- Sørsamisk merkebruk – Forvaltning av merker.
- Bli mer synlige på reindriften praktiske arenaer.
- Følge opp eventuelle brudd på beitebruksregler og reintall iht vedtatte prosedyrer.

Målsetting: Bedre sikring av reindriften arealer.

Status.

Det er et forholdsvis sterkt press på reinbeitearealene i fylket. Mest arealkrevende er vindkraftplanene. Det er gitt konsesjon til vindkraftanlegg med et samlet planområde på ca 70 km² i Nord-Trøndelag. I tillegg kommer ca 90 km² som ligger innenfor Fosen reinbeitedistrikt, men i Sør-Trøndelag fylke. Det er under konsesjonsbehandling ytterligere 140 km² i indre deler av Nord-Trøndelag (bl.a Meråker og Verdal). I tillegg kommer kraftlinjer knyttet til vindkraftanleggene, samt en ny sentrallinje over Fosen. Pr i dag finnes ikke entydige forskningsresultater som viser konsekvensen av etablering av vindkraftanlegg eller kraftlinjer i reinbeiteland. Det nydyrkes årlig ca 1000 daa jord i fylket. En del av dette mot utmark som er reinbeite, noe som har potensial for økte konflikter mellom reindrift og jordbruk. Også nybygging og opprustning av skogsbilveier påvirker reindriften arealer. Tall fra SSB viser at det årlig bygges mellom 150 og 200 fritidshytter i fylket. En del av disse kommer i konflikt med reinbeitearealer. I tillegg er det ønske om mer aktivitet på utmarksarealene både fra grunneiere, hytteiere, friluftsfolk og reiseliv. Både blant «vanlige» utmarksbrukere, grunneiere og kommunale planleggere/politikere er det manglende kunnskap om, og delvis forståelse for, reindriften faktiske bruk og rettigheter til bruk av utmarka.

Vurdering av måloppnåelse.

Ut fra oppdraget og vår vurdering av status ved inngangen til 2014 er følgende områder prioritert:

Deltakelse i kommunale planprosesser.

Måloppnåelse: Avdelingen opplever det som en styrke at vi gjennom samordning med de andre avdelingene hos fylkesmannen kommer tettere på de kommunale planprosessene, ift det som var tilfellet før omorganiseringen. I møtet med kommunen kan vi nå avklare forholdet til reindriften på tidligere fase i planprosessen. Vi har imidlertid ikke mange prosesser vi har fulgt fra start til mål etter omorganiseringen, men vi har gode erfaringer bl.a fra sluttfasen av behandlingen av arealdelen i Meråker kommune.

Gode distriktsplaner iht reindriftslovens § 62.

Måloppnåelse: Reinbeitedistriktene skal gjennom utarbeidelse av distriktsplaner bidra med opplysninger om sin reindrift som er nødvendig for den offentlige planleggingen. Distriktsplaner er, sammen med arealbrukskartene, reindriftens viktigste informasjonskanal. Reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag utarbeidet distriktsplaner etter den gamle reindriftsloven rundt år 2000, og har oppdatert disse med litt ujevne mellomrom. Disse planene er, i alle fall fram til i fjor, av fylkesmannen vurdert til å fylle vilkåret i Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikt og tamreinlag. Reinbeitedistriktene har ikke prioritert arbeidet med nye distriktsplaner etter loven av 2007. Bare Fovsen Njaarke har vedtatt ny plan. Åarjel Njaarke sijte har ingen gyldig distriktsplan. Fylkesmannen har ved flere anledninger bedt om at distriktsplanarbeidet blir prioritert høyere.

Gode og oppdaterte arealbrukskart.

Måloppnåelse: Arealbrukskartene for 5 av 6 reinbeitedistrikter ble ferdig oppdatert og tilgjengeliggjort i 2013/14. På grunn av langvarig intern strid om beiterettigheter i Åarjel Njaarke har det ikke lyktes å oppdatere arealbrukskartet her. Avdelingen hadde som mål å prøve å få i gang en ny prosess i reinbeitedistriktet i 2014. Arbeidet er ikke kommet i gang. Vår vurdering er at det bør være fullt mulig både å få et oppdatert arealbrukskart og en funksjonell distriktsplan, selv om det ikke fullt ut er enighet i distriktet om rettighetene til de ulike beitene. Sentrale rutiner for oppdatering av arealbrukskartene er dårlige. Det er i liten grad avklart hvilke rolle og ansvar de ulike aktørene (Fylkesmannen, Landbruksdirektoratet, Skog og Landskap) skal ha. Dette gjør det vanskelig å ha oppdaterte arealbrukskart til enhver tid. Fylkesmannen registrerer at det er en målsetting å utvikle arealplanene som et verktøy i planleggingen, f.eks med å utarbeide såkalte «inngrepskart». Vi har i liten grad vært involvert i dette arbeidet.

Gode rutiner for saksbehandling.

Måloppnåelse: Samlet sett vurderer avdelingen å ha gode rutiner for saksbehandling av arealsaker. Dette gjelder både innad i avdelingen og samlet for fylkesmannen. Det er etablert skriftlige avtaler og rutiner om bruk av reindriftskompetanse fra nabofylkene der det er nødvendig. Avdelingen deltar på møtene i planovalen og vurderer samarbeidet der å fungere bra. Fylkesmannen har imidlertid potensial for forbedring i forhold til dokumentflyten i plansaker. På grunn av begrensninger i ressursene i 2014 har vi dessverre ikke greidd å prioritere befaringer i ønsket omfang.

Riktig bruk av innsigelse.

Måloppnåelse: Signalene fra regjeringen om at det skal bli mindre bruk av innsigelser, oppfattes som vanskelig å tolke i forhold til innsigelser knyttet til reindriftsområdet. I den grad dette tolkes som at flere forhold bør avklares lokalt og tidlig i planprosesser, mener vi at vi er på god veg til å lykkes. Etter at reindriftsforvaltningen ble lagt til fylkesmannen (og områdestyret lagt ned) møter vi kommunene tidligere i planprosessen og vi har mandat til formelt å avklare problemstillinger direkte i møte med kommunen. Dersom signalene fra regjeringen forstås som at det skal bli enklere å gjøre inngrep i reinbeiteområdene, slik en del kommuner kanskje gjør, er det vanskeligere. Særlig gjelder dette inngrep som hver for seg oppfattes som små, men som samlet sett er en del av en «nok er nok» problematikk. Etter vår vurdering er det blitt vanskeligere å ivareta reindriftsinteressene på en optimal måte i slike saker. Det er en målsetting å harmonisere bruken av innsigelse mellom de ulike fylkesmannsembetene. Vi ser i dag at det trolig er litt forskjell mellom fylkene på vurderingen av når innsigelse bør brukes på reindriftsområdet. Samarbeidet vi har med nabofylkene om bruken av reindriftsfaglig kompetanse er et godt grunnlag for en harmonisering. Fylkesmannen opplever det som konfliktskapende at også Sametinget har innsigelseskompetanse i forhold til reindrift. Sametinget oppfattes å ha dårligere rutiner for samhandling med kommunene i planprosesser. Landbruksdepartementet er gjort oppmerksomme på dette forholdet og er bedt om å komme med presiseringer av hvilket ansvar henholdsvis fylkesmann og Sameting har i slike saker.

Norsk/svensk reinbeitekonvensjon.

Måloppnåelse: Det oppfattes som sterkt frustrerende både for fylkesmannen som forvaltningsmyndighet og for reindriften at det ennå ikke er enighet om ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. På grunn av sterk uro fra reindriften på både norsk og svensk side i Børgefjell for manglende vedlikehold av grensegjerdet, ba fylkesmannen (i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland) på forsommeren 2014 om å få ressurser til nødvendig vedlikeholdsarbeid. Vi sa oss samtidig villig til å administrere arbeidet og gjorde det i tråd med oppdraget som etter hvert kom fra Landbruks- og Matdepartementet. Det har i ettertid vært møte mellom fylkesmennene og Sametinget i Sverige og resultatet fra denne kontakten er formidlet til departementet. Det er enighet om at det er Sverige som har ansvaret for vedlikehold av grensegjerdet i Børgefjell. Iht grensegjerdeprotokoll mellom Norge og Sverige har fylkesmannen ansvar for del av et grensegjerde i Verdalen. Arbeidet er ivaretatt som vanlig og vi er nå i ferd med å skrives nye avtaler med vedlikeholdspersonellet.

Prioriteringer og utfordringer i 2015:

- Harmonisering av uttalelser/innsigelser både i forhold til samfunnet for øvrig og spesielt i forhold til nabofylkene.
- Oppdatere avdelingens medarbeidere ift samiske rettsforhold generelt og reindriftsrett spesielt og videreformidle dette til kommuner og fylkets befolkning.
- Få utarbeidet nye distriktsplaner for alle reinbeitedistriktene i NT.
- Spesiell fokus på Årjel Njaarke sijte for utarbeidelse av arealbrukskart og distriktsplan.
- Prioritere befaringer i alle plansaker det dette er nødvendig.

Målsetting: Sikre økonomisk bærekraft i reindriften gjennom økt slakteuttak og økt lønnsomhet.

Status.

Alle 39 siidaandeler i fylket har levert og fått godkjent Melding om reindrift (MOR). 80 % av søknadene er levert elektronisk, noe som er meget bra. 36 siidaandeler har søkt og oppnådd tilskudd iht Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Samlet er det utbetalt i overkant av 4,3 mill. kr i tilskudd i 2014. Bakgrunnen for manglende søknad om tilskudd er at siidaandelene ikke fyller de generelle vilkårene i Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, § 2.1, om avgiftspliktig næringsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke på minimum 30000kr. 5 av 6 reinbeitedistrikter fyller vilkårene for utbetaling av distriktstilskudd for 2014. I tre distrikter gis det fortsatt tilskudd til tiltak pga Tjernobyl-ulykken i 1986. Det er i løpet av 2014 utbetalt kr 220.000 til lavplukking («beredskapslager»), kr 18.300 i tilskudd framskyndet slakt og kr 39.000 til andre tiltak. Det er i driftsåret 2013/2014 slaktet ca 3900 rein, en økning på 12 % fra forrige driftsår. Samlet slaktekvantum levert slakteri er på ca 90 tonn. I tillegg slaktes (og delvis omsettes) privat 8 - 10 tonn årlig. Reineierne melder om et samlet tap på 6500 rein i 2013/2014, på samme nivå som foregående driftsår. I flg Rovbase er 3034 av disse erstattet som tapt av rovvilt, samlet erstatning 9,1 mill. Reindriften i Nord-Trøndelag framstår som robust trass store tap, og har over tid ligget i landstoppen i forhold til lønnsomhet pr årsverk og siidaandel (målt som Vederlag til arbeid og egenkapital – Totalregnskapet for reindriftnæringen – nov 2013).

Vurdering av måloppnåelse.

Vellykket tilskuddsbehandling.

Måloppnåelse: Samlet sett vurderer vi at vi har en god og effektiv tilskuddsbehandling. Årsaken til at vi ligger så godt an i forhold til elektronisk levering av MOR, er trolig vår satsing på informasjons-/arbeidsmøte tett opp til frist for innlevering av MOR. Avdelingen makter å overholde gitte frister for behandling. Det er forbedringspotensial ift innlevering av nødvendig dokumentasjon fra siidaandelene. Vi har en forholdsvis stor andel manuelle behandlinger, der vi må inn å overstyre saksbehandlingssystemet. Årsaken er etter vår vurdering at systemet ikke fullt ut er tilpasset de praktiske utfordringene. Det er innkommet og behandlet en klage i 2014. Avdelingen kvalitetssikrer behandlingen ved å etterspørre dokumentasjon der dette er påkrevet. Vi har ikke gjennomført risikobasert søknadskontroll i 2014.

Så lite tap som mulig.

Måloppnåelse: Det må erkjennes at de tiltakene avdelingen alene rår over i liten grad vil ha innvirkning på tapstallene i reindriften. Arbeidet fra vår side vil i stor grad være preget av samarbeid opp mot andre aktører; rovviltnemnda, miljøvern avdelingen, jernbaneverket m.fl. Det er en utfordring for avdelingen å innhente ny kunnskap om hvilke faktorer som påvirker tapene i reindriften og videreformidle denne kunnskapen til reindriftsutøverne. Det er i dag en dyp tillitskrise mellom aktuelle forskningsmiljø (spesielt NINA) og reindriften i Nord-Trøndelag. Avdelingen deltar i utvidet sekretariat for Rovviltnemnda i region 6 og på møtene i nemnda. Det er vår vurdering at forståelsen for reindriften utfordringer i forhold til tapssituasjonen har økt de senere årene. Samarbeidet mellom avdelingene hos fylkesmannen er bra, men kan utvikles videre på en del områder, bl.a tapseforebyggende tiltak. Avdelingen deltar i styringsgruppen vilt/rein-trafikk. Det har vært en målsetting å få gjort tiltak knyttet til togdrept rein på Nordlandsbanen, spesielt på strekningen gjennom Skæhkere sijte. Saken er også tatt opp fra embetsledelsen og i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland. Jernbaneverket har imidlertid vist seg vanskelig å samarbeide med, spesielt i forhold til behov for gjerder langs jernbanen.

Sårbarhet i forhold til klimatiske forhold.

Måloppnåelse: Det er svært sjelden at det forekommer akutt vanskelige beitesituasjoner i vårt område. Reintallet er under kontroll og i godt samsvar med beitegrunnet. Det forekommer svært sjelden at større områder blir utsatt for låsing uten at det er alternative beiter tilgjengelige. Det store dyrevelferdsspørsmålet er knyttet til

rovviltsituasjonen. I forhold til dette spørsmålet har vi god kontakt opp mot Mattilsynet gjennom Rovviltnemnda. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har derfor ikke prioritert arbeidet i beredskapsutvalget i 2014.

Gode gjerder og anlegg.

Måloppnåelse: Gjerder og anlegg som skal stå permanent skal godkjennes av LMD. Fylkesmannens oppgaver er å gi veiledning til søkerne (bl.a hjelp til kartfesting), samt å vurdere reindriftsfaglig behov. Reindriftsavdelingen har i løpet av 2014 hatt flere gjerder til behandling og videresendt søknader til Landbruksdirektoratet.

Reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag har i stor grad en god infrastruktur mhp gjerder, men en del sifter har fortsatt behov for etablering av nye og/eller opprusting av gamle gjerdeanlegg. Samtidig mangler vi en fullstendig oversikt over eldre gjerder og gjeterhytter. Uavklart status gjør at en del av gjerdene i dag framstår som ulovlige gjerder. Avdelingen har startet et eget prosjekt med formål å skaffe oversikt, avklare status og rydde opp i eventuelle ulovlige gjerder, i tråd med oppdrag fra LMD. Kapasitetsproblemer har gjort at vi ikke har kommet så langt som vi skulle ønske her.

Reineierne har god kunnskap om virkemiddelbruken.

Måloppnåelse: Avdelingen arrangerer et årlig møte for siidaandelene om de økonomiske virkemidlene i reindriftsavtalen. I tillegg veiledes reindriftsutøverne ved behov og på forespørsel. Det er et mål at alle medarbeiderne ved avdelingen skal kunne veilede reineierne om slike spørsmål.

God tilskuddsforvaltning og egnet virkemiddelbruk ift radioaktivitet.

Måloppnåelse: Vi vurderer at vi i stor grad foretar en god tilskudds- og virkemiddelforvaltning ut fra det regelverket som vi har i dag. Tiden er imidlertid overmoden i forhold til å få på plass et nytt sett med virkemidler ut fra at situasjonen i reinbeitene er vesentlig endret siden Tsjernobyl.

Prioriteringer og utfordringer i 2015:

- Større satsing på reindriftsbasert næringsutvikling, bl.a gjennom samarbeid med landbruksavdelingen.
- Implementering av ny radioaktivitetsforskrift.
- Kartlegging av gjerder og gjeterhytter, lovlig/ulovlig/oppfølging. Organiseres som et eget prosjekt.
- Arbeid opp mot reinbeitedistriktene for å oppnå en optimal infrastruktur. Gode gjerder, gjeterhytter mv er en viktig del av reindriftens ressursgrunnlag.
- Større fokus på veiledning til reineierne om optimal kjøttproduksjon, bl.a gjennom innhenting og videreformidling av relevante forskningsresultater.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Det vises til omtale under delkapitlene.

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Trøndelag har flere ganger i løpet av siste året blitt omtalt som Norges matregion nr 1. Det stiller krav og forventninger til oppfølging og innsats! Fylket har ca 85 lokalmatprodusenter og 2014 har utmerket seg positivt med en langt større tilfang av nye produsenter enn tidligere. Trøndelag jobber i et tett samarbeid i det regionale partnerskapet i begge fylkene for å nå regionale målsetninger i Regionalt bygdeutviklingsprogram og de mer spesifikke målene i Regionalt Næringsprogram, Handlingsplan for matspesialiteter i Trøndelag 2012-2015 og reiselivsstrategiene for Trøndelag. Det er etablert to samarbeidsgrupper *Team mat* og *team reiseliv*, der innsats og roller blir avklart. Omdømmemessig er de viktigste tiltakene:

1. Trøndersk matfestival som det største lokalmatfestivalen i Norge (i 2014 deltok 105 lokalmatutstillere og en snitt omsetning pr utstillere på kr 85.000).
2. Deltagelse på International Grüne Woche.

Gjennom prosjekt kjerneaktiviteter gjennomfører også selskapet Oi! Trøndersk mat en rekke andre omdømmetiltak på felles oppdrag fra det regionale partnerskapet og jobber også nært sammen med Trøndelag reiseliv. Ny mathall i Trondheim skal åpne 1. juni 2015 og er et prosjekt vi har støttet i første utviklingsfase, som

grunnlag for selskapsetablering. Fylkesmannen deltar i arbeidsgrupper og er også medlem i kontakforum reiseliv. Det viktigste område innen lokalmatsatsingen fra det offentlige er allikevel kompetansesatsingen, der målet å gjøre produsentene mer robuste, både kvalitetsmessig og økonomisk. Der spiller Matnavet på Mære som kompetansenav for lokalmat en sentral nøkkelrolle i vår satsing. Matnavet har også et tilleggsoppdrag fra det offentlige partnerskapet om å spille en rolle i mobiliseringsarbeidet gjennom såkalt tidligfaserådgeving. Fylkesmannen sitter i styringsgruppa for kompetansenavet i Midt-Norge.

Mobilisering til tilleggsnæringer er et prioritert område i fylket der fylkesmannen sitter i førerrollen. Dette gjennomføres i tillegg i nært samarbeid med det kommunale virkemiddelapparatet og Innovasjon Norge, men der fylkesmannen sitter i førerretet fordi det er hensiktsmessig å jobbe over større geografiske områder enn en kommune. I 2014 har det vært gjennomført 4 regionale mobiliseringsaktiviteter. I tillegg har også en del av mobiliseringsarbeidet blitt kanalisert gjennom interreg.prosjektet Søke gammelt- skape nytt mathandverk, som ble avsluttet i 2014.

2014 har også vært året der det ble mer fart i dyrking av gamle kornsorter. Det har både foregått dyrkingsforsøk i regi av NRL Nord-Trøndelag og flere produsenter har blitt aktive dyrkere og et nettverkssamarbeid mellom dem er i full gang. I og med at det ble bygd en ny lokal mølle, gir dette mulighet for å etablere et nytt forretningsområde.

Høsten 2013 ble det etablert TrøndelagMat SA etablert som en ny salgs- og distribusjonkanal med utspring i nordtrønderske produsenter. Med en forsiktig start i 2013, ble 2014 første driftsår med 14 medlemsbedrifter og med en omsetning første året på ca 1,4 mill kr. Salgs- og distribusjonsorganisasjonen NamNamdalen, etablert i 2005, holder jevn aktivitet og har en betydning for sine 9 medlemsbedrifter. Bondes marked Trøndelag SA er fortsatt en suksesshistorie som i 2014 nådde en total omsetning på over 21 millioner kroner totalt, og har 58 medlemmer. Hovedtyngden av salget skjer i Trondheim, med ca 14 % av omsetningen på markedet i Nord-Trøndelag (eksl julemarkedet). Bransjeorganisasjonene Hanen har fortsatt en sterk posisjon i fylket og jobber godt.

Det er gjennomført et årlig møte med Mattilsynet med tema lokalmatsatsingen i fylket, og Mattilsynet har også deltatt i det lokale mobiliseringsarbeidet når det har vært etterspurt.

Utfordringene for 2015 vil være å jobbe målrettet for å sikre en kvalitetsmessig forankring i både mat- og reiselivsnæringen for å videreutvikle Trøndelag som matregion nr 1 i Norge. I dette spiller fylkesmannen en nøkkelrolle. Kompetansesatsingen har også høy prioritet, fordi denne næringen som oftes er små bedrifter med 1-2 ansatte. Mange av bedriftene er i vekst og møter daglig nye utfordringer som de trenger hjelp til å finne løsninger på. Videre står vi ovenfor en oppgave med å videreutvikle mobiliseringsarbeidet, for å få til en mer helhetlig satsing i en kombinasjon mellom fellestiltak og individuell oppfølging. Et nærmere samarbeid med fylkeskommunen for å få økt fokus på rekruttering til matfagutdanningen vil vi også se nærmere på. Så er det særdeles viktig at vi lykkes med å få TrøndelagMat SA i videre utvikling for å kunne ha en dyktig og trygg felles salgs- og distribusjonskanal, som kan bidra til å gjøre en markedsjobb sammen med produsentene.

Inn På Tunet

Av de ca 70 tilbyderne av Inn på tunet-tjenester i fylket er nå nesten halvparten godkjent av Matmerks merkeordning. En stor gruppe er tilbydere som tilbyr gården som arena for undervisning. Høgskolen i Nord-Trøndelag har tilbud om praksisplass på noen av disse gårdene i sin lærerutdanning.

I samarbeid med Mære landbruksskole, KS og de fire tilbydernetverkene i fylket arrangerte i oktober en regional konferanse med tema Gården som arena for morgendagens velferdstjenester. Konferansen samlet deltakere både fra tilbyder og kjøpersiden.

Grong kommune er fylkets IPT-løft-kommune, som nå er i avslutningen av sin prosjektperioden. De har to målgrupper:

1. Familier/flyktninger i en sårbar livssituasjon: Målet er å skape en meningsfylt tilværelse i en usikker livsfase, og avlaste den psykososiale tjenesten, og et godt tilbud som kan styrke familiens muligheter til mestring i hverdagen.
2. Alternative kvalifiseringsløp: Hjelp ungdom som trenger det å mestre livet og bli i stand til å fullføre videregående skole, få vitnemål og/eller komme seg ut i arbeid.

23.2 Skogbruk

Utviklingen i skogbruket i Nord-Trøndelag

Skogbruksaktiviteten i fylket har i 2014 økt ytterligere. Man må 19 år tilbake i tid for å finne tilsvarende hogstaktivitet. Avvirkning for salg passerte 600.000 m³ i 2014. Dette er 43 % mer enn i 2011, 56 % mer enn i 2012 og 17 % mer enn i 2013. Bruttoverdien av solgt tømmer var 177.2 millioner kroner. 2014 var preget av oppryddingsarbeid etter flere kraftige stormer høsten 2013.

Statistikk over skogkultur- og vegbyggingsaktiviteten i 2014 viser en positiv utvikling sammenlignet med de senere år. Skogbruksaktiviteten i fylket er i en meget positiv utvikling, og optimisme kjennetegner næringa ved utgangen av 2014.

Utfordringene på skogområdet i Nord-Trøndelag

Den viktigste utfordring for skogbruket i fylket er å sikre skogindustrien i regionen en størst mulig andel lokalt tømmer. Stopp på grunn av sviktende marked av en papirmaskin ved Norsk Skog Skogn sommeren 2013 og Sødra Cell sin nedleggelse av virksomheten i Follafooss i 2012, viser at industrien, og dermed verdiskapinga, i regionen er utsatt. Arbeidet med å øke avvirkninga har derfor også i 2014 vært meget sentralt. Siden 2012 er det iverksatt en rekke tiltak. Arbeidet ble videreført og videreutviklet i 2014. Dette arbeidet må fortsette med full styrke i årene framover.

Blant en rekke viktige avvirkningsfremmende tiltak er økt veibygging det viktigste tiltaket i Nord-Trøndelag. Hovedplan for skogsveger er et viktig verktøy i denne sammenheng. Det er derfor gledelig at tilskuddspotten til vegbygging i fylket har økt.

Stormfellingene høsten 2013 ga skogbruket store driftsmessige utfordringer med hensyn til føre- og tidsaspektet. Videre var det yngre skog som ble hardt rammet, noe som betydde store tap for mange skogeiere. Andelen som har forsikret skog er for lav. Ved utgangen av 2014 er det aller meste av sammenhengende stormfelte arealer ryddet opp. En god del spredte vindfall ligger fortsatt, selv om mange skogeiere har gjort en betydelig innsats for å få fram dette virket.

Erfaringer med stormfellingene i yngre bestand viser nødvendigheten av at inngrep som ungskogpleie og tynning gjøres til riktig tid. Mye tyder på at tynning ofte har skjedd for sent i bestandens utvikling. Det er åpenbart, blant annet på grunn av endringer i klima og vær, at vi bør ha et langt større fokus på ungskogpleie og avstandsregulering i framtida. Beregninger viser at det er et behov for å tredoble ungskogpleieaktiviteten i fylket. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag initierte i 2014 et arbeid for å se nærmere på dette. Dette resulterte i en ny standard for ungskogpleie i fylket.

Fylkesmannens bidrag til resultater og aktivitet.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i 2014 vært aktiv i det omfattende arbeidet som er gjort i fylket for å øke avvirkningen ytterligere og mye tyder på at avvirkningsøkningen ville vært betydelig mindre uten Fylkesmannens innsats på området. Fylkesmannen initierte i 2012, sammen med Nord-Trøndelag fylkeskommune og Skognnæringa i Trøndelag en arbeidsgruppe hvor målsettingen var å foreslå tiltak som skulle bidra til å øke avvirkningen med 100.000 m³ (25%) innen 2015. Målsettingen ble tilnærmet oppfylt allerede i 2013.

I løpet av 2014 har Fylkesmannen fulgt opp flere sentrale tiltak beskrevet i sluttrapporten fra arbeidsgruppa. Fylkesmannen har i 2014 blant annet:

- Initiert og deltatt i en rekke møter med alle kommuner, fylkeskommunen og skognnæringa omkring arbeidet med å økt avvirkning.
- Videreutviklet og tilbudt næringa et målretta og aktivitetsfremmende tilskuddsregime. Dette gjelder både tilskuddsmidler til langsiktige investeringer i infrastruktur og mer kortsiktige driftstilskudd i vanskelig terreng.
- Ledet arbeidet med å få utarbeidet omforente hovedplaner for skogsveger med miljøavklaringer i alle kommunene i fylket.
- Startet arbeidet med en ny hovedplan for skogbruksplanlegging med MiS i fylket.
- Bidratt til å igangsette arbeidet med skogbruksplanlegging med MiS i 4 kommuner hvor MiS-registeringer mangler.
- Bidratt til å få gjennomført og ferdigstilt skogbruksplanlegging med MiS i 2 kommuner
- Bidratt til å få etablert og finansiert aktivitetspårivere som dekker hele fylket.
- Bidratt i prosjekter hvor målet er å avklare bruk og vern av skogressursene på en best mulig måte. Eksempler på prosjekt er:
 - Samkartlegging av miljøverdier skog og naturtyper i Inderøy kommune

- Kalkskogprosjekt
- Initiert og ledet arbeidet med å lage en ny standard for ungskogpleie i fylket, samt foreslått og prioritert en rekke tiltak for å øke ungskogpleieaktiviteten. Et samarbeid med tømmerkjøperne, kommunen og skognettverkene.
- Startet på gjennomføring av egne tiltak for å bidra til økt ungskogpleieaktivitet.
- Hatt en helt sentral rolle i forbindelse med en rekke positive medieoppslag om økt avvirkning, ungskogpleie og skogbruk generelt.
- Månedlig sendt ut informasjon om status på avvirkningsaktivitet og -prognoser for året. Dette er formidlet både til media og internt i skogbrukets verdikjede. På denne måten har Fylkesmannen, i tillegg til egne tiltak, også synliggjort og applaudert resultat av tiltak som andre aktører i næringa har iverksatt.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Det vises til omtale under delkapitlene.

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Omdisponeringer

I 2013 ble 205 da dyrka jord og 183 da dyrkbar jord omdisponert i Nord-Trøndelag. Dette er lavere enn i 2012 (382 da dyrka), men noe høyere enn i 2011 (181 da dyrka). Tallene for 2014 foreligger ikke ennå.

Dialog med kommunene

Landbruksavdelingen prioriterer høyt å være tidlig, tydelig, og å være en god og konstruktiv prosessdeltaker i kommunale og regionale planprosesser. Som et ledd i å være tidlig og forutsigbar gir fylkesmannens fagavdelinger forhåndsuttalelse til alle varsler om oppstart av planprosesser. Det gjennomføres hvert år, i samarbeid med fylkeskommunen, en plandag for kommunene i fylket, og på den årlige Snåsasamlinga for landbruksforvaltninga i kommunene var også arealforvaltning tema. Regionalt planforum er også nå etablert i Nord-Trøndelag og det regionale plannettverket tilbyr i tillegg "plantteam" til kommunene for kompetansemessig å bidra i kommunenes planarbeid.

Jordvernet i Nord-Trøndelag

Jordvernet står relativt sterkt i Nord-Trøndelag, og i nylig vedtatt regional plan for arealbruk (2013) er de nasjonale forventningene satt i en regional kontekst, gjennom regionalpolitiske retningslinjer for såvel byene, som tettsteder og spredtområder. Regionalpolitiske retningslinjer for jordvernet er også nedfelt og vedtatt av fylkestinget. Flere større planprosesser er nå i gang, eksempelvis for kommunesentra i Stjørdal, Levanger og Verdal, samt større samferdselsprosjekter på E6, jernbane og Fv17. Landbruksavdelingen er tett på i disse prosessene. Spesielt i de mindre plansakene og dispensasjonssaker har vi tett dialog internt i embetet og med kommunene om hvor lista skal ligge mht hva som er et lokalt ansvar og hvilke viktige regionale og nasjonale hensyn som gjør seg gjeldende.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

I Skei utvalgte kulturlandskap i Leka kommune i Nord-Trøndelag er oppslutninga blant grunneiere og bønder fortsatt god. De to etablerte besetninger med utgangersau, totalt 150 vinterfôra dyr, gjør et svært godt skjøtselsarbeid for å ta vare på landskapet. Beitetrykket i Skeisnesset har økt betraktelig vinterstid sånn at kystlyngheiområda som er prioritert skjøtta nå beites tilfredsstillende. Det har i 2014 blitt gjennomført flere skjøtselstiltak i kystlyngheia, både rydding og brenning. Beitinga med storfe er som tidligere år og gir tilfredsstillende resultat skjøtelsesmessig.

Kartlegging av kulturminner i området har fortsatt i 2014, dette arbeidet gjennomføres og koordineres av Fylkeskommunen. Det er i 2014 igangsatt et større kartlegging, info- og skiltprosjekt i samarbeid med Riksantikvaren. Dette prosjektet er en del av satsinga for at UKL skal gi økt mulighet for næring og verdiskaping av satsinga, noe UKL Skei og Fylkesmannen har hatt økt fokus på i 2014.

Det har vært arbeidet målretta for å styrke det lokale engasjement og eierskap til UKL. Samarbeidsgruppa sammensatt av representanter for grunneierne, beitelaget, kommunen og regionale aktører fungerer bra.

Kommunen ivaretar sekretærfunksjonen for gruppa, er førstelinje overfor grunneierne ved søknad om tilskudd og deltar aktivt i samband med møter, kurs og ulike arrangementer.

I 2014 er det gode samarbeidet med andre regionale aktører og SNO, som har ansvaret for verneområdet på Skeisnesset, videreført. Dette har stor verdi for arbeidet med det utvalgte kulturlandskapet. For å nå de oppsatte mål kreves aktiv oppfølging fra Fylkesmannen noe Fylkesmannen prøver å gjøre.

Innsigelser i saker etter plan og bygningslov

I 2014 ble det fremmet innsigelse til 5 planer knyttet til viktige regionale og nasjonale landbruksinteresser. Dette var til kommuneplanens arealdel for Inderøy kommune, kommuneplanens arealdel for Fosnes kommune og tre reguleringsplaner i Levanger kommune (Staup, Røstad studentboliger og Korsbakken boligfelt). Innigelsene til kommuneplanene er imøtekommet og for de tre reguleringsplanene i Levanger er én imøtekommet (Staup), en er frafalt (reduisert til en klar fraråding, Røstad) og den siste er ikke avklart ennå (Korsbakken).

24.2 Samfunnsplanlegging

Landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter

Landbruksavdelingen er i tett dialog med kommunene i alle typer arealsaker, det være seg plansaker eller dispensasjonssaker. Tendensen er nok nå i en del kommuner at presset på arealene gjennom et reelt stort antall dispensasjoner øker, og at de planløsninger som er lagt i overordnede planer mister noe av sin verdi.

Fylkestinget i Nord-Trøndelag vedtok i 2013 Regional plan for arealbruk etter en lang og omfattende prosess. Denne nedfeller gode regionalpolitiske retningslinjer mht jordvern og landbrukets arealressurser.

Nord-Trøndelag er et aktivt landbruksfylke og reelt sett styrker fylket seg arealmessig mht dyrka jord også i 2014, med at omdisponeringstallene er reelt lave samtidig som det fortsatt nydyrkes langt større arealer. Nydyrkingen er imidlertid størst i dårligere klimasoner. Felles landbruksmelding for Trøndelagsfylkene har i tillegg fastslått mål om at matproduksjonen i Trøndelagsfylkene skal øke med 1,5% pr år. Landbruket representerer fortsatt en betydelig andel av sysselsettingen i de fleste av kommunene i Nord-Trøndelag, og fylkesmannen søker å bidra med statistikk og analysegrunnlag til kommunenes og fylkeskommunens planprosesser.

Det har vært liten aktivitet i 2014 med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.

Samfunnsikkerhetsarbeidet på landbruks- og matområdet

Landbruksavdelingen deltar aktivt både i fylkesberedskapsrådet og i fylkesmannens beredskapsarbeid forøvriog når det er relevant for landbruks og matområdet. I fjor satte Fylkesmannen ekstra fokus på sårbarhet og beredskap knyttet til strømforsyning i landbruket. Dette etter langvarige strømbrudd i deler av fylket, som følge av ekstremvær med sterk vind.

Fylkesmannen og Mattilsynet regionalt har også intensivert arbeidet med å utvikle og systematisere samarbeidet mellom etatene. (Jf også rapportens omtale under 21.1)

24.3 Klimautfordringene

Trebruk og bioenergi

Når det gjelder økt trebruk har Fylkesmannen deltatt i partnerskapet med Fylkeskommunene og Innovasjon Norge i begge trøndelagsfylkene samt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Fylkesmannen har deltatt i en work-shop i regi av Skognæringa i Trøndelag i forbindelse med en Arena-prosjektsøknad. Økt trebruk er et sentralt tema i dette arbeidet. Fylkesmannen berører ofte temaene trebruk og bioenergi i sine høringsuttalelser til kommunale klima- og energiplaner. Arbeidet videreføres i 2015.

I Fylkesmannens strategi for bedriftsrettede investeringsvirkemidler yter vi i Nord-Trøndelag et ekstra BU-tilskudd til gårdbrukere som benytter en viss mengde tre når de bygger ny driftsbygning. Dette bidrar til at flere

gårdbrukere ser at også de kan bidra til å øke bruken av tre lokalt.

Nord-Trøndelag har over 200 fyringsanlegg for ulike former for biobrensel. Antallet er økende. Skogsflis er det mest utbredte brenselstypen både i antall anlegg og i produsert varme. Etter at tilskuddet til skogsflis ble fjernet har Fylkesmannen noe mindre oversikt over volumene i denne verdikjeden. Den største utfordringen mht bioenergi er lønnsomheten i verdikjeden for skogsflis. Fylkesmannen observerer at andre energibærere ofte foretrekkes ut fra økonomiske betraktninger.

Arbeid med biogass

Dette har ikke vært høgt prioritert og interessen for slike anlegg er lav i fylket. Fylkesmannen har likevel deltatt i noe møte og informasjonsvirksomhet i samarbeid med Mære landbruksskole. Vi har også deltatt på møter på Mære landbruksskole i forbindelse med planer om et evt. biogassanlegg her.

Klimatiltak innenfor landbrukssektoren.

Fylkesmannen prøver å bidra til tiltak innenfor landbrukssektoren for å få et bedre klima. Ordningen som velges i RMP vurderes blant annet også utfra klimaeffekt. Fylkesmannen deltar i styringsgruppe for klima og energiprojekt for jordbruket i NT, finansiert av NT fylkeskommune. Fylkesmannen har og prioritert å støtte og rådgiving for informasjon om drenering og dreneringsplanlegging, dette med bakgrunn i at god drenering gir mindre utslipp av lystgass.

RMP med effekt på klimagassutslipp og ammoniakkutslipp

Klimatiltak handler om å begrense eller redusere utslipp og binding av klimagasser. Nord-Trøndelag har ikke videreført ordninga med miljøtilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel som ei generell ordning. Dette siden midlene fra sentralt hold ikke ble videreført til ordninga i Nord-Trøndelag. Med bakgrunn i utfordringer med vannkvaliteten i Hotranvassdraget i Levanger er ordninga innført for dette vassdraget i 2014.

I jordbruket har følgende miljøtilskudd (RMP) klimaeffekt:

- Endra jordarbeiding reduserer CO₂ utslipp fra åpen åker. I 2013 er støtteordninga for endra jordarbeiding differensiert i prioriterte områder og andre områder, dette med hovedgrunn i vannforskrifta, men kan nok også ha en viss klimaeffekt da prioriterte områder er i større leirjordsområder.
- Beitetilskuddene, der et vilkår er at arealene ikke blir gjødsla, bidrar til redusert utslipp ved handelsgjødselproduksjon og ved redusert lystgassutslipp fra dårlig drenerte arealer. Beitetilskuddene bidrar også til karbonbinding i rotmassen og koplinger til aktivitet på området.
- Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel i Hotranvassdragets nedbørsfelt. Det settes krav om at all gjødsla fra foretaket skal spres i vekstsesongen og før 10. august. Dette vil redusere tap til vann og denitrifikasjon til luft.
- Miljøtilskudd til bruk av slepeslange i Hotranvassdragets nedbørsfelt. Dette gir redusert gasstap til luft og bedre utnytting av gjødsla. Bruk av slepeslange gir mindre jordpakking og kan derfor redusere lystgassutslippene særlig på fuktig og tung jord.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Måloppnåelse for virkemidlene i RMP

Stabil oppslutning miljøtilskuddsordningene. Fordelingene mellom de ulike målene er uendra. Måloppnåelsen for de ulike virkemidlene er bra. Vi har de siste to årene økt tilskuddene noe til ugrasharving og vegetasjonssoner for å få økt tilslutning til disse ordningene. Søkningen på grasdekte vannveier har økt med ca 10% de siste to år mens det ikke har vært økning på ugrasharving. De ulike beiteordningene har en svak økning noe som er positivt.

Tilskuddssats ingen/utsatt jordarbeiding bidrar til fortsatt reduksjon av næringsavrenning til vassdrag. Vilkår i flere av sjøtsels/beitetilskuddsordningene bidrar til at en stor del av innmarksbeitearealet i NT ikke gjødsles. Begge er viktige tiltak i Vannforskriftarbeidet.

Nord-Trøndelag har store utfordringer med beiteskader av kortnebbgås. Mange bønder får årlig store avlingstap på grunn av dette. Søknadsmengda har økt hvert og var for året 2014 på 9400 dekar. Søknadsmengda for 2015 var for 15000 dekar men med innvilga tilskudd til knappe 10.600 dekar. Det vart for friareal i 2015 differensiert i støtte etter høyt eller middels beitetrykk.

Hovedprioriteringene for bruken av SMIL

Sentralt i SMIL-ordningen er at kommunene har ansvar for prioritering (tema, geografi...), mens Fylkesmannen på generelt grunnlag prioriterer tildeling av rammer til aktive kommuner. Etter at det vart dreneringstilskudd så ser det ut til at kommunene i større grad prioriterer å bruke SMIL-midler til hydrotekniske tiltak som avskjøringsgrøfter, oppgraderinga av lukka avløp og kummer. Dette er positivt for å få full effekt av dreneringstilskuddet og bedre kontroll på vatnet inntil og fra dyrkajorda.

Kopling SMIL og RMP

I Fylkesmannens tildelingsbrev til kommunene for SMIL-midler, oppfordres kommunene til å prioritere tiltak SMIL-tiltak som senere kan aggregere inntekt. Dette kan for eksempel være gjennom at det prioriteres midler til beiting, som gir rett til tilskudd fra Regionalt Miljøprogram, eller at det stimulerer til tailak som gir økte avlinger, som også bidrar til økt matproduksjon.

Oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet

Fylkesmannen har i 2014 ikke i særlig grad vektlagt arbeidet med Miljøplan. Det er gitt noe støtte til NLR for å informere og hjelpe bønder med Miljøplan trinn 1 og 2. Forvaltningskontroll av miljøplan er gjort på vanlig vis men ikke hatt hovedfokus i 2014.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2014 etter søknadsomgang 2013 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMNT	2350825	12409350	2447917		12108510		301455	
Sum	2350825	12409350	2447917	0	12108510	0		

24.5 Økologisk landbruk**Status og utfordringer**

Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag har i samarbeid utarbeidet en felles handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk. Planen synliggjør målsetninger regionen har innen økologisk landbruk både når det gjelder produksjon og forbruk. Regionen har som mål 15 % økologisk areal innen 2015, og 17 % innen 2020. Vi ser nå en avtagende interesse for økologisk produksjon i Nord-Trøndelag, med nedgang i økologisk areal. Årsaken til nedgang skyldes nok i stor grad markedssituasjonen og at for lite av den økologiske produksjonen blir solgt som økologisk produkt. Produksjonen gir også for liten merverdi i form av økonomi for produsent.

Status

Etter flere år med positiv utvikling i økologisk produksjon har vi nå sett en utflating og nedgang i produksjonen. Det økologiske arealet er redusert fra 8,0 % (69.320 daa) til 7,5 % (65.030 daa) av det totale produksjonsarealet i fylket fra 2013 til 2014. Arealet under omlegging er også redusert. Reduksjonen av areal er størst i kornproduksjonen, hvor det økologiske kornarealet er på 4,7 % i 2014 mot 5,1 % i 2013. Grasproduksjon er dominerende i NT og i 2014 ble 9,3 prosent av grovforarealet inkludert innmarksbeite økologisk drevet, mot 9,7 i 2013. Økologisk produksjon av potet grønt og bær er liten i fylket, men her ser vi en positiv økning av arealet.

Når det gjelder husdyr er Trøndelag ledende på kjøtt og melkeproduksjon, og 7,3 % av melkekyrene i Nord-Trøndelag er økologisk, og dette utgjør 22,4 prosent av landets økologiske melkekyr.

I regionen er det et godt samhandlende nettverk mellom forvaltning, faglag, forskning og rådgivning noe vi ser som svært viktig for å nå målene våre innen økologisk produksjon. Handlingsplanen er implementert i Regional næringsprogram der økologisk er et prioritert satsningsområde. I Nord-Trøndelag er det arbeidet for å øke aktiviteten både på produksjon- og forbrukssiden. En stor del av innsatsen for å øke produksjonen har vært rettet mot prosjektet Fakta om økologisk kornproduksjon og Foregangsfylket Økologisk melk, mens Økouka 2014 og Økotelt på Matfestivalen 2014 har vært satsningsområder rettet mot forbruk.

Utfordringer

Kjedene melder om økt omsetning av økologiske varer, men at kjøpegruppen foreløpig er for liten til å ta unna større produksjon. Samtidig ser vi også eksempler på at storhusholdningen ikke får tak i varer som for eksempel økologisk kjøtt. Med den økte etterspørselen som registreres hadde det vært ønskelig med større interesse i

omsetningsleddet. For produsenter er det ofte vanskelig å komme inn på storhusholdningsmarkedet pga innkjøpsordninger, samt at pris ofte er svært avgjørende. Dette gjør at produsentene ikke får leveringsavtaler. Bønder kan ikke legge om til økologisk produksjon uten å få en leveranseavtale som sikrer en økonomisk bærekraftig pris for produktene. Det er bekymringsfullt at økoarealene har en nedgående tendens, dette vanskeliggjør å nå målet om 15 % økologisk innen 2020. Vi må i 2015 prøve å finne ut hva som skal til for å snu utviklinga.

Rørosmeieriet har en positiv utvikling og satser offensivt på økoproduktutvikling.

Foregangsfylke Økologisk melk

Hovedmålet i prosjektet er at Nord- og Sør-Trøndelag fremdeles skal være ledende i landet på økologisk melkeproduksjon. For å nå det nasjonale målet om 15% produksjon og forbruk, er målet at det skal være 17 % økologisk melkeproduksjon i regionen i 2020 (målt i antall melkekyr). Regionen skal ha samme forbruksmål som resten av landet (15 % i 2020). Prosjektet skal også bidra til å styrke arbeidet med økologisk melkeproduksjon i de andre fylkene, slik at 15% målet kan nås på landsbasis.

- Det er gjennomført en studietur for rådgivere i Tine og NLR (rådgivere i hele landet ble invitert), til Jämtland
- Levert inn artikler til fagbladet Økologisk landbruk og fagtidsskriftet «Buskap»
- Nasjonal økomelk-konferanse i samarbeid med forskningsprosjektet FORUT (Bioforsk) ble gjennomført 14. og 15.januar 2015 på Stjørdal, 160 deltakere.
- Forsøksfelt med ulike sortsblandinger samt tre felt med ulike mengder svovelgjødsling. Resultat ble framlagt på Nasjonal økomelk-konferanse.
- Det er gjennomført ni erfaringssamlinger blant gårdbrukere med økologisk melke- og grovfôrproduksjon.
- Flere økomelkprodusenter med i Tines effektivitetskontroll
- Hint-studenter (Husdyrfag) og Mære-elever fikk undervisningsdag på økologisk melkegård
- Kokker og storkjøkkenansatte ble invitert med til økologiske gårder.
- Jobbet med heving av kvaliteten på Økoteltet under Trøndersk Matfestival
- I kurs i enkel melkeforedling er gjennomført
- Det er arbeidet for å øke leveranse av økomelk til Rørosmeieriet

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
-----------------------	----------------------	----------------

Oppgaver under LMD	kr 13 119 383,66	kr 2 667 660,58
--------------------	------------------	-----------------

Sum:	kr 13 119 383,00	kr 2 667 660,00
------	------------------	-----------------

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnsopplæringen

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31 som utført i tråd med de føringer som er gitt.

Tilsynstrykket er stort. 23 tilsyn er gjennomført på barnehage- og opplæringsfeltet i 2014, derav 5 i videregående skole. I tillegg er det gjennomført 2 tilsyn etter Introduksjonsloven. Ansatte har også deltatt i tilsyn etter Folkehelseloven. Tilsynene er godt mottatt, men faren med for stort tilsynstrykk bør følges nøye.

Avdelingen har god kompetanse og kapasitet etter en lengre periode med vakanser og lange sykmeldingsperioder.

Tilsynsmetodikken i FNT viser at kommunene arbeider godt mellom foreløpig og endelig rapport. Avvik rettes før endelig rapport skrives. Tilsyn sikrer derfor barn og unge sin rettsikkerhet. Tilsynsmetodikken har ført til en gledelig økning i forespørsler og veiledning. Avdelingen arbeider proaktivt og prøver å besvare alle henvendelser, men kan se at dersom økningen i forespørsler fortsetter, kan kapasiteten utfordres.

I 2014 har vi gitt ut fire Nyhetsbrev med stoff fra barnehage, grunnskole, videregående skole og voksenopplæring. Målet er å synliggjøre sammenhenger og holde sektoren oppdatert. Dette mener vi å ha oppnådd.

Avdelingen har hatt økning i antall klagesaker i forbindelse med standpunkt karakterer i grunnskolen. Dette er fulgt opp med veiledning, spesielt rettet mot underveis- og sluttvurdering.

Skoleporten er et godt verktøy i utarbeidelse av kommunebilder. Fylkesmannen besøker jevnlig kommunene i fylket, og god kunnskap om den enkelte kommune er viktig. Vårt arbeid med kvalitetssikring av innlegging av data i for eksempel BASIL og GSI bidrar til troverdige innspill i møte med kommunene. På barnehagefeltet er verdifull informasjon hentet inn gjennom det årlige spørreskjemaet som i 2014 ble brukt for 15. år på rad!

Flere av oppdragene knyttet til dette resultatområdet løses gjennom godt og utstrakt samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Dette gjelder blant annet eksamensområdet. I samarbeidet sikres ivaretagelse og overføring av kompetanse.

Fylkesmannen ønsker å trekke fram at andel elever som får spesialundervisning i grunnskolen, er redusert fra 10,9% i 2013 til 9,7% i 2014. Dette er et høyt prioritert område i fylket.

Fylkesmannen registrerer at stadig flere kommuner ikke har økonomi til å prioritere leiskole for sine elever.

31.1 Tilsyn

Mål/oppdrag

Fylkesmannen skal bidra til bedre regelverksetterlevelse i barnehagesektoren og grunnopplæringssektoren. Til tross for omfattende tilsynsvirksomhet over år, ser vi at mange kommuner og skoler ikke har nødvendig kompetanse på lov- og regelverket for sektoren. I 2014 har vi derfor i tillegg til å gjennomføre tilsyn på nasjonalt utvalgte og egeninitierte områder, prioritert å bruke mye mer tid/ressurser på veiledning av barnehagemyndighet, skoleeiere, styrere og rektorer. Dette er en vesentlig endring fra tidligere og utfordrer oss både i forhold til egen kompetanse og kapasitet. Dette medførte betydelig økende etterspørsel etter veiledning – særlig innen vurderingsfeltet, men også innen forvaltningskompetanse.

Vurderingsforskriften er fortsatt ikke implementert godt nok i fylket. Det er derfor behov for å være på tilbudssida med veiledning også i 2015 og da kanskje særlig på regelverket rundt sluttvurdering.

Vurdering av måloppnåelse/oppsummering:

Fylkesmannen har gjennomført alle tilsyn i henhold til aktivitetskrav. På barnehageområdet har vi gjennomført 5 stedlige tilsyn. Fylkesmannen mener vi har tilstrekkelig god juridisk og pedagogisk kompetanse til å gjennomføre tilsyn. Nytt av året for barnehageområdet var å gjennomføre tilsyn etter gjeldende metodehåndbok.

Tilsynsteamet har deltatt på samlinger som er holdt i regi av direktoratet. I tillegg har avdelingen hatt flere interne tilsynsmøter hvor oppdateringer og justeringer er behandlet. På disse møtene er det diskutert og samordnet kunnskap om kommunene som bidrag til ROS-analyse.

Det ble brukt mye tid på å utarbeide kontrollspørsmål på områder som ikke var gjennomgått fra direktoratets side. Fylkesmannen mener det var utfordrende å utlede rettslige krav knyttet til barnehagetilsyn på grunn av en noe utydelig barnehagelov.

Fylkesmannen ser at arbeidet med tilsyn gir en effekt med bedre regelverketterlevelse på enkelte områder i kommunene. Dette krever kontinuerlig veiledning med gjennomgang av regelverket samt å følge opp med tilsyn.

Vi velger tilsynsystema ved å bruke lokal kunnskap, som f.eks. ofte stilte spørsmål vi får fra kommunene gjennom året. For barnehage er det årlige spørreskjemaet vi sender ut til kommunene samt vår egen gjennomgang av rapporteringene fra BASIL viktig grunnlag for å velge ut tilsynsobjekter (ROS-analyse).

For 2014 valgte vi for barnehagetilsynene ut kommuner som ikke hadde hatt tilsyn på barnehageområdet i senere tid samt de som utpekte seg jf. BASIL-rapporteringen.

Vi så ved gjennomgang av tidligere og foreløpig (for 2013) BASIL-rapportering fra kommunene at det kunne virke som at bestemmelsene i barnehageloven om dispensasjon, ofte ble blandet og sett på som en bestemmelse.

På grunnlag av dette ble tilsynstema bestemt. I tillegg har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennom flere år hatt § 22, opplysningsplikt til barnevernet, som tema for barnehagetilsyn. Dette for å skape et langsiktig og gjennomgående fokus på viktigheten ved at alle ansatte i barnehagene kjenner sine plikter, og på denne måten også ha et fokus på tidlig innsats. Siden § 22 har vært tema på barnehagetilsynene, har det også vært en naturlig del av våre samlinger for barnehagemyndighetene to ganger i året. Først med en gjennomgang av lovverket på starten av året som et formøte til tilsynene og senere som en gjennomgang av funn, også da med en oppfriskning av lovverket. På dette temaet fant vi ingen lovbrudd. Resultatet av dette arbeidet viser nå at kommunene veileder bedre om bestemmelsen på sine møter med barnehagene.

Samtidig ser vi også at kunnskapen om at det finnes to uavhengige bestemmelser i barnehageloven, er bedre kjent blant kommunene etter våre gjennomganger på samlinger og gjennom tilsyn. Flere har sagt at de også veileder på dette temaet på møter med sine barnehager.

På sluttmøtene deltar FM alltid med pedagogisk og juridisk kompetanse for å kunne besvare evt. spørsmål tilsynsobjektene har i etterkant av tilsynet. Fylkesmannen ser på dette som en del av veiledningen om regelverket.

På opplæringsområdet er det også gjennomført tilsyn i samsvar med aktivitetskravene. 6 kommuner fikk felles nasjonalt tilsyn (FNT) med tilbud om veiledning i forkant, noe alle unntatt en kommune takket ja til. Det ble dessuten gjennomført 5 tilsyn etter 9a (tre av disse var oppfølgingstilsyn) og 5 tilsyn om gratisprinsippet i 5 videregående skoler. I tillegg er det gjennomført tilsyn etter introduksjonsloven i 2 kommuner; dvs 23 tilsyn totalt i 2014 - noe vi mener er for mye. (Vi har 23 primærkommuner i Nord-Trøndelag.)

Tilsynsrapporter publiseres på fylkesmannen.no

Erfaringer

Fylkesmannen opplever at kommunene i stor grad er enige i funn som kommer frem i tilsynene, og setter i gang prosesser for å rette lovbruddene. Lovbrudd som ble funnet på barnehageområdet i 2014 er lukket og tilsynene avsluttet. Et tilsyn etter opplæringsloven er ikke lukket innen fristen for pålegg om retting mens tre kommuner har frist for retting i våren 2015 i endelig rapport.

Oppfølging/tiltak 2015

Fylkesmannen ser at det er fortsatt behov for kompetanseheving i regelverket både på barnehagesektoren og opplæringssektoren i fylket.

På tross av kontinuerlig jobbing med å klargjøre for kommunene forskjellen på rollene som barnehageeier og barnehagemyndighet, er dette fortsatt uklart for kommunene. For å tydeliggjøre at Fylkesmannen fører tilsyn med myndighetsoppgaver, og på den måten bruker tilsynsarbeidet vårt som en del av «oppklaringsarbeidet», vil vi utfordre kommunene i større grad til å presentere **deres** arbeid med tilsyn på samlinger vi holder på barnehageområdet. Vi ønsker da å skape diskusjoner i gruppen på hva som er eieroppgaver og myndighetsoppgaver, da vi ser at kommunenes tilsyn ofte preges av spørsmål om eieroppgaver også. Slik får Fylkesmannen mulighet til å avkrefte sannheter som har oppstått hos myndighetene samt tydeliggjøre regelverk.

Vi vil fortsatt jobbe for å tydeliggjøre for kommunene viktigheten av at barnehagene følger regelverket for å sikre god kvalitet i barnehagen.

Vi vil i 2015 tilby kommunen som barnehagemyndighet å komme på møter/samlinger som de arrangerer for barnehageeiere, og vi skal da bidra med veiledning for å sikre at riktig lovforståelse når alle ledd.

Vi opplever at kommunene er positive når vi kommer på tilsyn. Fylkesmannen får tilbakemeldinger på at det er fordi de «må» sette seg inn i regelverket, og at de får målrettet opplæring. Særlig positiv respons har vi fått på tilbudet om mer veiledning i forkant av FNT. Kombinasjonen av god veiledning og tilsyn mener vi allerede nå medfører færre lovbrudd, og denne arbeidsmåten vil vi også ta med oss inn i 2015. Flere lovbrudd rettes dessuten i perioden mellom foreløpig og endelig rapport, noe som viser at kommunene raskere tar tak i og følger opp det vi avdekker gjennom tilsyn.

Utvelgelse av kommuner for tilsyn på barnehageområdet i 2015 har basert seg på BASIL og spørsmål vi får ofte. Også for opplæringsfeltet er den kunnskapen vi får gjennom GSI/Skoleporten et viktig grunnlag for ROS-analysen ved utvelgelse av tilsynsobjekt, men samtidig er kjennskapet til feltet minst like viktig. Det å hele tiden skaffe seg den nødvendige kjennskapet om feltet utfordrer oss – særlig i forhold til å ha kvalitetssikret informasjon, jf. resultatområde 31.4.

31.2 Klagesaksbehandling

Måloppnåelse

Klagebehandlingen er gjennomført fortløpende. Alle klager er behandlet innen 3 måneder. På grunn av langtidssykdom har vi hatt utfordringer med å overholde klagefrister ved behandling av klager på likeverdig behandling. Vi anser at oppdraget på dette resultatområdet er utført i samsvar med de forutsetningene som er gitt. Under behandlingen av sakene har vi samarbeidet med andre avdelinger hos FM. Vi har dessuten hatt et bredt samarbeid med saksbehandlere i andre embeter.

Saksbehandling og veiledning

I 2013 ble 78 klager behandlet. I 2014 var tallet 100. Størst økning har det vært i antall klager på standpunkt karakter i grunnskolen. Hele 51 saker ble sendt tilbake til kommunen for ny vurdering. Skolene sliter med å gi gode begrunnelser, det mangler en karakterbegrunnelse ut fra kompetansemålene for faget og skolens målkriterier. Embetet veileder på dette, spesielt ifm. felles nasjonalt tilsyn.

Det er få klagesaker på området spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Det samme er tilfelle for klager på psykososialt skolemiljø. Det er heller ingen klager etter oppl.1 § 9a-2.

Når det gjelder klager ifm. likeverdig behandling vil vi nevne:

Fylkesmannen har hatt økning i klagesaker innenfor økonomisk likeverdig behandling. Sakene har vært behandlet innenfor et tidsrom på ca. 3 måneder. Sakene viser at barnehageeier ikke forstår regelverket godt nok, og at kommunen som barnehagemyndighet ikke veileder godt nok rundt temaet. Fylkesmannen vil i 2015 fokusere på å informere barnehageeiere i større grad. Samtidig skal Fylkesmannen i Nord-Trøndelag i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag arrangere et arbeidsseminar for de største kommunene som et ledd i opplæring av ny økonomiforskrift og ellers generelle problemstillinger.

Fylkesmannen ser også at det er behov for mere opplæring i kravene til saksbehandling og enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Vi planlegger ei samling på dette temaet. En klagesak har vært under saksbehandling fra 2011. PBL har gjentatte ganger klaget på våre vedtak i saken. Vi anser saken som avsluttet.

I 2014 har det vært avholdt samlinger med skoler og kommunenivå, med veiledning om regelverk knyttet til forvaltningsrettslige emner og klagebehandling.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	59	51	8	0	0	Klage på 51 fag er sendt tilbake til skolen for ny vurdering.
Spesialundervisning, § 5-1	6	4	2	0	0	
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	0	0	0	0	0	
Skyss, § 7-1	15	3	12	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	3	3	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	3	0	3	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	0	0	1	Sendt tilbake for ny vurdering
Bortvisning, § 2-10	2	2	0	0	0	
Sum	89	63	25	0		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
------------	-----	------------------------	--------------	----------	--------	-----------

Spesialundervisning, § 5-1	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	1	1	0	0	0
Sum	2	1	1	0	

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	1	0	1	0	0	
Sum	1	0	1	0		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10		0	0	0	0
Barnehageloven § 16		0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7		0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5		0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd		2	6	0	8
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4		0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3		0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6		0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.3 som utført i samsvar med oppdrag og resultatkrav. Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, og måten vi arbeider på gir et godt grunnlag for å kvalitetssikre registreringer i både BASIL og GSI.

BASIL:

Fylkesmannen mener at målet er nådd og at oppdraget er løst i hht. kompetanse, embetsoppdrag og resultatkrav.

Fylkesmannen har fulgt opp innsamlingen og kvalitetssikret data i BASIL.

Årets innrapportering var tema på en samling i det ene kommunenettverket vårt. Dette temaet ble gjenstand for mye diskusjon og mange spørsmål. Vi ser positive resultat i arbeidet som ble gjort i årets årsmeldingsrapportering. Det andre kommunenettverket fikk tilgang til lysark m.m. vedr. årsmeldingsrapporteringa.

Fylkesmannen valgte ut enkelte områder i årsmeldingsskjemaet som ble sjekket ekstra i 2014. Fylkesmannen har kontrollert BASIL via sannsynlighetsvurdering og ekstra sjekk av utvalgte tema, f.eks. forholdet barn-pedagogiske ledere, dispensasjoner. Det er gitt veiledning og fulgt opp enkeltkommuner. Fylkesmannen har oppdaget en god del feil og uklare rapporteringer, noe kommunene måtte gi en utfyllende forklaring på. Ved fristens utløp hadde en kommune med en barnehage ikke rapportert inn data. Dette ble ferdigstilt i løpet av få dager.

Kunnskap om kommuner og barnehager som følge av arbeidet med kontroll av årsmelding per 15.12. blir mye benyttet i løpet av hele året. I tilsynsarbeid, planlegging av innhold i samlinger med kommunen som barnehagemyndighet, eiersamlinger og kommunenettverksmøter. På samling med kommunen som barnehagemyndighet i januar 2015, ble det besluttet å arbeide videre med hvordan BASIL kan bli et godt hjelpemiddel for både kommunene og fylkesmannen. BASIL har slik blitt et svært nyttig verktøy i fylkesmannens ordinære arbeid innad og utad.

Antall minoritetsspråklige barn er sjekket ved at Fylkesmannen laget en liste over minoritetsspråklige barn i kommuner og barnehager for innsending til Kunnskapsdepartementet. Denne listen ble sendt på epost til kommunene for kvalitetssjekk. Det ble da funnet flere feil i antall innrapporterte minoritetsspråklige barn. Feilene

er rettet opp. Tallene er benyttet i videre dialog med kommunene vedr. kompetansetiltak til personalet.

Fylkesmannen har fulgt opp innlevering av årsregnskap. Dette gikk greit bortsett fra en kommune som ikke fikk levert før muligheten for å innrapportere ble stengt. Dette skyldes skifte av kontaktperson i kommunen i tillegg til sykdom. Fylkesmannen har fulgt opp denne kommunen tett i forbindelse med årsrapportering 15.12.14.

GSI

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltok på samlingen som ble arrangert av Utdanningsdirektoratet og SSB på området. Sammen med andre fylker i vår region har vi sett på erfaringer med og evaluering av årets GSI-innsamling.

I 2014 vurderte vi behovet for en gjennomgang av GSI-skjemaet som stort. Kommunene har fått flere nytilsatte som ikke har brukt GSI før. Vi arrangerte derfor GSI-møte i september i 2014. Representant fra Utdanningsdirektoratet var også til stede - noe vi setter stor pris på.

Etter at kommunene var ferdige med GSI-registreringen, valgte Fylkesmannen ut noen områder som ble kontrollert og revidert grundigere enn andre. Gode rapporteringsfunksjoner i GSI er sentrale i dette arbeidet. Vi synes at kvaliteten på GSI-tallene er bra, og de er nyttige i tilsynsarbeidet og i vår generelle tilstandsvurdering av grunnskolesektoren.

Som redskap i sektorovervåkingen, har Fylkesmannen brukt rapportvelgeren i GSI til å hente ut og sammenstille GSI-data på sentrale områder. Dette gjelder særlig for områdene spesialundervisning, gruppestørrelse og undervisningstimer. Dette har vært nyttig for å få en god oversikt over kommunene/skolene på bestemte områder.

Vi har brukt flere indikatorer fra GSI i tilsynsarbeidet, både i risiko- og sårbarhetsanalyser og i forberedelsene av tilsynene. GSI-indikatorene er sammen med Skoleporten og KOSTRA-tallene sentrale i vårt analysearbeid.

Alle skoleeiere har deltatt i rapporteringen. Dataene har gjennomgått en forsvarlig revideringsprosess på fylkesnivå, og de ble levert Utdanningsdirektoratet innen fristen. Fylkesmannen har tilstrekkelig kompetanse til å løse oppdraget. Det samme gjelder ressursbruk.

Skoleporten

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltok på samlingen som ble arrangert av Utdanningsdirektoratet om Skoleporten i september i 2014.

Fylkesmannen har på flere samlinger presentert bruk av ulike verktøy i Skoleporten. Som et ledd i veiledningsarbeidet har vi i oktober i 2014 organisert samling for nytilsatte skolefaglig ansvarlige i kommunene og nye rektorer ved private skoler. På samlingen har vi tilbudt kompetansesheving på både GSI og andre rapporteringssystemer som Udir drifter (skoleporten, tilstandsrapport, ståstedsanalyse, rapporteringsportal for Elevundersøkelsen etc).

Vi presenterte alle rapporteringsportaler og viste muligheten til å ta ut rapporter og analysere tilgjengelige data. Vi ser at etter at vi har fått solide data om skole, er behovet for god analysekompetanse i kommunene økt. I 2015 planlegger vi derfor en samling som blir dedikert analysearbeid.

Organisering av ROS-arbeid:

Det gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyser før valg av tilsynsobjekt. I dette arbeidet legges følgende til grunn:

- GSI
- eksamensresultater, nasjonale prøver, elevundersøkelsene (Skoleporten)
- KOSTRA
- observasjoner gjort gjennom samtaler, besøk, avisoppslag m.m.
- tidligere tilsyn med kommunen
- innhentet info fra andre resultatområder som 31.2 og 31.4
- medieovervåking

Etter at risiko- og sårbarhetsanalyse er utarbeidet, presenteres relevante data fra Skoleporten og andre kilder for tilsynsgruppen.

Tilsynsgruppen tar det endelige valget av tilsynsobjekt og tema, ut fra en samlet vurdering av de kunnskapene vi har om den enkelte skoleeier/skole.

Brukerstøtte til skoleeiere i Skoleporten, GSI, Elevundersøkelsen, ståstedsanalyse og tilstandsrapporten var mer omfattende enn forrige år. Dette har sammenheng med flere nytilsatte i sektoren.

Fylkesmannens arbeid med Skoleporten har vært knyttet til opprettelse av nye passord og til veiledning i bruk av ulike rapporteringsfunksjoner. Vi har også hatt brukerstøtte og veiledningsfunksjon til UBAS.

Det er opprettet en brukerstøttefunksjon hos Fylkesmannen, og denne er gjort kjent for kommunene, fylkeskommunen og privatskolene. Samtlige skoleeiere har blitt opprettet som brukere, og det er gitt løpende veiledning.

Grunnlagsdata og analyseresultater blir presentert kommunene under åpningsmøte ved tilsyn. I forbindelse med veiledning for felles nasjonalt tilsyn, veileder vi om praktisk bruk av Skoleporten og andre verktøy utviklet av Utdanningsdirektoratet (blant annet rapportportalen og RefLex).

Informasjon hentet fra Skoleporten danner grunnlag for utarbeidelse av kommunebilder. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag utarbeider kommunebilder for alle kommunene i fylket i forbindelse med kommunebesøk. I kommunebildet for den enkelte kommune omtales bl.a resultater fra utvalgte kvalitetsområder der mange av faktaopplysningene er hentet fra Skoleporten. Disse opplysningene benyttes også i planleggingen og gjennomføringen av fylkesmannens møter med den enkelte kommune/kommunestyre. I 2014 var utvikling og prognoser i elevtall i Nord-Trøndelag en viktig indikator. Vi har også hatt fokus på spesialundervisning, resultatet i nasjonale prøver samt mobbetall.

I tillegg til arbeidet med tilsyn og kommunebilder brukes data fra Skoleporten i forbindelse av tildeling av etterutdanningsmidler og i prosjektet Bedre læringsmiljø.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ser på Skoleporten som et viktig verktøy i sektorovervåkingsarbeidet. Vi merker at medias interesse for Skoleporten øker - spesielt i forbindelse med publiseringen av nasjonale prøver. Analyse av resultatene i vårt fylke ble lagt ut som en nyhetssak på vår hjemmeside.

Vi utarbeider også analyser om situasjonen i Nord-Trøndelag i forbindelse med publiseringen av resultater fra Elevundersøkelsen og GSI. Analysene publiseres på vår hjemmeside.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Vurdering av måloppnåelse/oppsummering:

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen som god på resultatområdet. Avdelingen har tilstrekkelig med kompetanse og ressurser. I 2014 har vi arbeidet proaktivt med informasjon og veiledning ut fra lokale behov og forespørsler. Dette gjør arbeidet tydelig, målrettet og effektivt. Informasjon og veiledning har vært høyt prioritert både på barnehage- og grunnopplæringsområdet. Kjennskap til og kunnskap om eget fylke har vært avgjørende for hvordan dette arbeidet er blitt lagt opp.

Informasjons- og veiledningstiltak innenfor nasjonale satsingsområder har vært prioritert.

En nyskaping i 2014 var et **nyhetsbrev** som gikk ut i fire utgaver. I nyhetsbrevet er det stoff om barnehage, grunnskole, videregående skole og voksenopplæring og dette spres bredt i fylket helt ned på enhetsnivå. Vi prioriterer ny informasjon og nyhetsbrevet er tenkt som et bidrag i å synliggjøre sammenhenger. Vi har fått gode tilbakemeldinger på dette.

Fylkesmannen har bistått Vox med etterutdanningskurs for lærere og ledere i norskopplæringen i tråd med føringer i oppdrag, og i samsvar med behov i fylket. Fylkesmannen har god måloppnåelse på dette området, gitt den kompetanse og ressurser som vi besitter. Det jobbes godt internt og på tvers med andre embeter for å finne strategier for en målrettet informasjon og veiledning.

Barnehage

Fylkesmannen har lagt vekt på å ha god dialog med kommunene, og gjennom år er den gode kontakten etablert

slik at informasjonen flyter lett begge veier. Eksempler på vårt samarbeid med kommunene på barnehageområdet er det årlige **spørreskjemaet** som kommunene besvarer, informasjon som legges ut på hjemmesiden vår, ulike nettverk, samlinger for barnehageansvarlige i kommunene og årlig samling for barnehageeiere.

Høsten 2013 ble det etablert to **kommunemyndighetsnettverk**, ett for norddelen av fylket med 14 kommuner, og ett i sørdelen av fylket med 9 kommuner. Målet med etableringen av disse nettverkene var å få mindre fora for å diskutere aktuelle saker. Deltakelse i disse nettverkene var et tilbud til kommunene. Samtlige kommuner deltar. Det er en utfordring for oss og et uttalt mål at disse nettverkssamlingene blir på en slik måte at de hjelper og sparer kommunene for en del arbeid som kan oppleves belastende. Nettverket skal bidra til en enklere hverdag for kommuneadministrasjonene. Erfaringer fra tidligere barnehagenettverksarbeid er en god støtte i dette arbeidet. Slik det nå ser ut, er dette et godt eksempel på en arbeidsform som kan ha god effekt. Via nettverksarbeidet når vi ut til flere enn når vi har de ordinære kommunesamlingene som er en invitasjon til alle kommunene i Nord-Trøndelag. Disse samlingene har også god deltakelse, men det ser ut som om vi via de mindre nettverkene når ut til flere. Tanken er ikke at de tradisjonelle samlingene med kommunen som barnehagemyndighet skal utgå, men at tema vil være noe ulikt. I nettverkene vil det være enklere å «skreddersy» innholdet, og på fellessamlingene vil formidling av nasjonal barnehagepolitikk, ny barnehageforskning, samarbeid med andre instanser o.l. være tema. Disse to arenaene for kommunen som barnehagemyndighet ble evaluert i 2014, og det ble besluttet å fortsette med nettverkene i 2015.

Et annet tiltak vi mener fungerer svært godt, er bruk av **årlig spørreskjema til kommunene**. Dette gjennomførte vi også i 2014, og da for 15. år på rad. 20 av 23 kommuner svarte, og kommunenes svar gir oss god innsikt i barnehagesektoren i fylket. Svarene ble benyttet i utarbeidelse av "Tilstandsrapport 2014" og "Fagrappport 2014". Spørreskjemaet blir videreført i 2015, det samme gjelder våre rapporter. Embetsoppdraget er utgangspunktet for utarbeidelse av spørsmålene i spørreskjemaet. Vi stiller spørsmål vi mener er relevante for å få tilstrekkelig oppdatert kunnskap for å utføre oppdragene på en bedre måte. Spørsmålene i Spørreskjema 2014 hadde bl.a. følgende tema: Barnekonvensjonen, kompetansestrategien, kommunen som barnehagemyndighet, samiske barn, flerspråklige barn, økonomisk likeverdig behandling og samarbeid og samordning på tvers av etater og fagområder. Nytt av året var at vi hadde flere spørsmål om familiebarnehager og kommunens rolle. Dette fordi årets BASIL-gjennomgang hadde gitt oss noen spørsmål som vi ønsket å få bedre kunnskap om. Familiebarnehagene blir tema for tilsynet i 2015.

Å bli kjent med ulike kommuners praksis på denne måten, var noe som ble trukket fram som kommunene ønsket mere av. Dette er blitt fulgt opp i kommunenettverkene og på samling med kommunen som barnehagemyndighet, bl.a. samling i januar 2015 hvor kommuner la fram sine erfaringer med tilsyn, kompetanse og internasjonaliseringstiltak.

Fylkesmannen har tradisjonelt hatt 3 samlinger for kommunen som barnehagemyndighet. Dette er også gjennomført i 2014 med godt oppmøte fra kommunene. I tillegg til tema som barnehageloven med forskrifter, har *Kompetanseutvikling – myndighetens rolle* vært et gjennomgangstema på ulike samlinger. Kjell-Åge Gotvassli har bidratt med innlegg om «Strategisk kompetanseutvikling i barnehagen – barnehagemyndighetens rolle» på en samling i februar 2014.

På samling for barnehagemyndighetene i juni, hadde innholdet direkte sammenheng med innholdet i den regionale konferansen i regi av Udir om lokale kvalitetsverktøy. Det ble orientert om arbeidet med den regionale samlinga samt at vi hadde et innlegg av Karin Alnervik: ["Men så kan man ju også tänka!" - Pedagogisk dokumentation som förändringsverktyg i förskolan](#). På den regionale samlingen var kun 10 kommuner/barnehager representert, så fylkesmannen vurderte at det var riktig å involvere alle kommunene i dette temaet. Vi ser at kommunene mangler kompetanse innenfor kravene til saksbehandling og enkeltvedtak i forvaltningsloven. Dette var tema på samlingen.

I Nord-Trøndelag arrangeres det årlig en **Barnehagekonferanse**. Denne hadde flest barnehageansatte som deltakere, men også barnehagemyndigheter. Konferansen har flere fellesforedrag og en bolk med parallelle sesjoner. Nytt av året ble det at kommunen som barnehagemyndighet var målgruppen for den ene sesjonen. Kjell-Åge Gotvassli fulgte her opp det innlegget han hadde på en samling for denne målgruppen i februar.

Fylkesmannen mener at når samme tema blir gjentatt på ulike samlinger, kurs og nettverk, men for ulike målgrupper, er det en arbeidsform som gir et godt resultat.

Fylkesmannen har i den årlige samlingen med kommunale og private barnehageeiere prioritert pedagogiskfaglige innlegg knyttet til ny forskning. Dette skulle ikke være løseveve tema, men tema som framsto som deler i en større sammenheng. Årets hovedtema var *barnehageeiers rolle i forhold til kompetanseutvikling i barnehagen*. Det var innlegg om likestillingsarbeid, herunder boltrelek og lekeslåsning i barnehagen av Rune Storli ved

DMMH. Et annet tema var ny forskrift om miljørettet helsevern i barnehagen. I tillegg ble det informert om ulike kompetansetiltak i fylkesmannens regi som f.eks. assistentkurs, fagbrev m.m.

Vi erfarer at de temaene som Fylkesmannen tar opp i ulike fora, viderefremmes ut i kommunene.

Fylkesmannen har i flere år samarbeidet med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag på området økonomisk likeverdig behandling. Både som intern kompetanseheving og samarbeid om samlinger på temaet. Også i 2014 holdt vi en felles samling. Dette er noe kommunene ønsker da erfaringsdeling skjer blant flere. Tema på denne samlingen var i hovedsak bruken av den nye økonomiforskriften.

Vi har lagt ut nye tolkninger og annen informasjon om temaet på hjemmesiden vår. Om Fylkesmannen har sett informasjonen som svært viktig, har vi også sendt ut lenker via mail, både til postmottak og saksbehandlere for å sikre oss at de får med seg informasjon.

Fylkesmannen ser at det i større grad kommer henvendelser fra kommuner/eiere i andre fylker for å få våre uttalelser på regelverket. Slik «shopping» av svar er viktig å være klar over, og vi informerer det aktuelle embetet om henvendelsen, evt. videresender saken til embetet.

Vurdering av tiltakene på barnehageområdet i 2014 og tanker videre:

De ulike aktørenes rolle i forhold til kompetanseutvikling har vært gjennomgående tema i 2014. Dette vil vi fortsette med. Rolle og myndighet blir et aktuelt gjennomgående tema i møte med kommunene i 2015. Når barnehageeiere er målgruppe, ser det ut som om flere kommuner tenker at dette ikke er noe for dem, og når det er snakk om kommunens tilsynsmyndighet ser vi at flere kommuner blander disse to begrepene: barnehagemyndighet og barnehageeier.

Formidling av nyere barnehageforskning er også et område vi bør fortsette med, både ut fra erfaringer, men også ut fra kommunenes positive tilbakemeldinger.

Vi vil også i 2015 holde samling om kravene til saksbehandling og enkeltvedtak i forvaltningsloven, da vi ser at det kan forebygge antallet klager med spesiell tanke på økonomisk likeverdig behandling.

På området økonomisk likeverdig behandling skal vi ha et arbeidsseminar for de største kommunene. Dette blir et samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Fylkesmannen vil bidra til at det holdes fokus på at barna i de ikke-kommunale barnehagene til syvende og sist er kommunens barn og at de vil få ansvaret for dem i skolen. Det blir viktig å synliggjøre sammenhengene i sektoren. Kompetanse og kvalitet vil i denne sammenhengen spille en stor rolle. I tillegg ser vi at vi må nå de ikke-kommunale eierne i større grad.

Når henvendelser fra andre kommuner/eiere i andre fylker øker, ser vi økt behov for lik forståelse og praksis over hele landet.

Grunnoplæring

Vi har ulike arenaer for å gi informasjon og veiledning om regelverket. I 2014 har vi prioritert å møte skoler og skoleeiere med utgangspunkt i de behov som disse signaliserer. Vi har i større grad enn tidligere møtt grunnopplæringssektoren på de problemstillinger de ønsker bidrag til. Innretningen av enkeltoppdrag fra sentrale myndigheter bidrar til en innsikt i sektoren og et behov for økt innsikt i regelverket. I denne sammenheng ser vi at FNT, ungdomstrinn i utvikling og vurdering for læring er satsinger som har bidratt til dette. Videre har vi tatt ekstra fatt i det at klager på standpunkt viser et høyt antall saker hvor elever får medhold. Undervisvurdering og sluttvurdering samt sammenhengen mellom disse, har vært det området hvor vi har hatt flest forespørsler om å bidra til skoler og skoleeieres kompetanseheving. Embetet får gode tilbakemeldinger på at vi møter sektoren på denne måten.

Dette er en del av den proaktive aktiviteten vi har gjennomført i 2014. For å sikre systematikk, ser vi at vi også må gå ut og lage tilbud som sikrer at hele grunnopplæringssektoren i fylket får informasjon og veiledning. Vi skal jobbe mer med samspillet mellom det systematiske og det proaktive videre framover. Dette betyr at vi vil møte enkeltkommuner etter forespørsel, samt gjennomføre tiltak for å sikre at bredden av fylkets skoleeiere får tilbud innenfor de områdene vi ser at det er særlig behov for å sette søkelyset på.

Hvilke områder vi setter søkelyset på, kommer fram gjennom vår kjennskap til sektoren via tilsyn, klager, oppfølging av satsinger, henvendelser fra sektoren, informasjon fra nasjonale kvalitetsvurderingssystemer samt direkte kontakt med skoler og skoleeiere. Gjennom veiledning før felles nasjonalt tilsyn og informasjon om hvordan vi planlegger tilsynsarbeidet i denne perioden, ser vi at skoleeiere er godt i gang med å vurdere eget arbeid på de ulike områdene, til tross for at de har signaler om tilsyn om ett til to år. Dette bidrar til utvidede

forespørsler om veiledning. Også ved oppfølging etter tilsyn har vi økt fokus på veiledning. Vi planlegger å føre tilsyn i alle kommuner i løpet av perioden for FNT. Dette er kjent og bidrar til et stort behov for oppdatert regel forståelse. Vi opplever et godt samspill med fylkets skoleeiere i dette arbeidet.

Vi gjennomfører samlinger for private skoler og nytilsatte skoleledere i fylket minimum en gang per år. Før samling med private skoler sendte vi ut en forespørsel om skolene hadde noen spesielle emner eller utfordringer de ønsket vi skulle ta opp. Flere skoler sendte inn sine utfordringer og spørsmål, og ved evaluering av siste samling uttalte private skoler at de hadde hatt et meget godt utbytte av samlingen ikke minst fordi de selv kunne bidra med innhold i samlingen.

Videre følger vi opp enkeltområder med samlinger/nettverk som i vurdering for læring, læreplanarbeid, sluttvurdering. Vi strekker oss langt for å møte kommuner, fylkeskommunen, skoler, voksenopplæringene, PPT m.fl. etter forespørsel.

Vi bidrar til at sektoren skal se sammenhenger mellom satsinger, regelverk og tilsyn. Vi bruker alle muligheter til å si noe om de erfaringer vi har gjort i eget fylke innenfor de ulike regelområdene. Dette kan være formidling av resultater etter tilsyn, resultater av klagesaksbehandling, kjennskap til praksis gjennom statlige satsinger. Vi bidrar også til å formidle forskningsresultater og endringer i regelverket.

Vi viderefører praksis med rask tilbakemelding på forespørsler via epost og telefon. Vi jobber aktivt for å holde vår hjemmeside oppdatert og med informasjon som oppleves aktuell for sektoren.

Gjennom tilsyn, veiledning, oppfølging av satsinger og direkte kontakt med sektoren, får vi et godt bilde av tilstanden i fylket. Vi har videreført samarbeidet i GNIST gjennom et samarbeidsforum. En gang per år inviterer vi til et utvidet forum hvor alle aktører som bidrar til utvikling innen opplæringsområdet, deltar. Dette gir en samlet oversikt over feltet i fylket samtidig som vi har en god dialog mellom organisasjoner, høgskole, KS og Fylkesmannen. Vi jobber for å skape merverdi i alt som skjer i fylket. Vi ser at aktiviteten knyttet til utviklingsoppgaver i fylket er omfattende. Dette ser vi delvis effekten av når det er snakk om å rekruttere til nye statlige satsinger.

Videre får vi tilbakemeldinger til statlige myndigheter i våre møter med sektoren. Dette viderefremidles i fora der det er naturlig.

Fylkesmannen har informert kommunene, skoleeiere, ordførere og skolene via brev, mail og gjennom vår nettside om Benjaminprisen og Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd. Fylkesmannen nominerte Namsos kommune til Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd. Det ble begrunnet i arbeidet og de erfaringene kommunen har gjort for å etablere et godt samarbeid, en god samhandling og inkludering av minoritetsspråklige elever og deres foreldre. Gjennom nominasjonen fikk kommunen god pressdekning slik at flere fikk ta del i Namsos kommunes erfaringer og kunnskap på området.

Fylkesmannen bidrar med informasjon og veiledning på det årlige møtet i nettverket "hjulet", representert gjennom to kommunale voksenopplæringsentre, en barnehage, en grunnskole og en videregående skole, for minoritetsspråklige i regi av NAFO. En arena hvor det meldes om tilstanden i sektoren, erfaringer deles og statlig politikk formidles.

Lokale tiltak:

Grønt Flagg: For å øke miljøfokus i barnehagene og skolene og for å arbeide for positive holdninger og handlinger til miljøarbeid har vi deltatt i og vært leder for styringsgruppa i Grønt Flagg. 34 barnehager, 12 skoler og 5 oppvekstsentre i Nord-Trøndelag er medlem i Grønt flagg i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen ønsker at flere barnehager og skoler skal bli medlemmer i Grønt Flagg for derigjennom å oppfylle formålsparagrafen i barnehagen og skolen og nå mål i Rammeplan for barnehagen og Kunnskapsløftet for skolen, spesielt med tanke på den generelle delen.

Kartlegging og utvikling av RLE-faget: (KURLE): RLE-seksjonen ved avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Nord-Trøndelag har i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Norge bedt om samarbeid med Fylkesmannen når det gjelder "Forskningsprosjektet kartlegging og utvikling av RLE-faget (KURLE) i grunnskolen". Forskningen vil baseres på data fra ulike kilder, og dataene samles inn på tre ulike måter: spørreundersøkelse av et stort utvalg skoler, feltarbeid og innhenting av tilgjengelig informasjon (statistikk). Samlet er dette presentert i boka *RLE i klemme. En studie av det erfarte RLE-faget* som ble utgitt i 2014 på Fagbokforlaget.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har jevnlig møter med ledernetverket for voksenopplæringssettene i fylket. Vi har hatt 3-4 møter i nettverket gjennom året. Nettverket tas med på drøftinger omkring hvilke tema som skal velges for etterutdanningskurs og fagdager. Dette samordnes med tilsvarende nettverk i Sør-Trøndelag sine ønsker og behov. Vi ser at dette i stor grad er sammenfallende, og vi samarbeider derfor om mange av tiltakene. Nettverket bidrar til å gi Fylkesmannen en bedre kjennskap til sektor, og er dessuten en nyttig arena for Fylkesmannen til å nå ut med informasjon om gjeldende regelverk og om ulike satsinger for målgruppen, f.eks. om realkompetansevurdering, grunnleggende ferdigheter i fag, eksamen og videreutdanning for lærere.

Fylkesmannen registrerer at kommunene organiserer seg svært ulikt, også på voksenopplæringsfeltet. Felles for de fleste kommuner er at det ofte er rektor som møter på samlinger og fagdager. Rektor får slik god kjennskap til regelverk som gjelder, og også viktige satsinger for sektoren. Kommuneledet, som jo har ansvaret, har mindre oversikt. På årets etterutdanningskurs inviterte vi kommuneledelsen i tillegg til skoleledelsen. Slik fikk vi mulighet til å gi samme informasjon til begge disse nivåene. Vi informerte blant annet om Kap 4a-1 og 4a-2 i opplæringsloven, og også om det nye rundskrivet om realkompetansevurdering på grunnskolens område. For å øke måloppnåelsen vil vi også ved senere anledninger vurdere å utvide målgruppen.

Fylkesmannen har bidratt til å etablere et eget grunnskolenettverk for lærere. Her deltar alle kommuner med grunnskoletilbud for voksne. I nettverket samarbeides det spesielt om utvikling av arbeid med læreplaner i fag. Nettverket har signalisert at de i tiden framover vil jobbe sammen for å implementere de nye retningslinjene for realkompetansevurdering på grunnskolens område. Dette må følges opp i 2015.

Utover Fylkesmannens egne tiltak, bisto vi også Vox på Regional ledersamling for grunnskoleopplæring med et innlegg om den voksnes rett til grunnskole jf. § 4a-1.

Søkelys på lov- og avtaleverk

Veiledning og informasjon skjer fortløpende. Videre er det avholdt flere samlinger med skoler og kommuner/fylkeskommune. Vi vil spesielt nevne områder som vurdering, fravær, voksenopplæring, offentlig rett, kapittel 9a, spesialundervisning, læreplanarbeid, ordensreglement og introduksjonsprogrammet.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen på resultatområde 31.5 som god. I dette ligger at Fylkesmannen har den nødvendige kompetansen og kapasiteten til å ivareta dette resultatområdet.

Eksamen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har bidratt til at gjennomføringen av eksamen har fulgt gjeldende retningslinjer. Dette har vi sikret så godt som mulig ved å være proaktive gjennom å sette eksamen og eksamensgjennomføring på dagsorden på samlinger og aktuelle møtearenaer, men også å besvare og følge opp henvendelser så raskt som mulig. Enkelte henvendelser er blitt rapportert videre til Utdanningsdirektoratet. Vi ser at det er svært viktig å «verne» eksamensperioden fra tilsyn og annen utadrettet virksomhet. Rask og god håndtering av henvendelser under eksamensavviklinga er viktig for enkeltelever og skoler.

Etter gjennomføringen av eksamen 2013, registrerte vi uregelmessigheter og ofte stilte spørsmål, og valgte å ha fokus på nettopp dette da vi møtte skoleledere og –eiere på samling i februar 2014. Her kan nevnes forskjellen på fusk/plagiat, særskilt tilrettelegging/hjelpemidler, men også regelverk knyttet til foreberedelsesdagen, vitnemålsføring, bruken av eksamensveiledningen og påmeldingsrutiner i PAS. Fylkesmannen registrerte at det i 2014 var færre grunnskoler som brukte feil fagkode i norsk når de meldte elever med fritak for vurdering i sidemål opp til eksamen, men det var fortsatt for mange slike henvendelser. Vi må fortsette å informere godt om dette.

Både i møter og i utsendt skriftlig informasjon har vi hatt fokus på at IKT-basert eksamen er normalordning. Antall papirbesvarelser har gått litt ned, men her kan det fortsatt bli bedre.

Arbeidet med gjennomføring av sentralt gitt eksamen i grunn- og videregående opplæring har gått som planlagt. De elektroniske systemene PAS og PGS fungerer i all hovedsak som et godt verktøy for alle involverte. Fylkesmannen har brukt en del tid på support/veiledning knyttet til disse verktøyene. Fylkesmannen har valgt å avvente egne opplæringstiltak inntil PAS 2 skal innføres. Unntaket var en samling for nytilsatte skoleledere og oppvekstansvarlige i fylket høsten 2014.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har et tett og godt samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag på eksamensområdet. Embetene samarbeider omkring informasjonsarbeid, fagdager, fellessensurmøte etc. Vi har utviklet et felles årshjul – og drøfter felles utfordringer og forbedringer på eksamensområdet i begge fylker. Et område vi kommer til å ha enda bedre dialog på, er oppnevningen av sensorer. Hvert embete kjenner skolene i sitt fylke best. Vi kan derfor gi råd til hverandre om skoler som har særskilt behov for kompetansehevede tiltak innenfor vurdering, og som derfor bør ha sensorer oppnevnt i de ulike fagene.

Trøndelagsfylkene har hatt en fast ansvarsfordeling på eksamensområdet, hvilket betyr at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har hatt ansvar for norskkodene mens Sør-Trøndelag har matematikk og engelsk. Tilgangen på sensorer i norsk har gjennom år gått ned. Begge embetene oppfordret skoleeiere til å bidra med sensorer, spesielt i norsk og engelsk. Vi valgte å ha en egen fagdag i norsk i januar 2014. Dette for å rekruttere flere sensorer i faget, men også for å sette fokus på godt vurderingsarbeid. Våren 2014 hadde vi god tilgang til fagpersoner (ca 80), og oppnevnte 56 til sensorer. Vi ser derfor ikke det samme behovet for å ha en egen rekrutteringsdag i 2015. Det kan også virke negativt dersom vi oppfordrer sterkt til å melde sin interesse som sensor, og så blir man ikke oppnevnt.

Fagdagen/førsensuren er også viktig som kompetansehevede tiltak, både for å få et tolkningsfellesskap og kvalitetssikre sensuren (reliabiliteten), men også for å forbedre opplæring og vurdering generelt i norskfaget. De fleste sensorene møtte, og det ble gitt gode tilbakemeldinger på betydningen disse dagene har for sensorene.

For første gang utvidet vi i 2014 oppmannsgruppen fra 2 til 4. Dette ble gjort for å redusere sårbarhet, fordele arbeidsbyrde og for å spre kompetansen. Dette fungerte etter hensikten, og vi ønsker å videreføre denne ordningen. Det må vurderes om det er ønskelig å la to av disse plassene gå litt på omgang blant sensorene. Dette er tilsvarende praksis som for oppnevningen av sensorer; noen erfarne med en del års fartstid som sensor, men også årlige utskiftninger for å få noe gjennomstrømning og la flere få tilgang på den kompetansehevingen som sensorskoleringen gir.

Eksamensregion 08 har hatt ett samarbeidsmøte i 2014. Her ble bl.a. sensuransvaret til de enkelte fylkesmannesembetene drøftet. Erfaringer fra eksamensprosessen og klagebehandling ble tatt opp. Denne type møter er viktige for å dele erfaringer, diskutere oppgavefordeling og samarbeid. Møtene bør knyttes til Utdanningsdirektoratets eksamensmøter og gjennomføres årlig.

Nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Fylkesmannen sprer informasjon om gjennomføring av nasjonale prøver i møter med skoleeiere og skoleledere. Vi bruker hjemmesiden aktivt for å informere om nasjonale prøver i ulike faser. Ved tett oppfølging av skoleeiere ser vi om de har rutiner for å følge opp sine skoler i påmeldingsfasen. Vi sammenligner rapporter fra GSI og PAS om antall elever. Ved avvik kontakter vi både skoleeier og gjeldende skole. Alle skoler i Nord-Trøndelag har gjennomført samtlige nasjonale prøver i 2014.

Vi ser imidlertid at utfordringen ligger i oppfølging av registrerte resultater. Oppfølgingsrapport 1 og 2 i PAS ble brukt i dette arbeidet. Ei uke før fristen for registrering manglet ca 20 % resultater. Etter flere gjennomganger og kommunikasjon med skoleeiere og skoler ligger vi nå på 0,2 % med «manglende resultater». Det anser vi som et bra resultat. Vi har 33 elever uten resultater av 13.765 registrerte elever på alle prøver. Årsaken til at det var forholdsvis mange elever som var under kategorien «manglende resultater», var at skolene har glemt å registrere resultater i nasjonal prøve i lesing. Flere skoler har heller ikke registrert fritak av elever, slik at disse elevene havnet under kategorien «manglende resultater».

Fylkesmannen har ved flere anledninger og gjennom mange år veiledet skoleeiere om reglene for fritak fra nasjonale prøver. Vi har en gjennomsnittlig fritaksprosent på 3,4 (kilde PAS).

Størst økning i andel elever med fritak finner vi på 5. trinn. Det er også økt andel elever med fritak på 8. og 9. trinn, men ikke i samme omfang som på 5. trinn.

Sammenligner vi oss med tall på nasjonalt nivå, ligger vi rundt gjennomsnittet på 8. og 9. trinn.

Vi ser at vi i 2015 må følge opp kommuner med økende fritaksprosent tettere. Vi har vurdert tilsyn i 2015, men vi legger fortsatt opp til veiledning og tett oppfølging. Avhengig av utviklingen på dette området, vil vi vurdere tilsyn i 2016.

I samarbeid med Udir arrangerte vi konferansen «Lokalt arbeid med læreplaner og vurdering» der et av temaene var «Endringer i nasjonale prøver». Bruk av resultater fra NP inngikk i veiledningen før felles nasjonalt tilsyn ("Lokalt læreplanarbeid og skolebasert vurdering" og "Elevenes utbytte av opplæringen").

Utviklingen av flere verktøy knyttet til pedagogisk bruk av de nasjonale prøvene har blitt presentert i møte med skoleeiere, fylkesnettverket for Vurdering for læring og gjennom hjemmesiden til Fylkesmannen.

Det samme gjelder de karakterstøttende og læringsstøttende prøvene. Fylkesmannen har et analyseteam som utarbeider risiko og sårbarhetsanalyser i forbindelse med tilsynsarbeidet vårt, jf. 31.3.

Informasjon om kartleggingsprøver legges på vår hjemmeside. Vi gir dessuten brukerstøtte og veiledning ved henvendelser.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Vi har fritaksprosent på 3,4 (kilde PAS) gjennomsnittlig på alle prøver. Sammenligner vi fritaksprosent i Nord-Trøndelag over flere år, ser vi at andel elever med fritaksprosent øker på alle trinn. Den største økningen er på 5. trinn. Nord-Trøndelag ligger rundt landsgjennomsnittet i regning og engelsk. I lesing ligger vi over gjennomsnittet for hele landet på 5. og 9. trinn.	I Nord-Trøndelag har vi variasjoner mellom skoler og skoleeiere. Variasjonene i prosent må ses i sammenheng med elevtallet.	Nord-Trøndelag har mange skoler med få elever. Dette kan gi store utslag i prosenttall. Også i Nord-Trøndelag, som ellers i landet, fleste elever som fritas er elever på 5. trinn.	Vi har ved flere anledninger i 2014 informert og veiledet skoleeiere/skoleledere om regelverket knyttet til fritak på nasjonale prøver. Økning på 5. trinn i 2014, viser at vi fortsatt må fokusere på dette regelverket. Vi ser at vi i 2015 må følge opp kommuner med økende fritaksprosent tettere. Vi har vurdert tilsyn i 2015, men vi legger oss på veiledning og tett oppfølging. Avhengig av utvikling på dette område, vil vi vurdere tilsyn i 2016.

31.6 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Vurdering av måloppnåelse

Fylkesmannen anser at kontorets kompetanse på området er god, og ansatte oppmuntres til å videreutvikle sin faglige kompetanse på området. Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.6 som utført i samsvar resultatkravene i embetsoppdraget.

Til tross for sykefravær på avdelingen, mener vi embetsoppdraget er ivaretatt bl.a. gjennom aktiv deltakelse i Oppvekstprogrammets satsing på feltet. Kontoret har dessuten fått en ny medarbeider med hovedansvar for feltet.

Antall elever som får spesialundervisning er redusert fra 10,9% i 2013 til 9,7% i 2014. Det ser ut til at fokus på temaet over år ser ut til å gi resultater.

Tiltak innen området

Fylkesmannen har i flere år hatt stor oppmerksomhet på området tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. I løpet av de siste årene, har antall klagesaker på kapittel 5 blitt redusert fra 118 klagesaker i 2000, til totalt 8 klagesaker i 2014. Vi erfarer at samarbeidet heim, skole og PPT har blitt bedre, og undervisningen som elevene får, tydeliggjøres i større grad enn tidligere for elever og foresatte. Dette er en positiv utvikling, og vi vil følge opp kommunene i deres arbeid med elevvurdring og kommunikasjon med heim og PPT.

Ved analyse av årets GSI- data ser vi at antallet elever som får spesialundervisning er redusert, fra 10,9 % i 2013 til 9,7 % i 2014. Samtidig er andel lærertimer til spesialundervisning i forhold til totalt timetall redusert fra 21,1 % i 2013, til 20,7 i 2014. Mange skoleeiere har i samarbeid med Fylkesmannen hatt fokus på spesialundervisning i 2014. Det er positivt å se at iverksatte tiltak har gitt gode resultater. Selv om at andel av elever med enkeltvedtak fortsatt er størst på ungdomstrinnet, ser vi en god utvikling. Andel elever med enkeltvedtak i spesialundervisning, 8.-10. trinn er redusert fra 14,42 % i 2013 til 12,55 % i 2014.

Oppvekstprogrammet i Nord-Trøndelag er et samarbeid mellom KS, fylkeskommunen, NAV, NHO og fylkesmannen. Under dette programmet ble det nedsatt ei arbeidsgruppe bestående av representanter fra fylkeskommunen, PPT, kommunenivået, lærere på grunnskolenivå og videregående nivå og fylkesmannen, som skulle se på hvordan vi kan bedre tilpasset opplæring/spesialundervisning i fylket. Gruppen ferdigstilte oppdraget våren 2014. Dette er presentert for kommunene og vil kunne bli implementert i deres arbeid med tilpasset opplæring. Fylkesmannen vil anbefale kommunene å samarbeide om implementeringen. Dette arbeidet er nært knyttet til satsingen Ny Giv.

Sosial-, helse-, og barnevernavdelingene og Oppvekst og utdanningsavdelingene i Sør- og Nord-Trøndelag har startet et samarbeid angående barn som trenger ekstra oppfølging. Det er spesielt pekt på barn som er under barnevernets ansvar. Dette samarbeidet vil fortsette og intensiveres i 2015.

Kontoret har deltatt på lokale samlinger for PP-ansatte samt hatt foredrag for studenter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag. Vi ser nødvendigheten av og vil i 2015 starte et tettere samarbeid med PP-tjenesten. Vi ser behovet for å dele kunnskap og erfaring. Vi vil gjennom samlinger bl.a. informere om mål i kunnskapsløftet, undervisvurdering og sluttvurdering.

Fire ansatte ved PP-kontorene deltar på kompetansehevingstiltak for PP-tjenesten i emnene organisasjonsutvikling og endringsarbeid, læringsmiljø og gruppeledelse og rådgivning og veiledning. FM vil benytte deres kompetanse til erfaringsspredning.

Fylkesmannen har holdt flere innlegg/foredrag på samlinger for barnehage og skolefaglig ansvarlige. Dette gjelder samlinger i egen regi, i regi av kommunene, KS eller Udir. Her er det orientert om aktuelle saker knyttet til tilpasset opplæring og spesialpedagogisk hjelp/opplæring. Vi anser samlinger for skolefaglig- og barnehagefaglig ansvarlige som viktige i formidlingsarbeidet - både kommunene i mellom og mellom FM og kommunene.

Fylkesmannen deltar i møter med KS, PPT, Statped og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT), hvor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning diskuteres. Dette arbeidet skal intensiveres i 2015.

Fylkesmannen vil fortsette arbeidet for et tettere samarbeid mellom Statped, skoleeiere, skoler og PPT for å videreutvikle kompetansen i sektoren og for å sikre en korrekt saksbehandling som ivaretar barns/elevers rettigheter.

Ved tilsynsbesøk på kap. 9a og Lokalt læreplanarbeid/skolebasert vurdering, drøftes skolens bruk av tilpasset opplæring og spesialundervisning. Her får vi kunnskap om hvordan skolene tenker i dette arbeidet, noe vi tar med oss i det videre veiledningsarbeidet opp mot kommunene.

Fylkesmannen veileder og informerer foresatte, kommuner, fylkeskommunen, kommunale skoler, private skoler, kommunale barnehager og private barnehager om rettigheter og plikter som følger av kapittel 5 i opplæringsloven. Vi vil i 2015 i tillegg fokusere på saksbehandlingsrutiner/regler i kommunene og PP-tjenesten.

Avdelingen har hver mandag fellesmøte hvor det diskuteres hvilken informasjon som skal legges ut på Fylkesmannens hjemmeside, bl.a. eventuelle nyheter på områdene spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp og tilpasset opplæring.

Avdelingen har et Opplæringsteam som ser til at det blir satt fokus på tilpasset opplæring/spesialundervisning i arbeidet opp mot kommunene innenfor alle områdene i embetsoppdraget.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Måloppnåelse

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.7 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, og måten vi arbeider på gir et godt grunnlag for å kvalitetssikre ordningene.

Fylkesmannen har på dette resultatområdet tilstrekkelig saksbehandlerkompetanse til å forvalte ordningene etter retningslinjene gitt av Utdanningsdirektoratet. Tilskuddsordningene kvalitetssikres gjennom avdelingens teamorganisering. Som en del av kvalitetsarbeidet i embetet er det utarbeidet tilskuddskalender som ligger på fylkesmannens hjemmeside. Det er nedfelt rutinebeskrivelser for saksbehandlingen av hver enkelt tilskuddsordning.

Arbeidet med tilskuddsordninger gir embetet kunnskap og oversikt over de gjeldende områdene. Denne kunnskapen brukes i bl. a. tilsynsarbeid og sektorovervåking.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde ikke i 2014 etterslep av saker knyttet til søknad om investeringstilskudd og faste plasser i midlertidige lokaler.

Kap 231 post 61 Investeringstilskudd til nye barnehageplasser

BASIL er et nyttig og praktisk hjelpemiddel for å følge med kapasitet i forhold til bindingstid. Stikkprøver blir tatt i forbindelse med gjennomgang av innrapporterte tall per 15.12.14.

Klager: Fylkesmannen behandlet i 2014 en klage på vedtak om tilbakebetaling av deler av investeringstilskudd som følge av at bindingstiden ikke ble holdt. Denne klagen ble til slutt endelig behandlet av Udir, og Fylkesmannen fikk medhold i sin avgjørelse. Saken ble behandlet innenfor gjeldende saksbehandlingsregler (inkludert saksbehandlingstid).

Fylkesmannen har i 2014 mottatt flere spørsmål vedrørende investeringstilskudd og bindingstid.

Ut fra en helhetsvurdering basert på BASIL-opplysninger og andre opplysninger om en kommune (manglende oppvekstsjef, lite kontakt med kommunen), ble det gjennomført tilskuddskontroll med bindingstid med 2 barnehager i Vikna kommune.

Kap 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder

Opplysninger i BASIL blir sammenfattet per kommune og sendt ut til den enkelte kommune for kvalitetssjekk. Dette tallmaterialet blir så sjekket opp mot tall fra Udir.

BASIL-opplysninger er en svært viktig kunnskapskilde for videre arbeid med å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder.

Rapporteringsmuligheter i BASIL gjør det mulig å lage rapporter som kan indikere bruk av midlene i den enkelte kommune (f.eks. antall minoritetsspråklige barn med særskilt tilbud om språkopplæring), og gir slik nyttig informasjon i videre tilskuddskontrollarbeid.

Ut fra en helhetsvurdering basert på BASIL-opplysninger og andre opplysninger om en kommune (manglende skolesjef, lite kontakt med kommunen), ble det gjennomført tilskuddskontroll med bruk av rutiner for tilskudd for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder i Vikna kommune.

Kap 231 post 64 Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler

BASIL viser dato for siste godkjenning. Dette er et hjelpemiddel i sjekk om midlertidige plasser er blitt faste.

Vår egen kunnskap om barnehagesektoren i fylket viser at barnehager som har fått tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler, nå er flyttet inn i permanente lokaler.

Kap 225 post 60 Tilskudd til landslinjer

Fylkesmannen er tillagt kontrollansvar for tilskuddsordningen. Fylkesmannen har informert om frister/telldato, gjeldende rundskriv og satser. Fylkesmannen har mottatt søknader for 2014 fra Meråker videregående skole, Grong videregående skole og Ole Vig videregående skole. I oversikt over landslinjetilbudet 2013 og vår 2014

merket vi oss at Meråker videregående skole var tildelt et maksimalt elevtall på 70 elever, mens elevlisten viste hhv 73 og 74 elever. Skolen viser til at de ikke har elever fra eget fylke, da disse går i idrettsfagklassen ved skolen. Vi har merket oss at Ole Vig videregående skole og Grong videregående skole gjennom flere år har hatt færre elever enn tildelte plasser. Dette har vi meldt i brev til Utdanningsdirektoratet ved oversendelse av listene. Søknadene ble kontrollert og gjennomgått før de ble videresendt til Udir for videre behandling.

Kap 225 post 63 Tilskudd til samisk i videregående opplæring

Fylkesmannen er tillagt kontrollansvar for tilskuddsordningen. Fylkesmannen har mottatt søknad fra fylkeskommunen. Søknaden inneholdt lister fra 5 videregående skoler i fylket (Grong, Meråker, Steinkjer, Inderøy, Ole Vig). Søknadene ble gjennomgått og sendt videre til Utdanningsdirektoratet. Etter kontroll før utbetaling, påpekte Udir feil ved listene. Det førte til en ny gjennomgang med fylkeskommunen og etter kontroll ble søknaden oversendt til Utdanningsdirektoratet for endelig behandling. Det er totalt 10 elever i fylket som har samisk i den videregående skolen; 8 sørsamisk og 2 nordsamisk.

Vi erfarer at det ved neste rapportering kreves en tettere oppfølging med fylkeskommunen på forståelse av tilskuddet og for utfylling av skjemaet.

Fylkesmannen har gjennomført formalia og rimelighetskontroller, men har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroll.

Kap 225 post 63 Tilskudd til samisk i grunnskolen innenfor samisk distrikt

Fra 1.1.2013 er det to samiske forvaltningskommuner i Nord-Trøndelag, Snåsa og Røyrvik. Fylkesmannen har via e-post til kommunene informert om ordningen, om retten til opplæring i eller på samisk, og om prosedyrene for å søke om timer for å motta refusjon. Ved behov veileder vi kommunene gjennom selve søknadsprosessen. Rimeligheten i søknaden mht. antall elever som det søkes for, blir vurdert og sammenlignet med tidligere år. I 2014 betalte vi Snåsa kommune et etterslep fra 2013. Det førte til et merbehov som ble rapportert i 2. tertial og vi fikk ekstra midler. Retningslinjene og kriteriene for tilskuddet fungerer etter hensikten. Fylkesmannen har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroller.

Kap 225 post 63 Tilskudd til samiske studiehjemler

Interessen og antallet søknader på de samiske studiehjemlene slik vi beskrev i 2013 er fortsatt varierende fra år til år. Det har vært noe frafall i hht tildelte studiehjemler. I 2014 ga vi tilsagn til 3 skoleeiere og 5 lærere. Det ble utbetalt tilskudd for 4 lærere. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har tildelt hjemler til 2 lærere i Røros kommune etter avtale med Udir, slik at disse kunne gå ferdig det planlagte studiet i PPU. Rapportering i 2. tertial viste at vi hadde gitt tilsagn på kr 350 000. Resten av de tildelte midlene ble ikke benyttet og dermed trukket tilbake, jf. rapportering i 3. tertial.

Fremdeles er det viktig for samiske lærere å kunne få tilskudd til utdanning for å ivareta det samiske språket og den samiske kulturen. For fylkesmannen i Nord-Trøndelag er muligheten til å stimulere og bevare spesielt det sørsamiske språket og kulturen en viktig oppgave - herunder å kunne gi tilskudd til videreutdanning i form av studiepermisjoner.

225 post 64 - Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.

Fylkesmannen har gjennomført søknadsbehandling og utbetaling etter retningslinjer gitt av KD/Utdanningsdirektoratet. I 2. tertial ble det rapportert at alle utbetalinger for 2014 ble gjennomført første halvår (januar og juli 2014). Det ble meldt om et mindre behov i 2. tertial, noe direktoratet tok til følge. Det er foretatt endringer i flere av søknadene fra kommunene da de ikke stemmer med beleggslister fra UDI. Årsaken er at retningslinjene ikke er fulgt av kommunen vedrørende beregninger av antall måneder den enkelte er stønadsberettiget til. I dialog med kommunene og UDI er dette rettet opp. Fylkesmannen har gjennomført formalia og rimelighetskontroll i søknadsbehandlingen og kontrollert kommunenes søknader opp mot beleggslister fra UDI.

Det er rapportert elektronisk gjennom ordinær tertialrapportering. Kontrollen av søknadene vurderes som god. I denne sammenheng benyttes beleggslister fra UDI (kap 225/64). Etter omlegging av ordningen fra høsten 2014 har det dukket opp nye problemstillinger. Fylkesmannen etterlyser mer informasjon fra Udir om tilskuddsforvaltningen etter ny ordning. Ett tiltak kan være en samling for saksbehandlere som forvalter tilskuddsordningen i embetene.

Kap 225 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen har kontrollert at søknadene var fullstendig utfylt med de opplysninger som retningslinjene til ordningen krever. Vi har også kontrollert elevlister og fakturaer. Fylkesmannen viser for øvrig til tertialrapporteringen om kontroll og omfanget av tilskuddet. I 2014 har vi ikke brukt alle tildelte midler. Det er flere kommuner som har, etter økonomiske vurderinger, valgt å ikke gjennomføre leirskole om høsten. Fylkesmannen har fått prognoser fra flere kommuner om at leirskoetilbudet av økonomiske grunner skal avvikles i 2014.

Kap 253 post 70 Tilskudd til folkehøgskoler

Nord-Trøndelag har fire folkehøgskoler. Etter gjennomgangen av regnskapene fra 2013 og selvevalueringsrapportene, kan vi konkludere med at alle skolene har avsluttet regnskapsåret 2013 med overskudd. Noen skoler melder om nedgang i elevtall fra høsten 2013. Styrene ved alle skoler melder om videre drift. Regnskapstallene viser en stabil økonomisk utvikling med solid egenkapital. Vi viser for øvrig til egen rapport til Utdanningsdirektoratet.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnpoplæringen

Fylkesmannen har gjennomført oppgavene for økt kvalitet i barnehagen og grunnpoplæringen i tråd med resultatkravene.

På barnehagefeltet er videreføring av etablerte nettverk vektlagt. Konferansen "Det demokratiske barnet" satte fokus på barns medvirkning i barnehagen og belyste blant annet enkelte barnehager sitt arbeid med Barnekonvensjonen.

Oppvekstprogrammet i fylket gjennomfører en tung satsing på barnehagemyndighet- og skoleeierrollene i kommunene. Alle 23 primærkommuner deltar - det er viktig og gir forhåpentligvis bedre kvalitet i arbeidet på områdene. Flere kommuner har fått på plass nye medarbeidere med ansvar for skoler og barnehager. Informasjon og veiledning er viktig for å sikre god kvalitet i skoler og barnehager.

Sørsamisk språk og kultur har hatt fokus i 2014. Besøk i Sametinget var et tiltak for å videreføre godt samarbeid på feltet. To samiske forvaltningskommuner krever spesiell oppmerksomhet når kommunereform skal settes i verk.

Mange assistenter i barnehagene i fylket er i gang med kompetanseheving. Målet er at fagbrev skal være med på å heve kvaliteten på arbeidet med ungene i barnehagen. Fagbrev i barnehagen har blitt en suksess i fylket.

Kompetanse for mangfold gjennomføres i Nord-Trøndelag i 2015. Et grundig forarbeid i 2014 gjør at vi har store forventninger til at satsingen skal gi gode resultater.

Det er mange ulike utviklingstiltak som tilbys. Fylkesmannen bruker sin kunnskap for å anbefale hvilke tiltak den enkelte kommune/skole/barnehage kan benytte seg av. Langsiktighet i satsingene bidrar til at deltakerne har større mulighet til å nå sine mål. Arbeid i nettverk gir gode resultater.

Skolebasert kompetanseheving er godt mottatt i Ungdomstrinn i utvikling. Dette gir hele kollegier mulighet til å utvikle seg som lærende organisasjoner. Kompetanse for kvalitet bør kanskje også i større grad legge til rette for dette.

Prosjektet «Den praktiske skole- og skoleeierhverdagen» skal gjennomføres i 2015, men forarbeidet ble startet i 2014. Avdelingen har en koordinerende rolle og ser fram til spennende samlinger, utviklende mellomarbeid og god regelverketterlevelse.

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Vurdering av måloppnåelse/oppsummering

Fylkesmannen vurderer at embetet har innfridd resultatkravene både på barnehage- og grunnopplæringsområdet. Embetet har god kompetanse og tilstrekkelig med ressurser.

Nedenfor blir det redegjort for iverksatte tiltak i 2014 og aktiviteter som planlegges gjennomført i 2015. Disse mener vi medvirker til god måloppnåelse i fylket.

Kompetanse og rekruttering barnehage

Fylkesmannen har i 2014 delt ut kompetansemidler etter søknad. Midlene er hovedsakelig fordelt etter antall barn i barnehagene i kommunen. En region bestående av 6 kommuner søkte felles. Alle kommunene som søkte fikk tildelt midler som skulle brukes til tiltak i henhold til føringene i «Kompetanse for framtidens barnehage». Kommunene har i sine søknader beskrevet hvordan de har ivaretatt ikke-kommunale barnehager.

Kommuner/nettverk har også arrangert kompetanseutvikling innenfor tema som demokrati og minoritetsspråklige barn i barnehage. I tillegg er det flere kommuner som benytter seg av fylkesmannens årlige konferanser og nettverk som viktig bidrag i deres kompetanseutvikling.

Fylkesmannen har flere konferanser og nettverk som gjentar seg år for år. Dette har kommuner og barnehager gitt positive tilbakemeldinger på. De sier at dette gir en forutsigbarhet samt at de har erfart at disse samlingene har svært relevante tema. Disse konferansene/samlingene/nettverkene vil fortsette også i 2015.

Refleksjoner og ny kunnskap har ført til endringer i mange barnehager. Felles satsing på tvers av kommuner gjør at flere har samme fokus, og vi kan målrette tiltakene våre bedre.

Strategien «Kompetanse for framtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020» har vært tema på ulike møteplasser som samlinger med kommuner og barnehageeiere, nettverk, spørreskjema til kommunene osv.

Eksempler på konferanser/nettverk:

Den årlige barnehagekonferansen arrangerte Fylkesmannen i samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag, KS, Utdanningsforbundet og Fagforbundet. Temaet i 2014 var «Barnehagen i folkehelsearbeidet».

Barnehagenettverket "**MOPEDA**" (MulighetsOrientert PEDAgogisk Arbeid) har eksistert siden 1998. Nettverket får stadig nye deltakere og henger sammen med andre tiltak i fylket. Deltakerne består av både kommunale og ikke-kommunale barnehager, og barns rett til medvirkning er temaet som gjennom år har vært det mest sentrale i nettverket. Fylkesmannen får tilbakemeldinger på at det som skjer i dette nettverket, får ringvirkninger, bl.a. til egen barnehage, men også til andre lokale nettverk. Pedagogisk dokumentasjon er et viktig arbeidsredskap i dette nettverket som vil fortsette i 2015, og en vil drøfte hvordan erfaringene fra dette nettverket i enda større grad kan nå flere barnehager.

Et forholdsvis nytt nettverk kaller seg "**Morgendagens barnehage**" (startet i 2011). Det består av styrere fra kommunale og private barnehager, representanter fra Utdanningsforbundet, HiNT og Fylkesmannen. Nettverket har fokus på demokrati og har et langsiktig perspektiv på sitt arbeid. Det kan se ut som om nettverket blir spesielt viktig i arbeidet med kvalitet i de nord-trønderske barnehagene. Styrere fra hele fylket deltar i nettverket. Deltema er styreren som strateg, barns rett til medvirkning og hvordan barnehagene kan arbeide videre med demokrati. Arbeidet har fokus innover i den enkelte barnehage, men også utover til barnehagenes nærmiljø og relevante samarbeidspartnere. I 2014 arrangerte nettverket vår årlige dialogkonferanse. Den var en viktig milepæl i nettverkets arbeid og ble en helt annerledes konferanse enn vi tradisjonelt bruker å ha. Tittelen på konferansen ble «Det demokratiske barnet. Barnehagen i demokratibyggings tjeneste. Inspirasjon, forståelse og vekst. En reise med ulike stemmer om demokrati.» Konferansen var bygget opp av innlegg fra ulike samfunnsaktører, diktlesing, skuespill, gruppeøvelser og filmer fra enkeltbarnehager som viste deres arbeid knyttet til barnekonvensjonen.

Morgendagens barnehage ønsker fokus på oppmerksomhet og samarbeid om kvalitet i barnehagen for alle barn. Vi tar formålsparagrafen og det demokratiske barnet i barnehagen på alvor. Det betyr at barn skal sette

demokratiske spor og bruke sin stemme for å medvirke i et barnehagedemokrati. Vi har satt fokus på hvordan styrer kan bruke sin stemme, utvikle strategiske ferdigheter og være samfunnsaktør. Fylkesmannen ønsker å videreføre slike dialogkonferanser som vi har hatt i 2013 og 2014, men arbeide aktivt med å få både barnehage og opplæring som målgruppe. Dette kan bli en arena hvor de store temaene belyses - slik som barnekonvensjonen, demokrati m.m.

Et annet nettverk som består av flere barnehager i to kommuner, har arrangert flere kurs hvor temaet har vært **minoritetsspråklige barn i barnehagen**. I dette nettverket er også vår NAFO-barnehage, og slik bidrar den til å spre kunnskap til stadig flere barnehager og kommuner.

Samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT)

Desentralisert barnehagelærerutdanning: Våre BASIL-tall er et godt utgangspunkt i dialogen med HiNT. Høgskolen i Nord-Trøndelag har satt i gang en desentralisert barnehagelærerutdanning med studiested Namsos høsten 2013. Studiet har ca. 30 studenter.

PUB (pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen): Høgskolen i Nord-Trøndelag startet et nytt PUB-studium i overgangen 2013-14. Det var stor interesse for studiet som hadde 30 studieplasser. Det ble søkt om og bevilget midler til nytt PUB-studium for høsten 2014. Planen var at en skulle bygge på de gode erfaringene og den store søknaden fra det forrige PUB-studiet. Her møtte vi en del praktiske utfordringer som bl.a. skifte av studieleder og svært korte tidsfrister slik at dette studiet ikke kom i gang i 2014. Det arbeides med å få til dette i 2015.

Noe av midlene fra det PUB-studiet som ikke kom i gang, ble etter søknad overført til et helt nytt tilbud, PUB-studium for samiske/samiskspråklige barnehageansatte. De resterende midlene er søkt overført til 2015.

Barnehagemyndighet, innovasjon og kompetansebygging: DMMH har satt i gang et studium med ansatte i stillinger som barnehagemyndighet som målgruppe. Studiet startet i desember 2013, og 1 student fra Nord-Trøndelag har nå tatt eksamen.

Kompetansehevingskurs for assistenter: I samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har Høgskolen i Nord-Trøndelag i flere år arrangert en serie med kompetansehevingskurs for barnehageassistenter. Kursene får svært god tilbakemelding fra kommuner og deltakere, men et stadig minkende antall deltakere. Årets kurs, som startet høsten 2014, har følgende tema: nyere småbarnsforskning og pedagogisk arbeid med de yngste barna, barns språkutvikling, formidling og fortellerglede, yrkesetikk og assistentenes rolle i barnehagen og som samarbeidspart med foreldrene. På grunn av lav søknad, ble deler av denne finansieringen søkt og innvilget overført til prosjektet «Fagbrev i barnehagen».

Samarbeid med Nord-Trøndelag Fylkeskommune

Midlertidig kompetanseheving for assistenter - Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget for assistenter i barnehage: I forbindelse med regjeringens arbeid for å heve kvalitet på tilbud i barnehagene, fikk Fylkesmannen i oppdrag å iverksette tiltak med kompetanseheving for assistenter i kommunale og ikke-kommunale barnehager. To tiltak var skissert fra Udir: Kompetansehevingstiltak for barnehageassistenter med ingen eller begrenset barnefaglig eller barnehagefaglig kompetanse og tilrettelegging for at barnehageassistenter kan avlegge fagprøve i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Ut fra en vurdering av situasjonen i Nord-Trøndelag (basert på statistikk fra BASIL og tilbakemeldinger fra kommunene) ble det i 2013 valgt å benytte alle tildelte midler til tiltak som kan bidra til at barnehageassistenter kan ta fagbrev.

Det første tilbudet startet i desember 2013. Deltakerne gjennomførte sentralgitt eksamen BUA 3102 i desember 2014. Tilbudet ble iverksatt på to steder i fylket: Ytre Namdal videregående skole, hvor det var 10 deltakere, og ved Steinkjer videregående skole, hvor det var 28 deltakere. 25 av disse har bestått eksamen. Alle 10 deltakerne ved Ytre Namdal videregående skole bestod eksamen, og av de 10 er 6 allerede oppmeldt til fagprøve.

Barnehageassistene har søkt barnehagen, som igjen har sendt søknad til Fylkesmannen. Fylkesmannen har hatt samarbeidet med avdeling for videregående opplæring i Nord-Trøndelag fylkeskommune. I løpet av året har det vært flere møter for å reflektere over og vurdere tiltak som er i igangsatt og tiltak som kan/skal settes i gang for å øke antall assistenter med fagbrev som barne- og ungdomsarbeidere.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har realkompetansevurdert alle søkerne, og deltakerne har fått tilsendt hver sin personlige opplæringsplan, som sier noe om hva de har av praksis og teori og hva de eventuelt mangler for å kunne gå opp til fagprøve. Deltakerne har da oversikt over hva som må til for å kunne gå opp til fagprøve i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Det ble gitt mange positive tilbakemeldinger på disse tiltakene, så det ble også i 2014 valgt å fortsette, men på en litt annen måte enn i 2013. Eksisterende tilbud ved tre videregående skoler ble supplert med «våre» søkere. Dette førte til mye større klasser, og ble en suksess for alle parter ved at tilbudene ble gitt ved flere geografiske steder i fylket. En videregående skole hadde kun 2 søkere ved ordinært opptak, og de valgte å gi disse elevene plass ved nærmeste videregående skole. I løpet av Fylkesmannens søkeperiode kom det imidlertid 10 søknader fra den skolen som ikke hadde planlagt å starte høsten 2014. De «fikk tilbake» de 2 elevene de hadde gitt fra seg, og kunne starte egen klasse. Høsten 2014 startet til sammen 39 assistenter. Disse har levert inn attester og de fleste har fått sin personlige opplæringsplan. Vi hadde noen utfordringer ved at søkefristen ikke var lik ved Fylkeskommunens og vårt opptak, så dette skal vi samordne bedre neste gang. Jevnlig kontakt og samarbeid med Nord-Trøndelag fylkeskommune har bidratt til at dette har blitt et stadig større tiltak.

Barnehagene har stilt med veiledere. Disse har som ansvar å følge opp assistenten gjennom voksenopplæringstilbudet og eksamen og deretter fram til oppmelding til fagprøve. Veilederne blir invitert til veiledersamlinger initiert av Fylkesmannen i samarbeid med Nord-Trøndelag fylkeskommune. Veilederrollen og faglig utvikling er tema på disse samlingene. Både private og kommunale barnehager har deltakere med i «Fagbrev i barnehagen».

I løpet av 2014 gjorde Nord-Trøndelag fylkeskommune en undersøkelse om hvor mange som hadde tatt teoriprøven, men ikke gjennomført fagprøven. Resultatet ble 176. Dette er et meget høyt antall, og det er igangsatt et arbeid med å få flere til å gjennomføre fagprøven. I 2015 blir dette et prioritert område i arbeidet med kompetanseheving av assistenter. Assistentenes arbeidsplass (barnehagen) og deres veiledere vil være sentrale aktører i dette arbeidet.

På årets **barnehagekonferanse** var det egne parallelle sesjoner for assistenter og fagarbeidere som et forsøk på å tydeliggjøre forskjellen på de to yrkesgruppene. «Fagbrev i barnehagen» var tema på samling med kommunen som barnehagemyndighet i 2014, og tema på eiersamling i 2014.

Barnehagene i Nord-Trøndelag er svært opptatt av kvalitet, og det å få hevet assistenter til fagarbeidere i barne- og ungdomsarbeiderfaget, er godt mottatt. Fylkesmannen har informert om disse tiltakene på konferansen «Fagbrev på jobb», på møter ute i kommunene og på barnehagemyndighetssamling.

«Morgendagens elever går i dagens barnehager» - lokal forløper til «Kompetanse for mangfold»:

Fylkesmannen har gjennom spørreskjema til kommunene kjennskap til at antallet minoritetsspråklige barn i barnehage har økt jevnt de siste årene. Disse barna skal over i skole. Denne kunnskapen gjorde at vi måtte sette i gang tiltak for å øke kunnskapen om minoritetsspråklige barn hos ledere og ansatte i barnehage og skole. Nord-Trøndelag skulle med i Kompetanse for mangfold i 2015, men det var behov for en satsing før den tid.

Det ble arrangert to samlinger, hvor målgruppen i hovedsak var ledere og ansatte fra barnehage og småskole. Temaet begge dager var språk, den ene samlingen med fokus på naturfag med forelesere fra Naturfagsenteret og den andre samlingen med fokus på matematikk med forelesere fra Matematikksenteret. Å benytte de nasjonale kompetansesentrene var positivt da vi ville ha et fokus på helhetstenking fra barnehage til skole. Dette vil vi formidle videre og benytte oss av i andre sammenhenger. Vi fikk fokus på innholdet i barnehage og skole, og ikke bare praktiske ordninger og rutiner ved overgangen barnehage-skole. Samlingene og vårt fokus på temaet gjennom kunnskap om utfordringer i fylket, var med på å stimulere kommuner til å delta i satsingen *Kompetanse for mangfold* da vi skulle gå i gang med den i 2015.

Fylkesmannen har ledet og koordinert arbeidet med å rekruttere flere barnehagelærere gjennom **GLØD**. Deltakerne i nettverket burde ha kunnskap om mediehandtering. Derfor hadde nettverket en dag med kommunikasjonsrådgiver fra Utdanningsforbundet. Dette bidro til at medlemmene ble bedre på å koble kompetanse og profesjon. Aktørene har sagt at det ble lettere å framsnakke yrket med gode argumenter etter kursdagen.

Nettverket gjennomførte den nasjonale kampanjen/strategien med å dele ut en barnehageavis. Nettverket opplevde at skolen var positiv til initiativet, men at det var vanskelig å nå frem til så mange studenter som ønskelig. Allikevel fikk vi møtt noen som viste interesse for yrket. Det ble en avisartikkel ut av stundet.

Nord-Trøndelag har siden 2012 gjennomført «**lekeressurs i barnehagen**». Det er nå 3 kommuner som får støtte. Den kommunen som har holdt på lengst, har hatt en gjennomføringsevne som har skapt et godt rykte for barnehagen på ungdomsskolen. Guttene ser frem til å kunne søke jobb, og noen sier de kunne tenke seg å gå den veien, mens andre synes det er for slitsomt. Guttene oppdagelse er at barnehageyrket ikke bare er å passe barn. Jentene synes det er urettferdig at det bare er guttene som får jobbe i barnehage. En ungdomsskole bruker lekeressursprosjektet som en inngang til arbeidslivsfaget, og prosjektet bidrar dermed også til sammenheng barnehage-skole.

En av de mannlige veilederne på den mest etablerte prosjektbarnehagen snakket om prosjektet og erfaringer på en samling Fylkesmannen holdt i 2014. Dette skapte en interesse blant de andre kommunene. Fylkesmannen vil se på mulighetene for å utfordre flere til å prøve ut ordningen uten støtte fra Fylkesmannen.

Fagdag for menn er et prosjekt Fylkesmannen har gjennomført flere år sammen med HiNT og *Menn i barnehagen*. Dagen er blitt viktig for mannlige ansatte i barnehagene i fylket. I 2014 ble halve dagen viet praktiske workshops innenfor estetiske fag. Dette ble mottatt veldig godt og bidrar i enda større grad til at det skapes samhandling mellom mennene, også utenom fagdagen. Målet er at de mannlige ansatte skal kunne ha et faglig/sosialt nettverk å henvende seg til - spesielt for de som er alene ved sin arbeidsplass. Man håper således å beholde de mannlige ansatte vi har i fylket. Fylkesmannen vil fortsette med å støtte fagdagen for 2015 ved å delta aktivt med å utarbeide program.

En annen satsing i Nord-Trøndelag har vært «**mann for en dag**». Det startet i det små ved å tilby en mannlig vikar for en eller to dager, slik at barnehagene kanskje skulle se fordelene ved å ha menn ansatt. I 2014 har prøveordningen eskalert. Mange barnehager etterspør muligheten for å kunne ha en mann i barnehagen for en dag. Ryktet har spredt seg til nærliggende kommuner. Noen barnehager har etter deltakelse ansatt en eller flere menn. Prosjektet har blitt til en bacheloroppgave hos en mannlig barnehagelærerstudent. Fylkesmannen bidrar med økonomisk støtte.

Fylkesmannen har fått opplysninger om at Nord-Trøndelag per dags dato ikke scorer høyt når det gjelder skole- og barnehageeiers aktivitet innen området veiledning til nyutdanna lærere og barnehagelærere. Det til tross for at vi over tid kan vise til jevn rekruttering til veileder- og mentorstudiet. Da HiNT i oktober inviterte alle fylkets kommuner til å delta i et seminar om dette temaet, var det kun en rektor som valgte å prioritere dette. Fylkesmannen skal i 2015 se på hvordan vi i samarbeid med HiNT kan samordne/forberede et møte med skole- og barnehageeiere for å få bedre veiledning til nyutdannede barnehagelærere og lærere.

Kompetanse og rekruttering grunnopplæring

På opplæringsområdet er det stor aktivitet i fylket. De statlige tiltakene har i de senere år blitt flere og mer omfattende. I tillegg er det mange andre aktører som også jobber med kompetanseutvikling ut mot sektoren. I Nord-Trøndelag er det en større satsing gjennom *Oppvekstprogrammet*. Her er det mange tilbud rettet mot opplæringssektoren. Fylkesmannen er involvert i en del av satsingene som arbeid med tidlig innsats/spesialundervring og et barnehagemyndighet- og skoleeierprogram.

«**Den gode barnehagemyndighet og skoleeier**» går i regi av Oppvekstprogrammet, KS og Fylkesmannen. Her er **alle** primærkommuner i fylket deltakere. Fokuset er på den politiske og administrative skoleeier og organisasjonsutviklingsaspektet. Dette nivået har en avgjørende betydning for å lykkes med kompetanseutvikling i egen organisasjon. Det gjennomføres fem todagers samlinger i løpet av et drøyt år. Det er så langt gode tilbakemeldinger fra kommunene både fra barnehage- og skoleområdet.

Den store aktiviteten i fylket gjør også at det er en bevissthet rundt hva den enkelte skoleeier ønsker å delta på. Vi støtter skoleeiere i deres vurderinger om at de ikke kan ha for mange utviklingstiltak gående på samme tid. Samtidig prøver vi å målrette hva vi oppfordrer de enkelte skoleeiere til å delta på. Vi opplever at vår oppgave er å bidra til at skoleeiere ser når kompetansetiltak kan sees i sammenheng og bidrar til merverdi. Det vil si at vi bruker vår samlede kompetanse om kommunene til å vurdere når vi skal oppfordre kommuner til deltakelse i statlige satsinger.

Videre framover ser vi et behov for å samordne aktivitet mellom ulike aktører i sektoren. Dette jobber vi for å få til blant annet gjennom GNIST samarbeidsforum som ble opprettet etter at GNIST-partnerskapet opphørte. Kjennskap og kunnskap om hverandre og sektoren samt samordning av tiltak, er viktig for å skape merverdi for sektoren. GNIST samarbeidsforum skal være en arena for dialog, samarbeid og medskapning og kan ha en viktig rolle i denne sammenheng. Det er behov for å ha oversikt over ulike satsinger på oppvekstområdet, spre informasjon og se ting i sammenheng i fylket. En slik oversikt og helhet er en betingelse for felles innsats til det beste for skoleutvikling i fylket vårt. GNIST Nord-Trøndelag ønsker å bidra til dette. I denne sammenheng vil en langsiktighet i de statlige tiltakene være viktig for et samlet arbeid opp mot sektoren.

Vi har gode erfaringer med å se på vår samlede kunnskap om kommunene før vi oppfordrer kommuner til å vurdere deltakelse i ulike satsinger og før vi gjøre våre prioriteringer for Utdanningsdirektoratet. I denne sammenheng ser vi på alt av tilgjengelig aktuell informasjon, samt vår kunnskap gjennom samhandling med kommuner knyttet til ulike resultatområder. Det vil si kunnskap vi får gjennom statistiske data, tilsyn, klagesaker, henvendelser, nettverk og generell veiledningsaktivitet. Metoden med å anbefale/oppfordre og prioritere blant kommunene fungerer godt og vil bli videreført.

Læringsmiljøprosjektet – målrettet mot mobbing: Første pulje i dette arbeidet startet i 2013. De jobbet utover i 2014, og Fylkesmannen har bebudet at vi skal følge opp kommunene/skolene med et besøk i løpet av vårhalvåret 2015. Vi vil her etterspørre resultater av arbeidet og ha en dialog med skole/skoleeier om situasjonen per dato. 5 skoler i 5 kommuner er oppfordret til eget arbeid, og en kommune har mottatt veiledning i dette arbeidet.

I 2014 fikk vi nye tall som skulle ligge til grunn for utvelgelse av skoler/kommuner i dette arbeidet. I forkant av utvelgelsen kom det medieoppslag med utgangspunkt i tall fra 2013. Dette skapte en del uro i fylket om arbeidet. En kommune ble utfordret til å ta i mot veiledning, men de valgte å si nei takk med utgangspunkt i at de mener å ha jobbet godt med dette området på egen hånd. Andre kommuner er ennå ikke utfordret til å ta fatt i mobbeproblematikken. Dette arbeidet bør vi prioritere framover.

Fylkesmannen har planer om tiltak for forebyggende arbeid hvor vi ønsker å nå hele fylket.

Ungdomstrinn i utvikling 2013-2017: Denne satsingen har alle skoleeiere i fylket gitt signal om at de vil delta i. Pulje 1 har avrundet arbeidet i den statlige satsingen. Enkelte av kommunene viderefører arbeidet gjennom nettverksarbeid hvor utviklingsveilederne støtter skoleeier i videreføringen.

Pulje 2 er i gang, og pulje 3 er plukket ut og har bekreftet deltakelse.

I denne satsingen er mange parter involvert: skoleeiere, skoler, ressurslærere, Utdanningsdirektoratet, UH-sektoren, utviklingsveilederne, Fylkesmannen og tidligere GNIST-prosjektledere. Dette krever samordning blant aktørene. Vi har noen signaler på at den første puljen opplevde at ikke alt var på plass.

Det samme ser vi gjelder enkelte av skoleeierne. Hvor godt de har jobbet med initiering og implementering i egen organisasjon, påvirker hvor langt de opplever å komme og det utbytte de har av satsingen. Vi opplever at høgsolen har jobbet godt med å tilpasse tilbudet til den enkelte skole/skoleeier, samt å legge til rette for behov som har blitt avdekket i løpet av prosessen. Utviklingsveilederne er på tilbudssiden for skoleeiere/skoler både før, under og etter deltakelse i satsingen.

Det ser ut til at utviklingsveilederne og høgsolen har funnet en god samarbeidsform hvor de både utfyller og supplerer hverandre. Arbeidet med satsingen fører til økt behov for samhandling mellom de involverte aktørene. Fylkesmannen er av den oppfatning at alle bidrar til at dette skal bli til beste for opplæringssektoren i fylket. I møter med skoler som er i gang med satsingen, får vi bekreftet at den skolebaserte etterutdanningen møter skolen på det de har behov for å videreutvikle.

Alle puljer var drøftet og foreslått før GNIST-prosjektleder avsluttet sitt engasjement. En kommune har valgt å utsette satsingen i forhold til første forslag. Vi tror at kommunen har vurdert riktig og at det blir en bedre løsning at de kommer inn i pulje fire.

Veilederkorps: Tilbudet om deltakelse i veilederkorps ble informert om både i brev og på Fylkesmannens hjemmeside. Sentrale myndigheter ønsker en dreining av hva som skal ligge til grunn for at kommuner tilbys veilederkorps. Dette arbeidet ble startet, men ikke fullført før frist for å søke deltakelse. Det bidro til at ordningen både ble lyst ut og at kommuner ble oppfordret til å søke.

Vi har gode erfaringer med å se på vår samlede kunnskap om kommunene før vi oppfordrer dem til å vurdere deltakelse i ulike satsinger og før vi gjør våre prioriteringer for Utdanningsdirektoratet. I denne sammenheng ser vi på alt av tilgjengelig aktuell informasjon, samt vår kunnskap gjennom samhandling med kommuner knyttet til ulike fagområder. Metoden med å anbefale/oppfordre og prioritere blant kommunene fungerer godt og vil bli videreført.

I 2014 anbefalte vi ordningen til to kommuner. En av kommunene søkte og er nå i gang med arbeidet. Vi ser at tidsperspektivet fra vi går ut med informasjon og til avgjørelse må fattes, påvirker hvor godt vi får arbeidet med de ulike satsingene. Det er en fordel om Utdanningsdirektoratet har en langsiktig plan for de ulike satsingene. Dette vil gjøre det enklere for oss å framsnakke og veilede skoleeiere inn i satsinger som vi ser at de vil dra nytte av.

Vurdering for læring: Vurdering for læring pulje tre ble fra sentralt hold avsluttet i 2013. I vårt fylke har dette vært fulgt opp gjennom nettverksarbeid hvor alle deltakende skoleeiere og ressurspersoner var representert. Dette nettverket ble videreført i et samarbeid mellom ressurspersonen i en av kommunene og Fylkesmannen i 2014.

I løpet av 2014 har pulje fem startet opp. To kommuner fra fylket deltar der. Disse har fått tilbud om plass i nettverket. På tampen av 2014, er det rekruttert fire kommuner til pulje seks.

Vår erfaring med nettverk i denne satsingen, gjør at vi ønsker å opprettholde dette. Flere av kommunene i pulje tre har signalisert at vi avslutter dette nå, men vi tilbyr skoler i pulje fem og seks å delta her. Nettverket har vært med på å holde trykket oppe i satsingsperioden. Samtidig gir det ressurspersonene et faglig nettverk på tvers av kommuner. Tiltak i nettverket har utkrystallisert seg med utgangspunkt i signaler og rapporter fra deltakerskolene. Våre erfaringer fra andre resultatområder f.eks. tilsyn, tas inn i nettverket gjennom erfaringsspredning.

Vi har gjennom tilsyn og klagebehandling sett at det er et behov for kompetanseutvikling på vurderingsfeltet. Vi ser også at de samme områdene fører til at denne satsingen er etterspurt i fylket og at rekrutteringsarbeid i denne sammenhengen er lett. Vi bruker vår samlede kunnskap om sektoren i fylket til å velge ut og prioritere deltakere.

Vi setter stor pris på den langsiktige planleggingen som er i denne satsingen. Den bidrar til at vi kan gjøre en god jobb med å informere, motivere, rekruttere og velge ut.

Lokalt arbeid med læreplaner: Oppdraget er gjennomført med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratet sitt rammeprogram. Vi valgte å gjennomføre en samling over to dager hvor tema for dag to var sluttvurdering i form av standpunktvurdering. Området ble valgt på grunn av erfaringer fra klagebehandling og henvendelser fra sektoren. Over tid ser vi et økende antall henvendelser om sluttvurdering.

Vi fikk gode tilbakemeldinger på begge dagene. Videre har det ført til mange henvendelser fra sektoren om hjelp til å forstå regelverket knyttet til sammenhengen mellom underveisvurdering og sluttvurdering og eksplisitt regelverket knyttet til standpunktvurdering. Vi har i etterkant av samlingen prøvd å imøtekomme henvendelsene og deltatt på samlinger hos skoleeiere og enkeltskoler. Dette ser vi også i sammenheng med veiledningen knyttet til felles nasjonalt tilsyn.

Kompetanse for kvalitet. Strategi for etter- og videreutdanning 2012-2015

Videreutdanning for lærere: I 2014 ble måltallet for deltakelse i videreutdanningsordningen *Kompetanse for kvalitet kraftig* økt samtidig med at den statlige andelen til vikarmidler økte, og stipendordningen ble innført. Dette ville gi flere lærere tilgang til videreutdanning, og også skoleeier bedre vilkår for å realisere kompetanseutviklingen i egen enhet/kommune. Utfordringen for Fylkesmannen var å gjøre ordningen og mulighetene kjent for både lærere, skoleledere og skoleeiere. Vi tok i bruk flere arenaer til dette, men vil spesielt nevne en som vi nokså sjelden tar i bruk, og det er media. Vi skrev en kronikk tidlig i søkeperioden, men kontaktet så journalist for å få økt oppmerksomhet rett før fristen for skoleeiers godkjenning og prioritering 15. april. Vi henvendte oss også direkte til kommuner som vi registrerte ikke hadde noen godkjente og prioriterte søkere. Vi er i ettertid litt usikre på om dette er å anse som et godt grep for seinere oppfølging.

Ved søknadsfristens utløp var det 268 lærere som hadde søkt videreutdanning i Nord-Trøndelag. Av disse ble 108 prioritert og godkjent av sin skoleeier. Da Utdanningsdirektoratet hadde tildelt studieplasser, var tallet nedjustert til 100 for vårt fylke. Tilsvarende tall fra året før var 60. Vi har en fin prosentvis økning. Likevel er måltallet på landsnivå kraftig oppjustert, og vi må ha som ambisjon å øke deltakelsen ytterligere i 2015. Dette betyr at vi må forbedre informasjons- og motivasjonsarbeidet vårt.

23 av de 100 lærerne som fikk studieplass i Nord-Trøndelag, er på stipendordning. De resterende har vikarordning. Halvveis i studieåret er det rapportert om to frafall. Vi har hatt 1-2 frafall hvert år. Det må kunne sies å være et lavt tall.

16 av de 100 lærerne har valgt andre studier enn de som er å finne i Utdanningsdirektoratets studiekatalog. Det er spesielt lærere i videregående skoler som velger andre studier i vårt fylke dette året.

Vi har hatt færre henvendelser knyttet til søknadsprosedyrer, men har fortsatt jevnlike spørsmål om organiseringen av lærers frikjøp. De fleste henvendelsene har vært om hvordan den nye stipendordningen skal forstås.

Vi har en god dialog med Utdanningsdirektoratet, og får raskt avklart spørsmål som vi trenger hjelp til å besvare. Søkerportalen har blitt et godt verktøy for å følge opp arbeidet innenfor videreutdanning for lærere, både når det gjelder kontrollhandlinger og det å ajourholde oversikt over deltakerne. Overgangen fra eget rapporteringssystem (REV) til word-filer førte til mye ekstra arbeid. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag håper at også denne funksjonen kan løses i den felles søkerportalen i framtida. Vi har rapportert og gitt tilbakemeldinger til Utdanningsdirektoratet innen oppsatte frister, og vi har også utbetalt vikarmidler, stipend og studieavgift innenfor frist.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk i 2014 fast plass i den styringsgruppa for etter- og videreutdanning i region

Midt. Her deltar representanter fra HiNT, HiST, NTNU, DMMH, KS og et utvalg skoleeiere fra begge fylker i tillegg til begge Fylkesmannsembetene i regionen. Gjennom dialog med skoleeiere i fylket, kan vi bidra med kunnskap om kompetansebehov i sektoren. Fylkesmannen har en helhetsoversikt som bedrer utnyttelsen av statlige og lokale ressurser. Vår erfaring er at nærhet til utdanningsinstitusjonene er av avgjørende betydning for å sikre oppslutning til både etter- og videreutdanning. Et godt samarbeid mellom UH-, skole- og barnehagesektoren i regionen er viktig for å skape en god balanse mellom tilbud og etterspørsel innenfor etter- og videreutdanning.

Prosjekt «Implementering av regelverket»: Dette prosjektet har etterhvert fått navnet «Regelverk i praksis», og består av sju delprosjektet. Delprosjekt 3 heter Kompetanse, og består av to delprosjekter; regelverksamlinger for ansatte i Utdanningsdirektoratet og fylkesmannsembetene og for samme målgruppe kompetansetiltaket «Den praktiske skole- og skoleeierhverdagen». For begge disse kompetanseprosjektene gjelder fem prioriterte regelverksområder, og det er fire gjennomgående tema som skal integreres i hvert av områdene.

Kompetansetiltaket «Den praktiske skole- og skoleeierhverdagen» skal rulles ut i regionale puljer. Først ut er region Midt. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk en koordinerende rolle i samarbeid med prosjektansvarlig i Utdanningsdirektoratet. Prosjektet har sin oppstart i 2015, men planlegging ble påbegynt i november 2014. I planleggingen har det vært viktig å matche føringer i prosjektbeskrivelsen opp mot erfaringer fra arbeidet med tilsyn, informasjon og veiledning og dialogen med skoler og skoleeiere i eget fylke. Det er viktig at vi får fram gode eksempler fra sektor innenfor de gitte regelverksområdene, men også får løftet fram utfordringer og hindringer i arbeidet med å implementere regelverket og øke etterlevelsen av det.

For å lykkes med dette kompetansetiltaket må vi også tilstrebe å legge mellomarbeidet mellom samlingene så nært opp mot den enkelte deltakers daglige arbeid med aktiviteter som skal bidra til økt regelverkforståelse, og regelverketterlevelse i sektor.

Sensorskolering: Vi valgte å ha en egen fagdag i norsk i januar 2014. Dette for å rekruttere flere sensorer i faget, men også for å sette fokus på godt vurderingsarbeid. Våren 2014 hadde vi god tilgang til fagpersoner (ca 80), og oppnevnte 56 til sensorer. Vi ser derfor ikke det samme behovet for å ha en egen rekrutteringsdag i 2015. Det kan også virke negativt dersom vi oppfordrer sterkt til å melde sin interesse som sensor, og så blir man ikke oppnevnt.

Førsensuren (fagdag) er viktig som kompetansehevende tiltak, både for å få et tolkningsfelleskap og kvalitetssikre sensuren (reliabiliteten), men også for å forbedre opplæring og vurdering generelt i norskfaget. De fleste sensorene møtte, og det ble gitt gode tilbakemeldinger på betydningen disse dagene har for sensorene.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Vurdering av måloppnåelse/oppsummering:

Fylkesmannen anser at oppdraget er utført i samsvar med resultatkrav og at måloppnåelsen er meget god. Fylkesmannen har god erfaring med å bruke kjente arenaer (faste samlinger, spørreskjema og rapporter) til å belyse aktuelle tema. I 2014 har sørsamisk språk og kultur hatt et særskilt fokus i hele embetet. Fylkesmann Inge Ryan, utdanningsdirektør og kommunaldirektør samt to rådgivere besøkte Sametinget i oktober. Dette viser hvor høy prioritet sørsamisk har i embetet.

Kommunenes ansvar med å tilrettelegge barnehagetilbud til samiske barn i samiske distrikt og øvrige kommuners ansvar med å tilrettelegge for at samiske barn utvikler sitt språk og sin kultur.

Barnehageloven og rammeplanens bestemmelser knyttet til kommunens ansvar i forhold til det samiske, har vært tema på en **samling med barnehagemyndighetene** i februar 2014. Da så vi på status og utfordringer knyttet til samiske barn i barnehagene i Nord-Trøndelag.

Videre hadde **Spørreskjema 2014** to spørsmål om dette temaet.

- På hvilken måte ivaretar kommunen sitt ansvar med å tilrettelegge for at samiske barn utvikler sitt språk og sin kultur (jf. barnehageloven § 8) i barnehager som har en til to samiske barn?
- Hva mener kommunen som barnehagemyndighet er aktuelle kompetansetiltak for personalet med samiske barn i norske barnehager?

Tilstandsrapport 2014 og **Fagrappport 2014** hadde ett kapittel hver om dette temaet knyttet til situasjonen i Nord-Trøndelag.

Nytt av året er at oppvekst- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gitt ut **Nyhetsbrev**. Nyhetsbrev nr 4/2014 inneholdt stoff om samiske barn og unge (hva barnehageloven sier, aktuelle lenker m.m.). Nyhetsbrevet legges ut på vår hjemmeside og sendes ut elektronisk til alle barnehager, skoler m.fl. Nyhetsbrevene inneholder stoff om hele utdanningsløpet, og slik ser vi at det er en aktuell arena for å synliggjøre sammenhengene barnehage-skole også for de samiske barna.

Kompetanseutvikling i samiske barnehager/norskspråklige barnehager med samiske barn og samarbeid med Sametinget

I Nord-Trøndelag er det to samiske forvaltningskommuner: Røyrvik og Snåsa. Landets eneste sørsamiske barnehage, Suaja maanagierte, er på Snåsa. Fylkesmannen er kjent med at det går samiske barn i flere barnehager i Nord-Trøndelag, og det er ikke like enkelt å få personalet i alle disse barnehagene til å prioritere kompetanseheving i samisk språk og kultur. Men informasjon på ulike arenaer ser nå ut til å gi resultat.

Hovedsatsingen på kompetanseutvikling i samisk barnehage og norskspråklige barnehager med samiske barn, er videreføring av et **kompetansenettverk** som har fungert i flere år. Dette nettverket er et samarbeid mellom Fylkesmennene i Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Nettverket er finansiert av midler fra FAD som tildeles Fylkesmannen i Nordland. Kompetansemidlene fra FAD har gjort det mulig å etablere strukturer og kontakt mellom HiNT, fylkesmenn, kommuner, barnehager og Sametinget.

Det er gjennomført 3 samlinger i 2014 (inkludert nettverkssamlinga i samarbeid med Sametinget). Tema har bl.a. vært forelesninger og omvisning på det sørsamiske språksenteret Gaaltije i Østersund, og en forelesning av Ylva Jannok Nutti fra Luleå tekniska universitet: «En ny samisk lærande kontekst utifrån det samiska barnet». Andre tema var «Kultursensitivitet med barn, foreldre og familie», «Språkrøkt i barnehagen», Språkambassadører «Snakk samisk te mæ», teaterforestilling om Elsa Laula. Videre har Hadi Lile fra Redd barna snakket om Barnekonvensjonen og samiske barn, Kjell Derås fra HiNT orienterte om viktige milepæler i samisk historie.

Nettverket består av deltakere fra alle tre fylkene, fra sørsamisk barnehage, fra norskspråklige barnehager med samiske barn og med representanter fra barnehagelærerutdanningen ved HiNT og DMMH. De aller fleste deltakerne kommer fra Nord-Trøndelag, og antallet øker for hvert kurs. På hver samling i 2014 deltok ca 10 deltakere fra Nord-Trøndelag. Det siste året har 6 kommuner og 10 barnehager vært representert. 3 barnehager møtte for første gang i 2014.

Representanter fra den sørsamiske barnehagen har deltatt på de fleste samlingene. Fylkesmannen anser det som viktig at den sørsamiske barnehagen får tilbud om egne kompetansetiltak i tillegg ettersom de i mange sammenhenger blir benyttet som en ressurs for de andre barnehagene. Barnehagen har derfor fått ekstra midler til intern kompetanseheving.

Fylkesmannen vurderer dialogen med Sametinget som god. Vi har samarbeidet om en av samlingene i kompetansenettverket. Denne samlinga fungerte som Sametingets sørsamiske nettverkstreff. Videre er det god kontakt på den årlige sørsamiske barnehage- og skolekonferansen.

Det iverksettes nå et **PUB-studium** (Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen) **for barnehageansatte i barnehager med samiske barn** ved HiNT. Dette mener vi vil bidra mye på kompetansesiden fra 2015 og framover. Tiltaket er startet på bakgrunn av ønske fra den samiske barnehagen.

Handlingsplan for samiske språk

Oppfølging av handlingsplan for samiske språk skjer i stor grad via det kompetansenettverket vi har (se forrige avsnitt).

Fylkesmannen har ikke gjennomført språkmotiveringsseminar i samarbeid med Sametinget. Dette ut fra en vurdering av at andre tiltak kunne være bedre egnet for Nord-Trøndelag.

Det sørsamiske språket er gjort synlig i prosjektet «Nord-Trøndelag leser». Dette er et samarbeid mellom fylkesmannen og fylkesbiblioteket hvor det bl.a. ble delt ut en bok til alle 1-åringene. De samiske barna fikk i tillegg til den boka alle fikk, også en sørsamisk bok. På den måten ble også helsestasjonen og bibliotekene minnet om de sørsamiske barna i våre kommuner.

Den sørsamiske boka «Lilja stoerre-åabpine sjædta» (Lilja blir storesøster) fikk en voldsomt positiv mottakelse, og vi vurderte dette til å være et særs godt tiltak i språkmotiverings-arbeidet vi skulle drive. Det ble delt ut et langt høyere antall eksemplarer av boka enn det vi forutså, og foreldre har gitt sterke tilbakemeldinger på opplevelsen det var å få en sørsamisk bok. Derfor har vi valgt å fortsette på dette, og er nå i samarbeid med

Gielem nastedh (det sørsamiske språksenteret i Snåsa) og den sørsamiske barnehagen om en ny sørsamisk bok «Min første bok» på sørsamisk. Sametinget er orientert om dette, og de støtter våre valg. Det vil i 2015 bli tatt kontakt med fylkesbiblioteket i Nord-Trøndelag og Gieleaernie (Sørsamisk språk- og kultursenter i Røyrvik) om samarbeid om bokprosjektet. Videre vurderes et samarbeid med Sør-Trøndelag i om bokprosjektet i 2015.

Elevenes rettigheter til samisk opplæring i og på samisk:

Gjennom arbeidet med FNT har vi sett på lokale læreplaner i fylkets to sørsamiske forvaltningskommuner. I den forbindelse har det vært informasjon til kommunene om regelverket både når det gjelder skoleeiers plikt til å informere og veilede elever og foreldre om rett til samiskopplæring, jf. opplæringslova kap. 6 og å følge opp at skoleeier oppfylder elevenes rettigheter til opplæring i eller på samisk jf. opplæringslova § 6-2. Ved å velge ut kommunene Snåsa og Røyrvik som tilsynsobjekt i FNT 2014, fikk vi i en dialog omkring rettigheter og plikter kommunen har knyttet til undervisning av elever etter Kunnskapsløftet samisk for **alle** barn i kommunene generelt og for de samiske barna spesielt.

Gjennom Oppvekst- og utdanningsavdelingens Nyhetsbrev, som sendes 4 ganger i året til alle enheter innen barnehage og opplæring, har vi informert om rettigheter og plikter ihht resultatområde 32.6.

For å få økt kunnskap om og styrke den sørsamiske kulturen og det sørsamiske språket, har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltatt på den årlige Sørsamiske barnehage- og skolekonferansen som ble arrangert i mars 2014. Vi har hatt dialog med og besøkt Sametinget i 2014 - noe vi anser som helt nødvendig for ikke bare å kunne nå målsettingen om at FM skal bidra til at barn i Nord-Trøndelag skal få et tilbud i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, men også for å bevare og styrke det sørsamiske språket og den sørsamiske kulturen som Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har prioritert svært høyt.

Det er etablert et lærernetzverk for sørsamiske lærere i videregående skole i samarbeid med fylkesmannsembetene og fylkeskommunene i Nordland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Sørsamiske lærere har et særskilt behov for å fungere i et lærernetzverk slik at de i samarbeid kan utvikle metoder og læremidler for å gi elevene i videregående skole den undervisning de sørsamiske elevene har krav på og behov for.

FMNT har tatt initiativ til at det skal opprettes et sørsamisk netzverk for lærere i grunnskolen. Lærere fra Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag har deltatt på netzverkssamlinger i netzverket for videregående opplæring når det har vært naturlig ut fra tema og innhold. Fylkesmannen i NT har dekket disse kostnadene.

Vi har tatt initiativ til og vært pådrivere for å få endret retningslinjene vedrørende tildeling av samiske studiehjemler slik at sørsamiske lærere også utenfor Nord-Trøndelag kan ta studier for å kunne undervise samiske barn og derigjennom styrke sørsamisk språk og kultur.

I 2015 må finansiering av et sørsamisk lærernetzverk for lærere i grunnskolen på plass. Det er FMNO som har fått midler til å løse de landsdekkende oppgavene innenfor området, og FMNT mener det er viktig med en god dialog for å sikre at pengene brukes for å gi en god opplæring til de sørsamiske elevene.

Ressursrapportering

Saldo på resultatområdet 360 er refusjon av sykepenger til en medarbeider som har sluttet i 2013.

Differansen mellom regnskapet i 2014 og 2013 skyldes det at oppvekst- og utdanningsavdelinger har hele 2013 vært underbemannet og hadde flere vakanser. I 2014 ansatte vi to nye medarbeidere, en fra 1. august og en fra 1. oktober. Lønna til disse to, samt kostnader til arbeidsgiveravgift og tilsvarende økning i andre driftsutgifter.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 721 437,78	kr 0,00
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 2 203 795,02	kr 961 215,18
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 3 338 479,27	kr 584 518,84
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr -50 796,40	kr 0,00
Sum:	kr 7 212 915,00	kr 1 545 734,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Fylkesmannen har gjennomført systemrevisjoner i to barneverntjenester i 2014. De to systemrevisjonene viste mangler ved den oppfølging barn i fosterhjem får av kommunene. Fylkesmannen følger opp de to barneverntjenestene videre i 2014.

Fylkesmannen behandlet 31 hendelsesbaserte tilsynssaker i 2014. Fylkesmannen behandlet 10 klager på enkeltvedtak på barnevernområdet i 2014.

For å oppnå gode resultat med Fylkesmannens tilsynsvirksomhet, er det nødvendig å også følge opp med råd- og veiledningsoppgaver til tjenestene. Derfor har aktuelle tilsynstema fra hendelsesbasert tilsyn og planlagt tilsyn også vært tema i møter med barnevernlederne og tjenestene.

Fylkesmannen opplever en økning i antall klagesaker. Dette skyldes flere forhold, men vi antar at den store medieoppmerksomhet vi har sett i 2014 har bidratt til økt oppmerksomhet med påfølgende økning i klager på erfaringer og hendelser.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen behandlet som nevnt 31 saker etter barnevernloven § 2-3, 4. ledd. I 12 av sakene fant Fylkesmannen lovbrudd, og i 10 saker ble det ikke gitt noen bemerkninger. 7 saker ble sendt til lokal avklaring. I de øvrige sakene ble det gitt råd og veiledning. Den ene av sakene Fylkesmannen behandlet ferdig i 2014 omhandlet Midtre Namdals samkommunes praksis knyttet til deres opplysningsplikt til politiet. Dette tilsynet omfattet svært mange barn. Dette har vært en meget omfattende tilsynssak - krevende både for tjenesten og for fylkesmannen.

Sakene ble i hovedsak klaget inn for Fylkesmannen av foreldre/familie og barnevernets samarbeidsinstanser både i 1. og 2.linjetjenesten. Det er ingen av klagen som er kommet fra barn under 18 år. I tillegg til klagesaksbehandling i enkeltsaker har Fylkesmannen i 2014 også hatt en del aktivitet knyttet til tilsynssak mot Midtre Namdal samkommune. Saken omfattet mange barn og familier. I tillegg har tjenesten hatt behov for støtte og oppfølging fra blant annet Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag har også gjennomført et hendelsesbasert tilsyn mot Leksvik kommune knyttet til et barnedødsfall, et tilsyn som det ble brukt mye ressurser på.

Fylkesmannen har ikke mottatt skriftlige klager i konkrete saker på Bufetats bistandsplikt i 2014. Derimot har Fylkesmannen gjennom dialogmøter med ledelsen i barneverntjenestene fått flere muntlige klager på Bufetat på systemnivå. Barneverntjenestene er bedt om å skriftliggjøre sine klager. Det er også flere tjenester som er i gang med å utarbeide klager i konkrete saker, noe Fylkesmannen vil følge nøye i 2015.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen utarbeidet tilsynsplaner for individtilsyn ved barneverninstitusjoner og systemrevisjoner i kommunene etter de kravene som er satt. Planen ble innsendt til Statens Helsetilsyn i januar og juli måned, og inngikk i avdelingens felles plan for tilsynet på sosial-, helse og barnevernområdet.

Planlagt tilsyn med kommuner

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomførte, i perioden 10.06. – 12.06.14, tilsyn med kommunale barneverntjenester, helse- og omsorgstjenester og sosiale tjenester i NAV, til barn og familier i en kommune. Tilsynet omfattet tjenester til utsatte barn og familier, hvor barna er i skolepliktig alder 6-16 år. Temaet for tilsynet var om de tre kommunale tjenestene ved behov samarbeider om å gi utsatte barn og familier rette tiltak og tjenester til rett tid. Det ble ikke gitt avvik ved tilsynet, men en merknad. Denne tilsynsformen vil fylkesmannen legge til grunn og prioritere også i 2015.

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med to barneverntjenester som del av det landsomfattende tilsynet initiert av Statens Helsetilsyn. En av tjenestene var interkommunal. Tjenestene dekket til sammen 6 av 23 kommuner i Nord-Trøndelag. Tema var oppfølging av barn i fosterhjem, og det ble gitt avvik ved begge barneverntjenestene.

Systemrevisjonene ble gjennomført i løpet av november og desember. Fylkesmannen hadde i år dokumentgjennomgangen ved tjenestene i stedet for å få de tilsendt, noe som medførte mindre arbeid for tjenestene, men krevde mer av Fylkesmannen.

Fylkesmannen vil følge opp avvikene i 2015.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen behandlet i 2014 1 enkeltvedtak gjort av kommunale barneverntjenester. Kommunens vedtak ble stadfestet. Det er registrert 9 behandlede vedtak om bruk av tvang i barneverninstitusjoner. Klager fikk medhold i 1 av klagen.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har gått gjennom kvartalsrapportering og halvårsrapportering fra fylkets 23 kommuner. Halvårsrapportene er kontrollert og sendt inn til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Fylkesmannen utarbeider egne oversikter på bakgrunn av de slutførte kontrollskjemaene og opplysninger gitt ved kvartalsrapporteringene. Disse skjemaene gir oversikt over eventuelle fristoversittelser i saksbehandlingen i den enkelte kommune. Det er flere av kommunene som har hatt vanskeligheter med å rapportere inn til fristen, og dårlige IT-løsninger for fagprogrammene oppgis som årsak.

Fylkesmannens tilsyn og kommunenes rapporteringer viser at de største utfordringer for barneverntjenestene i Nord-Trøndelag i 2014 knyttes til fosterhjemsarbeidet. Tidligere har kommunene i Nord-Trøndelag hatt store utfordringer knyttet til fristoversittelser ved undersøkelser, dette er nå blitt mye bedre.

Fylkesmannen har spesielt fulgt opp Værnesregionen og Steinkjer barneverntjeneste i forhold til store og gjentatte fristoversittelser. Kommunenes tiltak har her hatt virkning. Fylkesmannen har også i 2014 fulgt opp tilsynssaken i Midtre-namdalen samkommune, noe som også vil ha prioritet i 2015.

Resultatområde 73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i NAV

Fylkesmannen har behandlet 60 klagesaker i 2014, dvs. en nedgang på 16 fra året før. Klagen kommer i hovedsak fra de største kommunene i fylket.

Som tidligere rapportert flyttet vi opplæringen i Lov om sosiale tjenester trinn 2 (fordypning) fra 2013 til 2014, dette fordi vi ville være mer treffsikker med innholdet og ønsket å lage et nytt konsept i samarbeid med KS og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Med dette som utgangspunkt har vi i 2014 etablert et forvaltningsstudium i nært samarbeid med nevnte instanser. Dette er en videreutdanning i helse- og sosialrett, forvaltning og rettsanvendelse, og hvor studiets formål er å gi studentene oversikt over regelverk, rettigheter og plikter i den kommunale helse- og omsorgsretten og sosiale tjenester i NAV. Det er vårt mål at denne kompetansehevingen skal bidra til at ansatte i disse tjenestene øker sine kunnskaper innen sine fagfelt. Studentene tas opp på bakgrunn av en bachelorgrad eller ut fra en realkompetansevurdering, og høsten 2014 startet 50 studenter. Det dreier seg om et deltidsstudium over 1 år og utgjør tilsammen 400 timer. Hvert emne har et omfang på 7,5 studiepoeng, dvs. 200 timer studieinnsats og går over 16 uker. Undervisning og veiledning utgjør 130 timer og selvstudier 70 timer. Undervisningen gis i form av forelesninger, veiledningssamtaler, gruppearbeid, seminarer og øvelser.

Når studiet er avsluttet, vil det bli etablert nettverksgrupper i fylket, dette for å ivareta og videreutvikle den kompetansen som er tilegnet gjennom studiet.

Råd og veiledning skjer kontinuerlig – i hovedsak telefonisk, men også ved besøk til kontoret og dreier seg om henvendelser både fra enkeltpersoner, kommuner og NAV.

Også i 2014 har vi gjennomført dialogmøter med alle NAV sine tjenesteområder, der vi har møtt ledelse og sentrale medarbeidere på saksfeltet. Vi har drøftet sentrale spørsmål knyttet til arbeidet etter denne loven, herunder håndverket saksbehandling, kompetanse og utviklingsbehov.

Fylkesmannen har mange og ulike møtearenaer med kommunene, gjennomfører kommunebesøk og deltar på

samlinger med rådmenn og ordførere. Ved slike anledninger formidles kunnskap og erfaringer.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

Det vises til de påfølgende områder: 74.1 og 74.2.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det har tradisjonelt vært gjennomført få, om ingen, hendelsesbaserte tilsyn på NAV området i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen har i sin strategi lagt større vekt på å benytte hendelsesbaserte tilsyn også innenfor dette området. I 2014 har vi derfor gjennomført 2 slike tilsyn. Vi ser at dette gir både oss og tjenesten selv bedre innsikt i hvordan tjenesteytingen på viktige områder skjer. Dette har vært krevende saker, hvor både vi og tjenestene ikke har mye erfaringer med denne typen tilsyn på dette området. Fylkesmannen sine erfaringer med dette er utelukkende positive og vi får en langt bedre mulighet til å ha reell innsikt i kvaliteten på de tjenester som gies. Læringsmulighetene øker og gir bedre mulighet for en god utvikling av tjenestene på området, herunder også overføringsverdi til andre tjenester i NAV.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen gjennomførte i 2013 4 landsomfattende tilsyn på kvalifiseringsprogrammet. Resultatene fra disse er kjent gjennom de utarbeidede tilsynsrapportene. De avvik som her fremkom har blitt fulgt opp i 2014. I Nord-Trøndelag er NAV organisert gjennom tjenestoområder, slik at det er få kontor å gjennomføre tilsyn på. Ut fra dette vurderte vi det som mere hensiktsmessig å gjennomføre tilsyn med tjenester fra NAV gjennom et større tverrfaglig tilsyn. Der førte vi tilsyn med kommunenes samlede tjenesteinnstas overfor barn og unge og deres familie. Ingen avvik ble avdekket, men tilsynserfaringen vil bli benyttet til å gjennomføre lignende tilsyn også i 2015. Sosiale tjenester i NAV ble også involvert i det tverrsektorielle folkehelseilsynet som ble gjennomført i 6 kommuner i 2014.

74.9 Andre oppdrag

Gjennom erfaringer vi har med klagesaksbehandling og tilsyn, har vi sett ett økende behov for bedre forvaltningskompetansen. I samarbeid med KS ble det derfor planlagt et eget studie i dette, hvor høgskolen i Sør-Trøndelag har det faglige gjennomføringsansvar. I 2014 startet derfor det første kullet opp med 50 studenter - hvor det deltar ansatte fra alle tjenestoområder i NAV, samt helse- og omsorg. I 2015 vil vi følge opp dette, bl.a ved å etablere forvaltningsnettverk i alle tjenestoområder og vurdere gjennomføring av et nytt kull

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Se nedenfor

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 143 hendelsesbaserte tilsynssaker mot 92 saker i 2013. Dette er en økning på 55%, og representerer en stor og betydelig økning av saksmengde i 2014. Fylkesmannen fikk tilsendt 169 saker mot 80 i 2013. Økningen av innkomne saker er over 100%. Dette har gjort at Fylkesmannen gjennom hele året har omfordelt ressurser til saksbehandling. Det har krevet mye internopplæring og veiledning blant ansatte for å saksbehandle det økte omfanget.

Statens helsetilsyn har et målkrav om at 50 % av hendelsesbaserte tilsynssaker innen helse og omsorg skal behandles innen 5 mnd.. Fylkesmannen behandlet 68% av sakene innen 5 mnd..

Ved utgangen av 2014 forelå det en saksrestanse på 72 saker. Ved utgangen av 2013 var dette tallet 47 saker. Det betyr at vi også i 2015 må prioritere dette saksområdet

82.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen hadde et krav fra Statens helsetilsyn om 13 tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester og 3 tilsyn med spesialisthelsetjenesten. Fylkesmannen deltar regionalt sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Fylkesmannen i Møre- og Romsdal i tilsyn som angår spesialisthelsetjenesten. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag utførte 6 tilsyn mot målkravet som er 3 tilsyn. Det ble utført 9 tilsyn med kommunale helse og omsorgstjenester. Fylkesmannen leverte ikke i henhold til målkravet fra Statens helsetilsyn i forhold til tilsyn med kommunale helse – og omsorgstjenester. Dette var en bevisst prioritering ifra Fylkesmannen fordi ressursene på avdelingen måtte prioriteres til saksbehandling av hendelsesbaserte tilsynssaker. De tilsynene som Fylkesmannen ikke har gjennomført som planlagt, er tilsyn som etter en risikoanalyse fra Fylkesmannen kan forsvares å ikke gjennomføres.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 94 rettighetsklager i helse- og omsorgstjenesten.

81 saker er realitetsbehandlet og 13 saker er avvist/bortfalt eller trukket. 91 % av sakene er behandlet innen 3 måneder.

44 av de realitetsbehandlede sakene er knyttet til Helse Nord- trøndelag, mens 37 realitetsbehandlede saker er knyttet til kommunene/privat virksomhet.

84 % av sakene er stadfestet, 6 % er endret helt eller delvis, og 10 % er opphevet og sendt tilbake for ny behandling.

Fylkesmannen har dermed levert innenfor kravene satt i embetsoppdraget for 2014.

Ved utgangen av 2014 er det 5 ubehandlede rettighetsklager.

82.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har gjennomgått 860 meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner overfor 33 brukere. Alle meldinger om skadeavvergende tiltak er registrert i NESTOR. Fylkesmannen har gitt skriftlig tilbakemelding der det er behov for det, særlig gjelder dette meldinger i nye saker. Det er ikke mottatt klager på meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner.

Fylkesmannen har overprøvd 30 vedtak om bruk av tvang og makt i 2014. Det er gjennomført seks stedlige tilsyn.

Fylkesmannen har behandlet alle sakene innen saksbehandlingstiden på tre måneder. I 15 av sakene er det gitt dispensasjon fra utdanningskravet.

Resultatområde 83 Folkehelse

Viser til rapporteringspunkt 83.1

83.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomførte i 2014, som ledd i landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn, tilsyn med kommunenes folkehelsearbeid. Det ble gjennomført tilsyn i seks kommuner, to av disse som systemrevisjon og fire kommuner som egenvurdering. Det ble gitt et avvik med oppfølging etter tilsyn i 2015.

83.3 Klagesaker

Ingen registrerte klagesaker.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

Se nedenfor

42.1 Ekteskapsloven

Vi innvilget 274 søknader om separasjon og 235 søknader om skilsmisse i 2014. Vi ga ingen avslag.

Vi mottok og behandlet ingen søknad om tillatelse til å inngå ekteskap før fylte 18 år.

Vi mottok og innvilget 3 søknader om skiftefritak i 2014.

Vi mottok og behandlet ingen klager på folkeregisterets vedtak i 2014

42.2 Anerkjennelsesloven

Vi mottok 19 saker om godkjenning av utenlandske skilsmisser i 2014. Av disse ble 17 godkjente, mens 2 ikke er ferdigbehandlet.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen skal fortsatt gi råd og veiledning om barneloven. Det er et fåtall antall henvendelser der det blir gitt veiledning om hvor foreldre kan ta kontakt for å få hjelp; for eksempel familievernkontor, NAV eller hos advokat. Fylkesmannen mottar svært få saker knyttet til stadfesting av foreldreavtaler og reisekostnader ved samvær.

42.4 Veiledning og informasjon

Det har gjennom året vært gitt råd og veiledning til foreldre og offentlige tjenester som har tatt telefonisk kontakt. Henvendelsene gjelder behov for informasjon om foreldreansvar, samvær, reiseutgifter, konfliktløsning og hvordan foreldretvister kan løses. Noen henvises til å ta kontakt med familievernkontor, NAV-kontor eller advokat. Fylkesmannen forsøker på beste vis å få fokus rettet mot barnets situasjon i sakene der det er tydelige konflikter mellom foreldre.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Krisesenteret i Verdal har fortsatt avtale med KS i Nord-Trøndelag om å drifte døgntilbudet og i 2014 og 2015 gjennom IKS-modellen. KS har ikke tatt noen beslutning ennå om eventuelt å bygge et nytt senter eller hvilken kommune dette da evt. skal bygges i.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har etablert et samarbeid med Krisesenteret i Verdal på flere området, ikke minst Vold i nære relasjoner-tiltakene i fylket.

Gjennom dette samarbeidet rapporterer Krisesenteret at de har er fornøyd med IKS-modellen hvor de leverer tjenester til alle fylkets kommuner, og utgiftene fordeles etter innbygger-nøkkelen. De opplyser også at samarbeidet med KS og den respektive kommune hvor beboerne på Krisesenteret hører hjemme, er godt, men de ser selvsagt opplever forskjeller på de tjenester som tilbys beboere som skal returnere til hjemkommunen etter

endte opphold på KriSesenteret. Disse forskjellene er uavhengig av størrelse på kommunene, men mer knyttet til kontinuitet i personell i de enkelte tjenesteområdene.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med Familievernkontoret hvert 3. år, og siste tilsyn ble gjennomført høsten 2010.

På grunn av stor klagesaksmengde i 2014, ble tilsyn med fylkets 2 familievernkontor ikke prioritert innværende år.

Fylkesmannen har ikke mottatt noen klager fra brukere av familievernkontorene i 2014.

Resultatområde 45 Barn og unge

Fylkesmannen har også i 2014 hatt fokus på å bedre situasjonen til utsatte barn og unge. Dette er en innsats som berører mange fagområder, både hos fylkesmannen, i kommuner, samarbeidspartnere, frivillige og hos den enkelte. Den nasjonale styrkingen av barnevernet fortsetter, samtidig som det også bygges opp en rekke nye tiltak og satsinger for å heve kvalitet, øke kompetansen og rettsikkerheten for denne gruppen av befolkningen. Nord-Trøndelag har innenfor barnevernfeltet hatt svake resultater på flere områder de senere årene, herunder fristoversittelser i undersøkelsessaker og manglende oppfølging av barn i fosterhjem. Fylkesmannen har i 2014 arbeidet med to større tilsynssaker som har bidratt i stor grad til å sette disse temaene på dagsorden, lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette har medført betydelig oppmerksomhet rundt utsatte barn og unges rettsikkerhet. Fylkesmannen følger opp dette. Både i forhold til det tilsynet omfatter men også med tanke på å forbedre arbeidet. Dette skjer gjennom å følge opp med kompetansetiltak der dette er naturlig og i dialog med bl.a KS, rådmannsutvalg og andre samarbeidsaktører. Et eksempel som kan nevnes er at Fylkesmannen, politi og barnehuset i 2014 startet opp med en opplæringsrunde i alle politidistriktene hvor politi og barnevern ble samlet for å øke kunnskap om hverandres roller, og gjennom dette bedre samarbeidet og samhandlingene. Dette har vi svært gode erfaringer med, noe som vil bli videreført i 2015.

Vi registrerer i etterkant av de to nevnte tilsynssaker et betydelig økt fokus på rettsikkerhet, kvalitet i tjenestene som denne gruppen trenger. Fylkesmannen registrerer en betydelig økt mengde klagesaker, samt andre henvendelser fra brukere, pårørende og samarbeidspartnere. Fylkesmannen har lagt ned betydelig innsats i oppfølgingen av dette arbeidet. Samarbeidet med kommunene er svært viktig i dette, et samarbeid som fungerer godt tross krevende utfordringer på området. Fylkesmannen er derfor glad for å se at det på mange av de områder vi har fulgt tett ser bedringer. Spesielt handler dette om fristoversittelser på undersøkelser og bruk av tiltaksplaner for barn med hjelpetiltak. Samtidig ser vi at det er fortsatt utfordringer for flere av tjenestene når det gjelder oppfølging av barn i fosterhjem. Det ble gjennomført systemrevisjon med dette som tema i 2 kommuner i 2014, der begge kommunene fikk avvik i forhold til lovkravene. Det har vært en økning i alle de senere årene av antall barn under omsorg, barn i fosterhjem og behovet for oppfølging av disse øker derved også. Det medfører et sterkt press på tjenestene, noe vi ser skaper utfordringer for tjenestene. Dette gir i noen av tjenestene seg utslag i redusert tilgjengelighet, økt press på prioriteringer og flere opplevelser av at hjelpen ikke blir god for barn og voksne. Dette varierer selvsagt mellom tjenestene, noe fylkesmannen følger opp individuelt, hvor noen tjenester har betydelige utfordringer ved inngangen av 2015.

Fylkesmannen registrerer med bekymring at det ser ut til å være betydelige kapasitetsutfordringer spesielt i tiltakskjeden rundt barn med behov for fosterhjem. Fylkesmannen kartla derfor dette i 2014 og finner at det er mere enn 15 barn som har ventet mellom 3 mnd og 2 år på fosterhjem. Disse bor da i beredskapshjem, institusjoner eller andre midlertidige løsninger. Selv om dette kan være forsvarlige for enkelte barn er det en uheldig og alvorlig utvikling. Disse barna trenger stabilitet, forutsigbarhet og trygghet, også i forhold til hvor de skal bo. Vi registrerer at dette resulterte i en samlet klage fra barnevernlederne i fylket, hvor det pekes på utfordringer i kommunenes samhandling med Bufetat og mangel på tilgjengelige tiltak. Fylkesmannen har ved årsskiftet valgt å åpne tilsynssak på dette temaet og vil følge opp dette arbeidet tett i 2015.

I 2014 har fylkesmannen valgt å følge opp barnevernstjenestene med faste dialogmøter med ledelsen av tjenesten og kommuneledelsen forøvrig. Dette har vi gode erfaringer med: det gir oss god innsikt i tjenestens situasjon, oppfølgingsmuligheter for områder med utfordringer, tilsynsoppfølging og dialog omkring krevende enkeltsaker

og organisasjonsutfordringer.

Arbeidet med å bedre resultater, for derigjennom øke både rettsikkerhet og livssituasjonen til utsatte barn og unge spesielt, krever innsats på mange områder. Fylkesmannen har i 2 år satset på et omfattende lederutdanningsopplegg for LEDELSEN i barnevernet. Nord-Trøndelag fikk i 2014 avklart at vi får midler til å gjennomføre trinn 2 i dette opplegget, ved at både KS og Bufdir har bevilget penger til dette. Høgskolen i Nord-Trøndelag har gjennomføringsansvaret og er en svært kompetent ansvarlig for dette studiet. 29 ansatte fra barnevernet startet derfor opp denne utdanningen ved årsskiftet. Dette mener vi er et viktig tiltak for å bedre resultatene på dette området.

Til sist er det viktig å nevne at det i Nord-Trøndelag nå endelig er i en oppstartsfase for felles barnevernsvakt. Dette har vært en lang planlegging og utredningsfase, hvor det i nær fremtid vil bli igangsetting. Dette er også et viktig tiltak for å styrke akuttarbeidet, både når det gjelder kapasitet og kvalitet, men også gi erfaring for å kunne videreutvikle dette til et samlet tilbud for hele fylket. Nord-Trøndelag mottok 1mnd til dette arbeidet og ser frem til å høste erfaringen med dette. En evaluering vil også foreligge fra dette arbeidet, hvor Steinkjer kommune er vertskommune.

Barneperspektivet styrkes stadig – også i Nord-Trøndelag. I 2014 har 2 barneverntjenester vært med i et utviklingsarbeid knyttet til prosjektet «Mitt Liv», i regi av Barnevernproffene og Forandringsfabrikken. I 2015 skal flere barneverntjenester delta i prosjektet. Fylkesmannen registrerer at dette skaper engasjement i tjenestene og bidrar til at barnas deltakelse og mening vektlegges tydeligere i det daglige barnevernarbeidet.

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen tok i 2012 initiativ til en høyskolebasert videreutdanning med 15 stp i barnevernledelse.

Høgskolen i Nord-Trøndelag gjennomførte undervisningen sammen med Senter for ledelse, og studiet startet i mars ble avsluttet i desember 2013.

I alt 9 av 10 tjenester var med på studiet, og kommunene var representert med barnevernledere og teamledere/stedfortredere. Det er i 2014 jobbet med å få til en videreføring/påbygning av barnevernlederutdanningen. Kommunene og HINT er blitt innvilget støtte fra KS og Bufdir, og videreføringen/påbygningen starter januar 2015. Alle barneverntjenester vil da være representert i tillegg til leder for barnevernvakten i Nord Trøndelag.

Det har i 2014 vært gjennomført fire dagsamlinger for fylkets ti barnevernledere. Både Fylkesmannen og barnevernlederne bringer inn tema til møtene. Tema har blant annet vært lovendringer/tolkninger, rapportering og tilsynserfaringer. Det har også vært invitert inn ulike samarbeidspartnere. Ett av møtene gjennomføres også sammen med NAV lederne i fylket. Fylkesmannen anser dette som viktig for å sikre bedre samhandling mellom to viktige tjenester i arbeide med barn/unge og familier.

Fylkesmannen har gjennomført dialogmøter med barnevernledelsen og kommunenes øvrige ledelse. Dete skal gjennomføres i alle tjenester, hvor vi i 2014 har gjennomført dette i omlag halvparten av tjenestene. I disse møter har både Fylkesmannen og barneverntjenestene/kommunen anledning til å bringe inn tema, i tillegg til at tjenestene skal avgi en egevaluering. Det taes også opp både organisatoriske og faglige spørsmål i dialogmøtene. Erfaringer fra ulike tilsynserfaringer taes også opp i møtene. Tilbakemeldingene fra kommunene er meget gode.

I det daglige har Fylkesmannen fortsatt henvendelser fra kommuner og enkeltpersoner med spørsmål av juridisk og faglig karakter når det gjelder barnevern. Mye besvares over telefon og via e-post.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har hatt til sammen 22 saker vedrørende fritak for lovbestemt taushetsplikt i 2014. Dette gjelder både straffesaker og sivile saker. Det har blitt søkt om fritak i forhold til å føre vitner og i forhold til å legge frem dokumentbevis for retten.

45.4 Biologisk opphav

Vi ga opplysninger om biologisk opphav i 7 saker i 2014.

45.5 Nasjonalt opplæringstilbud i undersøkelsessaker

Undersøkelsesarbeidet i barnevernet følges opp tett, både gjennom rapportering og mere kvalitative tiltak som tilsyn, dialog og råd/veiledning. I 2014 arrangerte Fylkesmannen i samarbeid med BUF-etat en samling for alle ansatte i barnevernet i Nord-Trøndelag. Store deler av første dag i denne samlingen ble benyttet på dette temaet, hvor RKBU/RBUP hadde det faglige ansvaret. Kunnskap om og utbredelse av systematikk i barnevernets undersøkelsesarbeid ble da gjennomgått og belyst fra flere vinkler. Dette vil bli fulgt opp og arbeidet videre med i 2015.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen videreførte stillingsmidler fra 2011-2013, og tildelte midler til 4,2 nye stillinger med 3/4-effekt i 2014.

Fem kommuner i Nord-Trøndelag har gjennom kompetanse- og samhandlingsmidler fra BLD påbegynt etablering av en interkommunal barnevernvakt. Etableringen er i gang og barnevernvakten vil dersom det går etter planen komme i drift i løpet av første kvartal 2015. Fylkesmannen følger dette arbeidet videre fremover, også med tanke på å få dette etablert som et fylkesdekkende tilbud.

Resultatområde 46 Universell utforming

Fylkesmannen har fortsatt samarbeidet med Pilotfylket for universell utforming Nord-Trøndelag (Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen) i videreføringen av universell utforming i 2014. Arbeidet har vært utført gjennom Rådet for likestilling av funksjonshemming og ved annen kontakt med prosjektgruppen som ble nedsatt. Prosjektgruppen møtes 2-3 ganger i året og følger opp de pågående prosjektene som er i gang i fylket, samt ser på mulighetene til å forsterke pågående aktiviteter.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

Se nedenfor

47.1 Statsborgerseremonier

Med bakgrunn i vår oversikt over nye statsborgere pr. 1. mars 2014, ble det sendt ut forhåndsvarsel om at de nye statsborgerne i løpet av september ville få invitasjon til statsborgerseremoni. Videre ble det opplyst at seremonien ville bli holdt i november.

Etter at vi hadde mottatt oppdatert oversikt i august ble det så sendt ut 142 invitasjoner (180 i 2013). Av disse ga 40 personer tilbakemelding om at de ønsket å delta. 4 av de påmeldte møtte ikke, slik at det til slutt var 36 personer som avla troskapsløftet.

Statsborgerseremonien fant sted i Statens Hus, Steinkjer med i alt 96 personer til stede, deriblant fylkesordfører, fylkesvaraordfører, 7 ordførere og 3 varaordførere som representanter fra de aktuelle kommunene samt representant fra IMDI.

Fylkesmann Inge Ryan holdt hovedtalen, mens fylkesopplæringssjef Vegard Iversen var gjestetaler. Kulturelle innslag var ved Frida Natland og Caos Myrslo.

Som tidligere år sendte vi ut informasjon til lokalpressen for om mulig å få spalteplass. Trønder-Avisa var til stede og lagde artikler i etterkant. Bilder ble også lagt ut på vår hjemmeside og facebook. Det ble også sendt informasjon til Namdals avisa, lokalavisa Verran og Namdalseid, Steinkjeravisa, Inderøyningen, Verdalingen, Levanger avisa og Stjørdals blad.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMNT	1	27
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Det er i 2014 gjennomført flere møter med IMDI. Fylkesmannen ser et økende behov for tettere kontakt både med IMDI og kommunene. Også enkelte kommuner har tatt kontakt med oss for å få drøftet spørsmål i tilknytning til bosetting av flyktninger. Det er også en klart økende andel av fylkets befolkning som har innvanderbakgrunn, 6,8 % i 2014.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

I 2014 behandlet embetet 1 klagesak - klage på vedtak om stans i introprogrammet. Deltaker hadde fått seg en deltidsjobb, og behersket norsk. Klagen ble ikke gitt medhold.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen har organisert etterutdanningstilbud for lærere og ledere i norskopplæringen i tråd med oppdrag fra Vox, og i samsvar med behov i fylket.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har jevnlig møter med ledernetverket for voksenopplæringssettene i fylket. Ikke alle kommuner har egen voksenopplæring, men kommuneleder i disse kommunene, med ansvar for voksenopplæringsfeltet, settes som kopimottaker når innkalling, referat fra møter og relevant informasjon sendes ut. Slik kan de i alle fall holde seg oppdatert om det som skjer. Ledelsen av nettverket går på omgang mellom rektorene. Vi har hatt 3-4 møter i nettverket gjennom året, men utover dette har leder av nettverket vært en god sparringpartner i drøftingen av tiltak m.v.

Nettverket tas med på drøftinger omkring hvilke tema som skal velges for etterutdanningskurs og fagdager. Dette samordnes med tilsvarende nettverk i Sør-Trøndelag sine ønsker og behov. Vi ser at dette i stor grad er sammenfallende. Nettverket er også med på å gi Fylkesmannen en bedre kjennskap til sektor, og gir oss dessuten muligheten til å nå ut med informasjon om gjeldende regelverk og om ulike satsinger for målgruppen.

Nytt av året 2014 var de nye norskprøvene. Det var enighet mellom Fylkesmannen og ledernetverket at vi skulle prioritere opplæringstiltak knyttet til de nye prøvene og vurderingsarbeid knyttet til disse i vår kompetanseplan for 2014. I fylket vårt har 10 ressurspersoner fra ulike kommuner blitt skolert av Vox. Disse har servet alle skoler - både gjennom en stor, felles kursdag, men også på mindre fagdager på den enkelte skole. Vi har dannet et eget nettverk for disse ressurspersonene, og de møtes 2-3 ganger per år for å utveksle erfaringer. Det er de samme ressurspersonene som nå skal skoles for vurdering av de nye B2-prøvene.

Over noen år har vi sett at når det gjelder voksenopplæringsfeltet, så organiserer kommunene seg veldig ulikt. Felles for de fleste kommuner er at det ofte er rektor som møter på samlinger og fagdager. Rektor får slik god kjennskap til regelverk som gjelder samt viktige satsinger for sektoren. Kommuneledet, som jo har ansvaret, har mindre oversikt. På årets etterutdanningskurs inviterte vi kommuneledelsen i tillegg til skoleledelsen. Slik fikk vi mulighet til å gi samme informasjon til begge disse nivåene. Dette vil vi vurdere å gjøre senere også.

På integreringsområdet er det mange aktører som sammen skal bidra til at man lykkes med kvalifiseringen av voksne innvandrere. Samhandling og samarbeid kan være avgjørende for å nå mål innenfor området. Vi har etablert et tverrfaglig nettverk i fylket. Nettverket består av Nord-Trøndelag fylkeskommune, NAV Nord-Trøndelag, IMDi, en kommunal flyktningetjeneste, en kommunal voksenopplæring (leder i rektornettverket) og Fylkesmannen. Dette nettverket er programkomite for den årlige **Samhandlingskonferansen** som hvert år samler rundt 100 deltakere. Disse representerer et tverrfaglig Nord-Trøndelag, og et av målene med konferansen er dialog og nettverksbygging. I tillegg deles erfaringer og praksiseksempler, og det bygges et felles kunnskapsgrunnlag med vekt på tilstanden i sektor og eksisterende rammer, men også muligheter. Evalueringen av konferansen viser at konferansen har en viktig funksjon for sektor. Partene vil derfor videreføre tiltaket, men også invitere KS inn i komiteen. De har en viktig kobling til kommunene.

Det som kjennetegner tiltak som retter seg mot målgruppen innenfor dette resultatområdet er enkeltstående

fagdager, samlinger og konferanser. Vox utarbeider gode kurspakker som vi kan sette sammen etter eget ønske. Vi har et godt samarbeid med Vox. Etter å ha arbeidet med etterutdanningstiltakene for denne målgruppen over noen år, begynner vi å se at vi kan nærme oss et slags "metningspunkt". Det er også grunn til å stille spørsmål ved innretningen av slike enkeltstående kurs. Vi ser at fagdager og samlinger gjerne må settes inn i en sammenheng, og at det hadde vært positivt å kunne tilby studiepoenggivende videreutdanning som et alternativ, eller supplement. Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag vil i 2015 derfor se på om vi kan bidra til å "bygge ut" eksisterende modell i samarbeid med UH.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Vurdering av måloppnåelse/oppsummering:

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 47.5 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. Lovgrunnlaget og kunnskap om tema for tilsynet er etterspurt, og vi har bl.a. holdt innlegg på nettverksmøte for ledere i voksenopplæringa i fylket.

Metodikken tilsynene bygger på er tidsbesparende samtidig som de sikrer god og presis innhenting av dokumentasjon. Metodikken gir samtidig bedre kvalitet på tilsynene og anbefales brukt av flere.

Om tilsyn etter introduksjonsloven

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjennomført Nasjonalt tilsyn etter introduksjonsloven 2013-2015 med tilsynsystema "Om deltakerne får et introduksjonsprogram som er helårlig og på fulltid». Tilsynsystema er bestemt av IMDI. Det er utført tilsyn med to kommuner i 2014. Kommunens etterlevelse av lovgrunnlaget ble vurdert ut fra de observasjoner og funn vi gjorde. Det er ferdigstilt endelige rapporter for begge tilsynene hvor det konkluderes med at det ikke er lovbrudd på det tidspunktet vi skrev disse.

IMDI har invitert FMNT til å orientere om metoden vi valgte for å gjennomføre tilsynene på en tilsynssamling (28.-29.1.2015) med bakgrunn i at det oppleves effektivt og ressursparende for både kommunene og fylkesmannen.

Vi har god kompetanse i embetet for å gjennomføre tilsynet når tilsynsteamet består av en jurist og en pedagog. I og med at vi ikke har tildelt ekstra ressurser i embetet for gjennomføring av tilsynet etter Introduksjonsloven og at tilsynet ikke er tellende i avdelingens krav til gjennomførte tilsyn, erfarte vi at metoden for tilsynet, som er beskrevet under, på en god og effektiv måte gav oss kunnskap og innsikt i kommunens arbeid med introduksjonsprogrammets mål og innhold. Vi kunne legge dette til grunn for å konkludere om programmet var helårlig og på fulltid eller ikke og om lovgrunnlaget ble oppfylt.

Vi har gjennom 2013 og 2014 hatt tilsyn i fire kommuner. Kommunene gir tilbakemelding om at tilsynet har ført til en skjerpet praksis i forhold til kommunenes internkontroll (jf. § 24) for å sikre at virksomheter og tjenester er i samsvar med krav fastsatt i loven. Kommunene har gitt tilbakemeldinger på at metoden ved bl.a. å **ikke** sende inn etterspurt dokumentasjon, var arbeidsbesparende for dem også. Besøket fra fylkesmannen i tilknytning til tilsynet førte til bedre dialog og presiseringer av temaet underveis, og det førte til bedre arbeidsrutiner hos kommunen.

Gjennomføring av tilsynet: Fylkesmannen inviterte ved oppstart av tilsynet i 2013 alle kommunene i fylket. Her møtte 13 av 23 kommuner til et formøte hvor vi gikk gjennom introduksjonslovens bestemmelser generelt og tilsynsystema (§ 4 andre ledd) spesielt. Ettersom dette var et nasjonalt tilsyn, valgte vi å invitere bredt for å sette fokus på temaet overfor alle kommunene i Nord-Trøndelag. Vi har i 2014 gjennomført tilsyn i to kommuner; Vikna og Stjørdal. I endelig rapport ble det ikke pålegg i noen av kommunene. Vi bad om en redegjørelse fra kommunene med utgangspunkt i et spørreskjema vi laget ut fra kontrollspørsmålene i tilsynet. Der skulle kommunen beskrive og vise til hvordan de kunne dokumentere det vi etterspurte. Vi valgte å dra ut på besøk til kommunen en dag hvor aktuell og etterspurt dokumentasjon var tilgjengelig for oss, i stedet for å få tilsendt den skriftlige dokumentasjonen. Etter et åpningsmøte bisto noen av kommunens representanter oss i gjennomgangen av redegjørelsen, med gjeldende dokumentasjon tilgjengelig. Gjennom forelagt dokumentasjon som saksmapper, årsrapporter, planer m.v., tilgang til opplysningene i NIR og samtaler med ansatte i kommunene, kunne vi konkludere kommunens etterlevelse av lovgrunnlaget ut fra de observasjoner og funn vi gjorde. Det er ferdigstilt endelige rapporter for begge tilsynene.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen har i 2014 gjennomført et møte med Senter for kunnskap og likestilling KUN. Denne kontakten er verdifull for å få satt temaet på dagsorden. Vi ønsker å videreutvikle dette samarbeidet kommende år.

I høringsuttalelser til planer, inkl. forhåndsuttalelser til reguleringsplaner (80 forhåndsuttalelser i 2014) fokuserer embetet på vurderinger/beskrivelser som skal følge planer etter plan- og bygningsloven med hensyn på konsekvenser for barn, unge og funksjonshemmede (iht. rundskriv om barn og planlegging, og rundskriv om tilgjengelighet for alle).

Også i klagesaksbehandlingen er hensynet til universiell utforming vektlagt. Det er eksempler på avgjørelser i enkeltsaker hvor dette har hatt avgjørende betydning.

I tildeling av skjønnsmidler har det i 2014 blitt tildelt midler til spesielt et prosjekt hvor mål og tiltak har vært tydelig rettet mot å fremme likestilling.

I Regionalt Næringsprogram for landbruket i Nord-Trøndelag er vilkårene for virkemidler til etablererstipend, investeringer og bedriftsutvikling innenfor tradisjonelt landbruk eller nye næringer utformet slik at de stimulerer ungdom og kvinner til å søke. Dette innebærer at strategien gir Innovasjon Norge mulighet til å gi kvinnelige søkere og ungdom høyere støtteandel.

Ressursrapportering

Ingen vesentlige avvik i ressursrapportering, hverken i forhold til embetsoppdrag eller 2013

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Tilsyn og klagebeh. etter barnevernloven	kr 923 509,95	kr 0,00
42 Familierett	kr 571 075,21	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak	kr 0,00	kr 0,00
44 Tilsyn med familievernkontor	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 874 011,42	kr 590 862,19
47 Integrering av innvandrere	kr 228 556,67	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 3 925,60	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 2 601 078,00	kr 590 862,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

Se nedenfor

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

Vurdering av måloppnåelse for 2014

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er av den oppfatning at vi har en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans – der vi arbeider for at interessene til barn og voksne med behov for verge samt enslige, mindreårige asylsøkere blir ivarettatt og at dette skjer med respekt for den enkeltes integritet, verdighet og selvbestemmelse.

Vurdering av resultatkravene for 2014

Fylkesmannen skal sørge for en forsvarlig beredskapsordning for hasteoppnevninger av verger og representanter:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde ingen faste verger/representanter ved inngangen av 2014. Ved utgangen av

2014 var antallet 25. Målet er at vi skal ha faste verger som dekker hele Nord-Trøndelag. Vi har fortsatt noen kommuner hvor vi har få/ingen faste verger og hvor vi arbeider med å rekruttere flere.

Vi har også noen alminnelige verger som tar på seg flere oppdrag.

Dersom det skulle oppstå en situasjon hvor det blir behov for mange verger/representanter på kort tid, vil Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjøre følgende:

1. Vi vil øyeblikkelig foreta en ekstra innsats for å rekruttere nye personer som kan være representanter/verger.
2. Spørre verger/representanter som allerede er engasjert, om de kan ta på seg flere oppdrag inntil vi har rekruttert tilstrekkelig med verger/representanter
3. Spørre advokater om de kan ta på seg oppdrag i en periode. Nord-Trøndelag har få advokatverger.

Når det gjelder verger til dommeravhør, har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag en ordning hvor politiet alltid foreslår verger. Vergene er forespurt før melding om behov for verge sendes til oss.

Vår vurdering er at vi har en forsvarlig beredskapsordning for hasteoppnevninger av verger og representanter.

Fylkesmannen skal sørge for en trygg kapitalforvaltning:

Når midler tas til forvaltning av oss, forholder vi oss til reglene om at vergen skal velge bank og produkt, og plasserer pengene blant de 46 bankene som tar imot vergemålsmidler. Vi har omgjort andre finansielle eiendeler enn penger og bankinnskudd til kontante midler i noen få tilfeller hvor vergen har søkt om det, jf. vergemålsloven § 50.

I tiden etter 01.07.2013 erfarte vi at det ikke var opprettet kapitalkonti for alle vergetrengende som skulle ha det. I andre halvår 2013 og i 2014 arbeidet vi systematisk med flere av de største overformynderiene for å få klarhet i hvem dette gjaldt. Vi har fått opprettet kapitalkonti i disse sakene, dvs. vi har kontaktet vergen(e) med tanke på å velge bank og produkt.

Vi har mottatt alle overformynderiregnskap vedlagt hjelpevergeregnskap for første halvår 2013 bortsett fra ett. Pr. dags dato har vi desisert ett regnskap. Ved desisering av regnskapene har vi mulighet til å påse at pengene som har vært til forvaltning i overformynderiene er korrekt overført.

Det er fortsatt noen personer under vergemål som har over 2 millioner til forvaltning hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og hvor pengene ikke er spredt på flere konti.

Vi førte kontroll med 15% av vergeregnskapene i 2014 etter uttrekk fra sentralt hold. Vi har også kontrollert noen regnskap utover disse 15%. Dette gjelder saker hvor det har kommet inn bekymringsmeldinger. Vi har ikke fått fulgt opp regnskapskontrollen på optimal måte. Det er noe vi må arbeide bedre med i 2015.

Vår vurdering er at vi har en trygg kapitalforvaltning.

Fylkesmannen skal sørge for en tilfredsstillende tilgjengelighet overfor brukerne:

Vi har en ordning med telefonvakt som innebærer at en person som arbeider med vergemål er tilgjengelig på telefon i kontortiden fra 08:00 til 15:30. I tillegg har flere av saksbehandlerne åpne telefonlinjer når de ikke har vakt, slik at brukere som ønsker det kan ringe direkte til dem.

Videre kan brukere som ønsker det, få møte saksbehandler på vergemål enten det er avtalt på forhånd eller vedkommende dukker opp uanmeldt.

Vi kan også nås på e-post, enten ved å skrive direkte til saksbehandler eller til Fylkesmannens postmottak.

Vår vurdering er at vi har en tilfredsstillende tilgjengelighet overfor brukerne.

Fylkesmannen skal sørge for en tilfredsstillende håndtering av godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter:

Vi prioriterer å behandle søknader om godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter. Vi er av den oppfatning at vi hadde en tilfredsstillende saksbehandlingstid på disse søknadene i 2014, og at vedtakene er av god kvalitet. Vi har to saksbehandlere som i hovedsak behandler alle søknader om godtgjøring og utgiftsdekning.

Vår vurdering er at vi har en tilfredsstillende håndtering av godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter.

Fylkesmannen skal sørge for en sikring av at vergemålsapplikasjonen ARVE inneholder relevant og riktig informasjon:

I 2014 ble vi oppmerksomme på at vi manglet flere saker i ARVE som skulle vært overført fra de kommunale overformynderiene. Vi manglet bl.a. et betydelig antall saker fra ett og samme overformynderi. I de tilfellene hvor vi blir kjent med at saker/dokumenter mangler, tar vi kontakt med kommunene og innhenter det som mangler. Vi opplever at kommunene er hjelpsomme og serviceinnstilte til disse forespørslene.

Det er imidlertid utfordrende for Fylkesmannen å sikre at alle saker og relevante dokumenter er overført fra overformynderiene, i og med at vi på ett eller annet vis må bli gjort oppmerksomme på at vi mangler noe for å kunne ta tak i det.

I slutten av 2014 startet arkivet med å kvalitetssikre utgående dokument i ARVE. Dette er et viktig skritt i retning av å sørge for å få riktig og relevant informasjon i ARVE.

I andre halvår 2014 engasjerte vi en person som bl.a. hadde i oppgave å sjekke at det ligger riktig og tilstrekkelig med informasjon i vergeregisteret i ARVE. Et av målene med dette arbeidet var å få lagt inn telefonnummer og e-postadresse til alle verger. Dette arbeidet fortsetter i 2015.

Vi ser at vi har en utfordring med å få avsluttet midlertidige vergemål. Det betyr at det er noen midlertidige vergemål som ligger som løpende, som skulle hatt status som avsluttet. Når det gjelder avslutning av vergemål ved dødsfall, fikk vi på plass rutiner i 2014 hvor vi rutinemessig går gjennom lister over dødsfall som vi får oversendt fra tingrettene.

Vi er av den oppfatning at vi sørger for en sikring av at vergemålsapplikasjonen ARVE inneholder relevant og riktig informasjon.

Fylkesmannen skal sørge for en videreutvikling av den lokale vergemålsmyndigheten, herunder sikre nødvendig kompetanse, etablere hensiktsmessige rutiner for arbeidet og effektiv styring:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag var gjennom en omorganiseringsprosess i 2014. Tidligere hadde assisterende kommunaldirektør fagansvaret og personalansvaret på vergemål, mens kommunaldirektøren hadde budsjettansvaret. Etter omorganiseringen er fagansvaret lagt til fagansvarlig på vergemål, mens personalansvaret og budsjettansvaret er fordelt som før.

I løpet av 2014 gikk vi fra at hver saksbehandler arbeidet bredt til mer spesialisering. Vi fordeler nå arbeidsoppgavene etter type sak. F.eks. er det to saksbehandlere som i hovedsak oppnevner verger, en saksbehandler krever inn midler til forvaltning, en saksbehandler behandler søknader om arveforskudd osv. Vi vurderer fortløpende behovet for å endre arbeidsrutinene.

I 2014 ansatte vi to faste medarbeidere på vergemålsfeltet. Begge arbeider med oppgaver knyttet til økonomi. Den ene har formell økonomisk kompetanse, den andre har ikke det. Til sammen er det fem fast ansatte som arbeider med vergemål. I tillegg har assisterende kommunaldirektør deler av sin stilling knyttet til vergemål, samt at vi i 2014 hadde tre medarbeidere i midlertidige heltids-/deltidsstillinger.

Vår vurdering er at vi sørger for en videreutvikling av den lokale vergemålsmyndigheten, herunder sikrer nødvendig kompetanse, etablerer hensiktsmessige rutiner for arbeidet og effektiv styring.

Tilstand og særlige risikomomenter i den lokale vergemålsforvaltningen

Vi mener at tilstanden på vergemålsområdet hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er beskrevet ved vurdering av resultatkravene for 2014 samt øvrige punkt i denne årsrapporten.

Det er et særlig risikomoment at medarbeidere hos Fylkesmannen slutter og at vi ikke har tilstrekkelig med ressurser til å løse de oppgavene som er pålagt.

Det videre et særlig risikomoment er at kompetente verger slutter og at vi ikke greier å rekruttere faste verger som dekker hele Nord-Trøndelag. Vi hadde ingen faste verger/representanter ved inngangen av 2014. Ved utgangen av 2014 var antallet 25. Vi har fortsatt noen kommuner hvor vi har få/ingen faste verger og hvor vi arbeider med å rekruttere flere. Når det gjelder å få kompetente verger, avholdt vi 12 kurs for verger på 6 forskjellige steder i Nord-Trøndelag høsten 2014. Vi hadde også ei samling for de faste vergene høsten 2014.

Vergene får dessuten veiledning og opplæring når de blir oppnevnt.

Antall saker som gjelder helt eller delvis fratakelse av rettslig handleevne og som skal bringes inn for tingretten. Det skal rapporteres om utfallet av sakene dersom dette er kjent på rapporteringstidspunktet

Vi har ikke hatt noen saker som gjelder helt eller delvis fratakelse av rettslig handleevne i 2014.

Overgangsbestemmelsene i vergemålsloven § 101 nr. 2 og 3. Fylkesmannen bør, så langt det er mulig, starte arbeidet med å gjennomgå de eldre sakene med hensyn til individtilpasning av vergemålet, mandatutforming og regnskapsplikt for vergene

Vi har ikke systematisk gjennomgått de eldre sakene med hensyn til individtilpasning av vergemålet, mandatutforming og regnskapsplikt for vergene.

Vi har fritatt ektefeller og samboere for regnskapsplikt i de tilfellene vergene har henvendt seg til oss. Utover det har vi ikke fritatt verger for regnskapsplikt.

Vi har tre vergetrengende som er umyndiggjorte etter umyndiggjøringsloven av 1898. Vi har ikke begynt arbeidet med å ta stilling til om de helt eller delvis skal fratas rettslig handleevne, eventuelt om de skal settes under vergemål uten fratakelse av rettslig handleevne.

Fylkesmannen må forberede avviklingen av forvaltningen av midler etter vergemålsloven § 101 nr. 4

I 2014 prioriterte vi ikke å ha en systematisk gjennomgang av vergetrengende som har under 2G til forvaltning med tanke på avvikling av forvaltningen, jf. vergemålsloven § 101 nr. 4. En systematisk gjennomgang er påbegynt.

Vi har imidlertid frigitt midler under 2G i enkeltsaker.

Fylkesmannen har ansvaret for å kvittere ut for at alle midler som var til forvaltning i kommunene, er overført til ny ordning

Vi har ikke kvittert ut for at alle midler som var til forvaltning i kommunene, er overført til ny ordning. Arbeidet ble påbegynt i 2014.

Vi har desisert ett overformynderiregnskap vedlagt hjelpevergeregnskap for første halvår 2013.
Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMNT		
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

Målet med Fylkesmannens oppdrag er god rettssikkerhet for individer og grupper.

Vi har oppnevnt stedfortreder i ett tilfelle i 2014. Vi har mottatt 2 klager på et forliksråd i 2014, disse klagen er ikke ferdigbehandlet.

51.5 Tomtefesteloven

Målsettingen med Fylkesmannens oppdrag er god rettssikkerhet for individer og grupper.

Vi mottok ingen saker vedrørende tomtefeste i 2014.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

Se pkt. 52.1 og 52.2

52.1 Fri rettshjelp

Målsettingen med Fylkesmannens oppdrag er god rettssikkerhet for individer og grupper.

Det kom inn 324 saker om fritt rettsråd i 2014. Av disse ble 305 behandlet, 23 avslått og 282 innvilget.

Vi mottok 9 saker om fri sakførsel i 2014. Av disse ble 3 innvilget og 6 avslått.

Vi viser ellers til den kvartalsvise rapporteringen til Statens sivilrettsforvaltning.

52.3 Navneloven

Målsettingen med Fylkesmannens oppdrag er god rettssikkerhet for individer og grupper.

Vi mottok 3 klager over skattekontorenes vedtak i 2014. Av disse ble en returnert til skattekontoret etter avklaring med klager. To er ikke ferdigbehandlet.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

Tillegg om årsverk:

Fylkesmannen er i epost fra DSB bedt om å rapportere på årsverk dedikert til samfunnssikkerhet og beredskap. For 2014 var det i Nord-Trøndelag ca. 3 årsverk.

Tillegg om oppfølgingspunkter etter Styringsdialogmøte:

Oppfølgingspunkt 1: DSB anbefaler FMNT å vurdere antall årsverk dedikert til samfunnssikkerhetsarbeidet

Kommentar: Vi har økt fra 2,9 årsverk til 3,0. Det er også slik at inforådgiver, kommunaldirektør og IT-personell bidrar med betydelige arbeidsressurser innenfor området.

Oppfølgingspunkt 2: DSB anbefaler FMNT å vurdere hvordan læringspunkter etter øvelser og uønskede hendelser skal følges opp internt, hos kommunene og hos eksterne aktører.

Kommentar: Vi har akkurat hatt en grundig revisjon av vår kriseplan, og det er tatt utgangspunkt i læringspunkter etter øvelser og uønskede hendelser når denne nå er revidert. Ift kommunene så har vi etterlyst status for nødstrømsløsninger og om de har skaffet seg satellitt-telefon etter at mangel på dette ble påpekt i vår evalueringsrapport etter ekstremværene Hilde og Ivar. Det ble også satt fokus på læringspunkter etter evalueringen på vårt årlige Fylkesberedskapsrådsmøte i januar 2014. Evaluering/læringspunkter i kommunene etter håndtering av lyngbrann i Flatanger, industribrann på Steinkjer, flodbølge/skred i Namdalseid og ekstremværene Hilde og Ivar, var sentralt tema på årets kommunesamling innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Forbedringspunkter som vi trekker frem i øvelsesrapporter er også et viktig tema når vi er på tilsyn i kommunene.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

Fylkesmannen samarbeider tett med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om samfunnssikkerhet og beredskap, og ferdigstilte i 2014 for tredje gang en felles fylkes-ROS; ROS Trøndelag. ROS Trøndelag ble presentert på en egen regional og kommunal samling for Nord- og Sør-Trøndelag 8 mai 2014. Utkast til ROS Trøndelag ble også presentert på et møte i Fylkesberedskapsrådet i Nord-Trøndelag 17. januar 2014. Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag vil jobbe videre med oppfølgingsplan for og implementering av ROS-Trøndelag i 2015.

53.3 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen har også i år brukt mye ressurser på behandling av kommunenes arealplaner, kommunedelplaner, planprogram, planstrategier, kommuneplanens samfunnsdel og dispensasjonssaker. Det er etablert en god dialog med kommunene og fagmyndighetene, noe som resulterer i at de planer som kommer til ettersyn, i stadig større

grad tilfredsstillende gjeldende krav. Vi fokuserer også noe på samfunnsplanlegging på tilsyn, særlig i forhold til at det skal være sammenheng mellom kommunenes helhetlig ROS etter lov om kommunal beredskapsplikt og overordnet ROS etter plan- og bygningsloven. I tillegg fokuserer vi også på at kommunene skal være forberedt på klimaendringer.

Fylkesmannen fremmet i 2014 betinget innsigelse til kommuneplanens arealdel for Inderøy med hjemmel i pbl. § 4-3 og Fylkesmannens retningslinjer for innsigelse. Innsigelsen ble gjort på grunnlag av mangelfull ROS-analyse, og manglende oppfølging av områder utsatt for risiko og sårbarhet.

Fylkesmannen fremmet en betinget innsigelse til reguleringsplan for Brubakken boligfelt i Levanger. Det ble gjort med hjemmel i plan- og bygningsloven § 4-3 og Fylkesmannens retningslinjer for bruk av innsigelse. Innsigelsen ble gitt inntil planforslaget beskriver hvordan områder med potensiell risiko og sårbarhet skal følges opp gjennom planleggingsvirkemidler som planbestemmelser og eventuelt hensynssoner. Dette innebærer at planlagt geoteknisk vurdering hjemles i planbestemmelsene slik at det gjøres juridisk bindende, og sikrer at det ikke blir satt i verk tiltak i området før det er betegnet som trygt.

Fylkesmannen har ikke oversikt over antall kommuner som har mål, strategier og planer for oppfølging av samfunnsikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og andre styrende dokumenter.

Fylkesmannen gjennomfører fortløpende veiledning mot kommunene, men hadde ikke egne samlinger der dette i 2014. Vi tok sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag initiativ til et møte med plansaksbehandlere i NVE for å bedre koordinere vårt arbeid med veiledning og planuttalelser ovenfor kommunene. Møtet ble holdt rett over nyttår i 2015.

Fylkesmannen har gjennom sin deltakelse i prosjektet Grenseløs samvirke ved kjernekrakulykke bidratt til at ulike aktørers roller ved atomhendelser har blitt bedre beskrevet. Dette skal det jobbes ytterligere med i 2015 og det skal gjennomføres en øvelse der også noen kommuner vil bli dratt inn. Prosjektet er finansiert av det svenske MSB og ledet av Länsstyrelsen i Jämtland i samarbeid med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. Knut Bakstad og Per Arne Stavnås fra Samfunnsikkerhets- og beredskapsenheten har i 2014 deltatt på kurs i atomberedskap i regi av Statens Strålevern, og vil derfor nå være bedre rustet til å kurse og veilede kommunene i deres atomberedskapsplanlegging.

53.4 Tilsyn

Det ble gjennomført to beredskapstilsyn i starten av 2014, som var utsatt fra 2013. Vi gjennomførte videre to beredskapstilsyn på slutten av 2014. I utgangspunktet skulle vi gjennomføre fire til, men disse ble av ulike hensyn utsatt til starten av 2015. Tilsynene ble gjennomført etter lov om kommunal beredskapsplikt med tilhørende forskrift og etter DSB sin veileder.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

Se nedenfor

54.1 Beredskapsforberedelser og regional samordning

Da det ikke var på plass en veileder for helhetlig ROS før mot slutten av 2014, så ble opplæring i denne ikke en del av kommunesamlingen i mai, men dette tas opp som tema på en egen samling for kommunene i mars 2015.

Fylkesmannen har gitt veiledning i arbeid med helhetlig ROS og i arbeidet med beredskapsplan til flere enkeltkommuner som har etterspurt dette.

Fortsatt er det 9 kommuner som ikke har tatt i bruk DSB-CIM, selv om vi har promotert kurs på NUSB og tilbudt å komme ut i kommunene for å ha kurs. Vi vil gjenta dette tilbudet på nytt til de kommunene som ikke har tatt i bruk CIM ennå, og vi vil også arrangere en varslingsøvelse der det legges opp til at CIM skal brukes til å ta i mot varselet og returnere en situasjonsrapport ut fra en mal som ligger i CIM. Vi vil også fortsette å etterspørre bruk av CIM på de øvelsene vi gjennomfører og legge opp til å gi opplæring hvis kommunen ikke har tatt det i bruk fra før. Det er også slik at i noen av disse 9 kommunene har enkeltpersoner fått opplæring i CIM uten at kommunen som sådan har klart å ta steget og ta i bruk verktøyet.

Fylkesmannen har ivaretatt samfunnssikkerhetsperspektivet i uttalelser til kraftutbyggingssaker. Vi har også hatt tett dialog med NTE om håndtering av ekstremvær og læring etter disse når det gjelder utfordringer for strømforsyningen. NTE hadde også et innlegg om dette på et møte i Forum for samfunnssikkerhet og beredskap i Trøndelag, som ble holdt i Steinkjer 24. oktober 2014.

Fylkesmannen har deltatt på DNK sine samlinger for Fylkesberedskapssjefene. Fylkesmannen er involvert i planlegging av Rakel/Nødnett øvelse i 2016 som skal foregå på grensen mellom Trøndelag og Jämtland.

Fylkesmann, assisterende Fylkesmann og Fylkesberedskapssjef deltok på det årlige Totalforsvarsmøtet for Midt-Norge.

Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag og Landshövdingen i Jämtland, har underskrevet en samarbeidsavtale om å ha et felles Grenseredningsråd som samles hvert år. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde i 2014 ansvaret for å planlegge og gjennomføre Grenseredningsrådsmøtet. Det var god deltakelse på møtet.

54.2 Fylkesmannens beredskapsarbeid

Fylkesmannens kriseplan ble grundig revidert i 2014, på bakgrunn av erfaringer fra mange uønskede hendelser og erfaring fra øvelser. Revidert kriseplan ble presentert for utvidet ledergruppe 9. februar 2015, og skal øves 23. mars på øvelse arrangert av DSB.

Alle våre møterom som er disponert av kriseorganisasjonen er disponert i henhold til vår kriseplan er klargjort for nødstrømsforsyning. Beredskapsrommet har VTC utstyr, ekstra nettuttak og ekstra strømuttak, samt mulighet for å sette opp telefonmøter. Satelitt-telefon er innkjøpt.

Når det gjelder nytt gradedert samband så hadde vi i september 2014 verifikasjon av dokumentasjon og lokaler med FSA. Rapport etter besøket er så langt ikke mottatt.

Embetet har noe kompetanse i bruk av SBS, men pga at en sentral person i organisasjonen gikk av med pensjonen i 2014 har vi her behov for å styrke vår kompetanse på dette.

Vi arbeider kontinuerlig med å utvikle vår egen bruk av DSB-CIM og opplæring og veiledning av kommunene. DSB-CIM har vist seg å være et svært hensiktsmessig og godt verktøy for Fylkesmannen ved håndtering av større regionale uønskede hendelser, og bidrar til å forenkle arbeidet med utsending av varsler, informasjon, samt rapportering. Vi har arrangert interne kurs for de som utgjør kjernen i vår kriebåndteringsorganisasjon (de ansatte på samfunnssikkerhets og beredskapsenheten pluss inforrådgiver og to personer som jobber med samordning, men som har en spesielle rolle ved større kriebåndteringer). Vår superbruker på CIM har vært på administratorkurs og også deltatt på flere samlinger der CIM har vært tema.

Vi har en god dialog med FMRO og KMD om sikkerhetsklareringssaker. Behovet for sikkerhetsklarering i de nordtrønderske kommuner anses som lite. Vi vurderer kontinuerlig behovet for sikkerhetsklarering i egen organisasjon, og har i 2014 hatt en runde med nye sikkerhetsklareringer for Fylkesmannens kriseledelse, og også foretatt autorisasjonssamtaler.

54.4 Øvelser

Fylkesmannen er aktiv deltager i LRS øvingsforum i Nord-Trøndelag. Årets store LRS øvelse ble holdt 30. oktober 2014 i Stjørdal, der scenarioet var en flyulykke.

Vi gjennomfører årlig normalt 6 øvelser for kommunale kriseledelser (har øvelser i alle kommunene i løpet av 4 år). I 2014 gjennomførte vi øvelser for fire kommuner, og måtte skyve to over til 2015.

Vi har ikke kjørt egen varslingsøvelse i CIM for kommunene, men alle varslene vi har fått fra NVEs flomvarslingsstjeneste og jordkredvarsling har sørget for at dette likevel er nokså godt testet.

Fylkesmannens kriseledelse og kriseorganisasjon blir øvd av DSB 23. mars i år. Atomberedskapsutvalget (samme deltakere som Fylkesberedskapsrådet) ble øvd i 2013. De mange større hendelsene i 2014 har sørget for god øving både for Fylkesmannen og andre regionale og kommunale beredskapsaktører.

Fylkesmannen er involvert i planlegging av Rakel/Nødnett øvelse i 2016 som skal foregå på grensen mellom Trøndelag og Jämtland.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

Se nedenfor

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

2014 har vært et år med uvanlig mange uønskede hendelser av regional karakter som har satt beredskapen på prøve både for oss, mange kommuner, blålysetatene og andre beredskapsaktører i fylket. Vi vil her nevne lyngbrann i Flatanger, undersjøisk skred med påfølgende flodbølge i Namdalseid, industribrann med påfølgende evakuering i Steinkjer, kalksilokollaps i Verdal og bussulykke med fire utenlandske omkomne i Namsskogan. Erfaringer og læringspunkter etter de 3 førstnevnte hendelsene, samt ekstremværene Hilde og Ivar var hovedtema for kommunesamlingen 9.mai.

På starten av året brukte vi mye tid på å evaluere ekstremværene Hilde og Ivar som herjet på tidligvinteren før årsskiftet. Denne er oversendt DSB tidligere. Vi bidro også i DSB og PwC sine evalueringer etter brannene i Lærdal, Frøya og Flatanger.

Dette er virksomhet som vi naturlig nok ikke kan sette av tidsressurs til i vår virksomhetsplanlegging fordi vi ikke vet om det vil oppstå hendelser, men som i et så hendelsesrikt år som 2014 medfører en betydelig ressursbruk og som gjør at vi derfor får problemer med å ha nok ressurser til å oppfylle de andre resultatområdene innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet.

Ressursrapportering

Ingen vesentlige avvik å rapportere

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr -45 722,00	kr 3 852 570,86
52.1 Fri rettshjelp	kr 408 054,16	kr 119 578,41
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 830 909,59	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 927 665,11	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 113 406,09	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr -9 330,81	kr 0,00
Sum:	kr 2 224 982,00	kr 3 972 149,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

Se nedenfor

60.1 Helhetlig ledelse og virksomhetsstyring

Ledergruppen hadde i starten av 2014 en gjennomgang av Strategisk plan for 2012 – 2015 med henblikk på å bli enige om de viktigste prioriterte områdene internt og eksternt. Der ble ledergruppen enige om å løfte opp følgende fokusområder i 2014 som de viktigste for utvikling og legitimiteten til embetet:

-Tilrettelegging for gode lokale prosesser, samt koordinere ulike aktører og interessenter i gjennomføringen av kommunereformen.

-Tettere, tidligere og tydeligere dialog med kommunene i planprosesser for å bidra til vekst og utvikling i Nord – Trøndelag innenfor rammen av nasjonal politikk.

-Aktivt støtte en mer innovativ offentlig sektor i Nord – Trøndelag med tjenester av god kvalitet.

-Innføre et kvalitetssystem som reduserer embetets sårbarhet.

-Effektivisere arbeidsprosesser gjennom å fjerne unødige tidstyver

Det er i andre deler av årsmeldingen redegjort for hvordan man har jobbet eksternt med disse områdene. Vil derfor i det følgende redegjøre kort for den interne jobbingen.

Kommunereform:

Ledermøte er styringsgruppe for embetets arbeid med kommunereformen og status på fremdrift er fast tema på alle ledermøtene. I tillegg er det satt ned en Strategigruppe bestående av embetsledelsen, lederrepresentanter fra berørte avdelinger, kommunikasjonsrådgiver samt de rådgiverne i kommunalavdelingen som jobber med reformen. Denne strategigruppen har ansvaret for å forberede saker for ledermøte. I tillegg har kommunereformen vært tema i Planoval Samfunn som har representanter fra alle avdelinger samt tema på utvidet ledersamling.

Planprosesser

Internt er det jobbet både med opprettelsen av egen plan samfunnsvalg med deltakere fra alle avdelinger i forhold til kommuneplanenes samfunnsdel og med planovalen for å avstemt internt potensielle innsigelser. Det er også jobbet med å ta i bruk dokumentflytfunksjonaliteten i ephorte internt på planområdet for både å hindre unødig tidstap og minimere risikoen for feil.

Innovasjon

Vi satte Innovasjon på dagsorden gjennom å bruke en dag av vår todagers nyttårskonferanse som samler rådmenn, ordførere samt statsetatsledere i fylket samt arrangere tur for kommunene til NTNU med Innovasjon som tema sammen med KS. Innovasjon internt har vært tema bl.a gjennom arbeidet med å identifisere og minimere tidstyver.

Alle avdelinger i embetet ble involvert i arbeidet både med interne tidstyver og tidstyver påført av andre. De interne tidstyvene med forslag til tiltak ble lagt frem for et utvidet ledermøte for innspill og beslutning. Tiltakene er bl.a. knyttet til IKT (hastighet, kompetanse hos saksbehandlere og driftssikkerhet), opplæring, saksflyt og språk.

Kontinuerlig Forbedring

Etter å ha pilotert metoden på utvalgte saksområder hadde vi en opplæringsdag i 2014 med representanter fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet som ga en opplæring i tenking og metodikk. Vi er i gang på flere saksområder, selv om det fremdeles gjenstår noe på implementeringen av metodikken.

Elektronisk Kvalitetshåndbok

Da det ble klarert på Admsjefmøte i 2013 at KMD ikke ville ta initiativ til et felles kvalitetsverktøy gikk vi sammen med Fylkesmannen i Sør – Trøndelag og gikk til innkjøp av et elektronisk kvalitetssystem (EK). Vi har i 2014 foretatt opplæring på superbrukere på alle avdelinger og det ble jobbet med å samle det som finnes av rutiner og ta en gjennomgang på tvers av de to embetene i forhold til hvilke områder man hadde rutiner på mv. Dette er et arbeid som vil bli videreført i 2015.

Vi har prioritert først utvikling av rutiner hvor vi er sårbare enten fordi det er kun en eller få som jobber, oppgaver vi gjør sjelden og/eller områder hvor konsekvensene av evt. svikt er store.

Risikovurderinger

Vi har integrert risikovurderinger som en del av VP arbeidet. Det tas en gjennomgang i ledermøte to ganger i løpet av året hvordan avdelingene ligger an i forhold til de mål som er satt i VPen herunder om det er behov for å sette i verk avdelingsovergripende tiltak for å sikre at mål nås.

De fleste områder hvor det er behov for styrket innsats eller andre grep for å sikre at fastsatte mål nås gjøres dette gjennom interne grep i avdelingen. I 2014 er det 3 områder som har hatt særlig fokus og hvor det også er styrket

bemanning i løpet av året for å bidra at mål nås og dette er innenfor vergemålsområdet, bygg- og justis samt arkiv. De iverksatte tiltakene har hatt effekt men man får fortsatt ha fokus på disse områdene i 2015.

Medarbeiderundersøkelse

Medarbeiderundersøkelse ble gjennomført høsten 2014 med 82 % deltakelse (en økning fra 79 % i 12). Vi valgte å videreføre de samme spørsmålene i 14 som i 12 for å kunne følge utviklingen.

Resultatene viser at vi har en bedring i resultatene på de selvvalgte spørsmålene. Vi vil spesielt trekke frem en tydelig fremgang på områdene informasjon fra ledelsen, opplevelsen av at medarbeiderundersøkelsene følges opp og at det stimuleres til læring og samarbeid på tvers av avdelingene. Et nytt spørsmål i 2014 var hvorvidt man var kjent med embetets strategiske plan. Her viser resultatene god implementering. Vi har samme score eller forbedring fra 2013 på alle hovedområder i undersøkelsen unntatt en liten nedgang på de to spørsmålene vi hadde med på etikkbolken (flere opplever det som trygt å varsle men det er færre som sjelden opplever at de står overfor krevende etiske dilemmaer i jobben).

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomgått i ledergruppen og det er jobbet på alle avdelinger med oppfølging av de avdelingsvise resultatene der man har identifisert forbedrings- og bevaringsområder samt tiltak. Noen avdelinger har benyttet seg av bedriftshelsetjenesten som ekstern prosessbistand mens andre har kjørt prosessene i egen regi. I etterkant av dette er det tatt en gjennomgang i ledermøte av de ulike tiltakene som iverksettes.

Samarbeid på tvers.

Det er i del 2 i årsrapporten redegjort for både internt og eksternt samarbeid både mellom avdelinger, andre embeter og regionale partnere samt effekter av dette på ulike områder. Godt samarbeid både internt og eksternt er avgjørende for å sikre at våre mål nås. Internt bidrar i tillegg til bedre måloppnåelse samarbeid også til større åpenhet og å bygge en mer enhetlig og felles kultur i embetet. Samtidig er vi overbevist om at det gjør medarbeidertrivselen større jfr. også medarbeiderundersøkelsen. Samarbeid med andre embeter bidrar i tillegg til redusert sårbarhet hos oss konkret i form av avtaler om nabohep på enkeltområder.

60.2 Mangfold og likeverd

Oppgaver

Oppfølging av krav og intensjoner i IA-avtalen

Embetet er en IA virksomhet og har inngått samarbeidsavtale med Nav Arbeidslivssenter i Nord-Trøndelag. Denne avtalen er fornyet pr. 1. januar 2015. Delmålene på nasjonalt nivå har vært, reduksjon av sykefraværet med 20 % som betyr at sykefraværet på nasjonalt nivå ikke skal overstige 5,6%. Øke sysselsettingen av personer med nedsatt funksjonsevne. Yrkesaktiviteten etter fylte 50 år forlenges med 6 måneder.

Definering av konkrete mål for sykefraværarbeid og tiltak for å nå målene

Med det som bakteppe er det utarbeidet lokale mål for embetet. Målet for sykefravær er satt til at det ikke skal være høyere enn 4,2%.

I tillegg til det lokale sykefraværsmålet har embete som mål å:

- Ivareta ansatte med helseproblemer ved forebygging, tilrettelegging og oppfølging.
- Tilby personer som er på tiltak gjennom NAV, så langt som mulig, mulighet for hospitering/ opplæring/arbeidstrening for en bestemt periode.
- Unngå tidlig avgang fra arbeidslivet ved å legge forholdene til rette for eldre arbeidstakere, og se det som ønskelig og beholde den kompetansen som de innehar. Det vil legges vekt på fleksibilitet for å sikre en verdig avgang fra arbeidslivet.

Tiltakene er oppdelt i tre hovedområder, forebygging og tilrettelegging, fokus på nærværsfaktorer, og oppfølging av sykefravær.

I anledning at det er inngått ny avtale om inkluderende arbeidsliv med gyldighet fra 1. januar 2015 er det en pågående prosess der lokale mål revideres. Dette er et arbeid som gjøres i fellesskap der verneombud, tillitsvalget og ledelse inngår i arbeidsgruppen.

Verdigrunnlaget som IA-avtalen bygger på er viktig for oss, og vi har en av representantene i IA-råd Trøndelag. Der partene i arbeidslivet for begge Trøndelagsfylkene inngår.

Vurdering av effekten av gjennomførte tiltak:

Syke fraværet for 2014 er på 5,29%, dette er under det nasjonale målet på 5,6%, og over det lokale målet på 4,2%. Det har vært en positiv utvikling sammenlignet med 2013, som kom ut med sykefravær på 5,46%. Resultatkravet om reduksjon oppfylles gjennom det.

Fokuset på helse og arbeidsmiljø er gjennomgående og tiltakene gjennomføres i tråd med de lokale målene for IA arbeidet. Vil utdype dette noe for å beskrive type tiltak som gjennomføres. Vi bruker bedriftshelsetjenesten til å gjøre ergonomiske arbeidsplass vurderinger for alle som ønsker det. Eventuelle behov som avdekkes gjennom disse undersøkelser imøtekommes. Dette kan være tiltak som går på fysisk tilrettelegging i form av heve/senk bord, kontorstol eller evt. belysning. For medarbeidere som har plager med rygg/nakke, er det i samarbeid med Bedriftshelsetjenesten vært drevet en rygg/ nakke skole. Dette er veiledning og treningsøvelser som er gjennomført med fysioterapeut som instruktør.

Det oppfordres til og legges til rette for at den enkelte skal kunne være fysisk aktiv. På huset har alle ansatte tilgang til et godt utstyrt treningsrom, som kan benyttes fritt. Mange deltar også i sykle til jobben kampanjen på våren. Tiltak som er direkte rettet mot det psykososiale miljøet er også gjennomført. I 2014 var embetsturen 2 dagers med program som ivaretok faglig påfyll og sosiale aktiviteter for å styrke arbeidsmiljøet. Julebord samla for hele embetet i år også.

Det kan variere hvordan avdelingene gjennomfører dette, men arbeidsmiljø, og sykefravær er tema på avdelingsmøter i tillegg til at alle avdelinger gjennomfører aktiviteter/ ekskursjoner og tiltak knyttet opp mot blant annet arbeidshelse/arbeidsmiljø.

Det at man ikke når egne mål knyttet til sykefravær gir grunn til ettertanke. Vurderingen er at noe av det skyldes spesielle omstendigheter som påvirker at vi ikke når intern målsetning. Enkelt personer har hatt sykdom over lengre tid, dette er forhold som ikke kan knyttes til manglende forebygging på arbeidsplassen, men omfanget er slik at det virker negativt inn på det samla sykefraværet. Vi vurderer derfor tiltakene som er satt inn for å redusere sykefraværet som gode, selv om ikke det lokale målet nås.

Personer med nedsatt funksjonsevne.

Det er ikke nyansatt personer med nedsatt funksjonsevne i 2014. Det er gjennomført tilpasninger for arbeidstakere som ellers kunne stått i fare for å bli utstøtt fra arbeidslivet. Dette er tilpasninger som går både på arbeidstid og fysisk tilpasning av arbeidsplassen. Dette kommer tydelig til uttrykk på tallene for reell pensjoneringsalder. Nasjonale målsetninger om at yrkesaktiviteten utover 50 år skal økes med 6. måneder ligger fast. Tallene for embetet gjennom de fire siste år viser reell pensjoneringsalder på over 66 år. For 2014, eksakt 66,3 år.

Vår vurdering blir at de tiltak som er gjeldende virker. Flexibiliteten, seniorpolitikken, sammen med de andre forebyggende tiltakene som er beskrevet overfor har utvilsomt en god effekt når gjennomsnittlig avgangsalder er over 66 år.

Det er i 2014 to personer på arbeidspraksis i embetet i samarbeid med NAV eller andre tiltaks arrangører. En av disse er en person med nedsatt funksjonsevne der det er tilrettelagt arbeidsplass og oppgaver i tråd med funksjonsevne. Resultatkravet med 1 person pr 100 ansatte oppfylles med dette. Begge personer på arbeidspraksis er over 30 år.

Det har ikke vært personer i lærlingekontrakter ved embetet i 2013 og 2014.

Likestilling og likeverd.

Embetet har en klar overvekt av kvinnelige ansatte, med at 2/3 er kvinner. Dette utgjør ikke en stor endring sammenlignet med 2013, men den endringen som er at kvinneandelen har gått litt tilbake. Lønnsmessig er det ikke store forskjeller. På embetsledelse, seksjonssjef/ass.direktør, og saksbehandler 1 nivå viser det at kvinner i gjennomsnitt har litt høyere lønn enn menn. Saksbehandler 2 og kontorstillinger er gjennomsnittslønna for menn litt høyere enn for kvinner. Dette forholdet gjelder også for fagarbeiderstillinger.

Embetet har gjennom en periode prioritert å heve lønnsnivået som et ledd i å bevare konkurranseutsatt arbeidskraft og bli mer attraktiv for nye ansatte. Gjennom denne prosessen er også lagt vekt på at likestilling og

likeverd skal være en førende verdi. Dette ivaretas også gjennom lokal lønnspolitikk, tilpasningsavtale til hovedavtalen og seniorpolitisk avtale. Kvalitetsrutiner for helse miljø og sikkerhet inneholder prosedyrer for saksgang ved arbeidsmiljø utfordringer, dette inkluderer rutinebeskrivelse varsling.

Ved alle utlysninger av ledige stillinger tydeliggjøres det at embetet har et personalpolitisk mål om å oppnå en balansert alders og kjønnssammensetning, og å rekruttere personer med innvandrers bakgrunn. Det er ved utgangen av 2014 er det 6 personer i faste stillinger som har annen etnisk bakgrunn enn norsk.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2014	60,0	40,0	100	100	103,0
	2013	50,0	50,0	100	100	98,3
Seksjonssjef/ass. direktør	2014	60,0	40,0	100	100	107,4
	2013	66,7	33,3	99	100	76,4
Saksbehandler I	2014	47,0	53,0	100	100	110,7
	2013	56,0	44,0	100	100	105,6
Saksbehandler II	2014	30,0	70,0	100	100	98,3
	2013	31,0	69,0	100	100	92,0
Kontorstillinger	2014	10,0	90,0	100	100	98,0
	2013	17,0	83,0	100	100	95,2
Fagarbeiderstillinger	2014	14,0	86,0	100	100	75,0
	2013	50,0	50,0	100	100	83,9
Unge arb.takere inkl lærlinger	2014	0,0	0,0	0	100	0,0
	2013	0,0	0,0	0	100	0,0
Totalt i embetet	2014	36,8	63,2	600	100	96,1
	2013	45,1	54,9	599	100	92,8

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2014	17,0	83,0	36,0	64,0	25,0	75,0	30,0	70,0
	2013	12,0	88,0	0,0	100,0	33,0	67,0	43,0	57,0

Ansatte

2014	Ledere med personalansvar			Totalt	Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%			M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMNT	57,0	43,0	100		30,0	70,0	100	100	88,4

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i vårt arbeid gjennomgående fokus på informasjonssikkerhet. Med dette mener vi at

innbyggere, ansatte og andre skal være trygge på at data som vi behandler eller lagrer skal være:

- tilgjengelige til rett tid for de som skal ha tilgang til dataene
- riktige, ha høy integritet og ikke være utsatt for urettmessige endringer og manipulasjon
- konfidensielle og godt sikret mot uvedkommende innsyn.

For å ivareta informasjonssikkerhet følger vi våre retningslinjer for informasjonssikkerhet. Alle nyansatte får en gjennomgang av innholdet i retningslinjene og disse blir årlig gjennomgått.

Rent praktisk har vi siste år innført følgende tiltak for å ivareta informasjonssikkerheten i embetet:

- iverksatt løsninger som kun tillater godkjent utstyr for tilgang til embetets interne datanetterk
- Innskrenket brukernes rettigheter på egen datamaskin.
- Tatt i bruk SCCM for konfigurasjonskontroll.
- Flyttet klientkontoer inn i felles AD katalogtjeneste.
- Drift og overvåking av brannmur og sikkerhetsløsninger.
- Deltatt i informasjonsmøter og erfaringsoverføring fra andre sikkerhetsaktører som f.eks [NSM](#).

- Drift av MobileDeviceManagement-løsning for sikring av mobile enheter.
- Vi har innført Elektronisk Kvalitetshåndbok i embetet. Vi er nå i ferd med å gjøre tilgjengelig rutinebeskrivelser og retningslinjer i dette verktøyet.

Vi er riktig lisensiert både når det gjelder programvare fra Microsoft, Evry og andre. Vi har rapportert inn vår bruk av Microsoft-lisenser etter avtalen. Vi har ikke lagt inn embetets lisenser i noen sentral lisensportal.

Embetet har en lokal GIS-strategi og handlingsplan med utgangspunkt i sentral strategi og plan fra 2008. Vi samarbeider med Nord-Trøndelag

Fylkeskommune om den lokale karttjenesten <http://www.GiNT.no> som kommunene fritt benytter seg av. Vi har fulgt opp samarbeidet med Statens Kartverk på ledernivå samt at vi inkluderer dem i forhold til foreberedelser til kommunebesøk. I er i ferd med å implementere Sak-i-kart i ePhorte.

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Fylkesmannen i Nord - Trøndelag har ikke embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Resultatområde 61 Samordning og modernisering i kommunene

Se nedenfor

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannens samordningsvirksomhet i forhold til kommunene er administrativt tillagt kommunalavdelingen. Hovedfokus for embetets kommunerettede samordning, utenom den løpende dialogen med kommunene, er å legge til rette for møteplasser mellom kommunene og regional statsforvaltning. Fylkesmannen arrangerer derfor hvert år en nyttårskonferanse over to dager, der kommuneledelsen, fylkeskommunens administrative og politiske ledelse og ledelsen i de regionale statsetater møtes om aktuelle problemstillinger. Utarbeidelse av det faglige programmet for konferansen skjer i samarbeid med KS.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med KS i fylket, bl.a. felles presentasjoner av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, felles ansvar for arrangement av flere typer kurs, konferanser, møter m.v. Fylkesmannen deltar regelmessig i KS-konferanser og drøftingsmøter med bl.a. rådmannsutvalget. Fylkesmannen har en fast post på KS sine rådmannssamlinger.

I plansammenheng samarbeider fylkesmannen tett med fylkeskommunen og de andre sektoretatene, bl.a. gjennom felles planforum, men også i enkeltsaker. Det vises til ytterligere beskrivelse under rapportering til MD og LMD.

Det er også etablert samarbeid med Fylkeskommunen vedrørende tilrettelegging for bruk av offentlig statistikk.

For intern samordning i embete er det etablert flere "ovaler" der alle avdelinger er representert, slik som tilsyn, arealplan, samfunnsplan og arbeid med kommunebilder som grunnlag for dialogmøter med enkeltkommuner.

I forbindelse med kommunereformen er det etablert et felles forum med KS for tilrettelegging av prosessbistand til kommunene. I tillegg deltar Nord-Trøndelag fylkeskommune og Distriktssenteret i dette felleskapet.

61.2 Modernisering i kommunene

Embetet har i lang tid fokusert på omstilling og fornying i kommunesektoren gjennom interkommunalt samarbeid. Kommunene i Nord-Trøndelag har i flere år vært involvert i ulike former for forpliktende interkommunalt samarbeid. Det er også slik at regionene i Nord-Trøndelag har valgt ulike juridiske rammer og innhold for sine interkommunale samarbeid. Fra 2010 har samhandlingsreformen vært en pådriver i flere regioner for større aktivitet i utviklingen av det interkommunale samarbeidet. Kommunene er i gang med prosesser for å kunne implementere reformen gjennom interkommunalt samarbeid. Helse og omsorg har derfor blitt et tema for samarbeid i flere regioner.

Nord-Trøndelag har et variert spekter av interkommunale samarbeidsformer, bl. a. 2 samkommuner, Innherred samkommune og Midtre Namdal samkommune. I forbindelse med vedtak om kommunereformen og avvikling av

samkommune har fokus på interkommunalt samarbeid endret karakter. Fylkesmannen vil bistå kommunene som er berørt med avvikling av samkommunene og deltok på et første møte med KMD vedrørende avvikling, og identifisering av problemstillinger som må hensyntas.

Fylkesmannen har også bidratt til omstillingsarbeid i enkeltkommuner. Møter med kommunene, to samlinger i økonominettverk i samarbeid med KS, foredrag om kommuneøkonomi er gjennomført i 2014. Den økonomiske situasjonen for kommunene etter 2010 har frem til 2013 vært relativt stabil og preget av konsolidering. I årene 2013-2014 ser vi at konsolideringen flater ut og at det skjer en nedbygging av frie fond i mange kommuner. Leksvik kommune ble meldt inn i ROBEK i 2012. Pr dato er det bare Leksvik kommune som er ROBEK-kommune i fylket. Fylkesmannen har hatt løpende dialog med flere kommuner hvor omstilling og effektivisering har vært hovedtema. Fylkesmannen bruker ikke skjønnsmidler til å løse de økonomiske problemene i kommunene, men har brukt skjønnsmidler i tilfeller der vi har funnet at endringer i inntektssystem eller uforutsette utgifter gir grunnlag for å gi kompensasjon. Fylkesmannen erfarer at Robek-status alene ikke er avgjørende for kommunens omstillingsbehov. Vi har kommuner med trang økonomi over lang tid, som aldri har vært i ROBEK. Det har derfor også vært brukt skjønnsmidler til kommuner som har hatt behov for omstillingsarbeid for å endre/reducere driftsutgifter til et bærekraftig nivå.

Innovasjon i kommunesektoren har vært satt på dagsorden på flere fellessamlinger i fylket, og i samarbeid med KS og Nord-Trøndelag Fylkeskommune har det også vært gjennomført et kompetansekoplerprosjekt, der målsettingen har vært å identifisere innovasjon/utviklingsprosjekter i kommunene og kople kommunen sammen med relevante forskningsmiljø. En videre oppfølging av dette arbeidet er under utvikling; et innovasjonsprogram tilrettelagt for ledergrupper i kommunene og prosjekt-/utviklingsansvarlige i de enkelte kommuner for oppfølging og samordning av prosjekt- og utviklingsarbeid. FM har også tett dialog med regionalt forskningsfond.

Fylkesmannen har i 2014 i samarbeid KS også arrangert en "forsknings - og innovasjonsdag" for kommuneledere, med besøk og dialog med flere avdelinger ved NTNU og SINTEF. Fylkesmannen holder også tett dialog med kompetansemiljøene i Nord-Trøndelag, slik som Trøndelag Forskning, Høyskolen i Nord-Trøndelag og Helseundersøkelsen i Nord-trøndelag (HUNT) og trekker deres kompetanse inn i utviklingsarbeid i fylket. Disse miljøene deltar ofte på areaner med kommunene.

HUNT har de siste to årene deltatt i et folkehelseprosjekt i fylket, der målsettingen har vært å legge til rette for bruk av HUNT data i folkehelsearbeidet i kommunene.

Rammen for tilbakeholdt skjønn i 2014 er 23.5 mill kroner. Skjønnsmidlene har vært fordelt både til utviklingsprosjekter, krise og omstilling. Mange av utviklingsprosjektene er interkommunale prosjekter. Skjønnsmidlene har vært fordelt på 30 ulike prosjekter/tiltak.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har lagt grunnlaget for samordning av statlige tilsyn i samarbeid med fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal der man har arbeidet med felles kompetanseheving og rutiner.

Fra 2011 har embetet etablert et tilsynsforum som har ansvaret for de samordningsoppgaver fylkesmannen har etter kommunelovens kap. 10A. Dette gjelder også samordning med andre statlige tilsynsetater.

Fylkesmannen har også innledet et samarbeid med den interkommunale kommunerevisjonen som i Nord-Trøndelag dekker alle kommunene bortsett fra to. Siktemålet med dette samarbeidet er bl.a. å legge til rette for bedre risikovurderinger som grunnlag for utvelgelse av tilsynsobjekter.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Se nedenfor

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Det foretas ikke obligatorisk gjennomgang av alle kommunebudsjetter, bare budsjettene til ROBEK-kommunene. Det blir likevel nedlagt betydelig arbeid med å holde en god oversikt over økonomisk status og utvikling i alle kommuner. Dette er nødvendig for å kunne fylle oppgaver innenfor råd og veiledning. I dette arbeidet brukes både budsjetter, økonomiplaner, regnskap, kostraanalyser, statistikk og annet tilgjengelig materiale. Det kommer jevnlig spørsmål om økonomibestemmelsene i kommuneloven om lån, garantier, budsjett osv. Svar på disse spørsmålene er et bidrag til at kommuner holder seg innenfor loven, noe som i neste omgang betyr færre kontroller fra Fylkesmannens side.

Alle budsjetter og økonomiplaner er gjennomgått på det nivå som kreves for å vurdere innmelding i ROBEK. Leksvik kommune ble meldt inn i ROBEK i 2012. Ved utgangen av 2014 er det kun Leksvik som er ROBEK-kommune i Nord-Trøndelag.

I 2013 ble 4 låneopptak behandlet, alle godkjent.

I 2013 ble 9 garantisaker behandlet, alle godkjent.

Hvoedtall for økonomisk status og utvikling i nordtrønderkommunene blir klarlagt som et ledd i oppfølgingen av kommunene. Det føres løpende oversikter over sentrale nøkkeltall som netto driftsresultat, underskuddsdekning og akkumulerte regnskapsresultat gjennom regnskaper, budsjetter og økonomiplaner. Dette er en del av kommunebildene som er utarbeidet .

Økonomiplaner og årsberetninger er grovlest i 2014. Det har vært en grundigere gjennomgang på overordnede vurderinger og mer detaljert gjennomlesning i den grad det har vært nødvendig i forhold til veiledning og bistand. Slik veiledning har vært gitt overfor kommuner og overfor andre avdelinger hos fylkesmannen. Det er ikke gitt skriftlig tilbakemeldinger på budsjetter og økonomiplaner i 2014.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Nord-Trøndelag har for tiden en kommune i ROBEK. Veiledningsarbeidet er viktig for å forsterke muligheten for at det fortsatt skal være et lavt antall ROBEK-kommuner i fylket. Budsjetter og økonomiplaner varsler at økonomien blir krevende i årene fremover for mange kommuner. Foreløpige regnskaper for 2014 viderefører utviklingen fra 2013 med nedbygging av av frie fond. Totalbildet er altså en noe svakere stilling for mange kommuner, men fortsatt slik at mye av det positive skiftet fra året 2006 er i behold. Veiledningsvirksomheten er viktig for å være i forkant av de utfordringene som kommer dersom trenden fortsetter.

I løpet av året er det holdt informasjonsmøter med kommunene samlet og diskusjonsmøter med kommunene etter behov. Spørsmål om inntektssystem, skjønnstilskudd, utbetalinger m.v. er besvart skriftlig eller muntlig. Det er foretatt analyser og laget prognoser på kommunenes frie inntekter.

Kommunene får løpende informasjon om skatteutjevning, endringer i rammevilkår m.v. Det er gitt opplæring og veiledning i bruk av prognosemodeller. Alle økonomisjefer i fylket er satt opp på en distribusjonsliste for mail, og vi videreformidler viktige meldinger og styringssignaler formidles umiddelbart. Dette er også delvis gjennomført på fylkesmannens hjemmeside. Sammen med KS Nord-Trøndelag har fylkesmannen opprettet et kommuneøkonominettverk for alle kommunene i fylket. Målgruppen er i hovedsak økonomisjefer/regnskapssjefer og det er holdt to samlinger i 2014.

Kommunene fikk, tradisjonen tro, orientering om kommuneproposisjon og statsbudjettet. Disse samlingene er godt besøkt av ordførere, rådmenn og økonomisjefer.

Innenfor kostraområdet er det gitt generelle råd og veiledning. Kostrarapporteringsprosessen er overvåket og kommunene er gjort spesielt oppmerksom på nødvendigheten med å overholde tidsfrister. Det er brukt ressurser på organisering av data og metodikk til finansiell statistikk og tjenestetatistikk. Det er brukt mye ressurser på videreutvikling av analyseverktøy. I verktøyet kombineres økonomitall med annen statistisk informasjon som fylkesmannen sitter med. Verktøy beregnet for bruk ute hos kommunene legges ut på fylkesmannens hjemmeside.

Verktøyet ble i 2014 også brukt av flere andre fylkesmenn, ved at de lenket til vår side eller laget egen versjon av verktøyet. Fylkesmannen har i samarbeid med fylkesmannen i Sør-Trøndelag fått prosjektmidler fra Helsedepartementet og Helsedirektorat til å videreutvikle analysemodeller for bruk av statistikk innenfor pleie- og omsorg. Dette er en videreføring av verktøyarbeidet som embetet har utført over mange år. Dette arbeidet er så langt finansiert ut 2015. Det arbeides parallelt med å operasjonalisere et samarbeid med fylkeskommunen om å etablere tilsvarende ressursportal for den samlede oppgaveportefølje til fylkesmann og fylkeskommune. Dette arbeidet har kommet vesentlig lenger enn ved fjorårets rapportering.

Spørsmål fra kommuner, pressen, enkeltpersoner mv om økonomibestemmelsen i kommuneloven, eiendomsskatteloven og selvkostberegning er besvart. Det har vært møter med kommuner og revisjonen om forståelsen av enkelte saker og generell informasjon. Fylkesmannen har etablert et system for løpende dialog med kommunerevisjonen.

Vi har fordelt skjønnsmidler til kommunene. Av fylkesrammen for 2014 ble det holdt tilbake 23.5 mill kroner som er fordelt i 2014. Av fylkesrammen for 2015 er det avsatt 21.5 mill. kroner som skal fordeles i 2015. Tilbakeholdte skjønnsmidler fordeles til kriseformål, høy egenandel ressurskrevende tjenester og omstillingsprosjekter. Tilleggsinformasjon fra kommuner er innhentet og det er holdt møter med enkeltkommuner for å avklare forhold i søknadene. Det er foretatt tildeling av skjønnsmidler ut fra sentrale kriterier og egne lokale retningslinjer utarbeidet sammen med KS. I 2012-2014 har vi, sammen med fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal initiert en satsing på velferdsteknologi i de tre fylkene.

Det har også i 2014 vært stort behov for bistand til saksbehandling og informasjonsmøter i saker som gjelder andre departement. Dette gjelder spesielt klagebehandling økonomisk likeverdig behandling barnehager, noe som har vist seg svært arbeidskrevende også i år.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

Målsettingen med Fylkesmannens oppgaver er gjennom veiledning og kontroll å bidra til korrekt lovanvendelse og synliggjøring av mulighetsområde for organisasjonsformer i kommunene.

63.1 Kommunalrett

Ingen av sakene vi behandlet i 2014 hadde habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene-

Vi mottok ingen klager på saker etter kommunelovens § 60d fjerde ledd i 2014.

De kommunalrettslige temaene vi særlig har veiledet kommunene om er regelbverket vedrørende Robek, budsjettering og regnskap samt habilitetsreglene.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMNT	3	1	1	0	0	0	0	0
Sum	3	1	1	0	0	0		

63.3 Kommuneinndeling

Fylkesmannen har etablert en intern prosjektorganisering av kommunereformarbeidet, og har også etablert en regional prosjektorganisering med tett og løpende samarbeid med KS, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Distriktssenteret. Det er etablert en bred ekstern referansegruppe. Den løpende oppfølgingen av kommunereformarbeidet i Nord-Trøndelag ivaretas av kommunaldirektøren som prosjektleder og hans medarbeidere. I samarbeid med KS er det utarbeidet en prosessplan for kommunereformarbeidet, der hovedfokus høsten 2014 har vært lokal politisk forankring av reformarbeidet i kommunene, og administrativ/praktisk bistand til kommunene.

Det ble avholdt en oppstartssamling med alle formannskapene i september 2014, og Fylkesmannen har i samarbeid med KS invitert seg til politiske fora i fylket; kommunestyre, formannskap og regionråd. Kommunereformen har også vært fast tema på alle kommunebesøk Fylkesmannen gjennomfører.

Fylkesmannen ba om en statusrapport på kommunereformen 1. februar fra alle kommunene i Nord-Trøndelag. Samtlige kommuner har levert en slik oversikt over ulike utredningsalternativ og pågående prosesser. Alle kommuner har vedtatt igangsetting av kommunereformarbeid, og alle kommuner har skissert mulige retningsvalg for utredning. Det er flere felles prosessplaner/utredninger vedtatt – Ytre Namdal, Indre Namdal og hele Namdal, samt Inn-Trøndelag (under arbeid). Fosen har også felles utredning. Alle kommuner ønsker i tillegg å utrede alternativet om å bestå som egen kommune (0-alternativet). Videre ser vi at det er noen utfordringer med at kommuner har valgt ulike tidsløp og at det er kommuner som ønsker å utrede mange alternativer.

I Ytre Namdal (Leka, Nærøy, Vikna) er det utarbeidet en felles plan for utredning. Bindal kommune i Nordland er også med på dette.

I Namdalen for øvrig er det flere utredninger på gang:

- Lierne, Namsskogan, Røyrvik, Høylandet, Grong (Indre Namdal regionråd)
- Lierne, Namsskogan, Røyrvik, Høylandet, Grong og Overhalla
- Overhalla, Fosnes, Namsos og Namdalseid (Midtre Namdal samkommune)
- 11 kommune utredning; Kommunene i Midtre Namdal Samkommune, samt Flatanger og Osen (siste fra Sør-Trøndelag)
- Både Osen, Flatanger og Namdalseid er også åpne for utredninger sørover mot Steinkjer kommune.

I midtre del av fylket – blant kommunene i Inn-Trøndelagsamarbeidet – Steinkjer, Verran, Snåsa og Inderøy, er det under utarbeidelse et felles mandat for utredning av dette alternativet, samt med åpning for løsninger både sør- og nordover.

Fylkesmannen har mottatt en konkret henvendelse på grenseregulering. Dette gjelder Verrabotn i Verran kommune som ønsker overgang til Rissa kommune.

Leksvik kommune inngår i dag Fosen regionråd. Leksvik kommunestyre har vedtatt å gå videre med å utarbeide en intensjonsavtale om sammenslåing med Rissa kommune (Sør-Trøndelag).

For kommunene lengst sør i fylket er Verdalen, Levanger (som i dag utgjør Inn-Trøndelag samkommune), Frosta, Stjørdal og Meråker (som i tillegg til kommune Selbu og Tydal i Sør-Trøndelag inngår i Værnes regionråd) har kommunene skissert flere alternativer for utredning blant disse kommuner. Verdalen kommune har også alternativer mot kommunene i Inn-Trøndelag (grenser mot nord til Steinkjer og Inderøy). Det er så langt ikke utarbeidet felles prosessplaner for slike utredninger i denne delen av fylket.

5-6 kommuner i Nord-Trøndelag (deriblant mulig Leksvik) har ønsket om vedtak i 2015. Med unntak for Leksvik, er vår vurdering er at dette ikke er realistisk ut fra at «nabokommuner» ikke har tilsvarende ønske om fremdrift i prosessen.

Fylkesmannen har bedt kommunene om konkrete innspill på bistand i reformprosessen; her er flere tiltak på gang. Det er utarbeidet et eget opplegg for informasjon til, og involvering av ungdom. Ungt entreprenørskap er engasjert for å bistå kommunen i gjennomføring av dette, og alle kommuner får tilbud om dette. Det er også under utarbeidelse en innbyggerundersøkelse felles i fylket, med mulighet for lokale tilpasninger/spørsmål for den enkelte kommune. Fylkesmannen bistår også kommunene med "mal" for utredningsarbeid og relevant tilrettelegging av beslutningsinformasjon, i tillegg til anvendelse av verktøyene departementet har utarbeidet. Det er etablert et felles administrativt forum for prosjektledere i kommune, som bidrag til kompetanseheving, erfaringsoverføring og diskusjon av utfordringer.

Fylkesmannen har prioritert bruk av skjønnsmidler knyttet til kommunereformen. Konkrete utviklingstiltak felles i fylket og utredning av enkelte konkrete problemstillinger har her største prioritet.

63.4 Valg

Vi har veiledet kommunene når de har henvendt seg til oss med spørsmål. Dette har hovedsaklig foregått via epost

og telefon.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Målsettingen med Fylkesmannens oppgaver er å bidra til at forvaltningsloven og offentleglova blir brukt korrekt i kommunene.

Vi mottok og behandlet 2 klager etter offentleglova i 2014. I begge sakene ble de påklagede vedtakene stadfestet.

Vi mottok ingen klager på enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 28 og heller ingen klager vedrørende partsinnsyn i 2014.

Vi har veiledet enkeltpersoner, presse og kommuner i offentleglova og forvaltningsloven på grunnlag av henvendelse til oss. Dette har foregått via e-post og telefon.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

Målsettingen med Fylkesmannens oppgaver er å bidra til å sikre at kommunenes saksbehandling og vedtak tar hensyn til den enkeltes krav på rettssikkerhet, likebehandling og informasjon, og ellers er i samsvar med god forvaltningsskikk.

66.1 Byggesaker

Vi har rapportert om saker etter plan- og bygningsloven for hvert tertial på rapportering. fylkesmannen.no.

Vi behandlet 75 klagesaker i 2014, i 41 av disse fikk klageren helt eller delvis medhold.

I 61 av de 75 sakene var saksbehandlingstiden høyere enn 12 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på disse var 26 uker, dvs. en gjennomsnittlig overskridelse på 14 uker. Det ble ikke avtalt lengre frist i noen sak. Vi som klageinstans forlenget ingen frist pga "#særlig tilfelle", og det var ingen sak hvor fristen ble forlenget på grunn av behov for barmarksundersøkelse.

I vårt embete er oppgaven som klageinstans etter plan- og bygningsloven og lokal vergemålsmyndighet lagt til samme avdeling. Som i 2013 har oppgaven som vergemålsmyndighet, særlig pga store problemer med saksbehandlingssystemet, medført at det har vært nødvendig å bruke ressurser som normalt arbeider med klagesaker på vergemålsområdet. Antallet ubehandlede saker ved utgangen av 2014 er det samme som ved utgangen av 2013, og saksbehandlingstiden på klagesakene er blitt for lang.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Vi har mottatt en søknad om ekspropriasjon etter ervervsloven i 2014. Denne ble innvilget. Det samme ble søknad om forhåndstiltredelse i denne saken.

I tillegg mottok vi en søknad om forhåndstiltredelse som vi også innvilget.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Vi mottok og behandlet ingen klager etter eierseksjonsloven i 2014.

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNT	0	0	0	
Sum	0	0		

66.5 Planlegging og geodata

Nasjonal politikk formidles primært gjennom veiledning via telefon, møter, forhåndsuttalelser og høringsuttalelser. I de tilfellene kommunene fremmer forslag til planer i strid med nasjonal politikk bruker vi

hjemmelen til å fremme innsigelser. Fylkesmannen har i 2014 hatt én plankoordinator i Kommunalavdelingen som har koordinert alle uttalelser i plansaker fra embetet.

I 2014 ble det fremmet innsigelse mot 4 av 96 reguleringsplaner, samt 3 oversiktsplaner.

Fylkesmannen selv gjennomfører mekling i arealsaker der det er fremmet innsigelser som kommunen ikke vil ta til følge. I 2014 ble det holdt to meklingsmøter hvorav begge har resultert i en løsning uten at saken måtte sendes til departementet for avgjørelse.

Fylkesmannen samordner behandling av plansakene internt gjennom en egen plangruppe. I tillegg driver embetet sammen med fylkeskommunen et planforum i fylket. Her deltar også vegkontoret, statens kartverk fiskeridirektoratet og reindriftsforvaltningen. Ved utgangen av 2014 ble regionalt planforum etablert i Nord-Trøndelag.

Sammen med fylkeskommunen arrangerte vi høsten 2014 den årlige samlingen for planleggerne i kommunene.

Det ble i samarbeid med Kartverket holdt 6 samlinger for alle kommuner i Nord-Trøndelag med mål å heve kompetansen innen matrikkelloven og plandelen av plan- og bygningsloven. Nesten samtlige kommuner deltok på samlingene.

Høsten 2013 ble det igangsatt et prosjekt med mål om å effektivisere plansaksbehandlingen, og sluttrapport fra prosjektet ble levert våren 2014. Prosjektet ble gjennomført i nært samarbeid med Fylkeskommunen, Statens vegvesen og KS

Vi ser store utfordringer knyttet til plankompetansen i mange kommuner i Nord-Trøndelag, og jobbet på denne bakgrunn aktivt med å komme tidlig inn i planprosessene for å kunne bidra før planen kommer på høring.

Vi viser ellers til embetsrapporteringen under Landbruks- og matdepartementets og Klima- og miljødepartementets områder.

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

I forbindelse med vår rolle i kommunereformen har vi etablert tettere kontakt med Sametinget. Fylkesmannen hadde et møte med Sametinget i Karasjok i november hvor både kommunereformen og videre samarbeid i forhold til sørsamisk språk og kultur ble drøftet.

Representanter fra sametinget er invitert med og deltar i den referansegruppen som følger reformen og vi vil spesielt følge opp de to kommunene i fylket som i dag er forvaltningskommuner; Snåsa og Røyrvik.

Etter at reindriftsadministrasjonen ble overført til fylkesmannen har vi på flere områder og spesielt i forhold til plansaksbehandlingen fått etablert en godt samarbeid. Den tidligere reindriftsadministrasjonen deltar nå i vår planoval hvor alle plansakene koordineres og drøftes. Vi håper at dette bidrar til at vi på en god måte får ivare tatt de samepolitiske hensyn.

Resultatområde 69 Partistøtte

Vi har foretatt ajorføring av partiopplysninger.

Endring som følge av partilovnemdas vedtak følges opp av fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Ressursrapportering

Det er en økning i ressursbruk på KMD området som - fra 3.277 mill til 30.607 mill som skyldes sammenslåingen av KMD og FAD (24.6 mill) , flytting av plan fra Miljødepartementet til KMD (ca 1.4 mill) samt økt ressursbruk innen bl.a. bygg og justis og arkiv.

Det er en økning i ressursbruk på adm/fellesoppgaver/drift fra 2013 til 2014 som bl.a. skyldes helårseffekt

assisterende fylkesmann – admsjef fungerte som assisterende 6 mnd. i 2013 - samt investeringer som er foretatt i 14. Det er investert for 3 millioner i 2014 mot 1.3 millioner i 2013. Hovedårsaken til dette er investeringer knyttet til felles parkeringskapasitet som leietakerne på Statens Hus ikke har fått statsbygg til å ta annet enn delansvar for, samt flere investeringer på IKT område knyttet til backup, brannvegger, Jobb Norge, Elektronisk Kvalitetssystem o.a.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 24 671 641,36	kr 8 580,32
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 778 983,32	kr 31 566,39
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 3 677 079,91	kr 0,00
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KMD	kr 1 479 673,95	kr 139 684,73
Sum:	kr 30 607 378,00	kr 179 831,00

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Fylkesmannen har behandlet 60 klagesaker i 2014, dvs. en nedgang på 16 fra året før. Klagene kommer i hovedsak fra de største kommunene i fylket.

Som tidligere rapportert flyttet vi opplæringen i Lov om sosiale tjenester trinn 2 (fordypning) fra 2013 til 2014, dette fordi vi ville være mer treffsikker med innholdet og ønsket å lage et nytt konsept i samarbeid med KS og Høgskolen i Sør-Trøndelag. Med dette som utgangspunkt har vi i 2014 etablert et forvaltningsstudium i nært samarbeid med nevnte instanser. Dette er en videreutdanning i helse-og sosialrett, forvaltning og rettsanvendelse, og hvor studiets formål er å gi studentene oversikt over regelverk, rettigheter og plikter i den kommunale helse- og omsorgsretten og sosiale tjenester i NAV. Det er vårt mål at denne kompetansehevingen skal bidra til at ansatte i disse tjenestene øker sine kunnskaper innen sine fagfelt. Studentene tas opp på bakgrunn av en bachelorgrad eller ut fra en realkompetansevurdering, og høsten 2014 startet 50 studenter. Det dreier seg om et deltidsstudium over 1 år og utgjør tilsammen 400 timer. Hvert emne har et omfang på 7,5 studiepoeng, dvs. 200 timer studieinnsats og går over 16 uker. Undervisning og veiledning utgjør 130 timer og selvstudier 70 timer. Undervisningen gis i form av forelesninger, veiledningssamtaler, gruppearbeid, seminarer og øvelser. En viktig del av strategien er at når studiet er avsluttet, vil det bli etablert nettverksgrupper i fylket. Dette for å ivareta og videreutvikle den kompetansen som er tilegnet gjennom studiet. Fylkesmannen vil følge opp disse nettverkene og sikre at det da finnes vitale faglige nettverk på dette området som også vil ha en rolle i forhold til å ivareta lokalt behov i forhold til oppfølging av øvrig medarbeidere.

Råd og veiledning skjer kontinuerlig – i hovedsak telefonisk, men også ved besøk til kontoret og dreier seg om henvendelser både fra enkeltpersoner, kommuner og NAV.

Også i 2014 har vi gjennomført dialogmøter med alle NAV sine tjenesteområder, der vi har møtt ledelse og sentrale medarbeidere på saksfeltet. Vi har drøftet sentrale spørsmål knyttet til arbeidet etter denne loven, herunder saksbehandling, kompetanse og utviklingsbehov. Gjennom disse dialogene har vi fått klarlagt et betydelig behov for å være mere synlig i vår rolle overfor NAV kontorene. Dette har således medført at vi har økt vår ressursinnsats i forhold til vår oppmerksomhet og oppfølging av vårt oppdrag på området. En særlig tydelig tilbakemelding og erfaring er at det fra de lokale NAV kontor formidles ønske om mere faglig påfyll og oppfølging i forhold til arbeid med mennesker: ferdigheter, metoder, hvordan løse dilemmaer i forhold til mennesker med mange og samtidige livsmestringsutfordringer. Fylkesmannen vil derfor prioritere dette ekstra i 2015.

Fylkesmannen har mange og ulike møtearenaer med kommunene, gjennomfører kommunebesøk og deltar på samlinger med rådmenn og ordførere, herunder også fylkets NAV utvalg.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen har i 2014 videreført det nære samarbeidet med NAV fylke. Vi har månedlige planmøter på rådgivernivå og for øvrig fellesmøter på overordnet nivå. Vi har felles kompetanseplaner, hvor fagområdene kvalifiseringsprogram, rus, psykisk helsearbeid, boligsosialt arbeid og økonomisk rådgivning inngår.

Prosjektet «Økonomisk rådgivning i Nord-Trøndelag» er videreført, og mye av kompetansehevingen på dette feltet skjer via prosjektet.

Vi har i samarbeid med Konfliktrådet i N-T arrangert fagdager under tittelen «Tiltak for ungdom» og der tema bl.a. var ungdomsstraff/nye straffereaksjonsformer, rustiltak, familieråd og psykologiske utfordringer blant ungdom.

Sammen med NAV fylke arrangerte vi 2 fagdager for veiledere og ledere i NAV mottak, der Fylkesmannen hadde innlegg om etikk/holdninger/kommunikasjon.

2 dagsamlinger med repetisjon av grunnopplæring Lov om sosiale tjenester i NAV – teori og med tid til dialog og case. Som vist i pkt 73.1 har vi også etablert et omfattende undervisningsopplegg i forvaltning og saksbehandling i arbeid med lov om sosiale tjenester i NAV.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen er hovedkontaktpunkt for kvalifiseringsprogrammet på fylkesnivå og skal i samarbeid med NAV fylke følge opp ordningen i NAV-kontorene.

Ved siste rapportering for 2014 (november) er det 85 deltakere i kvalifiseringsprogrammet, dvs. noe under forventet nivå. Det kan være flere årsaker til denne utviklingen, men det er fortsatt Fylkesmannens vurdering at årsakene i hovedsak er knyttet til ledelse og lederforankring, organisering og partnerskap. Vi har derfor valgt å videreføre vår innsats mot ledernivå og har deltatt i rådmannsutvalg, møter med KS og fylkets NAV-utvalg, dette for å bevisstgjøre lederne på det ansvar som tilligger dem og oppfordre dem til økt bruk av KVP som virkemiddel. Vi har i tillegg gjennomført dialogmøter med alle NAV-lederne. Dette har vært møter med sosiale tjenester generelt som tema, men der kvalifiseringsprogrammet har hatt en sentral plass. Gjennom disse dialogmøtene har vi avdekket behov for kompetanseheving i arbeidet med brukere med sammensatte og komplekse bistandsbehov. Vi har derfor besluttet at vi våren 2015 skal arrangere en fagsamling med fokus på ulike team som er aktuelle for oppfølging av denne brukergruppen.

Kompetanseheving og fagutvikling skjer fortsatt gjennom fagnettverket for kvalifiseringsprogrammet. Fylkesmannen har også dette året gitt løpende råd og veiledning til NAV-kontorene nå det har vært behov for det.

73.4 Økonomisk rådgivning

Det har gjennom flere år vært et samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i forhold til å kunne arrangere grunnkurs, videregående kurs og spesialistkurs i økonomisk råd og gjeldsrådgivning. Det har i 2014 ikke vært gjennomført denne type kursing av kommunene/ NAV i Nord-Trøndelag.

Det er etablert en ressursgruppe på tvers av Sør- og Nord-Trøndelag, som er gitt mandat til å konkretisere faglige mål, bidra til økt kompetanse og til å kunne bistå den enkelte saksbehandler i det konkrete saksområdet.

I samarbeid med Fylkesnettverket for økonomisk rådgivning i Nord-Trøndelag, er det blant annet satt fokus på rutineene til strømleverandørene i håndtering av manglende betaling av strøm og nettleie. Det er i 2014 etablert en god dialog mellom NAV- fylke, Fylkesnettverket, strømleverandør og Fylkesmannen. Denne dialogen videreføres i 2015.

Fylkesmannen har i 2014 bidratt til økonomisk rådgivning/ utenrettslig rådgivning gjennom å fatte endelig vedtak i klagesaker, skriftlig og muntlig dialog med tjenestemottakere og NAV, og gjennom tilbakeføring av informasjon, råd og veiledning.

Fokus for 2015 er å revitalisere samarbeidet med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, for i felleskap oppdatere rådgivningskompetanse lokalt i form av grunnkurs og videregående kurs i økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning.

Fylkesmannen skal bidra til nytenkning, forsterket økonomisk rådgivning/ gjeldsrådgivning til enkeltindividet og til kommuner og NAV. Sørge for kompetanseheving gjennom ressursgruppe, kurs på forskjellige nivå, skriftlig og muntlig informasjon, delta i faglige fora, og med råd og veiledning

73.5 Boligososialt arbeid

I 2014 fikk 2 kommuner i Nord-Trøndelag tildelt tilskudd fra Arbeids- og velferdsdirektoratet; Leksvik og Snåsa, mens Namsos fikk videreført tidligere tildelte midler til fra 2013 til 2014.

Det boligososiale strategiarbeidet har vært et fylkesoverspennende samarbeidsområde mellom Fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Møre- og Romsdal og Nord-Trøndelag med Husbanken i Midt-Norge som koordinator at den nasjonale boligososiale strategien «Bolig for velferd» (2014-2020). Strategien som eies av 5 departement skal iverksettes i 6 direktorater i strategiperioden.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltar på denne satsningen med sosial-, helse- og barnevernavdelingens Velferdsdirektør, og første arbeidsmøte er berammet til 21.januar 2015. I denne forbindelse er sambeidsavtalen med Husbanken revidert og tilpasset det nye oppdraget.

73.6 Barn og unge

Det ble i 2014 gitt tilskuddsmidler til 2 prosjekt til bekjempelse av barnefattigdom i Nord-Trøndelag. Stjørdal med fortsettelse av sitt prosjekt «Bærekraftige familier», som tidligere er beskrevet i rapportering. I tillegg har NAV Inntrøndelag (kommunene Steinkjer, Inderøy og Verran) fått tilskudd til et nytt prosjekt med tema «Hverdagsfamilien». Dette dreier seg om tett oppfølging av 5-10 barnefamilier med hensikten å bryte en negativ spiral i utsatte risikofamilier (sosial arv), slik at de kan gis mulighet til å komme seg ut av denne situasjonen – på veien mot aktivitet, bedre fungering og deltakelse i samfunnet.

Fylkesmannen har også dette året hatt sterk fokus på barnefattigdom i samhandlingen med NAV. Det er tema i både opplæring og dialogmøter som vi gjennomfører, noe vi mener har ført til en større bevissthet i NAV-kontorene. Vi har også et sterkere blikk på barns behov og rettigheter når vi behandler klagesaker, og vi ser at dette har endret praksis i riktig retning i mange NAV-kontor.

Vi ser at barnefattigdom også vil være et stort satsingsområde framover, og vi vil derfor fortsette vårt arbeid for å bedre vilkårene for barn som lever i familier som sliter med økonomi og vanskelige levekår. I den forbindelse nevnes at vi nå skal arrangere en stor konferanse for alle NAV-ansatte, en kombinasjon av plenumsforedrag og verksteder, og der barnefattigdom og andre fagfelt knyttet til dette har fått stor plass.

Ressursrapportering

Ingen vesentlige avvik å rapportere

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 0,00	kr 574 936,40
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 570 648,90	kr 622 106,28
Tilsyn etter lov om sosiale tj. i NAV	kr 46 305,90	kr 273 898,29
Andre oppgaver under ASD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 616 954,00	kr 1 470 940,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

Se nedenfor

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Fylkesmannen har i 2014 deltatt aktivt på ulike arenaer som vedrører samhandlingsreformen i fylket. Her nevnes spesielt:

- Administrativt samarbeidsutvalg
- Politisk samarbeidsutvalg
- Regionalt utvalg for utdanning og forskning gjennom kontaktfylkesmannen (Sør-Trøndelag)
- Regionalt samarbeid med fylkesmennene i de tre midnorske fylkene.

Det er på disse arenaene vi ivaretar vår områdeovervåking, hvor vi følger utvikling av samarbeidsavtaler, samtidig som vi kan delta aktivt i diskusjonene på de fagområder vi kan bidra med vår kompetanse.

I tillegg har vi deltatt i planlegging og gjennomføring av årets helse og omsorgskonferanse og samhandlingskonferanse.

Inntrykket Fylkesmannen sitter med etter å ha fulgt reformen i 2014, er at både kommunene og sykehusene i Nord-Trøndelag er oppriktig interesserte og engasjerte i forhold til å få samarbeidet til å fungere og dermed sikre gode og sammenhengende behandlingsforløp for innbyggerne i Nord-Trøndelag. Begge parter uttrykker gjennom siste evaluering at de synes samarbeidet fungerer godt.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har gjennom to årlige møter med helseforetaket delt erfaringer knyttet til vår tilsynsmessige oppfølging gjennom systemrevisjoner og tilsynssaker.

Fylkesmannen har bidratt i arbeidet med etablering og gjennomføring av et prosjekt gjennom pasientsikkerhetskampanjen «Riktig legemiddelbruk». Der deltar 13 kommuner av fylkets 23 kommuner.

76.5 Felles digitalt nødnett

Ordningen er lagt på hold av sentrale myndigheter for Nord-Trøndelags vedkommende.

76.6 Helseberedskap og smittevern

Beredskap: Sosial-, Helse og Barnevernavdelingen har ikke deltatt i øvelse sammen med beredskapsavdelingen i år, men var involvert i beredskapsavdelingens arbeid med Ebola-beredskap.

Smittevern: Listen over Kommuneoverleger/kommunale smittevernleger med vara blir løpende oppdatert.

Fylkesmannen har i 2014 mottatt ett varsel om antatt Norovirus-utbrudd i en eldreinstusjon.

76.7 Personell og kompetanse

Fylkesmannen har i 2014 fordelt tilskudd til kommuner og det har gått til følgende tiltak:

- Drift av 4 rekrutteringspatroljer i fylket
- Etablering av studie i kunnskapsbasert praksis
- Årsstudium i forvlatning og saksbehandling i helse og omsorg (sammen med NAV)
- Tildeling på basis av planlagt og gjennomført utdanning i kommunene
- Tildeling på basis av årsverk i kommunene
- Faglige møteplasser og veiledning
- Andre aktører

Med denne fordelingen bidrar vi til å stimulere praksisfeltet i den retningen kommunene selv har ambisjoner om i sine kompetansestrategier og som Fylkesmannen også er med og påvirker i tett samarbeid og dialog med kommunene og KS. På denne måten bidrar dette til å understøtte de nasjonale strategiene på området.

Nødvendig antall turnusplasser og turnusstillinger av god nok kvalitet er fremskaffet hvert år. Det har vært noen utfordringer knyttet til plassering av turnusleger i forbindelse med overgang mellom gammel og ny ordning, og

høsten 2014 ble det opprettet en midlertidig turnuslegeplass i Stjørdal kommune i perioden 01.09.2014-28.02.2015.

Kurs, samlinger for gruppeveiledning og veiledersamlinger er gjennomført vår og høst 2014.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

Fylkesmannen har mottatt 84 kopier av vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven 4A i 2014. Det har vært prioritert å gi råd og veiledning knyttet til forståelsen av regelverket i oppfølgingen av vedtakene. Av disse 84 vedtakene er to vedtak opphevet. 36 vedtak omhandler tannbehandling i narkose.

Det er ikke mottatt klagesaker pasient- og brukerrettighetsloven 4A.

Det har vært gjennomført ett uanmeldt tilsyn for området pasient og brukerrettighetsloven kapittel 4A for pasienter i sykehjem. I oppfølgingen av tilsynet har det vært gitt råd og veiledning samt iverksatt opplæringstiltak.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Se nedenfor

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	22	3
Sum	22	

77.3 Særfradrag

Fylkesmannen har i 2014 behandlet 4 saker. Ingen fikk medhold i sin klage. En sak ble oversendt Helsedirektoratet. Helsedirektoratet opprettholdt Fylkesmannen sitt vedtak.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	4	3
Sum	4	

77.4 Førerkortsaker

Fylkesmannen har en viktig samfunnsoppgave i forhold til førerrett, trafikk sikkerhet og ivaretagelsen av den enkelte nordtrønders rett til rettferdig og lik behandling. Målsetting for området er å fremme trafikk sikkerhet gjennom gode risikovurderinger i saksbehandling og god rådgivning til aktuelle målgrupper.

I 2014 kom det inn 1533 nye saker til behandling. Det ble behandlet totalt 1627 saker. Restansen ved årsskiftet var på 119. Antall inndragninger av førerkort er noe lavere enn i 2013, men ligger stabilt og fortsatt høyt. Det har vært en liten økning i antall inngående saker, fra 1498 i 2013 til 1533 i 2014. Antallet behandlede saker har imidlertid økt med 159 saker. Basert på dette kan det forventes at antallet saker i 2015 vil være lik 2014.

De sakene som omhandler rus/høyt medikamentbruk, psykiske lidelser og kognitiv svikt er ofte krevende saker. Dette medfører mye innhenting av opplysninger som gjenspeiles i et høyt antall utgående brev.

Det er fortsatt stor pågang på telefon både fra samarbeidspartnere (politi, Statens vegvesen og helsepersonell), og fra nordtrøndere som har en førerkortsak hos Fylkesmannen. Antall telefoner har vært tilsvarende omfanget i 2013.

Saksbehandlingstiden første halvår 2014 er i snitt 42,4 dager for saker med tilleggsdokumentasjon (mot 39,6 dager i 2013). For saker uten tilleggsdokumentasjon ligger saksbehandlingstiden på 17,7 dager, mot 16,1 i 2013.

Fylkesmannen har jobbet aktivt utadrettet i førerkortsammenheng også i 2014. Vi har hatt opplæring for turnusleger både på våren og høsten og vi har holdt foredrag for spesialisthelsetjenesten, lag og foreninger.

Når det gjelder saker om førerligningsnedsettelse har vi hatt en utfordring med tanke på saksflyt når det gjelder spesialtilpasning av bil gjennom NAV. I 2014 har vi hatt møte med NAV Hjelpemiddelsentral og Statens Vegvesen for å gjennomgå prosessen i disse sakene og for å utarbeide rutiner som sikrer en god og hensiktsmessig saksflyt for alle parter.

Gjennom året er det jobbet mye med å forbedre malene med særlig fokus på det språklige og på rettssikkerhet for den enkelte søker.

Statens vegvesen, politi og Fylkesmannen er de tre myndighetene som forvalter førerkortområdet. I 2012 ble det startet et prosjekt for å bedre saksflyten mellom etatene. Fokus har også vært rusforebygging blant ungdom mellom 15-30 år.

Vi har jobbet videre med førerkortprosjektet og har hatt 4 møter med politi og Statens Vegvesen i denne forbindelse. Det er jobbet mye med rutiner og maler for å effektivisere saksflyten mellom etatene, både i forhold til den generelle saksflyten men også med hensyn til rettssikkerhet. Fylkesmannen har også utarbeidet statistikk på § 34-sakene fra oppstart i 2012 frem til nå. Antallet saker har vært stabilt og totalt antall § 34-saker i 2014 er på 83 kontra 88 i 2013.

I samarbeid med politiet og Statens Vegvesen har vi arrangert en fagdag med temaet rus og syntetiske stoffer.

Ut i fra statistikken ser vi at det er områdene rus og kognitiv som dominerer. Gjennom arbeidet med førerkortprosjektet ser vi at dette er områder som ikke i tilstrekkelig grad fanges opp av fastlegene. Dette finner vi bekymringsverdig. Vi vil fortsatt ha et tett samarbeid med politi og Statens Vegvesen utover 2015.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	1627	42
Sum	1627	

77.5 Pasientjournaler

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMNT	0
Sum	0

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Se rapportering pkt 83.1

83.1 Folkehelsearbeid

Fylkesmannen har ved mange anledninger satt folkehelse på agendaen i møte med kommunene og andre aktører på dette viktige området. Vi deltar aktivt i opplæring i kommunenes arbeid med å få oversikt over helsetilstanden i egen kommune.

I prosjekt «analyse og planlegging av helse og omsorgstjenesten i kommunen» blir det gitt veiledning til kommunene i å skaffe seg data på helse og omsorgssiden, herunder også innhente indikatorer som har betydning i et oversiktsdokument innen for folkehelse. Fylkesmannen registrer at det er stort behov for å fremskaffe systematiske og gode data i dette arbeidet og ikke minst sikre kvalitative analyser av disse som grunnlag for lokal planlegging.

Videre har Fylkesmannen i samarbeid med Fylkeskommunen opprettet et Rådgivende folkehelsesteam. I teamet deltar også KS og HUNT forskningscenter. Rådgivende folkehelsesteam har i 2014 vært i 4 kommuner, herunder en samkommune (til sammen 8 kommuner) I disse møtene deltar ledelsen i kommunen med rådmenn og ordførere. I tillegg møter andre politikere, representanter fra frivillige organisasjoner og ansatte fra ulike avdelinger i kommunene. Dette anser vi som viktig med tanke på å sikre en bedre forankring av folkehelsearbeidet.

Det ble gjennomført tilsyn med kommunenes arbeid med folkehelse som involverte 6 kommuner ved oppstart og slutt møte.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har en samfunnsøval som møtes en gang for måneden der planstrategier og samfunnsplaner diskuteres på tvers av avdelingene i embetet. I ovalen ivaretar man det tverrfaglige fokuset på folkehelse.

Fylkesmannen deltar også i det regionale planforumet i fylket hvor vi deltar sammen med de andre regionale aktører.

Fra den kjennskapen vi har til kommunene via planarbeidene, erfaringer fra besøksrunder med «rådgivende folkehelse team» samt resultater fra folkehelseilsynet ser vi at kommunene i varierende grad har opprettet egne rutiner for arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer.

Oppvekst og utdanning og Sosial-, helse og barnevernsavdelingen bidro i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til gjennomføring av kurs for personell med ansvar og oppgaver i skolen for å styrke skolemiljøet i tråd med forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv., § 6.

Nord-Trøndelag er pilotfylke innenfor «Ansvarlig alkohol servering». Fylkesmannen har gjennom denne satsningen gjennomført opplæring på alkoholloven til saksbehandlere i kommunene.

I forhold til oppgaver etter alkoholloven så har vi i 2014:

-behandlet 1 klagesak (resultat: opphevet)

-behandlet 5 søknader om utvidelse av statlig skjenkebevilling (resultat: alle 5 ble innvilget)

-påbegynt behandling av 1 søknad om statlig skjenkebevilling (venter på ytterligere dokumentasjon)

-avholdt en samling/kurs for kommunene i alkoholloven

-svart på henvendelser og veiledet kommunene pr. telefon og e-post om regelverket i alkoholloven

Fylkesmannen vurderer det slik at innsatsen sammen med fylkeskommunene og arbeidet med rådgivende folkehelsesteam er svært viktig for å sikre kunnskapsbasert utvikling og forankring av arbeidet i kommunene. Dette sammen med innsatsen gjennom «Ressursportalen i Trøndelag», vil dette også være våre viktigste bidra på folkehelseområdet i 2015. utfordringer på dette området videre fremover vil etter fylkesmannen sin vurdering handle nettopp om dette: sammenhengen mellom kunnskap-analyse- planlegging og praktisk handling.

Resultatområde 84 kommunale helse- og omsorgstjenester

Se nedenfor

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det er opprettet 132 stillinger for allmennleger i fylkets 23 kommuner. 4 av disse er vakante. 60 av disse er besatt av kvinner. Kun 59 lister har ledige plasser. Ingen kommuner er innvilget dispensasjon.

Det var i 2013 10,1 allmennleger pr. 10 000 innbyggere i, hele landet 10,21. Fastlegeordningen synes i hovedsak å fungere tilfredsstillende stabilt og har tilstrekkelig kapasitet, med unntak for retten til å bytte fastlege (se ovenfor).

Legevakten i fylket er i hovedsak organisert i interkommunale samarbeidsordninger, hvor størrelsen kan variere etter lokasjon og tid på døgnet. Det er kun Steinkjer kommune som har døgnglegevakt. Fylkesmannen imøteser at

innføring av nasjonalt legevaktsnummer vil medføre at de andre kommunene organiserer døgnlegevakt.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Det er Verdal kommune som er ansvarlig for helsetjenesten til de innsatte i Verdal fengsel. Det har vært 1 tilsynssak i 2014

Fylkesmannen deltar i et regionalt samarbeid overfor innsatte og domfelte rusavhengige. Partene i dette regionale samarbeidet er Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Fylkesmannen i Nordland, Fylkesmannen i Troms, Fylkesmannen i Finnmark, Helse Nord RHF, Helse Midt-Norge RHF og Kriminalsorgen region Nord.

Det er skrevet en avtale mellom partene. Det regionale forumet har som oppgave å skaffe oversikt, se på forskjeller og bidra til gode samarbeidsløsninger lokalt og regionalt gjennom: Informasjonsutveksling og drøfting av felles problemstillinger. Legge til rette for å bidra til lokale samarbeidsavtaler, og identifisere mulige sviktområder.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har også i 2014 deltatt aktivt i det regionale nettverket i Midt-Norge vedrørende kjønnslemlestelse og tvangsekteskap sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Inkluderings- og mangfolddirektoratet, Bufetat Midt-Norge, RVTS Midt og UDI Midt-Norge. Det regionale nettverket arrangerte en felles konferanse for Midt-Norge den 16. og 17. september i Ålesund med tittelen: Ære og Makt i grenseland.

Hvert enkelt fylke jobber med egne utviklingstiltak i tillegg, og hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er det deling av embetsoppdrag mellom alle statlige aktører i fylket i løpet av jan/februar, gjennom Fylkesnettverket. Møtefrekvensen her er 2 møter i året. I tillegg møtes Utviklingsnettverket som er et nettverk bestående av mange ledere og nestleder fra de mest sentrale tjenesteområdene, samt alle fylkets SLT-koordinatorer.

Arbeidet i 2014 har bestått av å utarbeide gode planer for hvordan vi skal øke fokus og kunnskap i alle aktuelle tjenester om Vold i nære relasjoner generelt, inkl. kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og unge utsatt for ekstrem kontroll. I 2015 vil utviklingsnettverket sørge for informasjon til fylkets rådmannsutvalg, samt alle helse- og sosialledere i fylket. Dette arbeidet starter i februar/mars 2015.

84.8 Forebyggende helsetjenester

Utviklingen av frisklivs- og mestringsarbeidet er under god utvikling i hele Nord-Trøndelag

14 kommuner har etablert frisklivstilbud og lærings-, mestrings- og oppfølgingstilbud for personer med kroniske lidelser. Av dette kan det defineres at i 9 kommuner er det frisklivs sentraler. I fem andre kommuner har de «frisklivstilbud» ved at de har personer som er dedikert til bestemte oppgaver, men i små stillinger. Verdal kommune med sin frisklivssentral er utviklingssentra i Helse Midt-Norge og en av 4 på landsplan.

Det er ikke foretatt noen henvendelser til kommunene i 2014 for å etterspørre om det er foretatt økning i ressurs skolehelsetjenesten.

84.11 Tannhelse

Avdelingen har ikke prioritert dette feltet. FM blir orientert fra Fylkeskommunen hvordan status er i fylket.

FM etterspør om det blir brukt datamateriell innenfor feltet i forhold til kommunenes arbeid med oversiktsdokumentene som de utarbeider

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Fylkesmannen har ikke gjennomført noen kartlegging i kommunene og har dermed ingen fullgod oversikt over hvordan koordinerende enheter (KE) fungerer i alle kommuner. Men vi har hatt fokus på KE når vi har

gjennomført systemrevisjoner, blant annet i tilsyn med helsestasjoner, nav og barneverntjenesten. Fylkesmannen har deltatt i administrativt samarbeidsutvalg mellom sykehus og kommuner, der det er utnevnt et eget forum for koordinerende enheter bestående av kommunerepresentanter og representanter fra helseforetaket.

84.13 Omsorgsplan 2015/2020

Fylkesmannen hadde i oppdrag å bidra til at kommunene har økt fokus på en fremtidsrettet pårørendepolitikk, frivillighet og aktiv omsorg. I tillegg skal vi støtte og følge opp kommunenes arbeid med Demensplanens hovedsatsingsområder. Vi skal bistå Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i rollen som pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket, med særlig fokus på prosjekter vedrørende velferdsteknologi, og tjenesteinnovasjon. Bistå kommunene i arbeidet med investeringer i sykehjem og omsorgsboliger, samt samarbeide med Husbanken ved å gi faglig assistanse og råd.

Fylkesmannen har i 2014 hatt stor aktivitet og innsats på dette området.

Hovedaktivitetene er:

Aktiv høringspart i kommunenes planstrategier og i kommuneplaners samfunnsdel, og forsøker i våre høringsuttalelser å ivareta blant annet at kommunene har fokus på å planlegge sin omsorgstjeneste ut fra behovene i befolkningen.

KS og Fylkesmennene i Midt-Norge har gjennom 2012 og 2013 arbeidet med utprøving av velferdsteknologi i "Det Midtnorske velferdsteknologiprojektet". Målet med det Midtnorske velferdsteknologiprojektet har vært å prøve ut eksisterende og tilgjengelig (velferds) teknologi i pleie og omsorgstjenestene, og gjennom denne utprøvingen bidra til ny kunnskap.

Samtidig med at prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet 2013/2014, besluttet de deltagende aktørene å arbeide videre sammen om "Det midtnorske velferdsteknologinettverket". Nettverket bidrar til at aktive aktører innenfor velferdsteknologi skal ha en arena å dele og innhente kunnskap, støtte og inspirasjon til pågående velferdsteknologiutprøving -og implementering i egne kommuner. Samtidig gjør nettverket en innsats for å spre kunnskap om forutsetninger for implementering av velferdsteknologi til andre kommuner i Midt-Norge.

Fylkesmennene i Nord og Sør-Trøndelag samarbeider om et prosjekt « analyse og planlegging av helse og omsorgstjenesten i kommune. Samfunnsplanlegging skjer innenfor ulike fagområder og på ulike forvaltningsnivå. Datagrunnlag finnes spredt hos ulike institusjoner og forvaltningsorganer. Prosjektets hensikt er å tilrettelegge for en hensiktsmessig organisering av statistikk, analyser og forskningsmateriale. Dette gjøres for å danne et godt grunnlagsmateriale for god og effektiv samfunnsplanlegging.

Kommunene tillegges større og flere oppgaver innenfor offentlig forvaltning som vil øke betydningen av kunnskapsbasert samfunnsplanlegging. Kommunene uttrykker et særskilt behov for å styrke planleggingsarbeidet for å løse framtidens utfordringer.

For å få tilstrekkelig kunnskapsbasert planlegging av helse og omsorgstjenestene kreves kompetanse. Tilbakemeldinger viser at kommuner trenger kartleggings-/utrednings-/analysekompetanse for å ivareta kravene til planlegging for å møte fremtidens omsorgsutfordringer. Prosjektet har som mål å gi et slikt kompetansetilbud der hensikten er å gi innsikt i å forstå egne styringsdata og bygge opp analysekompetansen.

Arbeidet i satsingen foreslås derfor organisert som lærende nettverk (levende analysemiljø). Nettverkene skal være arenaer for dialog, erfaringsutveksling og refleksjon som grunnlag for kunnskapsheving og endring.

I tillegg til nettverksarbeid er det publisert en veileder i analyse og planlegging av pleie og omsorgstjenesten. Det er også satt i gang et arbeid hvor prosjektet, i samarbeid med KS sentralt, utvikler en veileder i indikatorutvelgelse og hvordan de ulike indikatorer kan ses i sammenheng.

Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag har etablert samarbeid med flere samfunnsaktører for å realisere mål i prosjektet. Det er en forventning om at partene bidrar inn med relevant informasjon og deltar i drøftinger om, og gjennomføring av kompetanseheving i kommuner.

Prosjektet har i desember 2014 oversendt et forslag til Helsedirektoratet hvordan prosjektarbeidet kan ses i en nasjonal sammenheng.

I Fylkesmannen gjennomførte sin årlige helse og omsorgskonferanse, som i år hadde som tema «Morgendagens omsorg – sammen om livsmestring og forebygging». Konferansen ble gjennomført i samarbeid med Nord-

Trøndelag fylkeskommune, Senter for omsorgsforskning, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag.

Konferansen ble nok en gang en suksess med rundt 200 deltakere fra flere tjenesteområder og tjenestenivå. Det planlegges en tilsvarende konferanse i 2015.

Det er aktive kompetansenettverk på demensomsorgens ABC knyttet til fylkets to «sykehusregioner». Nettverkene består av representanter fra psykiatriske team i helseforetaket samt utviklingssentrene for omsorgstjenesten. Fylkesmannen bidrar med midler over kompetanseløftet og delfinansierer denne kompetansehevingen for kommunene.

Fylkesmannen deltar aktivt i utviklingssentrene sin virksomhet i fylket, gjennom å delta i styringsrådene.

84.14 Psykisk helse og rus

I 2013 i forbindelse med Regjeringsskifte, ble det i Statsbudsjettet for 2014 vedtatt at opptrappingsplan for Kommunalt rusarbeid skulle settes i gang igjen, etter et opphold på 1 år.

Øremerkede midler til Samhandlingsmodeller rus kom i gang i 2013, initiert av forrige Regjeringen, og også denne tilskuddsordningen ble videreført i 2014. I den forbindelse har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag forvaltet til sammen ca. kr. 10,5 millioner i tilskuddsmidler til disse to satsningsområdene innenfor rusfeltet.

For øvrig har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag forvaltet søknadene fra kommunene på stimuleringstilskudd til videreutdanning innen psykisk helse for både voksne og barn, samt videre-/etterutdanning innen rusfaget. Søknadsmassen har gått opp med tanke på videreutdanning/etterutdanning rus, særlig når det gjelder felles kurs for hele tjenesten, noe FM gjerne understøtter som en god kompetanseheving som kommer alle til gode samtidig. Over tid ser vi at interessen for de ulike videre-/etterutdanningene varierer noe fra år til år.

Det er i 2014 avholdt 2 konferanser i samarbeid med KoRus Midt og NAPHA i 2014. I vårkonferansen ble ROP-retningslinjen gjennomgått med kommunene i Nord- og Sør-Trøndelag og i høstkonferansen ble Brukerplan-kartleggingen i 2014 gjennomgått, samt den nasjonale veilederen «Sammen om mestring».

Når det gjelder kartlegging av antall årsverk både innenfor rus- og psykisk helsetjenesten, er dette arbeidet fortsatt ivarettatt av henholdsvis Rambøll og Sintef.

Fylkesmannen har ellers samarbeid med alle Kompetansesentrene i regionen, samt NAV Fylke, Spesialisthelsetjenesten, Kriminalomsorgen, Konfliktrådet m.fl.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

Se nedenfor

85.1 Abort og steriliseringsnemndene

Fylkesmannen har ikke mottatt noen saker til behandling i 2014.

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker i 2014

Antall saker

Embeter	Antall
FMNT	0
Sum	0

85.5 Kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep

Ingen saker i 2014

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	0	
Sum	0	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Fylkesmannen har ikke behandlet noen klager som gjelder kommunelegers vedtak om tvungen legeundersøkelse. Fylkesmannen har behandlet 16 klagesaker etter § 4-4 i psykisk helsevernloven om undersøkelse og behandling uten eget samtykke.

Fylkesmannen har hatt samtale med alle 16 pasientene innen 48 timer etter at klagen forelå. Ingen av pasientene har fått medhold i klagen. (?)

Fylkesmannen har dessuten behandlet en klage på ernæring uten samtykke. Denne pasienten har fått medhold

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

Fylkesmennene har i 2014 ikke hatt saker etter psykisk helsevernloven § 12 eller spesialisthelsetjenesteloven § 8-3 til behandling.

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Ingen rapportering på området.

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Det har ikke vært saker til behandling på dette området.

Ressursrapportering

Ingen vesentlige avvik

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 3 303 288,38	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 554 154,54	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr -4 426,30	kr 277 578,15
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 966,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 1 413 194,23	kr 392 186,67
85 Spesialhelsetjenesten	kr 0,00	kr 1 035 311,67
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 3 067 176,79	kr 0,00
Andre oppgaver under HOD	kr 189 143,20	kr 703 080,73
Sum:	kr 8 523 496,00	kr 2 408 157,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

Se pkt. 91.1 og 91.2.

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Vi mottok ingen, og behandlet ingen klager over regionvegkontorets vedtak om avkjørsel fra riksveger i 2014.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Vi mottok og behandlet 2 søknader om fornying av konesjon for taubaner i 2014.

Vi mottok ingen og behandlet ingen klager på vedtak truffet av Taubanetilsynet i 2014.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

Se pkt 92.1 og 92.2

92.1 Apostiller

Vi ga apostille på 350 dokumenter i 2014.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Vi hadde ingen slike saker i 2014.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen godkjente ingen nye trossamfunn i 2014. Vi har 13 trossamfunn som får statsstøtte. Det ble utbetalt tilskudd til 1553 medlemmer i 2014. Det har ikke vært foretatt tilsyn i noe trossamfunn, kun telefonisk kontakt ved skifte av forstandere/orester.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi mottok 25 søknader om askespredning i 2014. Vi behandlet og innvilget 27 søknader. Vi avslo ingen.

Vi mottok ingen og behandlet ingen søknad om privat gravplass i 2014.

Vi mottok ingen klager over enkeltvedtak truffet av kommunen etter gravferdsloven.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Vi mottok en søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed. Vi fant ikke at vilkårene for dette var oppfylte og avsto søknaden.

Vi mottok og innvilget 2 søknader om dispensasjon fra lov om helligdager og helligdagsfred for å holde utsalgssteder åpne på søndag.

Andre

Ressursrapportering

Kostnad med deltakelse i seminar om omkring økonomisk støtte Tro- og livssynsorganisasjoner.

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.	
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 5 702,79	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 5 702,00	kr 0,00